

Trije tovari čaja

Ne ve se, s čim bo ameriški državni tajnik James Baker stopil v ameriško zgodovino in ali se bo to sploh zgodilo, slovenske se je dotaknil, ko je v Beogradu urbi et orbi oznanil, da Združene države Amerike niso naklonjene slovenski odcepitvi oziroma razdružitvi in da Slovenije ne bodo mednarodno in diplomatsko priznale.

In ko smo že pri zgodovini, pogledimo malo ameriško. Meščani Bostona so leta 1773 v znak protesta proti angleškemu davkom vrgli v morje tri ladijske tovore čaja. Leta dni kasneje so se v Philadelphiji sestali predstavniki trinajstih angleških kolonij v Ameriki in sklenili, da se bodo skupno uprli nadvladi britanske krone, ki je z najrazličnejšimi taksami, davščinami ter omejitvami v trgovanju in preseljevanju zavirala napredek cvetočih kolonij, ki so tudi zaradi tega težko prenašale, da jim vse zakone piše londonski parlament. S spopadi med angleškimi vojniki in ameriški kolonisti pri Lexingtonu in Concordu se leta 1775 začne osvobodilna vojna ame-

riških kolonij. Znamenitega in revolucionarnega leta 1776 so čez lužo sprejeli Deklaracijo o neodvisnosti, George Washington je bil izbran za vrhovnega poveljnika vojske. Američani so Angleže odločno joče potolkli najprej pri Saratogi, nato pa še pri Yorktownu. Po osmih letih spopadov so leta 1783 sklenili mir v Versaillesu, kar med drugim pomeni, da se je Evropa še kako vmešavala v ameriške zadeve. Trinajst angleških kolonij v Ameriki je dobilo neodvisnost, vendar je bila konfederacija tako šibka tvorba, da je Washington rekel, da so države združene s »peščeno vrvo«. Tudi to so hitro uvideli, ustavotvorni konvent je v štirih mesecih napisal ustavo ZDA, na njenih temeljih so leta 1789 George Washington izbrali za prvega predsednika ZDA.

Pred tremi leti so v mestu, ki ima ime po Washingtonu, praznovali 200-letnico ZDA in njihovega vzpona do prve med svetovnimi vojskami. Toda leta 1789 je na ozemlju tedanjih ZDA živelo le 4 milijone duš, od tega 800.000 črnih. Ameri-

čani so se pohlevno ukvarjali s poljedelstvom, samo 5 odstotkov jih je živelo v mestih, samo šest mest je imelo več kot 8.000 prebivalcev. In če je ameriški »ne« britanskemu imperiju (v bistvu je šlo za državni prevrat, za odcepitev dela države, ki so jo poseljevali večinoma Angleži, od Anglije) poleg nasprotovanja žel tudi odobravanje, so se vsi po vrsti čudili ustavi. Da je na tem svetu mogoča država, ki je republika (ne mestna) in ne monarhija, je bil svojevrsten čudež.

Teh je bilo potem še veliko, kakor je bilo kar precej tudi zadev, ki ameriškim »črtam in zvezdam« niso bile v čast. Ena od njih je tradicionalna ameriška navezanost na colt »mirovorec« in vlogo svetovnega šerifa. Kako hitro in učinkovito so staro dobro Evropo prisilili, da se je poslušno obrnila proti samostojni Sloveniji.

Se Slovenci lahko kljub temu kaj naučimo od Američanov? Gotovo. Slovenija ne bo sicer nikoli država kot so ZDA, toda nekoč moraš vreti v morje svoje tri ladijske tovore čaja in se poem 10 let bojevati in truditi za mednarodno priznanje državnosti iz Versaillesa. Še posebej, ker nisi zavojevalec na tuji, recimo indijski zemlji. Deset let? Ne, danes teče čas hitreje.

MARJAN BAUER, Delo

Pravniški zbor v Beli krajini

Društvo pravnikov Novo mesto imelo zadnji dve leti enajst predavanj

NOVO MESTO — Društvo pravnikov iz Novega mesta se je odločilo, da bo volilni občni zbor izvedel med izletom po Beli krajini, in sicer jutri, 28. junija, popoldne v Bistrici pri Črnomlju. Onkraj Gorjančev se bodo odpravili z avtobusom. Že v Novem mestu bodo k njim prisideli pravniki iz Trebnjega, v Črnomlju pa še belokranjski pravniki. Na občnem zboru bodo pregledali delo v zadnjih dveh letih, sprejeli programske smernice za naprej in izvolili organe, ki bodo skrbeli za izvajanje nalog.

V minulih dveh letih se je društvo, ki ga je vodil Bojan Avbar, posvečalo predvsem izobraževanju pravnikov. Organiziralo je enajst predavanj o aktualnih vprašanjih z najrazličnejših področij, zanimivih za stroko, še posebej pa o novostih na področju zakonodaje in pravnih postopkov. Tako so imeli v gosteh kot predavatelje prof. dr. Jožeta Mencingerja s Pravne fakultete v Ljubljani, sodnika Vrhovnega sodišča dr. Borisa Strohsacka, prof. dr. Stojana partnerja s pravne fakultete, z iste fakultete tudi prof. dr. Bojana Zabela, prof. dr. Matjaža M. Zupaniča in dr. Dragico Wedam — Lukič, finančnega ministra dr. Marka Kranjca in druge.

Naša anketa

Kdaj prava samostojnost?

Včeraj je bila razglašena osamosvojitve nove slovenske države. Dogodek za radost in za solze. Lepo je, da so si Slovenci končno izborili svojo državo, žalostno pa, da nas, samostojne, čakajo še hudičevski težki časi, četudi bo tu-jina manj neprizanesljiva, kot nakazuje in četudi ostala Jugoslavija ne bo zaradi slovenske osamosvojitve reagirala skrajno sovražno. Preveč zadev je namreč še in to predvsem gospodarskih (denar, zunanja trgovina, tržišče itd.), ki so na začetku slovenske samostojne poti neurejene in za katere žal ni ravno videti, da bi jih oblast znala urediti. V marsikateri zadevi lahko da bomo startali celo manj kot od ničle. V pol leta, kolikor je imela oblast in politika po plebiscitu časa, da pripravi vse potrebno za stvar, za katero so v bistvu potrebna leta, je bila Slovenija sicer deležna vse mogočih notranjih in zunanjih bolj ali manj občutnih pritiskov, ki naj bi vplivali na spremembo slovenske osamosvojitvene oz. od Jugoslavije razdružitvene odločitve. A vtis stoletne zatiranosti, neenakopravnosti, izkoriščenosti, različnosti z drugimi jugoslovanskimi narodi, ki le razdružuje, je bil premočan. V imenu ljudstva je vladajoča koalicija celo vzneseno razglašala, da bi bili za samostojnost pripravljivi jesti tudi travo. Vsako opozorjanje, da je treba izračunati, kaj s takim dejanjem pridobimo, kaj pa izgubimo, je bilo in je še ocenjevano skoraj kot narodno izdajstvo. Le upamo lahko, da oblast stvari v državi, ki prislovitveno slovi po pridnih ljudeh, ne bo pripeljana do trave.

FRANC SMOLIČ, upokojenec iz Novega mesta: »Tako, kot se dogodka veselimo, me je strah zapletov v zvezi z njim. Vse je v rokah politikov in oblasti in pričakujem, da se bodo v Beogradu pametno dogovorili, da iz Jugoslavije ne bomo odšli goli in bos. Včerajšnji datum osamosvojitve je bil gotovo preuranjen, saj smo premalo pripravljivi na vse, kar nas čaka. Izrabljena bo vsaka naša napaka, trpel pa bo slovenski narod. Življenjska raven bo padla, pritiski bodo z vseh strani. Upajmo, da bo le prišla pomoč iz tujine in nas rešila.«

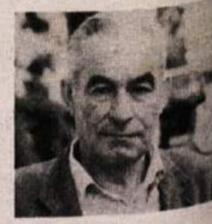
ANICA MARN, prodajalka v industrijski prodajalni Dane na Mirni: »Ves ta prepričani slovenskega denarja in zastave z zvezdo ali brez nje je le znamenje več, da s pravo samostojnostjo zaenkrat še ne bo nič. Samostojni in neodvisni bomo bolj na papirju kot zares vse dotlej, dokler ne bo naše gospodarstvo spet na konju. Vse pa kaže, da to še ne bo tako kmalu, torej tudi ne smemo preveč pričakovati od razglasitve samostojne države.«

BORKO KARLOVŠEK, kmet s Koprpolja: »Šele tedaj, ko bomo gospodarsko močni, bomo v resnici samostojni. Mislim tudi, da bi bilo dobro, če bi nam uspelo doseči, da bi J(L)A takoj zapustila našo državo. Vojska je pač zelo draga reč, to seveda velja tudi za našo teritorialno obrambo. Še te je preveč! Obeležje nove države je vsakakor tudi njen denar, zatem simboli od zastave naprej, vendar se mi zdi, da to za samostojno Slovenijo le niso najpomembnejše stvari.«

MILAN ŽALNIK, upokojenec iz Brežic: »Slovenci smo miroljubni, zato naj dajo samostojni Sloveniji kruh, ne pa vojsko. Pred osamosvojitvijo bi Slovenija morala imeti denar, zanjo je potrebna tudi meja, ampak bolj formalna. Nujna sta zastava in grb. Pokojnine bi morale biti večje. Delavci pa bi morali imeti delo, da ne bodo uličarji. Brez vsega tega ne gre, to je pogoj, ampak osamosvojitvi bi se morali takoj.«

MARIJA ŠKOF, poslovodkinja v metliški trgovini Gala: »Sedaj živimo v veliki negotovosti in mnogi, tudi jaz, se sprašujemo, kaj bo iz vsega tega še nastalo. Najbrž so prav neznanke, povezane z osamosvojitvijo, tudi krive, da se ljudje marsičesa bojijo. Ne vem pa, kaj bi bilo tisto pravo, kar nas bi zares pripeljalo v popolno suverenost. Mene kot trgovko pa zanima tudi, ali in na kakšen način bomo lahko še dobivali blago s Hrvaške.«

MARJAN CINDRIČ, tehnični vodja v črnomaljskem podjetju Obrt: »Za osamosvojitve je potrebnih veliko stvari, od trdnega gospodarstva, lastne valute, vojske, rešenega problema z mejami, od priznanja drugih držav in še kaj. Res pa je, da se vse to ne bo uredilo čez noč, še najmanj pa 26. junija. Veliko lažja je osamosvojitve na papirju, precej težje pa v življenju. Lahko bomo srečni, če bo šlo vse po mirni poti, in če bomo osamosvojili do konca leta.«

ROBI JORDAN, ključavničar iz Kostanjevice: »Bojim se, da po osamosvojitvi ne bomo več mogli taboriti v Sošicah, če bo meja med Slovenijo in Hrvaško. Meje boljše da ni. Pomembno je, da bomo imeli od česa živeti. Država seveda potrebuje tudi simbole, se pravi grb, zastavo. Potrebujejo denar, ki pa mora imeti trdno podlago. Samostojna država mora imeti vojsko, a nikar preveč pretiravati s tem. Gospodarstvo je treba urediti, pa zaposlitev mora biti. Vprašanje je, če ima Slovenija za vse to denar.«

VESNA POŠTRAK, vodja knjižnice v Ribnici: »Slovenija se bo dejansko osamosvojila, če bomo gospodarsko uspešni in če bomo hkrati sprejeli vse ukrepe, da bomo o ustvarjenem dohodku odločili sami, ne pa drugi v našem imenu. Od gospodarske uspešnosti pa je odvisno vse ostalo, tudi potrebno pri osamosvojitvi, ne nazadnje je to povezano z izobraževanjem in kulturo. Upam, da bomo samostojni, a da hkrati ne bomo pretrgali stikov znotraj Jugoslavije in s svetom.«

POLDE LAVRIČ, zastopnik Zavarovalnice Tilia v Kočevju: »Slovenija bo lahko samostojna le, če bo imela močno gospodarstvo. Za doseg tega cilja pa je potrebna več in boljšega dela povsod, ne le v gospodarstvu. Samo politiziranje nas ne bo popeljalo naprej. Nekateri ljudje namreč zaslužijo komaj še za kruh. Proslavljanje in zapravljanje torej nima nobenega smisla.«

Minister Rejc obljubil pomoč

Republiški sekretar za industrijo in gradbeništvo na pogovoru v Krškem — Krška industrijska proizvodnja se zmanjšuje — Na čem naj temelji razvoj?

KRŠKO — Krški gospodarstveniki, ki so skupaj z občinskim vodstvom prišli 18. junija zvečer v Delavski dom na pogovor s slovenskima ministroma, niso dočakali Dušana Šeška, republiškega sekretarja za finance. Prispel je samo Izidor Rejc, ki je pred pogovorom obiskal tudi nekatera krška podjetja.

Rejc je vsebinsko uvodnih nastopov zbranih poslovnežev približal svojemu dojemanju letošnjih in posebej junjskih gospodarskih in tudi političnih razmer v Sloveniji, ki se uradno odceplja. Menihl je, da pomeni 26. junij prelomnico. Išoč opore in argumentov za svoj opti-

mizem, ki ga je izražal malodane ves čas pogovora z v negotovost pahnjanimi direktorji, pa je zatrjeval, da je njegovo ministrstvo kos razmeram. Z drugimi besedami je ponovil nekatere vladne napovedi, da bodo sporazumi Slovenije z nekaterimi drugimi deli Jugoslavije, npr. s Hrvaško, v dobrih meri omogočili normalne finančne tokove na tleh jugoslovanske skupnosti tudi po razglasitvi slovenske samostojnosti.

Udeleženci so Izidorju Rejcu obširno poročali o svojih opažanjih in skrbih s področja gospodarstva. »Gradbeništvo je odrinjeno na rob.« Industrijska proizvodnja se je »neverjetno zmanjšala«. Čez 60 odst. zaposlenih dela v »izgubaših«. Spričo zastoja v proizvodnji manjka denarja in po slabi akumulaciji je nemogoče pričakovati vlaganja v industrijski in družbeni razvoj. Mnoge tovarne ne vedo, kam bodo prodajale,

kajti tujih partnerjev ne bodo mogle najti čez noč, čeprav bi jugoslovanski trg razpadel. Mnogi so pri tem pristali na odrešilno moč trga. Pri tem jih je podprl Rejc, ki je dejal, da bodimo še malo strpni, da bomo videli, kdo v gospodarstvu kaj velja. Toda gostitelji so se vseeno obrnili vase in na ministra. Kje je mesto krške občine v prihodnje in kako zaustaviti sedanje krško gospo-

• Glede možnih državnih pomoči podjetjem je povedal Ivan Diaci, namestnik industrijskega ministra, da ima vlada v ta namen pripravljene denar. Med drugim bo šel za poravnavo dolgov proizvajalcem za Irak, za kritje stroškov po ukinitvi dela vojaške industrije in za sanacijo nekaterih večjih sistemov. Nastal je vtis, da Krščani Rejcu niso verjeli, da bo v omenjenem oziru vse v redu.

darsko drsenje navzdol? Do neke mere si vsaka firma že lahko sama pomaga, a v okviru razvojnih faktorjev Slovenije. Kakšna pa je slovenska razvojna strategija, so spraševali.

M. LUZAR

- Komunistem je bil dejansko spreobrnjen klerikalizem. (Zakelj)
- Največ zakonov imajo v najbolj pokvarjeni državi. (Taci)

NI RAZLOGOV ZA STRAH — Tako so vodstvom osmih obkolpskih občin tostran in onstran meje pretekli petek v Vinici zadržili iz slovenske in hrvaške vlade. Po osamosvojitvi obeh republik naj bi življenje ljudi ob meji potekalo kot doslej. Na fotografiji z leve proti desni: podpredsednik slovenske vlade dr. Andrej Ocvirk, predsednik črnomaljske skupščine občine in gostitelj posveta Martin Janžekovič ter hrvaški minister za notranje zadeve Josip Boljkovac. (Foto: M. B.-J.)

Obletnica spravne svečanosti

7. julija bo ob 11. uri pod Krenom v Rogu maša in kulturna prireditev — Peli bodo Šentjernejčani

KOČEVJE — 18. junija je bil v Kočevju sestanek pripravljalnega odbora za svečanost ob obletnici spravne svečanosti v Rogu. Vodil ga je dr. Janez Gril (urednik Družine), na njem so sodelovali razen članov odbora še predstavniki organov za notranje zadeve, gasilstva, zdravstva pa tudi nekateri republiški funkcionarji.

Na sestanku so se dogovarjali, kako zagotoviti varnost in prijetno počutje vseh, ki se bodo udeležili letošnje svečanosti pri grobišču pod Krenom, kjer je bila lanska spravna svečanost. Lani je bila to cerkvena-pravna svečanost, letos pa bo cerkveno-kulturna.

Začela se bo 7. julija ob 11. uri z mašo nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, nadaljevala pa ob 12. uri s kulturnim programom, v katerem bodo nastopili pevski zbor iz Šentjerneja in recitatorji, vmes pa bodo tudi krajsi nagovori Petra Urbanca (Kanada), Ivana Korošca (Argentina) in domačina Pavla Kogea. Za zaključek bo ogled grobišča in okolice.

Letošnje prireditve se bo po nekaterih ocenah udeležilo pol manj ljudi, kot se jih je lanske, vendar bo obiskovalcev še vedno veliko. Upoštevati pa je treba, da bo pred to svečanostjo tudi vseslovenski (svetovni) kongres.

J. P.

PET LET DOMA STAREJŠIH

KOČEVJE — Jutri, 28. junija, ob 19. uri bo na ploščadi pred domom starejših občanov v Kočevju svečanost ob 5-letnici tega doma. V kulturnem programu se bo predstavilo Kulturno društvo Kostel s folklorno skupino in tamburaši, ki bo prikazala »Kostelsko svatbo« ter izvorne plesne in pesmi; pevskama iz Fare, nastopila pa bo še plesna skupina »Hay«.

Odpravljanje »privilegijev« udeležencev NOB v Evropi ni zgleda

LJUBLJANA — Slovenija zaradi hude denarne suše v republiškem proračunu zateguje državljano pasove na vseh koncih in krajih, če je le mogoče. Mogoče pa naj bi jih, — tako vsaj so sodili poslanci Demosa skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik — tudi udeležencem NOB. Predlagali so namreč spremembo oz. odpravo vseh veljavnih predpisov o varstvu borcev, vojaških invalidov, družinskih članov padlih in umrlih borcev ter financiranja borbeških organizacij, češ da gre za privilegije, ki da je z njimi borce oskrbel »boljševistični režim«.

Ali gre res za privilegije? Kaj pravijo o tem borci? ZZB Slovenije vztraja v prepričanju, da pri udeležencih NOB, civilnih invalidih vojne, vojaških civilnih invalidih in žrtvah nacističnega nasilja ne moremo govoriti o privilegijih. V bistvu gre le za pravice iz nepredvidenih rizikov, ki jih terjata patriotska nacionalna in državljanska obveznost, ter za usklajevanje in uresničitev socialne politike, sprejete v skladu z veljavnimi mednarodnimi akti o socialnih pravicah posameznikov in vojnih veteranih. Pri uveljavljanju teh pravic

gre torej za uporabo meril, ki so v veljavi tudi v drugih evropskih državah.

Med predlogi za okrnitev zakonodajnega varstva borcev sodi tudi predvideno zmanjšanje pravic do ortopedskih in drugih pripomočkov. Ta ukrep neposredno materialno prizadeva invalide, zato ni utemeljen ne s finančnega, še manj pa s strokovno humanega vidika. Vojaški vojni invalidi in civilni invalidi vojne imajo pravico do ortopedskih pripomočkov zagotovljeno že z zvezno zakonodajo. Republika Slovenija, ki je s podpisom medrepubliškega sporazuma prevzela določene obveznosti, da bi jih uredila v podzakonskih aktih, ki jih brez utemeljenih razlogov zdaj ne smela ukinjati v škodo svojih državljanov. V skupščinskem zraku tako še vedno visi tudi predlog za ukinitve specialistično-hospitalnega oddelka »Emona« v Bolnici dr. Petra Držaja. Za ukinjenje omenjenega oddelka iz predloga niso razvidni strokovni argumenti.

Govorice o poskusih krnitve pravic borcev v Sloveniji so prišla na ušesa tudi Simonu Wiesenthalu, ki je o vsem tem kar naravnost pobaral slovensko vlado. Zanimalo ga je, ali res pripravlja spremembo predpisov, ki bi odpravili vse olajšave in ugodnosti za nekdanje borce... In še, da tega ne more verjeti, saj bi Slovenija s tem postala izjema v primerjavi z drugimi deželami, ki nekdanjim borcem za svobodo svoje domovine zagotavljajo materialno odškodnino.

Naša vlada je v odgovoru Wiesenthalu v celoti zanikala vesti, da se pripravljata zakonodaja, ki bi oškodovala udeležence NOB, ki so na strani zavezniške koalicije sodelovali v boju proti nacifašizmu. Poudarila je še, da bo izvršni svet spoštoval ustavne in zakonske določbe o posebnem družbenem varstvu borcev, vojaških in civilnih invalidov ter drugih udeležencev vojne, hkrati pa dodala, vendar bo treba po osamosvojitvi države Slovenije ob pripravni nove zakonodaje proučiti vse pobude in predloge.

VINKO BLATNIK

Izjemna priložnost: pri gradnji novega hleva za krave molznice je mogoče dobiti po 7.500 din nevraciljivega denarja na stojišče, pri obnovi pa 2.250 din

Na tej strani smo že prejšnji teden na kratko pisali o širokih možnostih za dolgoročno kmetijska posojila in za pridobitev tako imenovanih nevraciljivih sredstev. Rok za prijavo zahtevkov, ki se nanašajo na zakon o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij, je sorazmerno kratek, saj se bo iztekel s 7. julijem, postopek pa je sorazmerno zahteven. Da ne bi zaradi nevednosti naši kmetje ostali brez možne denarne pomoči, opozarjamo, da so vse podrobnosti v zvezi s tem objavljene v posebnih prilogah, ki sta izšli prejšnji teden v Kmečkem glasu in Slovenskih brazdah.

Vsega na tem mestu ni mogoče razložiti, zato si oglejmo le, kako bo z denarjem za gradnjo in obnovo hlevov, kar tudi naše kmete gotovo najbolj zanima.

Po zakonu o finančnih intervencijah v kmetijstvo, proizvodnjo in ponudbo hrane in s tem povezanimi republiški odloki so do denarja za novogradnjo in rekonstrukcijo hlevov upravičeni tisti, ki na ravninskem območju na novo gradijo ali preurejajo hlev z najmanj 25 in največ 50 stojišči za krave molznice (na ostalih območjih najmanj 10), hlev z najmanj 50 in največ 100 stojišči za pitanje (na ostalih območjih 20) ali kombiniran hlev z najmanj 20 (10) in največ 70 stojišči za veliko živino. Pogoj za pridobitev nevraciljivih sredstev je tudi ta, da ima kmetija dovolj zemlje za pridelavo osnovne krme in za neškodljivo porabo gnojekve.

In kakšni so predvideni denarni zneski? Za gradnjo novega hleva za krave molznice je mogoče dobiti 7.500 din nevraciljivih sredstev na stojišče, za obnovo hleva pa 2.250 din na eno stojišče. Pri gradnji hleva za pitanje je mogoče dobiti 1.500 din za eno stojišče, če pa hlev lastnik le obnavlja, pa 500 din za

• REGRES ZA OBNOVO ČREDE — Po določilih republiških predpisov, ki smo jih natančneje navedli že prejšnji teden, je mogoče dobiti nadomestilo za pokrivanje razlike v ceni mleka in regres za zavarovanje plemenskih živali. Posebej je vredno opozoriti tudi na regres za obnovo črede plemenskih krav, kjer je predvideno 4.950 din regresa za žival, ki je primerna za tako reko. Zadoštili mora zahtevam glede hlevske knjige in kontrole mlečnosti.

eno stojišče. Ti zneski veljajo za nižinska območja, medtem ko so na hribovskih še za petino večji. Za druge gospodarske objekte, kot so silosi, seniki, molžišča ipd., se da dobiti največ 20 odstotkov od proračunske vrednosti, vendar pod pogoji, ki jih določa republiški odlok.

M. L.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Zaščita vina pred poletno vročino

2. nadaljevanje

V prejšnjem članku sem napisal, katere laboratorijske podatke potrebujemo, da bi čimbolj strokovno izvedli tretji pretok vina in ga zavarovali pred prehitrim kvajenjem v toplih in vročih poletnih dneh.

Alkoholno lažja vina (s stopnjo od 8 do 10 vol %) so izpostavljena močnemu napadu kanovih glivic, ki se kvarijo z vinom in ga počasi redčijo. Proizvod kanovih glivic je tudi oetna kislina. Priporočam pretok v manjšo posodo, po možnosti v več posod, tako da bodo vse dotočene, razen ene, iz katere točimo vino za vsakodnevno rabo. Zelo primerne za tako reševanje vina so pletenke. V stekleni posodi ohrani vino svežino in tako zadržimo kakovost vina tja do trgatve oziroma do pozne jeseni, ko je novi letnik že čist. Z malo truda smo si tako zagotovili zdravo vino in veliko užitka. Pri tem pa ne mislim samo na zdravje vina, ampak tudi naše. Vino, ki je zelo prepračeno, se je v času zračenja obogatilo z aldehidi, ki nastajajo pri razpadanju alkohola. Ti aldehidi so 7-krat bolj strupeni od etanola.

Cikljena vina oziroma vina s povišanimi hlapnimi kislinami (od 0,6 do 0,8 g/l in več) so v fazi kvajenja. Tega procesa ne moremo preprečiti, lahko ga samo zelo počasnim. Cikanje vina, to je spreminjanje etanola preko acet-aldehida v oetno kislino, je proces, ki ga povzroča oetna bakterija. Ta bakterija potrebuje kisik. Ako odstranimo kontakt z zrakom, se cikanje ustavi. Dostopa zraka namreč v polni posodi ni, razen v neparafiniranem lesenem sodu. Zato je cisterna iz plemenitega jekla s pomičnim pokrovom skoraj idealna rešitev za te vrste nege vina. Ne svetujem, da bi si sploh še nabavljali lesene

sode. Leseni sod je primeren samo za tiste vinogradnike, ki kletarijo v polni posodi in želijo imeti čimprej zrelo vino za stekleničenje. Proces cikanja je možno zaustaviti tudi z žveplanjem vina, toda za zelo kratak čas, če vino ni v dotočenem sodu. Namen žveplanja je tudi izriniti kisik iz vina. Priporočam vinogradnikom, da zažveplajo vino, ki ima hlapne kisline pred tretjim pretokom nad 0,6 g/l, z eno žvepleno hektoliter vina, ako so hlapne kisline do 0,6 g/l, zadostuje pol manjša doza žvepla. Normalno pa je, da imajo močnejša vina večjo količino hlapnih kislin. Dolenjski cviček z alkoholno stopnjo 8,5 vol % ne bi smel imeti hlapnih kislin nad 0,4 g/l. Pri vinu z 11 in več vol % alkohola pa hlapne kisline v količini 0,5 do 0,6 g/l ne pomenijo veliko nevarnost, zato lahko ob tretjem pretoku vina žveplamo samo s pol žvepleno.

Spreminjanje barve vina. V teh poletnih dneh kaže slabo za lasko vino. Vino se poosebeno razkaja, zato moramo takoj ukrepati, da ga rešimo. Spreminjanje, temnenje barve belega vina je lahko opazno. Pri rdečem vinu lahko ta pojav prepozno registriamo in zamudimo pravi trenutek. Zelo lepo se opazi rjavenje rdečega vina, če ga polijemo po beli podlagi, recimo po porcelanastem krožniku. Spreminjanje barve je oksidacija vina, ki poteka samo v stiku vina s kisikom. Zato takšnega vina ne smemo pretakati skozi zrak. Oksidirano vino potrebuje večjo dozo žvepla, najmanj eno žvepleno na hektoliter.

Protizračne vehe, ki se pojavljajo na trgu, delno upošasnijo dostop zraka do vina v načetem sodu. Pogosto pa moramo v njih menjati žveplasto raztopino, ker se z zrakom nevtralizira. Prav tako ni rešitev v žveplanju praznega prostora nad vinom z žvepleniimi trakovi. To je ukrep, ki trenutno izžene kisik, toda ne za dolgo. Večkratno dožveplavanje praznega prostora nad vinom pomeni tudi bogatenje vina z žveplom, kar pomeni, da uživamo za naše zdravje nevarno vino.

mag. JULIJ NEMANIČ

Na »Grmu« še prosta učna mesta

Tudi dom učencev še ni zaseden

V srednji kmetijski šoli Grm v Novem mestu izobražujemo učence v treh programih, v vseh pa imamo za šolsko leto 1991/92 še prosta mesta. Prav tako je še nekaj prostih mest v domu učencev, ki je v okviru šole in v katerem lahko bivajo učenci iz oddaljenih krajev.

V programu kmetijski delavec (nekdanji skrajšani program) se učenci izobražujejo dve leti. Program, v katerem je še 15 prostih mest, ponuja več praktičnih spretnosti in strokovnega znanja ter manj splošnega. Program kmetovalec traja tri leta, poudarek pa je na strokovnem znanju in praktičnem pouku. Učenci si bodo po lastni izbiri pridobili znanje iz gospodinjstva ali kovinarskega programa (mekanik). V prvem polletju 1. letnika se lahko boljši učenci pripečejo iz tega programa v program kmetijski tehnik ali pa grede po končanem šolanju v poseben diferencialni četrti letnik. Prostim je še 14 mest, medtem ko so v programu kmetijski tehnik na voljo še 4. V tem programu se bodo učenci izobraževali za delo (če bodo opravili zaključni izpit) ali za nadaljnji študij (s končano maturo). Zaradi zahtevnosti programa priporočamo vpis učencev vsaj z dobrim osnovnošolskim uspehom.

TONE HROVAT

Srednja kmetijska šola Grm

POLOŽNICE ZA KMETE ŠELE PRIHODNJE LETO

ČRNOMELJ — Tukajšnja Uprava za družbene prihodke obvešča davčne zavezanice iz kmetijstva, da v letošnjem letu ne bo pošiljala položnic za plačilo akontacij za davek iz kmetijske dejavnosti, in sicer zaradi racionalizacije. Dogajalo se je namreč, da so bili pri nekaterih zavezanecih zneski za plačilo nižji kot stroški izterjave. Obračun davka in položnice naj zavezanici iz kmetijstva, ki jih je v črnomaljski občini 4.300, pričakujejo v začetku prihodnjega leta, že sedaj pa lahko računajo na tovrstne izdatke, da ne bodo potem preveč presenečeni.

— n

Iz Dresdna novi odporni sorti jablan

Brez fungicidov?

Ali smo končno res dobili sodobni sorti jablan, ki sta odporni proti škrlupu, jablanovi plesni in vse bolj približajoči se ognjeviki? To se sadjarji lahko sprašujejo potem, ko so se v strokovnem tisku pojavili zapisi o uspehu dolgoletnega dela sadjarskega inštituta v Dresdnu. Ta je namreč s križanjem sorte James grieve z debeloplošnim hibridom Malus floribunde vzgojil novo sorto z namenom rema, s križanjem sorte James grieve s hibridom antonovke pa sorto reglindis. Obe novi vzgoji sta zelo obetajoči, predvsem glede varstva okolja, saj ne potrebujejo običajne kemične zaščite. Žal ju ta čas še ni mogoče kupiti pri nas, bosta pa morda dostopni že do prihodnje sadilne sezone.

Remo in reglindis sta, kot poroča revija Sad, v proizvodnih poskusih dala izjemno dobre rezultate. Na petih lokacijah so sorti kar 11 let preizkušali tako, da sploh niso uporabljali fungicidov, vendar se na njih niso pojavile niti glivične bolezni niti rak sadnega drevoja. Pokazali sta še nekatere dobre lastnosti, kot na primer odpornost proti nizkim zimskim temperaturam, visoko vsebnost kisline, velik izpljen soka, harmonično razmerje sladkorja in kisline, kar vse je izjemnega pomena za pridelavo v sok. Plodovi obeh sort so vabljive rdečkaste barve, močno aromatični, primerni za svežo uporabo pa tudi za skladiščenje. In kar ni nepomembno: sorti sta se izkazali v intenzivnem in ekstenzivnem načinu pridelovanja, torej sta primerni za plantažno in ljubiteljsko sadjarstvo.

— n

SPET PRIMERI BRUCELOZE

KOČEVJE, RIBNICA — V prvem krogu ugotavljanja boleznih ovac bruceleze so v občini Kočevje in Ribnica odkrili 48 bolelih ovac in jih odstranili. V drugem krogu so odkrili še pet, največ, in sicer tri, v Gotenici, po eno pa v Knežji Lipi in Polomu. Bolezen se prenaša z okuženimi ovni, je poyedal veterinarski inšpektor Bogomir Stefančič. Ovine si rejci ovac često posojajo, ni pa nobene evidence, komu so bili posojeni, zato je velika možnost, da niso bile odkrite vse okužbe. Bolezen je trdovratna in se je bo težko rešiti. Zato pa prihodnje leto pripravljajo posebno akcijo, ki bo zajela vso Slovenijo in v kateri bodo pregledali vse ovce.

SREČANJE NA VINJEM VRHU

CERKLJE OB KRKI — Podružnica Društva vinogradnikov Dolenjske bo v nedeljo, 30. junija, ob 16. uri pri Alojzu Kodriču na Vinjem Vrhju pridelala letošnje družabno srečanje. Ob tej priložnosti bodo podelili diplome in priznanja za dosedanje delo. Vabljeni!

Ob nekem ogorčenem pismu

Spriznajmo se, dav tržnem gospodarstvu moralno ogorčenje zaradi cen ne velja dosti več kot nič

»Če bo šlo tako naprej, se bomo kmalu znašli tako kot Sovjetska zveza — brez hrane ali pa kot Slovenija — svet velikih gospodarstev in velikih rezev, kakor vam je pač prav. Prosim vas, da objavite te besede, naj ljudje vedo, kakšna je nova vlada in kje so vse tiste obljube...«, tako piše kmet v svojem pismu pod naslovom »Prevaran in ponižan« ter napoveduje, da bo zaradi vse slabše prodaje živine izpraznil hlev, ohranil pa eno samo kravo za potrebe svoje družine.

Ogorčen kmetov protest naj bo povod za to, da si pobliže ogledamo, kaj se ta čas dogaja na tržišču. Vse kaže, da se inflacijski vrtnec spet začenja. Kmetovi stroški se večajo hitreje kot odkupne cene živine in nič čudnega ni, če klavničarji že tarnajo, da je tržnih presežkov živine manj. Razumljivo, zato pa je gnev rejcev vse večji — in iz njihovega zornega kota tudi upravičeno.

Odkar imamo na voljo modelne kalkulacije stroškov, ki jih pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ni treba več govoriti na pamet in po občutkih. Izračuni črno na belem pokazujejo, da so se v maju stroški prirasta goveda povečali za 9 odst. pri nespecializirani in za 11 odst. pri specializirani rejji. Močna krmila so se podražila kar za 24 odst. in to je vplivalo na večje stroške specializirane rejje. Sicer pa je polna lastna cena v prvi obliki rejje, ki predvideva, da vsa teleta privedejo in spijajo do teže 500 kg, znašala maja 52,07 din/kg, v drugi, specializirani obliki rejje, ki teleta kupuje in jih redi v večjem številu, pa 43,14 din/kg. Stroški priraje telet so znašali 60 oz. 55 din/kg.

Ko primerjamo pridelovalne stroške in stroške priraje na naših kmetijah, je treba upoštevati, da so v večini primerov večji kot na modelnih kmetijah, ki jih kmetijski inštitut vzame kot osnovo za kalkulacije. V njih računata, da ima modelna kmetija, ki se ne specializira na ukvarjanje s pitanjem goveda, 25 puance, v specializirani rejji pa celo 50. Razumljivo je, da je delovna storilnost na tako velikih obra-

tih večja kot na povprečnih, kar pomeni, da so stroški priraje na večini naših kmetij večji, in to ne malo. Tržno gospodarstvo ne prizna stroškovnega načela, ki smo ga skušali uveljaviti v dogovorni ekonomiji, vemo, s kakšnimi posledicami. Torej tudi ne prizna kalkulacij inštituta, pa naj bodo še tako strokovno neoporečno opravljene. Trg prizna le zakon ponudbe in povpraševanja, ta pa pravi na primer, da so šle na zadnjem Sentjernejskem sejmu krave v promet

gospodinjjski kotiček

Do sokov s sokovnikom

Za manjše količine sadnih, zelenjavnih ali zeliščnih sokov je zelo praktična priprava sokovnik. Z enim samim postopkom izločimo iz sadja s pomočjo pare sok in ga istočasno pasteriziramo. Vložna posoda ima dovolj veliko perforirano površino, da se sok izloča sorazmerno hitro. Sam sok se ne segreva preveč, zavarovan je pred zunanjim zrakom, kar vpliva na obstojnost vitamina C. Temperatura soka se giblje okoli 75°C. Sok, ki se nabira pod vlažno posodo v loncu, je lep čist in ga neposredno pretočimo v segrete steklenice. Pri tem se temperatura ne zniža niti ne pride sok v stik z zrakom. Proces sočenja se vrši v zaprti posodi, zato ohrani več dišavnih snovi. Tudi sladkor pride bolj do izraza, ker se sok intenzivno izloči iz sadnih celic in s tem tudi ves sladkor.

Delo s sokovnikom je čisto in zelo higiensko. Posebno je priporočljiv takšen način sočenja za jagodičevje. Različne vrste jagod najprej dobro posladkamo in tako nekaj časa pustimo. Lupinastega sadja ne lupimo, ga le primerno razrežemo. Da narezano sadje ne potemni, ga pokapljamo z limoninim sokom ali s citronsko kislino. Breskavam in marelicam pa koščice odstranimo. Sokove lahko napravimo tudi dietne, brez dodane sladkorja in

kisline. Ponavadi ne dodajamo sladkorja kutinam, jabolkom, brusnicam, grozdju in ribezu. Če uporabimo sladkor, ga dodamo nekaj ur pred sočenjem. Količina je 10 — 20 dag na 1 kg sadja. Iz sadja, ki ga ne izsočimo do kraja, lahko napravimo marmelado. Njena hranilna vrednost pa je precej nizka. Steklenice s sokom polnimo do roba, če jih zapiramo z gumijastim pokrovčkom. Postavimo jih pokonci v prazen zaboj, pokrijemo z odejo in počasi ohladimo. Če dno gumijaste pokrovčka potegne navzgor, je steklenica vakuumsko zaprta. Na ohlajene steklenice nalepimo oznako z vsebino. Po končanem delu aluminijasti del sokovnika prekuhamo v mešanici vode in mleka, ki nevtralizira morebitne ostanke kislin.

In še navdilo za sočenje borovnic. Potrebujemo 5 kg borovnic in pol kilograma sladkorja. Borovnice moramo predelati takoj, ko so nabrane, sicer sok rad pogreni. Borovnice operemo, odcedimo in potresemo po plasteh s sladkorjem. Pokrite pustimo na hladnem dve uri. Pri sočenju dobimo približno 3 l soka. Na enak način pripravimo sok iz malin in robidnic.

HELENA MRZLIKAR

Kmetijski zavod Ljubljana

KMEČKI PRAZNIK V TRŽIŠČU

TRŽIŠČE — V nedeljo, 7. julija ob 14. uri vabita aktivni mladih zadržnikov iz Tržišča in sevniška kmečka zadruga na tradicionalni kmečki praznik v Tržišču. Ob že ustaljenem tekmovalju koscev in grabljic ter razstave in prodaje kulinarčnih izdelkov aktivna kmečkih žena Tržišče, bodo na prireditvi tudi podelili priznanja kmečke zadruge najboljšim rejcem oz. pridelovalcem hrane v sevniški občini. Pripravili bodo tudi demonstracijo nekemičnega zatiranja plevla.

PREMALO DENARJA ZA VSE DEMOGRAFSKO OGROŽENE

ČRNOMELJ — Iz črnomaljske občine so vložili zahtevek za pridobitev sredstev za sofinanciranje gradnje objektov lokalne gospodarske infrastrukture na demografsko ogroženih območjih. Na seznamu so štiri naložbe v vodooskrbo ter šest za lokalne ceste. Vse te naložbe naj bi veljale skoraj 101 milijon dinarjev, od tega pa naj bi, kot so načrtovali v Črnomlju, dobili 47 odst. nevraciljivega denarja z naslova demografske ogroženosti. Vendar so jih na republiki opozorili, naj opredelijo prednostne naloge, ker za vse ne bo dovolj denarja. Za reševanje demografske ogroženosti naj bi v Črnomlju za vse programe, tudi za elektrifikacijske, PTT, kmečke, obrtniške in druge, dobili le 12 milijonov dinarjev. Tako so bili v Črnomlju primorani odločiti se, da bosta prednostna vodovoda Tribuče (povezava Črnomelj-Adlešiči) in Dečina-Radenci ter lokalna cesta Žunič-Preloka.

Sejmišča

SEJMIŠČE V BREŽICAH — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 275 do 3 mesece starih prašičev in 43 drugih. Prvi, ki so jih prodali 137, so veljali 45 din kilogram žive teže. Drugi, od katerih jih je menjalo lastnika 19, so bili po 30 do 35 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Kaj zdaj godi sadovnjaku

Čisto naravno in človeško je prizadevanje, da bi naredili s kar najmanj truda ali pridobili čimveč. Z obdelavo tal v vinogradu ali sadovnjaku je povezanega veliko težakega dela in razumljivo je, da so si ga mnogi že olajšali z zatravljanjem, ki se predvsem v vinogradih tudi na Dolenjskem vse bolj uveljavlja. Tokrat si oglejmo, kako bi si olajšali oskrbo tal v sadovnjaku.

Pri tem je treba najprej ločiti, ali gre za ljubiteljski ali pridobitni, plantažni sadovnjak. Pri prvem trud in strošek nista tako pomembna, zato lahko priporočamo obdelavo okrog dreves v obliki drevesnih kolobarjev. Vsa druga ta naj v naših humidnih razmerah, ko imamo v glavnem dovolj padavin, pokriva trava, ki jo redno kosimo in mulčimo. Mulčenje je nasploh zelo priporočljiv ukrep tudi v plantažnih nasadih, kjer pa nastanejo težave z vsiljivim plevelom okrog dreves, ki mu običajna kosilnica ni kos. V novejšem času so se pojavili nekateri posebni stroji, kot so krožni drobilnik, podrezalni plevelov in krožni plug.

Kot že ime nakazuje, gre za košnjo ali obdelavo ob drevesnem deblu prirejane stroje, ki nadomestijo zamudno ročno delo in uporabo vse manj težkih herbicidov. Seveda tudi te naprave niso popolne in jih je težje uporabljati v času, ko se sadno drevje že obloži s plodovi in nižje ležeče veje sežejo skoraj do tal.

Plevelu pod sadnim drevjem se lahko postavimo po robu tudi s pokrivanjem z različnimi organskimi snovmi, kot so listje, lubje, žaganje, slama ipd.

S ČIM IN PROTI ČEMU ŠKROPITI — Strokovna služba Kmetijskega zavoda Ljubljana priporoča ta čas nadaljnje škropljenje proti škrlupu, za kar naj bi uporabljali le kontaktne fungicide, kot so kaptan, delan, dodine, dikvane M-45 (v integralnem vrstevu le 3-krat). Če tako kaže ulov metalnih jaboličnega zavijača, je treba škropiti tudi proti temu škodljivcu s pripravki, kot sta dimilin in nomolt. Če grozi ameriški kapar, pride v poštev sredstvo zolone, izjemoma pa tudi busudin, medtem ko se bolj strupenim sredstvom (ekalux, imidan, lebacid) raje odpovemo. Učinkovito sredstvo proti listnim ušem je pirimor pa tudi zolone. Nikar ne škropite tam, kjer ni napada!

To je priporočljivo le tedaj, če ni večje nevarnosti za invazijo voluharjev. Ti so namreč sovražniki sadjarjev se namreč idealno počutijo v taki zastirki, kot črna je narejena nalašč zanje. V takem primeru bi bilo bolje uporabiti temno polietilensko folijo, ki zelo ugodno učinkuje na kakovost tal. Šele v skrajni sili si pomaga sadjar s herbicidi, pa še tedaj naj uporabi tiste, ki jih dovoljuje integralno sadjarstvo (roundup, cidokor, herbator, fusilad).

Inž. M. L.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Vroč tržni ponedeljek je nekoliko zmanjšal obisk na novomeški tržnici. Kar veliko stonjic je bilo obloženih s prvimi breskvami, ki so jih ponujali od 30 dinarjev za kilogram. Češnje se še vedno drže cene 80 dinarjev, velika je tudi ponudba jagod po 60 din. Nov krompir ima že nekaj ponedeljkov ceno 15 din in po vsej verjetnosti bo to ceno tudi obdržal. V zaprtem kiosku »Sadja, zelenjave« so bile v ponedeljek takšne cene (cena v stojnici): Deladinija so v oklepaju): šampioni 86 din, banane 55,90 (40) din, lubenice 40 (50) din, paprika 85 (70) din, pomaranče 37,90 (35) din, korenje 52,90 (50) din, kivi 169 (130) din, stara čebula 36 (30) din, novi česen 102 (100) din, breskve 40 (40) din, ananas 89 (80) din, kumare 24 (25) din, suhe slive 76 din, jabolka 55 (50) din, limone 48,70 (45) din.

SREČANJE KMEČKE ZVEZE

TREBNJE — Trebanjska podružnica Slovenske kmečke zveze — LS bo organizirala v soboto, 29. junija, ob 14. uri pri lovski koči v Velikem Gabru družabno srečanje članov. Organizatorji so povabili na družabno srečanje Ivana Omara in Lojzeta Peterleta. Družabni shod trebanjske podružnice SKZ-LS bi bil po prvotnih napovedih na Lanšprežu pri Mirni, vendar so ga naknadno prestavili k lovski koči v Velikem Gabru.

»Socialna« posojila za ogrožene

Brezobrestna posojila iz proračuna za nakup ozimnice, kurjave

NOVO MESTO — V novomeškem občinskem proračunu je za letos predvidenih 10 milijonov dinarjev za dodatne socialne programe, ki jih je potrdila občinska skupščina s sprejetjem občinskega socialnega programa maja letos. Od tega naj bi šlo 1,251 milijona dinarjev za posojila materialno ogroženim družinam in za sofinanciranje javnih del. Občinska vlada je nedavno sprejela kriterije, po katerih bo posebna komisija dodeljevala posojila materialno ogroženim družinam.

Posojila na osnovi občinskega socialnega programa bodo dodeljevali za zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev. Bolj ali manj obubožani jih bodo lahko dobili za nakup kurjave, ozimnice in šolskih potrebščin, za nakup nujne stanovanjske opreme in gospodinskih aparatov, za nujna vzdrževalna dela v

stanovanju pa za napeljavo vodovoda ali elektrike. Posojilo bo brezobrestno, maksimalni znesek bo zaenkrat 20 tisočakov (v primeru večje inflacije naj bi znesek sproti usklajevali), ki jih bo treba vrniti praviloma v 10 mesecih. Prošlec mora izpolnjevati še tri pogoje, da je upravičen do takšnega posojila: imeti

mora stalno bivališče v občini in stalni vir dohodka, mesečni dohodek na družinskega člana pa ne sme presegati dogovorjene ravni socialne varnosti v republiki. Posojena denarja občani praviloma ne bodo dobili v roke, bodo pa z njim lahko kupili navedene stvari.

Tisti, ki bi takšno posojilo potrebovali in mislijo, da so do njega upravičeni, bodo morali oddati prošnjo z vsemi potrebnimi podatki pri Centru za socialno delo Novo mesto. Ta ima namreč na skrbi tehnično izvedbo dodeljevanja »socialnih« posojil pa tudi za nadzor nad porabo sredstev in nad vračili. Za posojila bodo iz proračuna zdaj nakazali na njihov žiro račun 200 tisoč dinarjev.

Z. L.-D.

• Vsakdo ima toliko pravic, kolikor ima moči. (Spinoza)

• Kdor nima kje krasti, je prisiljen delati. (J. Klemenčič)

OBVESTILO

Predsedstvo Občinskega združenja ZB NOV Novo mesto vabi vse borce NOV, prijatelje in znanke na tovariško srečanje, ki bo v četrtek, 4. julija 1991, ob 14. uri na Bazi 20 na Rogu.

Na srečanju bo predsedstvo podelilo priznanja in pohvale zaslužnim članom ZB, samo srečanje pa bo povezano tudi s praznovanjem 50. obletnice OF.

Predsedstvo Obč. združenja ZB NOV Novo mesto

ŽIVLJENJE IN DELO SLEPIH — V ponedeljek popoldan so v avli Zavovalnice Tilia odprli razstavo o življenju in delu slepih, ki je bila posvečena tudi 71-letnici organiziranega dela za slepe in slabovidne na Slovenskem. Po besedah predsednika novomeškega društva Jožeta Zupanca je največja naloga vključevanje slepih v čim bolj normalno življenje. Prav zato bodo še v tem letu odprli invalidsko delavnico v Novem mestu, ki bo nudila biro storitve in prevajalsko pisarno za tuje jezike. Razstavo je odprl predsednik občinske skupščine Novo mesto Marjan Dvornik, v kulturnem programu pa so nastopili fantje Senterjevskega okteta, Staša Vovk pa je brala odlomke iz pesmi dolenskih avtorjev. (Foto: J. Pavlin)

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 29. junija, bodo odprte v Novem mestu od 19. ure, drugod od 17. ure naslednje prodajalne živil:

- v Novem mestu: Blagovnica KZ v Žabji vasi
 - v Senterjeju: Samopostrežba Mercator
 - v Dolenskih Toplicah: prodajalna Vrelec
 - v Žužemberku: Market Dolenjka
 - v Straži: Samopostrežba KZ.
- V nedeljo bosta od 8. do 11. ure odprti v Novem mestu Samopostrežba Glavni trg 23, v Črnomlju Samopostrežba Pod lipo.

Prihaja metliško kulturno poletje

Jutri prva prireditev

METLIKA — Metliška folklorna skupina »Ivan Navratil« pripravljajo letošnje poletje na tukajšnjem grajskem dvorcu že tretjič zapored vrsto kulturnih prireditev pod skupnim naslovom »Pridi zvečer v grad«. Pri organizaciji so jim finančno priskočili na pomoč iz občinskega sklada za kulturno dejavnost. Sicer pa folkloristi računajo, da bo od prireditvah odprta grajska klet, izkupiček, ki ga bodo zaslužili s prodajo v tej kleti, pa bodo namenili za folklorno dejavnost.

Prva v nizu poletnih prireditev bo na vrsti že jutri, 28. junija, ob 20.30, ko bo na literarno-glasbeno večerjo Marjanca Kočvarja, po rodu Metličanin, skupaj s številnimi gosti predstavila svojo zadnjo pesniško zbirko »Pompeji«. Prihodnjo soboto, 6. julija, bo igralec Željko Königsknecht iz zagrebške satirične gledališča Jazovac nastopil s svojo monodramo »Ap-lavz žalostnega prevaranta«, ki je zadnjega pol leta tudi hit tega gledališča. Zagotovijo bodo Metličani poletni lahko prisluhnili še kantavtorju in članu Primorskega gledališča iz Nove Gorice Iztoku Mlakarju. Žal bo število vstopnic za ta kabaret na zahtevo gosta omejeno. Tomo Česen pa bo pripravil predavanje z diapozitivi o alpinizmu, zlasti o svojih alpskih vzponih. Za te prireditve so organizatorji že dogovorjeni s gosti, razmišljajo pa, da bi Metličanom pripravili še kakšno poletno kulturno razvednilo.

M. B.-J.

»Varnosti« ne plačujejo

Podjetje Varnost Novo mesto zaradi številnih dolžnikov komaj izplačuje plače svojim delavcem

NOVO MESTO — Podjetje Varnost Novo mesto se je odcepilo od ljubljanske centrale pred približno enim letom. Pot v samostojnost pa ni lahka, zlasti sedaj ne, ko se mnogo podjetij, katerim Varnost nudi svoje usluge, otepa s hudimi finančnimi težavami. To se pozna tudi na plačah zaposlenih, za katere je še v veliki negotovosti tudi letošnji dopustniški regres.

»Naše plače zanjajo v poprečju 5.500 din, kar sicer ni kritično, je pa slabo. Tudi za izplačilo regresa še ni prepoznano,« odgovarja na očitke zaposlenih direktor Anton Bartelj. »Kako bo s plačami in regresi, je odvisno predvsem od tega, kako nam bo uspelo dobiti denar, ki nam ga za opravljeno delo dolgujejo različna podjetja. Lahko rečemo, da je sedaj pri naših dolžnikih za tri bruto osebne dohodka, kar ni malo. Od dolžnikov poizkušamo dobiti denar na vse možne načine, tudi s tožbami, toda kaj nam pomaga dobljena tožba brez izvršbe! Pravočasni plačniki so pravzaprav

le banke, pošta in SDK, povsod drugod imamo težave. Največje so v Kovinarski in Sopolu v Krškem, senterjevske Iskrice, Adrijci z vsemi obrati ter Metalni na Senovem.

Če storitve ne bodo plačane, se sedaj 192 zaposlenim v novomeški Varnosti, ki pokriva šest dolenskih občin, tudi v prihodnje kaj slabo piše, zlasti, ker se obseg storitev krči, saj je vse več podjetij, ki predpisom o varnosti in nadzoru le formalno zadovoljuje z nameščanjem lastnih, za tako delo slabo usposobljenih delavcev, ter tako rešujejo svoje tehnološke presežke in vprašanje delovnih invalidov.

T. J.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 15. do 19. junija so v novomeški porodnišnici rodile: Jožica Pavlič iz Senterjeja — Sandro, Marta Pavlin s Pahne pri Otočcu — Saro, Mateja Udovč iz Sprječ — Davida, Marica Vukelič iz Svržakov — Marka, Irena Škedelj iz Dol. Vrhopolja — Matjaža, Andreja Praznik iz Hudenja — Klemena, Milena Turk z Vrha pri Senterjeju — Vido, Marija Ptičar iz Črešnjic — Andrejko, Marija Bučar iz Bušince — Janjo, Ljudmila Šepec z Muhabrana — Urško, Marica Grguraš iz Bosiljeva — Leo, Milena Cvetan s Cerovca — Gregorja, Anica Jerin iz Zalovič — Vesno, Alenka Mrgole iz Pavle vasi — Miha, Ivka Novak iz Dol. Sušič — Anamarijo, Slavica Majhan iz Kohanjca — Kristino, Jerneja Požun iz Podbočja — Nejc, Tanja Mausser z Uršnih sel — Matjaža, Alenka Lovrin iz Ručetne vasi — Katjo, Anica Bojanec iz Ždinje vasi — Hermino, Marija Pavlin z Rataže — dečka, Anica Novak iz Srednjega Grčevja — deklico, Marija Ručman iz Krmelja — dečka, Jožica Mohorčič iz Zalisca — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Mara Kovačević iz Jerebove 16/a — Momira, Jožica Simonič z Ragovske 12 — Leo, Darja Fišter z Mestnih njiv 46 — deklico. Čestitamo!

• Kadar cesarja srbi, se morajo praskati narodi. (Heine)

• Večina moških so kot deževniki v travni: nekaj časa se zvijajo, potem pa jih pobere kaka kura.

Lipov list tudi za turiste

V Dolenskih Toplicah končno cvetličarna

DOLENSKE TOPLICE — Velike besede uporabljamo zadnje čase za podjetništvo. Pa niso potrebne.

»Če imaš priložnost in dovolj moči, da prehišiš dogajanja, predno te pritisnejo ob zid in postavijo na cesto, potem to izkoristi!« tako razmišlja danes marsikdo. Tudi Danica Šenica, ki je prejšnji mesec v Dolenskih Toplicah odprla cvetličarno in izposojevalnico videokaset.

»Po poklicu sem administratorka, teh pa je povsod na pretek, zato sem se z mojem odločila, da bom poskusila na svoje, dokler je še čas. Sprva se mi je zdelo skoraj nemogoče, da bi se priučila cvetličarstva, saj se s tem doslej sploh še nisem ukvarjala, toda z dobro voljo in pomočjo izkušenih vrtnarjev sem se v nekaj mesecih usposobil in sedaj se v cvetličarni sama kar dobro znajdem,« pravi novopečena privatnica Danica Šenica, ki je svojemu lokalu nadela lepo zveneče ime Lipov list.

»Cvetje in vse ostalo nabavljam pri Agrarii v Brežicah in pri Brincu

Danica Šenica

v Metliki. Slednji mi je na začetku tudi zelo pomagal s strokovnimi nasveti. Dolenske Toplice so še kako potrebovale tak lokal,« ocenjuje upravičenost svoje poslovne poteze Danica. »To se vidi že po tem, da sem radi zahajajo zdraviliški gostje pa tudi domačini, čeprav nisem mogla dobiti lokacije v strogem centru kraja, ampak je umaknjem nekaj deset metrov v stransko ulico proti gasilskemu domu. Ko se ljudje enkrat navadijo, je pravzaprav vseeno, ali si jim stalno na obeh ali ne. Prodaj največ šopkov, sedaj pa se domačini tudi že navajajo, da po vence ali za večje aranžmaje ni treba ravnati v mesto, ampak imajo to na voljo doma, tako rekoč pred nosom. Isto velja za videokasete. Pri teh prilagajam izbiro povpraševanja, in ker je med strankami največ mladih, prevladujejo na policah predvsem akcijski filmi.«

T. J.

Zakaj bi spreminjali tudi dobro?

Pripombe novomeških socialistov in sindikata

NOVO MESTO — Območna organizacija sindikatov dejavnosti za Dolensko je prejšnji teden skupaj z Območnim odborom Novo mesto in Socialistično stranko v Novem mestu ter ob sodelovanju strokovnih delavcev organizirala razpravo o osnutku novega pokojninskega zakona in zakona o zdravstvenem varstvu. Na oba imajo vrsto pripomb.

Rešitve v osnutku zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju — v SPIZ imajo nanj dobrih 5 strani pripomb — so po njihovem preveč pod vplivom sedanjih gospodarskih in političnih razmer, biti pa bi morale dolgoročne. Pokojninska osnova naj bi bila celotna doba plačevanja prispevka, ker najugodnejših 10 let dopušča različne špekulacije. Izvedenski organ bi moral revizijo pokojnin opraviti pred izdajo odločbe o pokojnini, opredeliti bi tudi morali, kdo naj nosi velike stroške revizijskega postopka. Posebno zdaj, ko delavci namesto plače dobivajo razne bonuse ipd., bruto osebni dohodek ni objektivna osnova za obračun. Prispevek za dokupe zavarovalne dobe bi moral biti urejen enotno za vso republiko, ne pa, da bi to prepuščali občinam. Sindikat in socialisti predlagajo, naj bi zakon dopustil možnost delne upokojitve za opešane delavce. Pri ponovni odmeri pokojnin naj bi izenačili upokojitve s polno pokojninsko dobo in brez nje. V prehodnih določbah naj bi uredili primere upokojitve, ki prejemajo zdaj pokojnino z odbitki. Sindikat in socialisti tudi trdijo, da je zakon težko razumljiv, ker združuje vse vire na enem mestu, ni potrebne kvantifikacije kljub široki obrazložitvi, ob trditvah o znižanju prispevkov pa ni upoštevana preizkušena obremenitev na druge vire.

Nič bolj navdušeni niso socialisti in sindikat nad kvaliteto in rešitvami v osnutku zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Za začetek v njem ni jasno, kaj sodi v osnovno zdravstvo in kaj je dodatna storitev. Če to ne bo strokovno jasno določeno, bodo seveda plačali bolniki, kdo pa drug. Privatna praksa mora po njihovem izpolnjevati enake pogoje kot zavodi, sicer se o konkurenci ne da govoriti. Osnutek ne pove, kaj se bo po njegovi uveljavitvi zgodilo s kroničnimi bolniki, npr. s 60 od dialize življenjsko odvisnih bolnikov v Novem mestu. Sprašujejo se, zakaj je potrebno spreminjati tudi dobro urejeno področje zdravstvenega varstva in ali bo padla raven zdravstvenih storitev. Nov zakon tudi gradi na terenskem, hišnem zdravniku, teh zdravnikov pa ni, saj smo desetletja stroko razvijali v drugi smeri.

Z. L.-D.

IZSELJENSKI UMETNIKI V DOLENSKIH TOPLICAH

DOLENSKE TOPLICE — Sedaj je že znan seznam udeležencev 2. slikarske kolonije slovenskih umetnikov po svetu. Kolonija bo od 28. junija do 5. julija v okviru prireditve Srečanje v moji deželi v Dolenskih Toplicah. Tako kot lani bo tudi letos organizator in vodja kolonije prof. Marjan Tršar, udeležili pa se je bodo Betka Tomšič iz Argentine, Karolina Koglot iz Venezuele, Drago Druškovič iz Nemčije, Božidar Kramolič iz Kanade in domačin Jože Kumer. Upodabljali bodo predvsem krajino, dela pa bodo razstavljena v malem salonu Zdravilišča Dolenske Toplice 5. julija ob 20. uri.

• Naj so dobri in pravični ljudje še tako nemočni, samo zaradi njih je življenje vredno življenja. (Einstein)

PRVA PEKA ZASTONJ — Vsem, ki so se udeležili otvoritve nove metliške pekarnice, so peki ob ogledu prostorov podarili hlebec skrbno zavitega kruha. Da bodo bodoči kupci vedeli, kakšen kruh pečejo in kakšen odnos imajo do njega. (Foto: M. B.-J.)

Tudi počastitev odnosa do kruha

Metlika bogatejša za malo pekarno, iz katere bo prišlo po tono kruha na izmeno — Edina v Sloveniji s francosko opremo — Visoko kvaliteten rustikalni kruh

METLIKA — V Žitu so pred leti ukiniteli pekarno v Metliki, zato so čutili moralno dolžnost, da jo znova odprejo. Tako so pretekli teden v novem poslovno-trgovskem centru predali v uporabo eno od svojih malih pekarn, ki so jih začeli po vsej Sloveniji odpirati pred tremi leti. Gre za pekarno s precej enostavno tehnologijo, s peko kruha na polindustrijski način. Zato je v takšnih pekarnah moč speči visoko kvaliteten rustikalni kruh, ki ostane svež dlje časa kot industrijski. Proizvodnja je pol ročna in pol strojna.

Metliška pekarna, ki sicer pripada kočevski enoti Pekarstva in testeninarstva iz Ljubljane, meri okrog 230 kv. metrov, poleg pekarnice pa sta še bife in prodajalna. V njej je dobilo zaposlitev devet delavcev, v začetku pa bodo pekli v eni izmenici, kar pomeni, da bo vsak dan prišlo iz pekarnice po 1000 kilogramov različnega kruha in pekovskega peciva, medtem ko bodo slaščiče pripeljali v prodajalno iz Kočevja.

Kot je povedal dr. Boris Mayef, pomočnik glavnega direktorja poslovnega

• Glavni direktor poslovnega sistema Žito Ljubljana, Rudi Kajtner, ki je prerezal trak na novi metliški pekarni, je povedal, da se je ideja o pekarni v tem mestu porodila nedavno, ko so njegovi sodelavci med sprejemom po Metliki našli v eno od prodajalnih in videli, kako prodajajo kruh. Naprodaj je bil celo iz zamrzovalnika, trgovka pa je pojasnila, da morajo biti potrošniki srečni, da kruh sploh imajo. »Mi, ki imamo odnos do kruha, s tem nismo mogli biti zadovoljni,« je dejal Kajtner, »zato naj predstavlja nova pekarna tudi počastitev odnosa do kruha.«

dernejših v Sloveniji in lahko enakovredno stopi ob bok ostalim evropskim. M. BEZEK-JAKŠE

STAVKA — Zaradi nizkih plač so v nedavni profesorski stavki sodelovali tudi profesorji v novomeškem srednješolskem tehničnem in zdravstvenem centru. Vse, da se je takrat republiška vlada omeščala in obljubila denar za povečanje plač, sicer selektivno, ker so razlike med posameznimi šolami oz. občinami precejšnje. Ravno opomogli pa si novomeški profesorji s poviščico ne bodo. Iz Ljubljane so bili namreč nakazali celih 11 tisoč dinarjev, ali manj kot 100 dinarjev na zaposlenega. Lepa popotnica za počitnice! Noja, za dva pira in kakšno kepeco sladoleda za ohlajitev gneva že bo.

ROP — Pretekli teden sta zdaj že ujeta roparja napadla in umorila delavca na bencinski črpalci v Trebnjem. Novomeški kriminalisti, ki so grozljiv dogodek raziskovali, so pri delu uporabili telefonsko povezavo s svetom iz bližnjega hotela. Najhujšega in najgršnega vajeni moške pa so kar obnemeli ob vprašanju šefovskega oseba, kam naj pošljejo račun za telefon. Lepo, da poslovnost prodira v naše kraje, ampak tako nečloveške menda ja še ne potrebujemo.

GARAŽE — Stanovalcem v blokovskem naselju ob Cesti herojev, imenovanem tudi Plava laguna ali Bosanski Novi, marsikdo zavida pokrite garaže. Kljub temu, da so bile garaže in že mnogi avtomobili deležni nočnih, pa celo dnevnih obiskov nepoklicanih gostov. Pa to sploh ni edina nadloga, ki pesti lastnike tukaj parkiranih avtov. Vsaj parkirišče pri zadnjem bloku se vse bolj spreminja v podzemno jama. S stropa na vse več mestih namreč nastajajo kapniki, s katerih neprenehoma kaplja, tudi če po več dni ne dežuje. Tisto, kar se nakaplje na strehe, je zelo težko spraviti stran. Stanovalci še razglabljajo, ali garaže počasi ponuditi na ogled kot znamenitosti ali se začetni boriti za pravilo strehe-parkirišča.

Ena gospa je rekla, da še dobro, da so poleg kosti ob gradnji stanovišča pred občinsko stavbo našli tudi lepo ohranjen in o času nastanka pričujoč vrč, da si »županova« komisija za poboje ni nakopala še dodatnega dela.

DRAŽJE STANARINE

NOVO MESTO — Po sklepu novomeške izvršnega sveta se bodo stanarine v novomeški občini s 1. julijem podražile za 15 odstotkov. Razlog je rast cen industrijskih izdelkov in tudi dejstvo, da bi bili z dosedanjimi stanarini vse dlje od usmeritev republiške izvršnega sveta, po katerih naj bi bil delež stanarine v revalorizirani vrednosti stanovanjskega sklada 3,4 odstotka. V Novem mestu je zdaj ta delež 2,18, po tej podražitvi pa bo 2,3 odstotka. Povprečna stanarina za kvadratni meter stanovanjske površine bo po novem 24,7 din.

Sprehod po Metliki

METLIŠKA OBRTNA ZBORNICA JE POSLALA v imenu približno sto avtoprevoznikov Izvršnemu svetu pismo, češ da avtoprevozniki protestirajo, ker imajo premalo dela pri zložbah kmetijskih površin. Razprava je pokazala, da je slo pri teh delih za licitacijo, pri kateri pa so se pokazali metliški lastniki tovarnjakov in drugih strojev za zemeljska dela kot zelo dragi. Da bi sprali krivdo s sebe in s svojih velikih zahtev, so pričeli posamezniki napolnjevati za šanki po gostilnah, da gre pri točevanju za podkupovanje in druge vsaj zadevi za podkupovanje in druge, smrdljive reči. Črnomaljski Gok, recimo, je ponudil svoje prevoze za najmanj 70% ceneje kot metliški zasebniki. Navaditi se bo treba na tržno gospodarjenje, nizkim udarcem je odklenkalo.

ZA OBNOVO KAPELICE SV. NEŽE na Boldražu je metliški izvršni svet že drugič odobril sredstva v višini pet tisočakov. Predsednik izvršnega sveta Jože Matekovič je ob tem dejanju pripomnil: »Upam, da se nam bo to štelu v dobro pač tam, kjer to štejejo.« Za obnovo kapelice so veliko denarja prispevali krajanji Boldraža, družili pa so se jim tudi lastniki vikendov. Med njimi ni manjal Milan Travnikar, osrednji občinski uslužbenec.

KOLIKOR BOLJ SE Približuje MO LASTNI DRŽAVI, toliko bolj postaja Metlika iz mesta vasi. Zaradi pomanjkanja denarja ukinjajo odgovorni dislocirane ambulante drugo za drugo. V Črnomlju je stanje nekoliko boljše, zato se Metličani potegujejo, da bi kakšna drotinica ostala tudi njim. Kaj se bo iz tega bota izcimilo, ne ve nihče, še najmanj pa gospoda v belem, ki vse to ureja iz Novega mesta.

DA METLIŠKA VLADA POPUŠČA krajanom, kaže hitra sprememba odloka o parkiranju na Mestnem trgu. Zdaj je upo vedovano parkirati od 20. do 6. ure jutro. Čas prepovedi so torej zmanjšali za traj. Čas prepovedi so torej zmanjšali za dve uri, poleg tega bodo dobili stanovalci tega trga posebne nalepke kot dovoljenje, da lahko puščajo svoje jeklene konjčke pred hišami tudi v času prepovedi.

STAVKA — Iz krogov politikov je slišati, da učitelji še kar naprej stavkajo. Ne sicer pri pouku, saj so vendar že počitnice, ampak pri kulturnih prireditvah. Da jih je menda le redkokdaj videti na kulturnih prireditvah, pravijo tisti politiki, ki očito hodijo na prireditve bolj zaradi tega, da preštevajo navzoče kot zaradi prireditev samih. Ni sicer znano, zakaj so se politiki spravili prav na učitelje, da pa jim očitajo odsotnost na prireditvah, je skoraj razumljivo. Tudi avtorica teh vrstic lahko s 100-odstotno gotovostjo trdi, da so črnomaljske gostilne vse dneve in noči popolnoma prazne. V gostilno namreč zaide le redkokdaj.

STANARINA — Slišati je očitke, da subvencije za stanarine ne pridejo vedno v najbolj prave roke. Za podkrepitev po- učenju omenjajo celo primere, da si ljudje kupijo puške za kar precej tisočakov, ne morejo ali nečejo pa plačati stanarine. Kritike so žal neutemeljene in lahko pridejo le iz ust ljudi, ki ne znajo gledati življenjsko. Puška je danes namreč še kako pomembno osnovno sredstvo za preživljanje.

MEJA — Predstavniki slovenske in hrvaške vlade so zagotovili, da bodo prebivalci ob meji med obema suverenima državama lahko prestopali mejo zgolj z osebno izkaznico. Sedaj pa kopalce, ki so se že začeli namakati v topli Kolpi, skrbi, kako bo po novem izgledalo kopanje v tej priljubljeni obmejni reki. Bo moral vsak, medtem ko bo plaval, držati med zobmi osebno izkaznico?

Drobne iz Kočevja

PASJE MESTO — Po Kočevju se še vedno sprehajajo psi, včasih v celih tropih, in to brez nadzorstva. V raznih "očističevalnih" akcijah so to nadlogo že izkoreninili, a ne za dolgo.

PRVA BO BANKA — V nove stavbe na Trgu zboru odposlancev se bo prva vse- lila Stanovansko-komunalna banka, ki nove prostore že opremlja. Tu bodo imeli lokale še loterija, Zavarovalnica Triglav, Hranilnica in posojilnica KG, slaščičarna "Tri pike" in še nekateri. Z vseljevanjem stanovanecem ne hitijo preveč, da bi se stanovanja prej temeljito osušila.

PREPOVEDALI PRODAJO — Po podjetjih in stanovanjih pa tudi drugod prodajalci razne robe ponujajo in prodajajo vse, od oblačil in mesa do knjig. V več kočevskih podjetjih in tudi v stavbi občinske skupščine so prepovedali tako prodajo, saj prodajalci motijo delavce in usluž- benice pri delu.

ZAKAJ NE BO »ZMAJČKA«? — Predstavniki socialistične stranke je na zadnji seji občinskega predsedstva napo- vedal delegatsko vprašanje, zakaj kljub občinskemu zavemanju za drobnogospo- darstvo obrtnica ne dobi dovoljenja, da bi odprla »Zmajčkov butik«.

Ribniški zobotrebci

OŽIVELI MOTORISTI — Z lepim vremenom so spet oživeli ribniški motoristi, ki se trudijo, da bi s hrupno vožnjo pri- tegnili pozornost. To jim tudi uspe, saj jih kolone vznemirjeni prebivalci in pešci, ki včasih komaj pobegnejo pred njihovimi vozili. Vozniki ne upoštevajo nobenih prometnih predpisov. Še posebno pa doma- nje jezi tako divjanje ponoči.

KDAJ AVTO-MOTO BAZA? — Ribniško Avto-moto društvo predlaga, naj bi nekje v Ribnici ali pri njej postavili Avto-moto bazo z vlečno službo, meha- nično delavnico, trgovino in sploh ser- visom, ki bi bil motoriziranim vedno pri roki. Posebno je to pomembno zdaj, ko bo ta cesta bližnjaka do hrvaške državne meje in morja.

AVTO-MOTO DIALIZA — Ribniško AMD opravlja tudi nekatere človeko- ljubne usluge. Pred kratkim je začelo vozi- ti v Ljubljano domače bolnike, ki jim je potrebna dializa.

BANČNO ROPANJE — Na vpraša- nje, če kočevska banka ropa ribniško gos- podarstvo, je bil odgovor kočevske banke, da ne. Kdor ne verjame, naj se oglasi pri banki, kjer mu bodo vse razložili.

Trebanjske iveri

MOLEČEČNOST — Farani na Ča- težu in tudi v bližnjem Sentlovrencu kar ne morejo verjeti, da bi se njihov gos- podarstvo, da bi se počel očitano me nečednosti. Ovčice so bile preprača- ne, da je njihov Izidor precej starejši kot se je izkazalo, tako resoben je bil. Zdaj v resnici nič več ne mašuje — v poni- žnem pričakovanju božje in civilne sodbe.

HLADNOKRVNOST — V mirenski DANI je novi direktor Božidar Pernarčič v enem letu vladavine oklestil število zaposlenih za desetino. Nova varne, novega direktorja pa cenijo tudi njegovi kolegi in podobnih položajih malo marj prijetnem spominu Pernar- čiča ohranja tovarišica, za katero pri- bitni organi še ugotavljajo, če ni more- nje preveč pomešala delo na odgovor- nemo položaju v DANI s svojo zasebno la od kolektivna po naravni poti, kot ostala desetina, ampak je, kakor pravi politik skoraj do konca gledala v oči stanolavcem in trdila svoje. Naj ji bo lahka vest!

IZ NAŠIH OBCIN IZ NAŠIH OBCIN

NAJVEČ BO GIMNAZIJEVC

RIBNICA — Ribniško osemletko je v pravkar minulemskem letu obisko- valo 106 učencev 8. razreda. Vsi, ki so končali osemletko, — in to je velika večina — nameravajo nadaljevati šola- nje. Tako se odločajo učenci te šole že nekaj let, saj po osemletki le izjemoma kakšen ostane doma. Daleč največ, in sicer kar 33, jih bo nadaljevalo šolanje na gimnaziji v Kočevju, kjer niso po- trebni sprejemni izpiti. Od ostalih šol, kjer ni izpitov, so se odločali še za ekono- msko komercialno šolo 5, za prodajalce 6, zdravstvene tehnike 4, lesno šo- lo 4, lesno tehnično 3, šiviljsko 5, kovinarsko 4 itd. Zanimivo je, da so se predvsem fantje odločali za take zapo- slitve, kjer bodo lahko samostojno deli- li kot obrtniki. Odkar ne gre Riku več tako odlično, je precej manjše zani- manje za kovinarsko stroko, za katero se je do nedavna odločalo po 15 in več šolar- jev, letos pa le štiri. Narašča tudi zani- manje za turizem in gostinstvo.

Grozi kriza komaj izbrani občinski vladi? Proračun še ni sprejet

KOČEVJE — Minilo je že pol leta, občinski proračun za letos pa še vedno ni sprejet, čeprav je bil že večkrat na dnevnem redu skupščinskih sej. Tokrat, 20. junija, so se zbori občinske skupšči- ne sestali ločeno. Rezultat je bil tak, da sta zbor združenega dela in zbor krajev- nih skupnosti proračun sprejela, druž- benopolitični zbor pa ne.

Politični zbor je glasoval o proračunu kar trikrat, a vedno je bilo glasov pre- malo. Delegati tega zbora niso pristali niti da bi izvolili dva člana v komisijo, ki bi skušala uskladiti stališča vseh treh zborov. Pomagalo ni prepričevanje čla- nov izvršnega sveta in tudi ne samega predsednika IS Alojza Petka niti pred- stavnika šolskega Petra Šobarja, ki je svoj amandma, zaradi katerega je spor na- stal, umaknil. Člani zbora so po burni razpravi sklenili, naj bi o proračunu razpravljali vsi trije zbori skupaj, ker so menili, da so v ostalih dveh zborih dele- gati nekatere bistvene zadeve prezrili ali pa so jim bile napačno predstavljene.

Proračun torej ni sprejet, kar ima za posledico, da porabniki proračuna la- hko dobivajo vsak mesec le dvanajstino lani porabljenih proračunskih sredstev. Nekateri so opozarjali, da so z nespre- jetjem prikrašane predvsem komunal- ne dejavnosti in krajevne skupnosti, ki ne morejo dobiti vsega načrtovanega denarja, zato zamujajo z uresničeva- njem svojih planov, vrednost »zamrz- njenega« denarja pa načena inflacija. Delegati so očitali predvsem, da predla- gani proračun ni usklajen, kar bi po to- likem času že moral biti, in jih je motilo, da bi takoj po sprejemu proračuna že razpravljali tudi o njegovem rebalansu. Tudi zaradi proračuna ne kaže naj- boljše novi občinski vladi in njenemu predsedniku. Posebno velja to še zato, ker mu še vedno ni uspelo sestaviti po- polnega izvršnega sveta, zaradi česar je padla prejšnja občinska vlada.

J. PRIMC

Vse več je prosilcev za subvencijo

Prva letošnja podražitev stanarine

ČRNOMELJ — Medtem ko so v 26 občinah v Sloveniji lanskega 1. novembra povišali stanarino, v letošnjem letu pa do aprila v več kot polovici slovenskih občin, v nekate- ri celo dvakrat ali trikrat, so v čr- nomaljski občini od lanskega 1. oktobra ostale stanarine nespreme- njene. Po devetih mesecih se bodo s 1. julijem povešale za 30 odst., s tem pa bodo dosegli 75 odst. ekonomske stanarine.

Vendar bodo to povišanje komaj občutili socialno ogroženi, ki imajo subvencionirane stanarine. V zad- njem času se je sicer število tistih, ki prosijo za pomoč pri plačevanju stanarin, povečalo, saj so življenjski stroški vse večji, plače pa se ob sla- bem položaju gospodarstva zmanjšuje- ju. V aprilu in maju so v Čr- nomlju 184-im izplačili nadome- stilo za plačilo stanarin, in sicer dobrih 216 tisočakov. Povprečna subvencija na upravičenca je bila 635 din, kar je precej, če vemo, da je bila doslej stanarina za povpreč- no stanovanje v občini 950 din. Prav zaradi tega so na občinskem izvršnem svetu poudarili, da bo po- trebno ponovno pretresti subven- cioniranje, predvsem pa naj o tem, kdo je zares upravičen, odločijo strokovne službe, ne pa zbori sta- novalcev. V občini imajo sicer evi- denco socialno ogroženih, obstaja pa tudi določba o prosti presoji za pomoč. Pri tej presoji naj bi sodelo- vala s svojim mnenjem tudi krajev- na skupnost, vendar se je vse skupaj precej razvodenelo. Povrh vsega pa se, kot je bilo slišati v izvršnem svetu, ti problemi rešujejo preveč iz pi- sarn, dokaz za to trditve pa so pri- meri, kjer se dogaja, da veliko tistih, ki dobivajo subvencije, do njih sploh niso upravičeni, medtem ko tisti, ki imajo pravico in pogoje za pomoč, izpadejo.

M. B.-J.

Bogatejši za 20 delovnih mest

Z izdelavo pločevinaste embalaže za živilsko industrijo, sicer program Sa- turnusa, bodo v Obrti zapolnili vrzel, ki nastane ob pomanjkanju dela

ČRNOMELJ — Že podatek, da je v črnomaljski občini okrog tisoč presež- nih delavcev, je dovolj, da morajo v občini manj govoriti in več narediti pri pre- zaposlovanju teh ljudi. Dragoceno je vsako novo, seveda produktivno delovno mesto in tega so se očitno začeli dobro zavedati. Eden od novih programov, namenjenih reševanju presežnih delavcev, bo čez nekaj mesecev stekel tudi v podjetju za zaključna obrtniška dela ali v Obrti, kakor mu pravijo na kratko.

V Obrti je sedaj zaposlenih 68 delav- cev, v najboljših časih pa jih je bilo okrog 85. Odhajati so začeli, ko so se začele zmanjševati naložbe v gradbeni- stvo, s tem pa je bilo tudi manj dela za Obrt, ki je tesno povezana z gradbeni- stvom. Poleg tega je njihovo delo sezo- nsko. Medtem ko je poleti za vse dovolj dela, so pozimi skoraj brez njega. Glede na prihodnje izgleda pa bi jih bilo kljub vsemu dovolj le okrog 40. Vendar pro- blemov s presežnimi delavci ne želijo reševati na najbolj boleč način, s postav-

ljanjem na cesto, ampak bi radi za vsa- kega našli zaposlitev. Zato so se tudi od- ločili za Saturnusov program izdelave pločevinaste embalaže za živilsko in- dustrijo, za katerega je bilo sicer precej- šnje zanimanje, tudi med obrtniki.

»Ta program je rešitev tako za podjet- je kot za vsakega delavca posebej. Toli- ko bolj, ker smo odvisni od muhastih gibanj na gradbenem trgu in od sezo- nskega dela. Tako pa bomo lahko zapo- lnilni vse tiste vrzeli, ki nastanejo, ko de- lavci ne morejo na gradbišča. S tem se

bo pocenila proizvodnja pločevink pa tudi stroški podjetja bodo manjši,« je povedal direktor Obrti Jože Panjan. Sedaj so v podjetju začeli pripravljati prostore za proizvodnjo, ki jo bodo pre- selili iz Ljubljane. Večjih naložb v zido- ve ne bo, saj imajo prostorov dovolj, le da bodo več manjših delavnic preuredili v eno veliko. Julija bodo delavci odšli na izpopolnjevanje v Ljubljano, konec septembra pa naj bi stekla proizvodnja.

V Črnomlju pričakujejo, da bodo za program, v katerem bo, ko bo proiz- vodnja v polnem teku, našlo zaposlitev 20 ljudi, dobili tudi pomoč z republi- kega sekretariata za delo. Prav te dni pa naj bi tudi na Saturnusu potrdili po- godbo o sovlaganju.

M. BEZEK-JAKŠE

Zaporo odplačevali 3 mesece

Odvoz smeti Črnomaljce veljal več kot 100 tisočakov

ČRNOMELJ — Zaprtje občinskega odlagališča komunalnih odpadkov pri Vranovičih, ki so ga konec aprila zahte- vali in tudi dosegli prebivalci bližnjih vasi Vranoviči in Zastava, je bila precej draga zadeva, ki pa bo bodo morali po- ravnati vsi tisti, ki jim Komunalna odva- ža smeti. Za 78 odvozov smeti, kolikor so jih Črnomaljci v dveh tednih, ko je bila deponija zaprta, opravili na metliš- ko odlagališče odpadkov, so jim nam- mreč sosedji zaračunali skupaj 35.490 din. Poleg tega so nastali še drugi stroš- ki, kot so kilometrina, dodatne delovne ure delavcev, izredni dopust delavca na črnomaljski deponiji. Na Komunalni so izračunali, da jih je vse skupaj veljalo dobrih 109 tisočakov. Ta strošek bi bilo moč poravnati na dva načina, bodisi da bi ga plačala občina, saj je Komunalna javno podjetje, ali pa s povečanjem ce- ne za odvoz smeti.

V izvršnem svetu so se seveda odloči- li za drugo rešitev, kar pomeni, da bodo naslednje tri mesece morali seči globlje v žep vsi, ki jim Komunalna odvaža sme- ti. Cena za te storitve bi se sicer poveča- la v vsakem primeru, vendar le za 28

odst., in ne za 50 za gospodinjstva in 43 odst. za ostale porabnike. Če so tokrat na Komunalni hitro našli rešitev za po- vračilo stroškov, rešitev pa naj bi bila hkrati tudi kazen in poduk Komunalne svojim strankam, pa je čudno, da ko- munalci nikakor ne morejo najti skup- nega jezika s svojimi dolžniki. Na sodiš- ču imajo namreč več kot 400 tožb proti zasebnikom, denar za odvoz smeti pa jim dolgujejo tudi številna podjetja, med drugimi Iskra, IMV, Gorenje, No- voteks. Ampak tem, ki odvoza smeti že mesece niso plačali, je najbrž pr vsee- no, za koliko se povečajo komunalne storitve.

M. B.-J.

RAZŠIRITEV ODLAGALIŠČA

ČRNOMELJ — Včeraj, 26. ju- nija so, tako vsaj je bilo načrtovano, začeli širiti odlagališče komunalnih odpadkov pri Vranovičih, ki naj bi ga dokončno zaprli do konca leta 1993. Dela naj bi bila končana v 26 delovnih dneh, opravil pa jih bo na- jugodnejši izvajalec, črnomaljski Beograd. Naložba bo veljala 3,1 milio- na dinarjev, nepropustnost tal pa naj bi dosegli s trikratnim nabija- njem in valjanjem gline. Ves čas bo pri delu navzoč tudi predstavnik Geološkega zavoda, ki bo na koncu ugotavljal nepropustnost tal in izdal A-test. Za naložbo je 1,3 milijona dinarjev zagotovljenih iz občinske- ga proračuna, za 1,6 milijona pa so poslali zahtevek na republiko, a so obeti za denar vedno slabši. Projekt, po katerem bodo razširili odlagališ- če, sicer ni predvideval, da bi za ne- propustnost tal po tleh položili folijo, vendar so se na Komunalni pozanimali tudi o tej možnosti. To- da folija in polaganje bi veljalo 7 milijonov dinarjev, kar je za Črno- maljce velik zalogaj.

LE PODPORA, A BREZ DENARJA

ČRNOMELJ — Novomeška enota Zgodovinskega arhiva iz Ljubljane ima sedaj depoje v bivši osnovni šoli v Kar- teljevem, v bivši osnovni šoli v Draščih pri Metliki in v osnovni šoli v Treb- njem. Razmere v teh prostorih niso naj- bolj primerne za občutljivo arhivsko gradivo, zato v Črnomlju podpirajo preselitev tega gradiva, zlasti pa belo- kranjskega, v Novo mesto. Ob tem pri- pominjajo, da nimajo denarja za stroš- ke, ki bi ob tem nastali, zlasti pa ne za odkup stavbe, v kateri bi uredili arhiv.

PRODALI ZA PETINO VEČ IZDELKOV

MIRNA — V mirenski tovarni rast- linskih specialitet in destilacij Dana 325-članski kolektiv povečuje storil- nost in prodajo. Letos so v petih mese- cih prodali kar za okrog 1600 ton izdel- kov več kot lani v pol leta. Tretjino izdelajo likerjev, tretjino močnih žganih pijač in tretjino brezalkoholnih pijač. Pokrivajo celotno jugoslovansko tržiš- če, izvažajo pa predvsem v Avstrijo.

VOLITVE IN IMENOVANJA

KOČEVJE — Na zadnji seji zborov občinske skupščine Kočevje so ustano- vili Srednjo tehniško in poklicno šolo Kočevje, za v.d. ravnateljice te šole pa imenovali Ksenijo Vidošević. Ustanovi- li so Gimnazijo Kočevje, za v.d. ravnat-eljice pa imenovali Meto Kamšek. Za vršilca dolžnosti direktorja Zdravstve- nega doma Kočevje so imenovali Ti- homira Odošiča. Sprejeli pa so tudi sklep o izvolitvi Antona Pluta za pred- sednika Sodišča združenega dela v Ljubljani.

Prava katastrofa šele prihaja

Stanje gospodarstva in zaposlovanja pa je že zdaj v kočevski občini kritično

KOČEVJE — V kočevski občini se zaradi stečajev in drugih ukrepov število zaposlenih zmanjšuje. V gospodarstvu se je število zaposlenih znižalo za skoraj 1.200 (zaposlenih je še okoli 6.800), po načrtih podjetij pa se bo število zaposle- nih v gospodarstvu znižalo na okoli 5.300. Zanimivo pa je — tako so ugotovili tudi na zadnji seji občinskega izvršnega sveta — da se hkrati število zaposlenih v negospodarstvu skromno povečuje.

Med razpravo o uresničevanju pro- grama revitalizacije in težavah pri njem uresničevanju so na zadnji seji po- temeljiti razpravi med drugim ugotovi- li, da je treba zagotoviti brezposelnim nova delovna mesta. Na osnovi dose- danjih programov zasebnikov bi bilo možno v obrtništvu do sredine prihod- njega leta zagotoviti delo 350 ljudem.

To pa pomeni, da je potrebno investi- torjem pod ugodnimi pogoji priskrbeti zadajalna zemljišča, jim nuditi ugodno- sti pri plačevanju prispevka za komu- nalno urejanje zemljišča in ustanoviti v

občini razvojni sklad, ki bi pomagal obrtnikom pri investiranju.

Razpravljavci so menili, da je treba izoblikovati privlačna merila za investi- ranje na Kočevskem, ki pa naj ne bi ve- ljala le za zasebna podjetja, ampak tudi za družbena, za mešana podjetja itd. Glavni cilj namreč je vrniti ljudem za- poslitev, ki so jo izgubili, in hkrati omo- gočiti zaposlovanje mladim, ki prihaja- jo iz šol. Trenutno kaže, da bosta dobila zaposlitev le dva, ki bosta letos končala šolanje.

Nekateri razpravljavci so menili, naj

ne bi vlagali zbranega denarja iz razvo- jnega sklada v gradnjo objektov, ki jih je že preveč in njihove sedanje zmogljivi- sti niso polno izkoriščene; pri tem so omenili žage, informativne sisteme in prenočitvene turistične zmogljivosti. Spet drugi pa, dva vsak obrtnik lahko vložijo svoj denar, kamor hoče, kdor pa zahteva denar pri banki in drugod, mu posojilodajalci temeljito pregledajo na-

• Miro Ferlin, vodja projekta revita- lizacije, je v odgovorih na nekatera vprašanja med drugim dejal, da v občini Kočevje ni posluha za razvoj drobnega gospodarstva, da iz druž- benih podjetij še vedno prihajajo ob- vestila o presežkih delavcev, da reše- vanje težav pogosto ovira zakonodaja in da sedanje stanje v občini še ni naj- hujše, ker se obeta prava katastrofa.

črte. Menili so tudi, da je treba najprej izkoristiti družbene prostore, ki so po stečajih in odpustanju delavcev ostali nezasedeni in šele potem graditi druge objekte, če bo potrebno.

J. PRIMC

KAKO DO ZAPOSILITVE?

RIBNICA, KOČEVJE — Organi- zacija Leila iz Ljubljane in ribniška knjižnica sta pred kratkim organizirali za območja občin Ribnica in Kočevje seminar »Kako iščem zaposlitev?« Za seminar so razposlali veliko vabil na razne naslove iz obeh občin in računali na precejšen obisk, posebno še iz kočev- ske občine, kjer je brez dela vedno več ljudi. Za seminar pa je prišla le ena pri- java iz ribniške občine. Gotovo je glavni vzrok, da seminarja ni bilo, visoka cena, saj bi moral udeleženc odšteti kar 1.000 din. Očitno so se ljudje zbal, da si Leila bolj želi sebi zagotoviti zaslužek, kot koristiti njim pri iskanju zaposlitve.

P.-c

NOVA ZVONOVA V FARI

FARA — V Faro v kočevski občini bodo jutri pripeljali iz Avstrije nova zvonova za tamkajšnje cerkev. V nede- ljo bo svečanost in blagoslov zvonov, ki ga bo opravil nadškof. Zvonova je daro- val cerkvi ameriški rojak Žane Fekete, ki je že prej tej cerkvi kupil tudi orgle in drugo. Na svečanosti bo nastopila še domača folklorna skupina.

Zaupajo domačim strokovnjakom

Tovarna elektromateriala (TEM), bivša Elma na Čatežu pri Trebnjem, izvozi že okrog 40 odstotkov izdelkov na zahod — Lastna razvojna služba se že izkazala

ČATEŽ — Tovarna elektromateriala (TEM) Čatež, d.d., izdeluje kar okrog 300 izdelkov, čeprav je specializirana posebej za proizvodnjo izdelkov za sve- tilno industrijo. TEM je trenutno največji proizvajalec okovov v Jugoslaviji. Okrog 40 odstotkov proizvodnje izvozi na najzahtevnejša zahodnoevropska tržišča, največ v Avstrijo in Italijo. Letos bodo izvozili za okrog 2 milijona DEM izdelkov.

Lani so podpisali kooperacijsko po- godbo z avstrijsko firmo Legrand iz Be- ljaka, s pomočjo katere je pripravljajo proizvodnjo in prodajo butičnih stikal z visokim dizajnom. Vendar se TEM ne namerava odpovedati jugoslovanskemu tržišču, ker dobi s tega območja precej repromateriala (keramika, me- denina), po drugi strani pa TEM slovi pri nas po zelo kakovostnih izdelkih, za- torej so ti v drugih republikah močno iskani, navkljub temu da spadajo tudi po cenah v najvišji razred.

»Naši poslovni partnerji v Jugoslaviji niso dali nikakršnega znamenja, da bi se utegnili naši dobri poslovni stiki skrhati. Interes je pač obojestranski! Zdaj išče- mo po vsej državi dobre trgovske hiše. Naš cilj je, da bi imeli v vsaki republici eno ali dve taki solidni hiši, kjer bodo na voljo naši izdelki. Deloma smo v teh prizadevanjih že uspeli. Naše proizvo- dne zmogljivosti so zaenkrat še preveč

zasedene, tako da morajo delavci delati celo nadure, delo pa oddajamo tudi ko- operantom. Naš kolektiv je vajen pri- dno in dobro delati, a zavedamo se, da, čeprav stalno povečujemo storilnost,

Jože Bregar

tudi s tehnološko posodobitvijo proiz- vodnje, še vedno lahko precej storimo, da bi s lastno razvojno službo in ino- vativnostjo vzdržali vse hujšo konkurenco na tujih trgih. Tudi tam prodremo v viš-

• 160-članski kolektiv Tovarne elek- tromateriala (TEM) Čatež, d.d., spa- da po poslovnih rezultatih med naj- boljša podjetja v trebanjski občini. Precej pozornosti posvečajo doma- čim strokovnjakom, saj delavcem omogočajo izobraževanje iz dela in od delu, v kratkem pa se bodo tem priključili še štiri strojni inženirji, študenti TEM, ki prav tako prihaja- jo iz domačih logov. Naj za primer navedemo, da so tudi nekateri novi izdelki, ki jih je trg lepo sprejel, deni- mo novi izolacijski okovi in grla, izde- lani iz visoko temperaturno odpornih polimerov (namesto iz keramike), plod domačih strokovnjakov oz. raz- vojne službe TEM.

ji cenovni razred in ustvarimo še več dobička,« je povedal glavni direktor TEM Čatež Jože Bregar.

P. PERC

Krajevna skupnost je kot podjetje

KS Senovo bi imela poklicnega tajnika

SENOVO — V krajevni skupnosti Senovo bi radi polno zaposlili tajnika KS, ker imajo zdaj honorarnega. O tem je na eni od sej občinske skupščine Krško spraveval neodvisni poslanec Miha Senica, krajevna skupnost se je na občini obrnila tudi pisno in zdaj pobuda o senovskem poklicnem tajniku roma skozi upravne mlino. Možnosti, da bi Senovčani prodali poslanec denar. Če bi se pri tem pokazalo, da je Senovo upravičeno do večjega deleža, kot ga lahko pričakuje po maja sprejetem proračunu, ga bo verjetno prejelo. Toda presoja meril ne pomaga, kadar ni denarja. Kaže, da v tem pogledu zdaj doživlja občinski proračun kaj slabe čase, česar Krčani ob nedavnem obisku ministra Rejca niso skrivali, ko so govorili o zalozah denarja.

Upeštevajoč razmere, pa Miha Senica pravi, da bi za funkcionarje krajevnih skupnosti moral biti denar, če se najde za stranke. Navsezadnje bi po

Miha Senica

njegovem denar moral biti na voljo tudi zato, ker so krajevne skupnosti v upravnem smislu podaljšana roka občine. Dela za poklicnega tajnika Senovega, bivše občine, bi se ob 4.000 prebivalcih KS nabralo takoj za cel »štih« in čez. »Velik problem predstavlja nedokončana kanalizacija,« kaže Senica na neodložljivo nalogo, kakršnih pa je menda še nekaj.

Če je KS Senovo menda med prvimi zaposlila za več denarja, da bi si plačala poklicnega tajnika, je med prvimi opozorila na stranski učinek tržnega gospodarstva. Ta pa se morda najbolj odraža v vprašanju: Kdo bi poceni vodil podjetje, kakšno predstavlja prenekatere sedanja krajevna skupnost, ko pa vse dobiva tržno ceno?

M. LUZAR

Razmere v zakulisju »niso dobre«

Potrč na srečanju SDP

KARLČE — Ob novih volitvah bo zmaga leviča, je napovedal Miran Potrč, vodja poslanskega kluba Stranke demokratične prenov Slovenije v soboto v Karličah pri Kostanjevici na srečanju članov in simpatizerjev SDP. Potrč je dejal, da ni nobena stranka zadovoljna s programom osamosvajanja. Po njegovem je edino razvojni in socialni program pravi osamosvojitveni program. Povedal je, da razmere v zakulisju slovenskega političnega dogajanja »niso dobre«. Zavzel se je za vlado ekspertov.

Na vprašanje enega od udeležencev, kako je ob očitno dobri slovenski oborožitvi armada lahko ukradla 10 letal, je dejal, da o oborožitvi kot poslanec ne ve dosti, češ da vlada te podatke skriva kot »vojaško skrivnost«. Ko ga je eden bivših slovenskih oficirjev JLA vprašal, zakaj sedanja slovenska oblast »negira strokovnost slovenskih oficirjev«, je Potrč ocenil, da se v Sloveniji ustvarja klima, da sta v Sloveniji dve nasprotujoči si smeri delovanja, od katerih je ena JLA. Od tod nerazumevanje do njenih častnikov. Napovedal je možnost, da bodo v prihodnje v Sloveniji lahko delali v TO tako slovenski kot drugi armadni častniki.

Kako sodelovati v prihodnosti?

Brežiški Agroservis ima veliko večino poslovnih vezi z drugimi republikami — Kaj bi se zgodilo z dolgom ob morebitni zaostritvi? — Delavcem delo

BREŽICE — Agroservis Brežice, specializirani serviser za vozila Tam, Iveco in Zastava, ima 80 odstotkov poslovnih stikov s Hrvaško, okrog 10 s Srbijo ter Bosno in Hercegovino in 10 odst. s slovenskimi in drugimi partnerji. Spričo take sestave trga, kamor prodaja storitve, z malce negotovosti pričakuje razplet na jugoslovanskem trgu po formalni osamosvojitvi Slovenije.

Ob najslabšem razpletu dogodkov, tj. ob popolni blokadi Slovenije, bi Agroservis verjetno zelo težko dobil

PRIZNANJA — Na priložnostni svečanosti, ki je pomenila sklepno slovesnost v počastitev občinskega praznika, so v Krškem nedavno podelili najvišja občinska priznanja. Laborovna tovarna Libna iz Krškega je prejela priznanje za 25-letnico in nadpovprečne razvojne uspehe. Gasilskim društvom iz Krškega in Podbočja so podelili znak občine Krško. V imenu nagradencev so priznanja sprejeli (na fotografiji z leve proti desni) direktor Libne Edo Komočar, Ivan Lubi kot podpredsednik GD Krško in Franc Cernelič, predsednik podboškega gasilskega društva. Na fotografiji na desni je Vojko Omerzu, predsednik občinske skupščine, ki je pred podelitvijo priznanj nagovoril udeležence slovesnosti. (Foto: M. Luzar)

slov s stalnimi partnerji, ki Agroservisove storitve naročajo tudi zaradi kakovostnega brežiškega servisiranja vozil. V vsaj takih razmerah, kot so sedanje, bi omenjene skrbi odpadle, saj z dolgoletnimi strankami klub njihove morebitnemu poznelemu plačevanju Agroservis na koncu najde rešitev za poravnava dolga. Občutno slabše razmere, denimo popolna blokada Slovenije, po pričakovanju Miroslava Suše, direktorja Agroservisa, skoraj ne more nastopiti čez noč, čeprav ni izključen kak politični pripetljaj, ki bi gospodarsko sliko obrobil črno.

Podjetja imajo kljub takim možnim različicam očitno premalo vladnih informacij. Kaj pomaga, če v vladnih službah »preigravajo vse vrste variant«, kot je nedavno pojasnil minister Izidor Rejc, ko pa so na primer v Agroservis prisiljeni spričo razmer izjaviti, da jim nihče ne pove nič konkretnega o bodočem medsebojnem prometu med republikami.

Če bi tak promet zastal, bi se bil Agroservis prisiljen preusmeriti na domači trg. Uspeh bi bil odvisen od tega, koliko so se razmere do danes spremenile. Desetletje in več je Agroservis obstajal ob sedanjih sestavi svojega prodajnega trga. »Toda nas so prisilili v to,«

• Tudi ob najbolj črnem razpletu dogodkov bi se v Agroservis, kot kaže, ravnali po sedanjim, ne sicer pogosti, a dobri poslovni filozofiji. »Moje stališče je, da ne bomo ljudi odpustili, ampak da bomo našli dodatne dejavnosti. Gre za to, da bomo sedanje delavce zaposlili. Najlažje je reči, vi ste pa odvečni, narediti pa niče-sar,« jo pojasnjuje direktor Miroslav Suša.

pravi direktor Miroslav Suša. Ob tem postane na primer dejstvo, da Agroservis vzdržuje mehanizacijo velikega dela zagrebških gradbenih firm, dvoplastno. Gre za to, da ima na ta način podjetje posel, po drugi strani pa gre za vprašanje, ali ni bilo primorano oditi na trg spričo pretekle in v marsičem obstoječe družbene organizacije dela v Sloveniji.

M. LUZAR

Pravilom pripisali večji pomen

Seja krške občinske skupščine — Za strožje predpise in inšpektorje — Lojze Štih (še) ne bo ravnatelj — S čim naj se postavi pravobranilec? — Pripombe

KRŠKO — Zakaj bi človek pozival k dobremu delu inšpektorja, milico ali sodnika, če ne zaradi slutnje, da bo za te ustanove dovolj dela? Če drži ta logika, potem so na nedavni seji krške občinske skupščine posredno zatrjevali, da bo precej stvari v življenju domačinov spadalo med nerodnosti, napake in nezakonitosti.

Na seji družbenopolitičnega in zbora krajevnih skupnosti, ker zbor združenega dela ni bil sklepčen, se jih je v skupščinski obravnavi inšpektorskega poročila napolnil Miroslav Mikeln. Načelnika inšpektorata so delegati spraševali, kritizirali in opozarjali iz različnih nagibov. Na savskih bregovih, ki jih je že zdavnaj zapustila povodenj, je »izjemna svinjarija«, ki bi se jo morda dalo odstraniti z javnimi deli. V KS Dolenja vas so iz ekološkega vidika vzemirjeni zaradi peskokopa in črnih deponij. Ekolje izjemno uničuje tudi Evald Vodopivec v Brestanici, ki skoraj ignorira kritično

javnost in inšpektorje. Parlament je po razpravi o inšpektorskem delovnem področju priporočil občanom, naj zadržijo onesnaževalce okolja, če jih zalotijo pri dejanju. Zahteval je ostrejšo kaznovanje kršilcev norm in bolj neizprosne inšpektorje.

Na zasedanju skupščine so podobno, a za spoznanje manj ostro očitali Postaji milice, da ni kos vsemu, kar se od nje pričakuje. Že izvršni svet je predhodno pisno ugotovil, da milica neučinkovito odkriva in ukrepa glede romskih prestopkov in onesnaževanja okolja, in razpravljali so se večinoma gibal v okviru te kritike. Da bi bila milica učinkovitejša, se je skupščina zavzela za uradno spremembo občinskega odloka o javnem redu in miru. Poleg tega bo iz istega razloga od republiških organov zahtevala čimprejšnjo ureditev republiške kazenske zakonodaje.

Kot naj bi torej milici delali probleme Romi in onesnaževalci, so imeli delegati na seji težavo z imenovanjem za javni funkciji. Parlament je v posebni točki dnevnega reda zavrnil predlog, da bi edini kandidat za ravnatelja krške srednje elektrotehniške in kovinarske

šole Lojze Štih kar tako postal ravnatelj. Menil je, da se lahko ravnateljski kandidati potegujejo za to funkcijo s programom, ki pa ga Štih ni naredil. Ker so v nadaljevanju seje nekateri poslanci zahtevali tak program tudi od kandidata za javno pravobranilca Nado Fink, je parlament trčil na dilemo, kakšno osebno noto lahko vsebuje sodniška služba.

M. LUZAR

Prispevek po okusu večine

Nedeljski referendum v sevniški krajevni skupnosti bo odločal, kakšen bo napredek

SEVNICA — Da je napeljava plina za gospodinjstva največji zalogaj krajevnega samoprispevka v sevniški krajevni skupnosti, o katerem se bodo krajani odločali to nedeljo, smo poročali že v prejšnji številki. S pomočjo samoprispevka pa naj bi uredili javno razsvetlavo za prebivalce Florjanske, Drožanjske, Prvomajske, Ribnikove in še kje, denimo v drevoredu, ki počasi le dobiva pobodo urejenega parka.

Za marsikoga z obrobja sevniške krajevnosti se morebiti zdi ureditev pločnikov v mestu, poti na zelenicah, zbirnih mest za odpadke v Naselju heroja Maroka in nabava igral za otroke malone razkošje, medtem ko se oni na podeželju šele bojujejo, kako priti do boljših cest. Toda vedeti je treba, da stanjuje v najožjem središču KS večina prebivalcev in da so standardi za mesto in podeželje nekoliko različni.

Že bežen pogled na program letošnjega samoprispevka, ki naj bi ga Sevničani plačevali v višini 1,5 odstotka od plač, pokojnin in katastrskega dohodka d 1. avgusta letos do 30. julija 1996, brž pove, da so na zborih krajanov sestavili takšen program, ki je pisan na kožo tako krajanov iz mesta, kot tudi tistih s podeželja. Seveda bodo prej prišli na vrsto tisti gradbeni odbori, ki ne bodo zgolj čakali, da bo pomoč sama prišla. Tako je na primer predvideno, da bi s pomočjo samoprispevka asfaltirali podgradi kilometre ceste na Škovc, 2 km ceste Dobrova — Ostrožno, 600 m ceste na Ostrše, kilometre asfalta naj bi položili na novo traso ceste od Griča do Sv. Roka, preplastili naj bi 1100 m² Savske ceste itd.

Pogovarjali smo se tudi s predsednikoma dveh gradbenih odborov za posodobitev cest, in sicer s Stanetom Možičem z Ledine in Marjanom Brečkom s Prešne Loke. »Telefon in vodo smo si že sami napeljali. Pri nas je približno 180 vlicev in povedati moram, da so ljudje pripravljene ne le pomagati s samoprispevkom, da bi posodobili ceste, se pravi, da bi gramozirali in

Stane Možič Marjan Brečko

uredili odvodnjavanje na 3800 metrih ceste Zajčja Gora — Zleteče, ampak še delati, kolikor bo potrebno. Vsi upamo tudi na 2000 metrov asfalta, kot je zapisano v programu samoprispevka. Razpoloženje med ljudmi je navkljub težkim časom dosti dobro, saj okrog 100 din, kolikor bi mesečno dajali od povprečne plače za samoprispevek, ni tako velik izdatek. Veliko se nas vozi, okrog 50 delavcev in 10 učencev v dolino s svojim prevozom, uničujejo se avtomobili, traktorji, mopedi, navsezadnje pa vožnja po slabi cesti tudi ni najbolj varna. Pohvaliti pa moram zimsko službo KS Sevnica in doslednost pri uresničevanju nalog iz dosedanjega samoprispevka. KS nam pomaga pri vzdrževanju s peskom in grederjem,« pravi Možič.

»Za nas je cesta dejansko okno v svet. 2100 m ceste Žurkov dol — Prešna Loka je edina kategorizirana cesta, ki ima vpeljane avtobusne proge v sevniški krajevni skupnosti, a še ni asfaltirana. Gre nam za to, da popravimo, kar je bilo leta 1984 ob raširitvi ceste pomanjkljivo napravljeno, a se je pokazalo zdaj, ko je cesto poškovala meteorna voda. Pri ljudeh ni čutiti nobenega odpora, marveč le izjemno pripravljenost, da bi referendum za samoprispevek uspel, s tem pa tudi naša akcija za gramoziranje, odvodnjavanje in asfaltiranje že omenjene ceste,« pojasnjuje razpoloženje ljudi Marjan Brečko, predsednik vsakega in gradbenega odbora s Prešne Loke. P. P.

Krške novice

RAČUNICA — V krškem so menda zabeležili tale primer. Kmet je za eno svojih parcel sporočil na uradno mesto, da so mu Romi 100-odstotno uničili pridelke. Potem je menda ugotovil, da mu je poraba pobrala 100 odstotkov pridelka, torej vsa letina. Skupno pa je zbral pet »storilcev«, ki so mu 100-odstotno uničili pridelke. Poljedelec mogoče seje hitro rastoče sorte, ki se povzpnejo od zrna do klasa v kratkem času. Počakati velja na morebitno Omanovo reakcijo.

GLASBA — Krčani so se na moč trudili, da bi nedavno ministra Izidorja Rejca prepričali, da imajo gospodarske težave in strah, da bo še težje. Rejc, ki je očitno dobro spremljal celotno dogajanje, pa je v nasmehu dejal: »Mislim, da vi nimate skrbi. Med našim pogovorom se je ves čas slišala glasba.« Glasba je res bila, kot je rekla, a so vadili nekaj pogrebnege.

LABODA — Sobotnemu srečanju krške stranke demokratične prenov sta prisostvovala tudi dva laboda, plavalca po Krki. V nekem trenutku sta se globoko potopila v vodo, medtem takrat, ko se je prenovitelj Miran Potrč zavzel za svobodo tiska. Domneva se, da sta laboda hotela tisti hip priti do dna neki zgodovinski resnici o zvezi komunistov in informacijski svobodi.

Sevniški paberki

LIPA — Sevniški podžupan in predsednik tukajšnjega gasilskega društva Tone Koren je kot star Sevničan brh opazil, da se je posušila ena izmed dveh starih lip sredi Glavnega trga v bližini kamnitega znamenja s kipom sv. Martina. Mimogrede: kip iz leta 1755, ki so ga odnesli konservatorji s spomeniškega varstva zaradi obnove, bi že lahko vrnili na staro mesto ali vsaj njegov nadomestek, plastiko! No, in ko je Koren ugotovil, da je revica lipa povsem opesala, se je domislil, da bi k tej osamosvojitveni evforiji pristavili lonček še gasilci, in sicer s posaditvijo nove lipe — državnosti v spomin na zgodovinsko dejanje, ko naj bi moja dežela naša država postala. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da s posaditvijo gasilske lipe na trgu za »državno« ne bo nič, ker so se na občini odločili, da bo tako opredeljena lipa posajena v parku za občino. Vsekakor pa je hvalevredna pobuda gasilcev, da vrnejo staremu trškemu jedru drevo, ki mu je bilo dolga leta v okras in je simbol slovenstva.

VROČINA — Letos je na reviji gasilskih prihalnih orkestrrov Slovenije na Glavnem trgu v Sevnici preteklo nedeljsko popoldne spet pozdravila huda vročina. Glede tega je bilo prioritizirano mnogo preteklih letih v grajskem parku mnogo bolj primerno kakor razbeljeni asfalt na trgu. Ali pa bodo pač morali gasilci prikašni dve urici pomakniti začetek prireditve proti večeru, če seveda želijo, da se bodo godbeniki na trgu bolje počutili in ker jih bo poslušalo več ljudi. So pa gasilci operativci zato pritegnili precejšnjo pozornost, celo gostov iz senec pod krošnjami kostanjev pri Coctail baru, ko so v nedeljo pred revijo uprizorili gašenje Kruljevine ob namišljeni eksploziji plina. Gasilec so lahko hvaležni tudi stanovalci, ker so jim malo osvetlili domove.

NAJVEČ ŠTIPENDIJ ZA TEKSTIL

SEVNICA — Na ponedeljki seji sevniške vlade so ob obravnavi programske zasnove Srednje tekstilne šole v Sevnici ugotovili, da so konfekcijska podjetja v Posavju za šolsko leto 1991/92 razpisala za poklic šivilje št. 38 štipendij. Kot je poudarila ravnateljica STS Alenka Žuraj največ štipendij razpisuje Lisa, za nam je doslej skušala navezati stik s predsednikom sevniškega obrtnega združenja.

Iskano blago sevniške klavnice

Po 21 letih so se lotili temeljite obnove in posodobitve proizvodnje

SEVNICA — »Tudi kmetje priznavajo, da bi pozimi težko prodali živino. Pri nas so čakali do mesec dni, drugje pa tudi po dva meseca. Tudi zato bi lahko rekli, da sevniška klavnica dobro dela,« pravi vodja klavnice KZ Sevnica Anton Šerbec.

Sevniška klavnica ima zmogljivost 100 ton na mesec, povprečno pa v njej zakoljejo okrog 80 ton živine, to pa je že podatek, ki ovrže neutemeljene trditve, češ da tudi sevniška klavnica ni dobro izkoriščena. V klavnici naj bi letos zaklali 5000 do 6000 prašičev (tretjina tega števila bo iz domače prireje), govedi pa naj bi zaklali okrog 1.800, zvečine iz domače reje. In ravno v tem je pomen sevniške klavnice za tukajšnji kmečki življenj, ako seveda za hip prezremo koristi domačinov, ki se v sevniških mesnicah pojavljajo kot kupci. Tedaj se vsaj ne morejo zmrdoovati nad kakovostjo mesa, česar pa ne bi mogli trditi za kupce v mesnicah številnih drugih krajev dežele na sončni strani Alp, ki imajo pač zgolj to smolo, da ne morejo do svežega, dobrega mesa, ker nimajo v bližini klavnice.

To omenjamo zato, ker so, tako kot pač med različnimi podjetji, med sevniško klavnico in konkurenco kar precejšnje razlike. Sevniška kmečka za-

druga prodaja meso iz svoje klavnice Ljubljancanom, Grosupelčanom, a tu-

Anton Šerbec

di Litijani točejo meso iz Sevnice, čeprav imajo klavnico pred nosom. Enako velja za Hrastičane, ki imajo klavnico v sosednjih Trbovljah. Naj povemo še to, da so tudi v nekaterih

• Kot nam je povedala direktorica sevniške kmečke zadruge Jožica Mlakar so s SGD Posavje iz Sevnice podpisali pogodbo, da v enem mesecu opravijo zahtevna dela za obnovo klavnice. Čeprav so roki napeti, Mlakarjeva sodi po začetni zagnanosti sevniških gradbenic, da bodo kos nalogi. V klavnici bodo tako po 21 letih 17 delavcem izboljšali delovne razmere, z zamenjavo transportnega traku in še bolj dosledno ločitvijo čistega od nečistega dela pa se bodo izboljšale higiensko-sanitarne razmere, čeravno že doslej ni bilo resnejših pripomb inšpektorjev.

drugih krajih zelo iskani izdelki mesne predelave sevniške klavnice, zlasti so cenjene hrenovke. Sevniški mesarji naredijo na mesec 6 do 7 ton izdelkov, letno torej okrog 80 ton. P. P.

Tone Kralj iz Jakčeve zbirke

Kraljeve zgodnje grafike na ogled v Lamutovem likovnem salonu

KOSTANJEVICA — Božidar Jakac in Tone Kralj, oba Dolenjca, sta med študijem likovnih umetnosti v Pragi nekaj časa preživela skupaj, sodelovala in se sprijateljila. Jakac je zbiral Kraljeve grafične liste in jih shranjeval. Tako se je v njegovi zapuščini ohranila najpomembnejša zbirka akademskih prvenecov Toneta Kralja iz obdobja 1921 — 1922. Nekaj grafičnih listov pa je v zajetni mapi tudi iz Kraljevih kasnejših, zrelejših let, tako da šteje celotna zbirka kar 94 jedkanic, lesozorcev in litografij.

Od minulega petka, 21. junija, je moč ta dela videti v kviru razstave »Tone Kralj — Zgodnja grafika 1921 — 1932 iz zbirke Božidarja Jakca«, ki so jo odprli v Lamutovem salonu. Zanimivo razstavo, ki bo na ogled do 31. julija, so posvetili 80-letnici Jakčeve soproge Tatjane, in sicer iz hvaležnosti, ker je kot zdajšnja lastnica ljubezno odstopila zbirko za to predstavitev.

Čeprav so v Jakčevi zbirki, kot rečeno, tudi Kraljeve poznejše grafike, pa je dr. Andrej Smrekar v izbor za postavitev uvrstil le tiste, ki

Jakčeva portretna skica Toneta Kralja iz praškega obdobja

so nastale do vključno 1932. leta. Jedro seveda tvori praško obdobje, o katerem je dr. Smrekar napisal izčrpano študijo v za to priložnost izdani katalog. Študija, v kateri avtor prikazuje, kako in zakaj se je Tone Kralj razvil v pristnega slovenskega ekspresionista, je prevedena v angleščino.

V katalogu, ki ga je izdala Galerija Božidar Jakac z denarno pomočjo republiškega kulturnega ministrstva, je objavljenih še 23 reprodukcij in na koncu seznam vseh Kraljevih del, ki tvorijo zbirko Božidarja Jakca.

Ob otvoritvi je bil koncertni večer, na katerem sta sopranistka Irena Baar in kitarist Andrej Varl izvedla deset pesmi Franja Schuberta. — an

Samouk, ki je osvojil vrh

Slikar Stanislav Rapotec iz Sydneya, 80-letnik, se prvič predstavlja s samostojno razstavo v Sloveniji

LJUBLJANA — V okviru prireditve Srečanje v moji deželi so odprli včeraj v ljubljanski galeriji Eqrma razstavo slik slovenskega slikarja Stanislava Rapotca iz Avstralije. Čeprav je na ogled samo deset slik, ki so jih za to priložnost posodili zasebni lastniki iz avstrijske Koroške, galerije iz Tinj v Avstriji ter Galerija Božidar Jakac iz Kostanjevice, je to vendarle prva Rapotčeva samostojna razstava v Sloveniji. Z njo tudi obeležujejo slikarjevo 80-letnico. Nekaj del tega slikarja je bilo lani na ogled v Dolenjski galeriji, in sicer v okviru skupinske razstave Slovenski likovni ustvarjalci iz obeh Amerik in Avstralije, ki so jo pripravili kot posebno prireditev Srečanja v moji deželi. Že takrat je bilo napovedano, da bodo poskusili pripraviti široko predstavitev tega pri nas vsekokor premalo znanega umetnika. To naj bi se zgodilo v letu 1992, Rapotčev retrospektivo pa naj bi pripravila Moderna galerija v Ljubljani.

Stanislav Rapotec je bil rojen v Trstu, ob koncu prve svetovne vojne pa se je družina preselila v Ljubljano. Absolviral je trgovsko akademijo in v Zagrebu končal ekonomsko fakulteto. Leta 1940 se je zaposlil pri Državni hipotekarni banki v Splitu. Po napadu na Jugoslavijo je padel v ujetništvo, pobegnil in se pridružil odporiški skupini. Septembra 1941 je že bil v Kairu. Kot bri-

tanski častnik je uspešno opravil več nalog na okupiranem ozemlju. V vojski je ostal do leta 1948, ko je bil demobiliziran, tedaj pa se je odločil za odhod v Avstralijo. Naselil se je v mestu Adelaide, se zaposlil, obenem študiral in diplomiral iz ekonomije.

V Avstraliji pa je Rapotec tudi začel slikati — kot samouk. Preselil se je v Sydney. Že na samem začetku umetniške poti je zbudil izjemno pozornost kritike. Potem je opravil številna potovanja po svetu in veliko razstavljal. Zastopan je v mnogih zbirkah. Od leta 1976 redno obiskuje avstrijsko Koroško, kjer ima v Svečah atelje. Bil je velik prijatelj kiparja Franceta Goršeta.

Stanislav Rapotec je samouk, ki je osvojil vrh umetnosti.

I. Z.

PRVI KRESNIK LOJZETU KOVAČIČU

Na pobudo prekmurskih pisateljev ustanovljeno nagrado Kresnik za najboljši slovenski roman so nedavno kot prvega dobitnika podelili Lojzetu Kovačiču za roman Kristalni čas. Ob Muri se je ob tem dogajalo še marsikaj drugega, kaže pa, da so se prireditelji bolj posvetili vsebinskim kot organizacijskim vprašanjem. Spodrslijaj je bil že v tem, da je Kovačič dobil nagrado v odsotnosti.

Le kam izgine svetloba?

Tako se sprašuje Jože Stražar, slovenski umetnik iz Stockholma, katerega razstavo bodo odprli jutri

NOVO MESTO — V Dolenjskem muzeju bodo jutri, v petek, 28. junija, ob 19. uri odprli razstavo del na Švedskem udoljenega slovenskega umetnika, kiparja, slikarja, in grafika Jožeta Stražarja iz Stockholma. Dolenjski muzej je to razstavo pripravil skupaj s Slovensko izseljensko matico in Knjižnico Domžale, navedene ustanove pa so skupaj pripravile, založile in izdale katalog, ki razstavo spremlja. Slavnostni govornik na otvoritveni slovenosti, ki jo bo s sporedom ljudskih pesmi popestril vokalno-instrumentalni ansambel Koledniki izpod Kamniških planin, bo minister za Slovence po svetu dr. Janez Dušar, medtem ko bo Stražarjevo umetniško delo predstavil ravnatelj domažalske knjižnice Pavle Pevec.

Ime Jožeta Stražarja na Slovenskem ni neznano, čeprav je umetniško pot začel in se tudi uveljavil na Švedskem, kjer živi že dobrega četrta stoletja. Leta 1965 se je v to severno deželo odpravil kot petindvajsetletnik, in to samo na kratke počitnice, a je v njej ostal. Študiral je na različnih umetniških šolah, obenem pa marljivo ustvarjal in veliko razstavljal. Je član Društva umetnikov v Södertälju in član Zveze švedskih kiparjev. S svojim delom se je že velikokrat predstavil na samostojnih in skupinskih razstavah na Švedskem, drugod po svetu in seveda v Sloveniji, med drugim že leta 1977 v Posavskem muzeju v Brežicah. Lani je sodeloval na prvi likovni koloniji za slovenske umetnike po svetu, ki so jo pripravili v Dolenjskih Toplicah v okviru Srečanja v moji deželi, in svoja dela razstavljal v okviru skupinske razstave v tamkajšnjem zdraviliškem ho-

Čeprav je Stražar že celih petindvajset let trdno udoljen na Švedskem, pravi, da se mu zdi, kot da je tam še vedno samo na počitnicah in da se še vedno vrača v domovino, v svoj rojstni škocjan pri Domžalah. Saj ga fudi Švedska ni mogla tako trdno navezati nase, da bi ga lahko za stalno posinovila. Bila pa mu je in mu je še dobra krušna mati, ki mu omogoča, da lahko nemoteno ustvarja in potuje. Pomagala mu je tudi, da je izostril svoja občutja do nje, do njenih naravnih lepot, zimskega mraka in mraza ter poletne svetlobe, in to do tiste mere, ko jih je lahko »izobilkoval« v glini ali ulil v bron. »Lotevam se različnih tem in moje dela postajajo vedno bolj dramatična. Veliko jih obravnava nemir, strah in hlad, ki so morda eno in isto... Bojim se hladu, ki pomeni samoto,« je pred dobrim letom zaupal Aurelu Schillerju. Ta je zapisal, da je Stražarjeva umetnost nenehno iskanje in odkrivanje, ki zahteva veliko napora na poti proti cilju. Ko sta sedela v Stražarjevi umetniški delavnici blizu Stockholma in govorila o neraziskanih svetovih, je umetnik nenadoma rekel obiskovalcu: »Predstavljaj si prostor, zaprt, brez oken in izhoda, s stenami, popolnoma nepropustnimi za svetlobo in zvok. V njem sveti luč, potem pa luč ugasimo. In kam izgine svetloba? Skoz okna in stene ni mogla, le kam je odšla?«

Tako raziskuje in razmišlja Jože Stražar. Nekaj tega, kar se mu je odilo v kipe, zapisalo v risbe in odtisnilo v grafike, a dovolj, da ga spoznamo, bo od jutri in potem vse do 1. septembra razstavljeno v Dolenjskem muzeju.

I. ZORAN

Kulturni dnevi s spominom na Barago

Bogat kulturni del prireditve iz trebanjskega koša — Vsak dan nastopi kulturnih skupin — Razstava, okrogla miza in recital o rojaku Frideriku Baragi, škofu, misijonarju in jezikoslovcu — V nedeljo: Tabor likovnih samorastnikov

TREBNJE — Kot pišemo na drugem mestu, so uvrstili Trebanjci v letošnji prireditev iz trebanjskega koša, ki se začne danes, tudi obilo kulturnih dogajanj. Z njimi bodo zapolnjeni vsi popoldnevi in večeri te tradicionalne prireditve, ki se bo iztekla v nedeljo, 30. junija.

Nastopi kulturnih skupin bodo vsak dan, tako bosta že otvoritveno slovesnost danes ob 18. uri vsak s svojim programom obogatila Občinski pihalni orkester iz Trebnjega pod vodstvom dirigenta Igorja Teršarja in mažoretna skupina iz Grosupljeja. Jutri ob 17. uri bo pel Ženski nonet Rog iz Zeljn na Kočevskem, v soboto ob 18. uri pa se bosta predstavili folklorna skupina Račna iz Grosupljeja in skupina Zagoriški fantje. Zadnji dan bo nekaj pesmi zapel tudi cerkveni pevski zbor Friderika Barage iz Trebnjega pod vodstvom zborovodje Toneta Strmoleta.

V okviru prireditve bo kar nekaj dogajanj posvečenih spominu na slavnega rojaka, škofa in misijonarja Friderika Barago. Jutri ob 18. uri bodo v Galeriji likovnih samorastnikov odprli razstavo o Frideriku Baragi, kateri bo ob 19. uri sledila okrogla miza o tem znamenitem možu. O Baragovem življenju in delu bodo govorili štiri poznavalci in znanstveniki. Prof. dr. Metod Benedik bo osvetlil duhovniški lik Friderika Barage ter se pri tem še posebej ozrl na značilnosti Baragove duhovnosti v času njegovega delovanja na Slovenskem. O Baragovem literarnem prispevku k slovenski vernosti, jeziku in kulturi bo beseda v prispevku prof. dr. Marjana Smolika. Naslednji predavatelj dr. France M. Dolinar bo govoril o posebnostih Baragovega misijonskega dela med Indijanci v Severni Ameriki,

POMPEJI V METLIKI

METLIKA — Pesnica Marjanca Kočevar bo doživela predstavitev svoje pesniške zbirke Pompeji tudi v rojstni Metliki. Prireditev bo jutri, 28. junija, ob 20.30 na dvorišču metliškega gradu. Založbo Opus, ki je zbirko izdala, bo zastopal njen lastnik in urednik Silvo Mavsar, medtem ko bodo pesmi iz Pompejev predstavili člani krškega literarnega kluba: Vidka in Joško Kuselj ter (pevka) Stanka Macur.

Kulturne iz Ribnice

ŠTUDIRAJO IGRO — Ribniška dramska skupina že študira igro, s katero bo nastopila v drugi polovici septembra na domačem odru. Gre za igro, ki bo predstavila življenje pri nas v Gallusovih časih in bo tudi posvečena jubileju tega velikega skladatelja, ki je umrl pred 400 leti. Igra še nima naslova, za oder pa jo je priredila po Jančarjevem Galiotu Vesna Postrak, ki tudi režira to igro.

ODPADLA PREDSTAVA — Pred kratkim je napovedalo predstavo v domu TVD Partizan zagrebško gledališče Kuga. Ko bi se predstava morala začeti, pa je bil v dvorani le en gledalec in predstava je seveda odpadla.

HLAPCI PA SO BILI — Srednješolci iz ljubljanskega internata Tabor so v Ribnici gostovali s Cankarjevimi Hlapci. Obisk predstave, ki je bila v TVD Partizan, je bil precej skromen.

MANJ ZBOROV IN PUBLIKE — Na nedavni pevski reviji v Dolenji vasi je nastopilo le sedem pevskih zborov. To je občutno manj kot na prejšnjih revijah. Tudi poslušalcev je bilo manj.

OBISKANO PREDAVANJE — Dr. Ferdo Gestrin iz Ljubljane je pred kratkim predaval v Miklovi hiši v Ribnici o življenju v naših krajih v 16. stoletju, se pravi v Gallusovih časih. Predavanje je bilo dobro obiskano.

Prebujanje ne hlepi po posestvih

Iniciativna skupina za ohranjanje kulturne dediščine Kočevarjev

NOVO MESTO — Nedavno se je na prvi seji sestala iniciativna skupina za ohranjanje kulturne dediščine Kočevarjev. Pobudo za ta sestanek so dala Krkina Zdravilišča, in to z namenom, da bi ob sodelovanju s skupnostjo Kočevarjev oziroma s pripadniki te etnične skupine, ki še živi na obronkih Kočevske Roga, na območju Dolenjskih Toplic, Črmošnjic in širšem območju Semeča, pripravili programe obiskov in bivanja po svetu razseljenih kočevskih Nemcev v Dolenjskih Toplicah in okolici.

Alenka Babič je udeležencem orisala dosedanje aktivnosti Zdravi-

medtem ko bo prof. dr. Zmago Šmitek obravnaval Baragova znanstvena dela, nastala med njegovim misijonskim delom pri Indijancih. Ta okrogla miza je vključena tudi v program kulturnih prireditev Svetovnega slovenskega kongresa in v program proslav ob Baragovem dnevu. Baragov spominski dan bo v nedeljo, 30. junija, ob 17. uri pred Galerijo likovnih samorastnikov v Trebnjem, nekako združen z otvoritvijo Tabora likovnih samorastnikov, ki so ga tradiciji zvesti organizatorji spet pripravili. Otvoritveni program bo sestavljal recital o Frideriku Baragi, in sicer bodo recitatorji predstavili nekaj Baragovih besedil.

I. ZORAN

Štirinajsterica na taboru

Ustvarjali bodo v Galeriji samorastnikov v Trebnjem

TREBNJE — Tabor likovnih samorastnikov prirejajo Trebanjci tudi letos. Na 24. Taboru, ki ga odpirajo ob koncu tega tedna in bo trajal do sobote, 6. julija, bo ustvarjalo štirinajst slikarjev in kiparjev, prvič celo kak udeleženec iz daljne Avstralije.

Letošnji udeleženci so: Boro Arsovski iz Kumanovega, Jerko Biško iz Zagreba, Josip Boltžar iz Nove Kapele, Mirko Horvat iz Kloštra Podravskega, Tivodar Košut iz Novega Bečaja, Darja Lobnikar-Lovak iz Zagreba, Mirjana Matiša iz Koprivnice, Janoš Mesaroš iz Novega Bečaja, Stane Novak iz Trebnjega, Philpa Webb iz Avstralije, Greta

JARM RAZSTAVLJA V KRŠKEM

KRŠKO — Iniciativni odbor za obnovo cerkve sv. Križa v Krškem je pripravil v petek, 21. junija, zvečer v tej cerkvi (gre za pokopališče cerkev v krškem parku) otvoritev razstave plastik in akvarelov akademskega kiparja Staneta Jarma iz Kočevja in koncert zagorskega okteta.

NEKAJ O F. BARAGI — Friderik Irennej Baraga je bil rojen 29. junija 1797 v Mali vasi pri Dobrniču. Po študiju prava na dunajski univerzi (1816 — 1821) je stopil v ljubljansko semenišče in bil posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval v Šmartnem pri Kranju in Metliki (1828 — 1830). Leta 1831 se je odpravil v Ameriko in bil potem vse do leta 1868, ko je umrl, misijonar med tamkajšnjimi Indijanci, predvsem pri plemenih Otava in Ojipva. Indijancev pa ni samo pokristjanjeval, ampak je skrbel tudi za njihovo kulturo in pismenost. Naučil se je očipjevščine ter sestavil slovar in slovnico za ta jezik. Napisal je tudi več del o Indijancih. Baraga je bil v Ameriki posvečen za škofa, in sicer deset let pred smrtjo. Umrl je 19. januarja 1868 v mestu Marquette v ameriški zvezni državi Michigan.

Pečnik iz Pirana, Petar Petrovič iz Džurdževca, Pero Topljak iz Džurdževca in Ante Vukić iz Splita.

Likovniki bodo tudi tokrat ustvarjali v Galeriji samorastnikov v Trebnjem in, kakor vselej, bodo obiski in pogovori z njimi tudi tokrat dobrodošli.

PREDSTAVITEV ZBIRKE

TREBNJE — V Ljudski knjižnici Pavla Golie v Trebnjem bodo jutri, v petek, 28. junija, ob 20. uri predstavili pesniško zbirko Sama Dražumeriča.

BOJAN GORENEC V MIKLOVI HIŠI

RIBNICA — V Galeriji Miklova hiša v Ribnici bodo odprli danes, v četrtek, ob 20. uri slikarsko razstavo akademskega slikarja Bojana Gorence iz Ljubljane. Predstavil se bo z osmimi deli, ustvarjenimi v olju in pastelu na lesu.

Peli so za neodvisno Slovenijo

Na letošnjem šentviškem pevskem taboru nastopilo okoli 250 zborov s 5.000 pevci in pevkami — Govoril član Predsedstva Republike Slovenije dr. Dušan Plut — Dirigiral tudi Igor Teršar iz Trebnjega — Koncert zamejcev zelo okrnjen

ŠENTVID PRI STIČNI — Tu se je na nedeljskem, sicer že 22. pevskem taboru znova potrdilo, da ima pesem pri Slovencih najmočnejšo povezovalno moč. Najsi so nazorsko in politično še tako razdeljeni in sprti, pa jih petje, še posebej, če je ubrano, hitro pomiri in združi. Več kot 5.000 pevcev in pevk iz skoraj 250 zborov (ali 50 več, kot je bilo prijavljenih) ter približno toliko poslušalcev, zbranih na vsakoletnem prizorišču tabora, pa ni samo izpričalo izjemne priljubljenosti zborovskega petja pri nas, ampak je več kot dostojno tudi upravičilo geslo letošnjega taborskega srečanja: Pojo naj ljudje — za neodvisno Slovenijo.

Predsednik pevskega tabora Marjan Kotar je, ko je govoril o pripravah na letošnje srečanje slovenskih pevskih zborov v Šentvidu in o njegovi izpeljavi, ki ni bila brez problemov, omenil odločitev, naj se letošnji tabor ozre v slovensko prihodnost. »Po naravi pevci nismo politiki, vendar pa bomo danes zapeli v spodbudo vsem, ki nosijo odgovornost za razglasitev naše neodvisnosti,« je poudaril.

Slavnostni govornik dr. Dušan Plut, član Predsedstva Republike Slovenije in predsednik Zelenih Slovenije, je dejal, naj kot prva izzveni pesem o slovenski trdoživosti, o narodu, ki je doživel

številne naravne in vojne ujme, pa je obstal in danes stkal vezi lastne državnosti in suverenosti. Druga pesem, je nadaljeval, naj bo pesem o mostovih povezovanja in odprtosti, tretja o miru in nenasilju »V teh trenutkih dejanj pa zapojmo še pesem o prijateljstvu in ljubezni,« je rekel ter se na koncu zavel še za ekološko zdravo Slovenijo.

Zbori so nastopili v Šentvidu najprej ločeno, moški posebej in ženske posebej, nekaj pesmi pa so zapeli skupaj. Združenim moškim zborom je dirigiral Igor Teršar iz Trebnjega, ki se je uveljavil kot vodja tamkajšnjega mešanega kornega zbora, v zadnjem času pa

sestvih, saj velika večina od njih sploh ne razmišlja o vrnitvi.

Vse, karkoli se hoče narediti, je le v službi ohranjanja kulturne identitete, zavesti o koreninah oz. izvoru te etnične skupnosti. Na sestanku so sklenili, da bodo do 10. avgusta v zdravilišču Dolenjske Toplice pripravili pregledno informativno razstavo o nekdanjem in sedanjem življenju na ozemlju, ki je bilo nekoč poseljeno s Kočevarji. Gradivo za razstavo bodo dobili delno pri družinah v črmošnjiški dolini, delno od drugod, imajo pa že zbrano fotodokumentacijo o stanju sakralnih spomenikov in pokopališč. K sodelovanju pri pripravah na to razstavo bodo še posebej povabili Alberta Wrinskelleja in Dolenjski muzej.

Sklenili so tudi, da bodo do naslednjega sestanka (razširjena) iniciativne skupine, ki bo v soboto, 29. junija, v Dolenjskih Toplicah, zbrali podatke o usodi spominske plošče, ki je bila leta 1930, ob 600-letnici naselitve prve skupine Kočevarjev, odkrita na Gačah.

I. Z.

kultura in izobraževanje

NOCOJ V BREŽICAH:

Akademija, Slovenski oktet, impresionisti

Slavnostni govornik bo član Predsedstva Republike Slovenije Ciril Zlobec

BREŽICE — Proglasitvi slovenske samostojnosti in Svetovnemu slovenskemu kongresu na čast bo danes, v četrtek, 27. junija, ob 20.30 v slavnostni dvorani Posavskega muzeja slavnostna akademija s koncertom Slovenskega okteta. Slavnostni govornik bo član Predsedstva Republike Slovenije akademik in pesnik Ciril Zlobec. Slovenski oktet, ki slavi 40-letnico delovanja, pa bo na celovečernem koncertu zapel dvajset pesmi šestnajstih slovenskih skladateljev, od tega štiri Gallusove.

Že ob 19. uri bo Ciril Zlobec v galeriji Posavskega muzeja odprl razstavo Slovenski ekspresionisti iz dolenjskih zbirk. Razstavljena bodo dela Lojzeta Dolinarja, Jožeta Gorjupa, Franceta Goršeta, Božidarja Jakca, Franceta Kralja, Toneta Kralja, Ivana Napotnika in Franja Stuplovskega. Razstavo je pripravil dr. Andrej Smrekar, ravnatelj Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici, dela pa so iz zbirke te galerije ter Dolenjskega in Posavskega muzeja.

Razstavo in koncert so omogočile Terme Čatež in Skupščina občine Brežice.

tudi kot dirigent občinskega pihalnega orkestra v Trebnjem.

22. tabor slovenskih pevskih zborov je dan poprej, v soboto zvečer, odprl slovenski kulturni minister dr. Andrej Capuder, in sicer med okrnjenim koncertom zamejskih zborov v šentviški osnovni šoli. Poleg domačinov sta namreč nastopila le še dva zbora iz avstrijske Koroške, medtem ko so zbori iz Italije in Porabja na Madžarskem izostali. »Malo nas je, a tisti smo zvesti,« je ob tem med drugim dejal dr. Capuder.

I. Z.

LITERARNA ŠOLA V RADENCIH

Odbor za literarno dejavnost pri ZKO Slovenije pripravlja tudi letos poletno literarno šolo, in sicer od 28. junija do 2. julija v Radencih. Kot je znano, je ta oblika izobraževanja namenjena vsem, ki se kakorkoli zanimajo za literaturo, od članov literarnih krožkov v šolah do njihovih mentorjev in urednikov literarnih glasil. Šola bo potekala v obliki okroglih miz, literarnih delavnic, vrstila se bodo predavanja in še kaj. Predavanja bodo o novejši nemški književnosti do najmlajše generacije »vzhodnonemških« avtorjev, o tradicionalni kitajski književnosti, finski literaturi in prevajanju finske poezije v slovensčino, ob tem pa še o kritiki in samokritiki, kreativnem pisanju v šoli in drugem. Na spremljevalnih prireditvah bodo predstavili nekatere mlajše slovenske pesnike in pisatelje (npr. Jureta Potokarja, Andreja Biatnika, Gorana Gluviča, Ferija Lainščka, Milana Vintetiča).

LESARJI V LIKOVNEM SALONU

KOČEVJE — Razstavo izdelkov učencev kočevske lesarske šole so odprli 24. junija v Likovnem salonu v Kočevju. Na njej so prikazani izdelki, ki so jih učenci izdelali v glavnem po svojih zamislih in pod vodstvom strokovnih učiteljev. To so razne mize, stoli, omariče, omare, vrata, okna, zibelke, delovne mize, cvetličnjaki, stojala za steklenice, otroška postelja, pručke in drugo, kar so izdelali učenci od 1. do 3. letnika in učenci za zaključni izpit. Razstavo je odprla ravnateljica SSTUD Kočevje Ksenija Vidošević.

OB OTROŠKI
DODATEK

KRŠKO — Nedavno je nekdo poklical v uredništvo časopisa in dejal, da zaposleni v Varnosti Novo mesto, ki delajo na krškem območju, ne prejemajo za otroke družbene pomoči. Kot so povedali v Varnosti, kamor smo se obrnili v zvezi s klicem, ne izplačujejo otroških dodatkov, ker jim iz Krškega še niso poslali odločb za prejemnike teh denarnih pomoči. V krškem Centru za socialno delo, ki naj bi odločbe izdal, smo izvedeli, da spričo dolgotrajnega sprejemanja socialne zakonodaje v republiški skupščini Center za letošnje ni mogel izdati odločb. Naredil pa je sezname upravičencev do družbene pomoči otrokom in jih poslal v podjetja, tako da bi ta vedela, kdo prejema otroški dodatek in koliko. Prejšnji teden, ko smo na omenjena naslova vprašali o domnevnem zapletu glede otroških dodatkov, v Varnosti Novo mesto iz Krškega seznama še niso prejeli. Po vsem sodeč, se je na poti med Krškim in Novim mestom izgubil, če pa to ne drži, je morda običaj v predalu ali računalniku.

IZJAVA ZA JAVNOST

Slovenski novinarji, združeni v Sindikatu novinarjev Slovenije, smo že večkrat na različne načine opozarjali domačo in mednarodno javnost na hude kršitve temeljnih človekovih pravic na Kosovu. Oblasti na Kosovu Albanecem sistematično kratijo svobodo mišljenja in izražanja ter pravico do obveščanja v materinem jeziku. Albanecem so prepovedali vsa dnevna sredstva obveščanja, v ostalih pa je normalno delo praktično onemogočeno, saj so albanski novinarji pod neprestanim nadzorom in pritiskom, neredko pa jih tudi kazensko preganjajo. Pred dnevi so oblasti na Kosovu utišale še enega novinarja; Jusufa Ferizaja, urednika albanskega časopisa Dieli, so obsodili na tri mesece zopora, ker je pisal tako, kot misli. Sindikat novinarjev Slovenije ostro protestira proti sankcioniranju drugače mislečih in zahteva takojšnjo izpustitev novinarja Jusufa Ferizaja in vseh, ki so bili obsojeni zaradi verbalnega delikta. Z našo zahtevo bomo seznanili tudi mednarodno novinarsko organizacijo IFJ v Bruslju.

SINDIKAT NOVINARJEV
SLOVENIJE

Sramota
za pravno
državo

Kraja lastnine razlaščenec naj se neha

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja, njegovo predsedstvo in odbori njegovih podružnic z ogorčenjem ugotavljajo, da se lastnina razlaščenecv odtujuje z odprodajo, dajanjem v najem za dobo 5, 10, 15 in več let ter z različnimi adaptacijskimi posegi v nepremičnine razlaščenecv.

Ta dejanja pomenijo v pravem pomenu besede krajo lastnine ljudi, za katero je jasno, da jo bo treba vrniti. Tovrstnega odtujevanja ni več mogoče smatrati kot »dobroverno«, saj je danes vsakemu Slovencu znano, da bi pripravljajo zakoni za vračanje lastnine razlaščenecv.

To, kar se sedaj dogaja, ni primerljivo z nikakršnim dejanjem, ki bi se lahko dogodilo v pravno urejeni državi. ZLRP Slovenije poziva državljanse Slovenije, da vse primere odtujevanja njihove lastnine pisмено sporočajo predsedstvu ZLRP v Ljubljano.

Združenje z vso odločnostjo zahteva, naj se kraja lastnine razlaščenecv takoj preneha. V tem smislu so na posvetu predsednikov podružnic v Ljubljani 11. 6. 1991 sklenili, da se Skupščini republike Slovenije posreduje pobuda, naj sprejme ustrezne zakone, ki bodo do sprejema zakonov o privatizaciji in denacionalizaciji zaščitili nepremičnine v družbeni lasti, torej tudi nacionalizirano premoženje, pred zlorabami, ki jih nekateri posamezniki in podjetja izvajajo z namenom, da bi otežili oziroma onemogočili vračanje premoženja njegovim legitimnim lastnikom.

Predsedstvo
Združenja lastnikov
razlaščenega premoženja

Naj orožje
ne preglasi
klica razuma!

Dragi vojaki, spoštovani starešine JLA

Pravica do uveljavitve samoodločbe naroda, ki ne ogroža istih pravic drugih narodov, je temeljna civilizacijska vrednota, priznana po mednarodnem pravu. Nihče nima pravice, da take odločitve ne spoštuje ali jo poskuša na kakršenkoli način preprečiti.

Državljanje Slovenije smo se na decembrskem plebiscitu odločili, da bomo živeli v samostojni in neodvisni državi Republiki Sloveniji. Kot samostojna država pa se bomo v primeru resničnih in realnih interesov lahko povezovali z drugimi suverenimi državami na ozemlju današnje Jugoslavije.

Plebiscitarna odločitev državljanov Slovenije nas torej obvezuje, da do 26. junija 1991 sprejmemo predpise in ostale ukrepe, ki bodo omogočili nenasičen prevzem efektivne oblasti na ozemlju celotne Republike Slovenije.

Dragi vojaki, pripadniki jugoslovanskih narodov in narodnosti, spoštovani oficirji JLA: tragični dogodki v Jugoslaviji in Sloveniji kažejo, da si vsi ne želijo mirne in dogovorne razrešitve jugoslovanske krize. Zato vas pozivamo, da po svojih močeh prispevate k preprečevanju možnih nasilnih poskusov preprečitve osamosvojitve Slovenije. Vsi skupaj, tudi vojaška in civilna oblast, smo dolžni preprečiti uporabo orožja in storiti vse za mirno rešitev jugoslovanskih problemov.

Ne dovolimo, da orožje preglasi klic razuma in življenja! Sporočamo vam, da bomo Zeleni Slovenije storili vse za mir in proces demilitarizacije doma in v svetu, za vaše varno bivanje v Sloveniji.

Dr. DUŠAN PLUT
predsednik Predsedstva
Zelenih Slovenije

Kakšna bo odslej meja s Hrvaško

Pojasnilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve — »Mejni prehodi«

Začetek gradbenih del za postavitev mejnih kontrolnih točk z Republiko Hrvaško je povzročil mnogo vprašanj in negotovosti, ki zahtevajo tudi naše pojasnilo.

Slovenske meje, tudi meje z Republiko Hrvaško, so eden izmed zunanjih znakov slovenske države. Slovenska skupščina je v sklopu različnih osamosvojitvenih zakonov sprejela tudi takšne, ki urejajo vse v zvezi z mejami, prehodi preko meja in v zvezi s tujci v Sloveniji, ter je pri tem upoštevala evropske standarde.

Ne glede na nadaljnje politične dogovore o morebitnih povezavah s Hrvaško, bo Republika Slovenija suverena država. Med njima bo potekala meja, mejna črta bo opredeljena na meddržavni ravni in je sedaj še ni.

Mejne kontrolne točke, ki bodo začele z delom na dan osamosvojitve, zato ne pomenijo tudi točk mejne črte. Izbrane so bile tako, da so posegi v zem-

ljišče in naravo ter stroški gradnje čim manjši. V Sloveniji bomo imeli naslednjih 8 kontrolnih mest: Sečovelje, Draginja, Jelšane, Metlika, Obrežje, Dobovec, Gruškovje in Središče ob Dravi.

Kaj se bo dogajalo na teh mejnih kontrolnih točkah, ki pravzaprav niso »mejni prehodi« v dosedaj uveljavljenem pomenu:

1. Državljanje sedanje SFRJ za »prehod« meje ne bodo potrebovali potnega lista, ne gre za nadzor nad gibanjem državljanov sedanje SFRJ.

2. Svobodno bo gibanje tudi tam, kjer ni kontrolnih mest. Dosežena raven dobrososedskih odnosov z Republiko Hrvaško ne bo znižana in prebivalci z obeh strani meje ne bodo v slabšem položaju, kot so bili do sedaj.

3. Na meji pa bodo nadzorovani in zavrženi vsi tisti tujci, ki ozemlje slovenske države zlorabljajo za ilegalni prehod preko slovenskih meja v Avstrijo in Italijo (v prvih petih mesecih le-

tošnjega leta smo zaradi poizkusa ilegalnega prehoda obravnavali skoraj 11.000 tujcev, Avstrija in Italija pa sta nam jih vrnila 4.400) in ki na slovenskem ozemlju ustvarjajo kriminogene situacije.

• **KOPER** — Zdej je že povsem jasno, da bo suverena slovenska država svojo dolžnost potrdila tudi s spreminjenim režimom na mejah s sosednjo Hrvaško. Na torkovem (18. junija) sestanku v Ljubljani so predstavniki nekaterih republiških sekretariatov predsednike izvršnih svetov občin, ki mejijo v Hrvaško, obvestili, da je padla odločitev o takojšnji postavitvi osem mejnih prehodov na magistralnih cestah. Če pa bo v prihodnosti obveljala tako imenovana »trda inčica« meje med republikama, naj bi se število mejnih prehodov morda povečalo na 80. Prvih osem mejnih prehodov začasnega tipa naj bi začelo »obratovati« že v ponedeljek, 24. junija.

(Primorske novice 21. junija)

4. Na meji bodo tudi naključne kontrole za ugotavljanje tihotapstva orožja, mamil, osebnih avtomobilov in kontrole v zvezi z varnostjo cestnega prometa, ki se sicer izvajajo tudi v notranjosti Slovenije. Preko Slovenije potekajo namreč pomembne kriminalne povezave med zahodno Evropo in bližnjim vzhodom.

Organi za notranje zadeve bodo na vseh obstoječih in bodočih mejnih prehodih maksimalno zmanjšali formalne postopke, kakor določa tudi pravkar sprejeta zakonodaja s tega področja, vendar s strokovnim delom in z mednarodnim policijskim sodelovanjem preprečevali vstop storilcem kaznivih dejanj.

BOŽO TRUDEN
vodja služb za stike
z javnostjo
RSNZ

• **Demosa strategija se ukvarja z neizživetimi projekti 19. stoletja, ki jih simbolizira nacionalna država.** (Kovačič — Peršin)

• **Meni ni pomoči ne na zemlji ne v nebesih. Slovenec sem.** (Cankar)

• **Življenje jemlje ljudem strašno veliko časa.** (Lec)

• **Demos oblast obravnava kot plen, s katerim počne, kar se mu zljubi.** (Skolč)

MEJA — Hrvaška je na mejah pred časom postavila table z državnim imenom, kakršno kaže fotografija in ki je vkopana pri Bregani. Nekaj stran od te table na slovensko stran so prejšnji četretki gradbinci pripravljali teren za postavitev slovenske carinske postaje. (Foto: M. Luzar)

Odklanjamo kakršnakoli enoumja

Stališča predsedstva Zelenih Slovenije ob izdaji glasila Nove slovenske zaveze

Slovenija je podobno kot celotna Evropa zasnovana na demokratičnih temeljih, izbojevanih med II. svetovno vojno na strani zmagovite antifašistične koalicije. Narodnoosvobodilni boj, pojmovan kot odpor proti okupatorjem, je torej temeljno slovensko državotvorno dejanje, v katerem je sodelovala večina slovenskega naroda in je kot tak doprinesel k možnosti sedanjega zgodovinskega udejanjanja neodvisnosti in osamosvojitve Slovenije.

Poštena in celovita, neobremenjena zgodovinska analiza, ki še ni bila izvr-

šena, pa je dolžna, da prikaže in osvetli vse krivice, medvojne in povojne zločine, poboje in druga nečloveška dejanja, ki so jih takrat vodili komunisti v imenu revolucije storili tudi med nedolžnim prebivalstvom Slovenije. Temeljne poduarke v glasilu Nove slovenske zaveze,

s katero se želi zanikati obožovan odpor partizanov proti okupatorjem ter na drugi strani rehabilitirati domobranstvo, sprva naj se ne izkorišča za opravičevanje medvojne sodelovanja z okupatorjem, ki je želel dobesedno iztrebiti slovenski narod. V usodne dneve osamosvajanja Slovenije ter tik pred svetovnim slovenskim kongresom vnaša razkol na osnovi preteklosti. Zeleni Slovenije na pragu 21. stoletja odklanjamo kakršnekoli ideološke totalitarizme in enoumja ter se zavzemamo za evropske kriterije parlamentarne demokracije.

Obojamo vse poizkuse, da med vojno nasprotne si strani stara nasprotja prenašajo na vse povojne generacije. Podpiramo pa svobodo tiska v skladu s poklicno etiko pisne besede. O izhodiščih in sami dejavnosti Nove Slovenske zaveze naj v skladu s sodobnimi evropskimi merili odločajo pristojni organi, kar velja tudi za oceno uvodnika Tonea Drobniča, javnega tožilca Republike Slovenije. Pustimo preteklost neobremenjeni zgodovinski vedi, zgostimo ustvarjalno energijo za reševanje katastrofalnih ekonomskih, ekoloških in socialnih problemov Slovenije sedanjosti! Predsedstvo Zelenih Slovenije

ZGLEDNO DELO
DRUŠTVA
INVALIDOV

ŠENTJERNEJ — Z rekreativnim pohodom od Dobravice do Šentjerneja in s slovesnostjo v prostorih šentjernejske osnovne šole je novomeško Društvo invalidov počastilo devetletnico obstoja. Pohoda, ki se je končal s prijateljskim srečanjem, se je udeležilo 200 članov, med katerimi so bili tudi delegati iz drugih dolenskih invalidskih društev. Na slovesnosti, ki so jo pripravili mešani pevski zbor Ajda in šentjernejska godba na pihala, so zaslužnim članom društva in ustanovam podelili priznanja.

Novomeško društvo, ki mu nesebično pomagajo številna podjetja in zasebniki, z gledno skrbi za svoje člane. Enkrat letno izdajo svoj časopis Obveščevalec, članom ob življenjskih jubilejih pošiljajo čestitke, ob novem letu obiščejo nepokretne in bolne invalide, ob osmem marcu pripravijo razstavo ročnih del, poskrbijo za zdraviliška zdravljenja in še marsikaj. »Če bi bilo denarja v društveni blagajni kaj več, bi organizirali tudi brezplačne izlete in kulturne prireditve za razvedrilo invalidov«, je povedal Zvone Tkalec, tajnik društva.

J. P.

Zakaj nisem mogel v tujino

Težave zavarovanca in vprašanje Tili in N. mestu

V Sloveniji se je letos pojavilo več novih zavarovalnic, ki opravljajo tudi sklepanje obveznih avtomobilskih zavarovanj. Kakor vem, delajo vse po enakih cenah, vendar njihove police niso enakovredne. To sklepam iz težav, ki jih bom opisal.

V juniju sem od Novomeščana kupil avto, za katerega sem v Ljubljani dobil novo prometno dovoljenje in nove registrske tablice. Obveznega zavarovanja mi ni bilo potrebno plačati, saj stara zavarovalna polica velja še naprej. Zaradi spremembe lastnika vozila sem moral v zavarovalnico le po nadomestno polico in novo zeleno karto. Tu se je zataknilo. Zavarovalna polica starega lastnika je bila namreč izdana od Zavarovalnice Novo mesto (sedaj TILIA), zato mi na-

domestne police niti zelene karte v zavarovalnici TRIGLAV v Ljubljani niso mogli izdati, ampak so me napotili v Novo mesto. Zeleno karto sem naslednji dan v soboto nujno potreboval zaradi potovanja v tujino. Ker v zavarovalnici Novo mesto v petek, 7. junija, popoldne niso več delali, sem telefoniiral na Kompas Ljubelj, čudeži bi lahko pri njih dobil zeleno karto. Tudi to ni bilo možno, saj na mejnih prehodnih izdajajo le Triglavove zelene karte. Ni mi preostalo drugega, kot da se potovanju v tujino odpovem.

Sprašujem se: ali je Novomeščanom, ki nimajo Triglavove police, meja zaprta, saj očitno zelene karte na meji ne morejo dobiti?

IZTOK ŠTERBENC

Nekaterih ni sram

Dogodek v premislek

Ko sem se prejšnji teden peljal mimo Zavoda za zaposlovanje (borze dela) v Novem mestu, me je v oči zbudila precejšnja vrsta čakajočih ljudi, ki so se na vročem soncu potili vse do Trdinove ulice.

Pomislim, da delijo kakšna dodatna denarna nadomestila, zato sem enega od čakajočih vprašal, kaj se dogaja. Povedal mi je, da čaka na delo in da s 3.500 din podpore ne more preživljati petčlanske družine. Takoj se mi je porodila misel da se po Novem mestu veselo sprehajajo razni upokojenci, dobro situirani, ki v popoldanskem času vsak dan opravljajo honorarno delo tudi po več ur in seveda za to dobivajo precejšnje honorarje.

Sprašujem sem, kje so pristojne službe, ki bi po podjetjih naredile red (baje je to z zakonom določeno). Mogoče je cilj naše družbe, da upokojenci kljub dobrih pokojninam še naprej delajo namesto dobrih, mladih in zdravih ljudi, ki v vrstah čakajo na delo. V tem ne vidim prav nobenega smisla.

In na koncu naj potrkam tudi na zavest vseh tistih, na katere se ta članek nanaša. Morebiti bo kdo od njih pomislil na tiste, ki čakajo, da bi si z rednim delom prislužili plače in si s tem zvišali osnovo za pokojnino.

Toliko v premislek!
B. P.
Novo mesto

Policijski
sindikar
napovedal stavko

Slovenska vlada naj se odloči, ali jih še potrebuje

Na probleme z osebnimi dohodki v organih za notranje zadeve Republike Slovenije opozarja policijski sindikat Slovenije (PSS) že od lanske jeseni. Ker že več kot pol leta naš življenjski standard pada, sistem osebnih dohodkov ne daje nikakršne dolgoročne socialne varnosti, delovne obremenitve pa so vse večje, je PSS maja postavil izvršnemu svetu štiri zahteve. Odziva nanje ni bilo, zato smo sklicali sejo, na katero so povabili predsednika slovenske vlade. V razgovoru z njegovim zastopnikom Matijo Malešičem smo ugotovili, da naših zahtev ne jemljejo resno in jim niso pripravljeni ugoditi.

Osebnih dohodkov ostaja nespremenjen, regres za letni dopust je določen v bruto znesku: 5.500 din, kar je le polovica zahtevanega in krepko pod povprečjem iz plačanih v Sloveniji, nadomestila materialnih stroškov delavcev pa prav tako ostajajo pod izhodiščnimi vrednostmi za gospodarstvo Slovenije. Delavci organov za notranje zadeve smo pripravili vestno in odgovorno opravljati delovne naloge, tudi v tako težkih razmerah, kot so danes pred slovensko državo, zahtevamo pa primerno plačilo za svoje delo. Od našega delodajalca, slovenske vlade zahtevamo, da se odloči, ali nas in naše delo potrebuje. Sicer pa za 3. julij napovedujemo začetek stavke delavcev OZN Republike Slovenije, ki bo trajala vse dotlej, dokler ne bodo uresničene naše zahteve.

ZDRAVKO MELANŠEK
predsednik PSS

VINO ZA
OSAMOSVOJITEV

V okviru dogodkov ob osamosvojitvi Slovenije imajo slovenski družbeni in zasebni vinarji priložnost, da se s svojim vrhunskim in kakovostnim pridelkom predstavijo svetu. Pridelovalce so oprostil plačila davka pri tisti količini ustelekljenega vina, ki je opremljena s promocijskimi nalepkami. Vino z omenjenimi osamosvojitvenimi oznakami bo na voljo v prosti prodaji kupcem, poleg tega pa bodo omenjeno akcijsko prodajo vina povežali tudi z dogajanjem okrog Svetovnega slovenskega kongresa. Na koncertu simfonikov RTV, ki bo v čast kongresa 28. junija v Ljubljani, bodo med odmorom pripravili pokušnjo vin.

O CERKVI IN POLICIJI — V četrtki je novinarka in publicistka Ljerka Bregar v novomeški študijski knjižnici predstavila svojo knjigo »Cerkev v policijskih arhivih«. Kar številno občinstvo je avtorici zastavilo mnoga, tudi provokativna vprašanja, kar pomeni, da je njena knjiga, ki doživlja ponatis, prišla o pravem času na pravo mesto. (Foto: F. Koncilija)

Poniževalno, ni kaj

Gospod predsednik so se še pred nekaj meseci nasmihali po televiziji, spodbujajoč ljudstvo, naj kupuje devize in naj jih ne drži v nogavicah, ampak naj jih raje zaupa banki, ki bo pomagala izmozganemu gospodarstvu. Naivneži in drugi prismsuknjenci smo storili enako. Danes dežuramo pred bankami, se priveramo in kregamo drug z drugim, da bi prišli do petsto mark. Svojih in ne morda do mark gospoda Markoviča. Srečo imam, da je žena brezposelna in da hoši moledovati in se boriti ona. Sicer bi si moral vzeti dopust, in če bi imel na banki, predpostavim, pet tisoč mark, bi gladko zapravil zaradi čakanja na svojo denar več kot polovico dopusta. Uslužbenke v banki »prijaznih ljudi« skomigajo z rameni, nerodno jim je, rđijo in vse, kar lahko povedo, je: »Me nismo krive.«

Nekdo pa je in predpostavljam, da to ni človek, ki bi zaupal svoje devize domači banki. Njegov cvenk je verjetno kje v Švic, skratka, na varnem, pač tam, kjer ni vrst za to,

kar človeku pripada, kar je njegovega. Ob vsem tem si upamo čvekati o vstopu v Evropo. Pogledati bi bilo treba vase in si priznati, da smo globoko na hribovitem Balkanu, pa ne samo po odnosu do deviznih varčevalcev. Ob prodajenju za svoje marke, neukradene in težko kupljene, se počutim ponižanega, razvednotenega in še tako zveneče besede o svobodi, samostojnosti, demokraciji, ne morejo preprečiti, da resme ne morejo preprečiti, da resme ne živim v takšni deželi. Za popolnejšo podobo, kaj se dogaja ob četrtkih na metiškem Trgu ob cerkvi, kjer posluje Ljubljanska banka, naj zapišem samo tole: 20. 6. 1991 je bilo na trgu sedemdeset ljudi, od katerih so nekateri stali pred vrati že od treh zjutraj. S po petsto markami v žepu jih je odšlo domov sedemnajst, drugim pa je bilo sporočeno, naj privedejo naslednji četrtki. Morda bodo imeli srečo, kot da je bančno postovanje tombola ali srečevalo. Menim, da je to višek cinizma, zafkavana in norčevanja.

T. GAŠPERIČ

Petinštirideset let društva upokoencev

Piknik 6. julija

NOVO MESTO — Društvo upokoencev Novo mesto, ki šteje s svojimi devetimi poverjeniki 3.080 članov, je na letni konferenci sklenilo letos organizirati dostojno proslavo 45-letnice delovanja društva in 35-letnico društvenega mešana pevskega zbora. V ta namen je izvršni odbor društva pripravil tedenski program in imenoval pripravljalski odbor, ki ga vodi Viktor Bartolj, predsednik društva, za izvedbo programa. Ta obsega naslednje:

3. julija bodo povabljeni na posebno slavnost člani društva, ki so stari nad 80 let, in tisti, ki so nad 25 let vključeni v društvo; 4. julija bo organiziran enodnevni izlet po posebnem programu; 5. julija bodo športna tekmovanja (šah, streljanje, kegljanje, balinanje) in po tekmovanju srečanje športnikov; 6. julija bo ob 15. uri v Šmihelu pri Novem mestu organizirano srečanje vseh upokoencev društva s kulturno-zabavnim programom in srečelovom. Na srečanju bo slavnostni govorik predsednik Zveze društva upokoencev Slovenije. V tem tednu bo organizirana tudi razstava v sliki in besedi o delovanju društvenih dejavnosti v 45 letih. Razstava bo v izložbah trgovine Dolenjka na Glavnem trgu v Novem mestu. Mešana pevski zbor društva pa bo priredil tudi izven tega tedna samostojen koncert, s katerim bo počastil svojo in društveno obletnico.

V organizacijskih pripravah bosta sodelovala tudi Gasilsko društvo iz Šmihela in Dom starejših občanov v Šmihelu.

Vabljeni vsi upokoenci in ljubitelji športnih dejavnosti k sodelovanju in na piknik v Šmihel.

R. H.

Pozabljeni in zavrženi od sveta

Ugovor na nekatere misli pisca pisma s tem naslovom in poziv za sodelovanje

K pisanju me je spodbudil članek v aprilski številki upokoenskega lista Vzajemnost, kjer se pisec članka sprašuje: Ali je to mogoče? Pozneje sem prebral tudi članek v Dolenjskem listu pod gornjim naslovom, ki ga je napisal Ivan Hegler, zato sem se odločil, da napišem nekaj svojih misli.

S piscom navedenega članka se strinjam, da so bili pogoji za delo in življenje rudarjev v času, ki jih opisuje gospod Hegler, zelo težki, polni trpljenja in muk, ponižanja in strahu, saj rudar ni imel skoraj nobenih pravic, higiensko-tehnične varnostne naprave in razmere so bile zelo slabe, delo je bilo ročno, težko in nevarno. Soglašam tudi, da bi bila drugačna odločitev in rešitev zapiranja rudnika Kočevje in združitve z DO ITAS Kočevje v letu 1972 ugodnejša za preostale delavce-rudarje, ko DO ITAS danes preživlja hudo krizo in je v stečaju. Mislim, da DO ITAS Kočevje ni samo po lastni krivdi v situaciji, karkršna je, saj vemo, da je v podobnem položaju vsa kovinsko-pretalovna industrija v Sloveniji in širše v Jugoslaviji. Mislim, da rudarji takrat niso bili usposobljeni za delo v kovinski industriji, zato so doživljali težke trenutke in bili prepuščeni sami sebi.

Menim, da tudi stališče takratnih organov občine Kočevje in stališče republiških organov, zbornice SRS in sekretariata za industrijo in rudarstvo, niso imeli dovolj posluha za boljše rešitve prestrukturiranja rudnika Kočevje, ki bi bila za takratne rudarje manj boleča, ko je rudnik Kočevje leta 1972 prenehal obratovati.

Res žalostno je, da nas, še živčih rudarjev, nihče ne povabi vsaj enkrat letno na naš stanovski praznik dan rudarjev na skupno srečanje, kjer bi se vsi dobili, obudili spomine, se pogovorili in malo povesečili. Čas tako hitro teče in zdaj zdaj nas ne bo več. In kdo naj organizira tako srečanje? Morda DO ITAS Kočevje ali pa krajevna skupnost Rudnik-Šalka vas, na območju katere je rudnik živel in delal. Lepo bi bilo.

Sedaj pa k namenu mojega pisanja. Menim, da je očitek, da rudarja, ko umre, pokopljejo kot poginulo žival, nekulturn in žaljiv. Res je, da je včasih za pogrebom umrlega rudarja malo ljudi, ni rudarjev v uniformah, ni godbe in ne poslovičnega govora. Kdo je kriv, da ni tako, kot bi bilo lepo in prav? Morda DO ITAS, morda krajevna skupnost Rudnik-Šalka vas ali Kočevje-mesto ali Rudnik rjavega premoga Kočevje, ki ga ni več? Morda pa tudi mi, še živčiji upokoenci rudarji? Vprašajmo se, kaj smo storili, ali smo družini umrlega rudarja prisrčno in na pomoč in ji v težkih in žalostnih trenutkih pomagali? Rudarske uniforme je imelo preko 50 rudarjev, pogreb pa se jih udeležuje le nekaj v uniformah in stalno eni in isti. Ali pisec članka ne pomisli, da marsikomu, čeprav ima uniformo, ta ni več prav? Prej je bil vsak mlad in vitek, sedaj pa marsikdo ni več. Vendar mislim, da se da z nekoliko dobre volje marsikaj le popraviti.

Drugi velik problem je poslovilni govor. Zelo težko je namreč dobiti govornika, kajti ta dolžnost je zahtevna in odgovorna. Ni vsak primeren, čeprav bi bil pripravljen to storiti. Meni se je že dogodilo, da so se mi utrnile solze, ko sem se poslavljaj od dolgoletnega tovariša in prijatelja, da potem skoro nisem mogel govora nadaljevati. In takih je še in še vedno starejši smo.

Ker menim, da je pisec članka g. Hegler sposoben napisati in opraviti poslovilni govor, ga pozivam, naj nam

pomaga, saj bi s takim dejanjem veliko prispeval k bolj človeškemu poteku pogrebnih slovesnosti. Stati ob strani in samo kritizirati ni dovolj.

To se nam dogaja vsa leta pri civilnih pogrebi, kjer ni organiziranega obreda. Do neke mere je bila to nekoč prostovoljna skrb SZDL ali KS, sedaj pa, ko teh organizacij ni več, jo bodo morali prevzeti sosedi, prijatelji in stanovski tovariši, dokler ne bo uspelo pri pogrebni službi doseči, da bo v primeru civilnega pogreba poskrbela tudi za govor in govornika. Pripomnim pa naj, da je do danes pri vsakem pogrebu umrlega rudarja sodelovala godba na pihala in zaigrala primerne žalostinke, torej pogreb le ni bil tak kot pokop poginule živali!

S tem pisanjem nimam namena nikogar kritizirati ali žaliti, tudi g. Heglerja ne. Moja želja je, da bi pogrebne slovesnosti za umrli rudarji potekale bolj slovesno, z več človeške topline in več spoštovanja do umrlega. In zakaj ravno za umrli rudarji? Zato, ker sem bil sam rudar, ker je bil to poseben poklic, težak in nevaren, in ker je vsa leta od osvoboditve naprej prav Rudnik Kočevje s svojimi delavci ogromno prispeval naši družbi z denarjem in delom. Rudarji so bili med prvimi pri obnovi porušenega Kočevja, pri vzpostavljanju kočevske industrije, pri gradnji stanovanj, pri dajanju pečata Kočevja na kulturnem, športnem in drugih področjih.

FRANC OBERČ
Kočevje, Rudnik

Lastnino hočejo dobiti nazaj

Premoženje odvzeto čez noč, vračanje pa bo trajalo več let — Opozorilo o pospešeni sečnji

KOČEVJE — 19. junija so v Kočevju ustanovili podružnico združenja lastnikov razlaščenega premoženja. Ustanovnega zbora se je udeležilo okoli 60 od skoraj 200 občanov, ki so vložili zahteve za vrnitev po vojni odvzetega premoženja.

Na Kočevskem je bilo sorazmerno z ostalo Slovenijo občutno več odvzemov. Prisotni na zboru so pripovedovali, kaj vse so doživljali ob razlastitvi. Lastnino so odvezemali tudi tistim, ki so sodelovali s partizani. Družine so ostale brez zemlje, trgovin, obrtnih delavnic in drugega. Odvezemali so tudi tisto, česar po takrat veljavnih zakonih ne bi smeli.

Tatvine, kot so prisotni imenovali take odvzeme, pa se še vedno nadaljuje.

KOMUNALA TREBNJE NIMA NIČ S TEM

V zadnji številki Dolenjskega lista, katerega naročniki in redni bralci smo tudi v Komunalni Trebnje, ste v rubriki »Halo, tukaj bralec Dolenjca« objavili klic vaše braleke Pavle Bergant z Igljenke pri Veliki Loki, ki pa v temelju ni resničen, zato nanj podajamo ugovor.

Cesta Trebnje — Velika Loka je v upravljanju Cestnega podjetja, ki na njej izvaja vsa potrebna vzdrževalna dela, kar je bilo tudi kritičnega dne, ko se je g. Pavla Bergant po tej cesti peljala. Delavci Komunalne Trebnje s predmetno zadevo nimajo ničesar, zato vas prosimo, da objavite ustrezen popravek in s tem ekskulpirate Komunalno Trebnje.

Direktor:
PAVEL JARC, inž. str.

Iz Podturna

KDO UNIČUJE IZVIR — Podturnčani so jezni, saj so v Slovenskih novicah 14. junija videli sliko izvira Radešce, zraven pa podpis, da ga domačini zasipavajo z odpadki. Podpis k sliki, ki ga je napisal Janez Zrnec, je daleč od resnice in domačine žali. Nemarnosti počne novi lastnik Zupančičeva mlina, ki okoli stavbe, katero že več kot eno leto obnavlja, pušča razkopani material in stare avtomobile, da je res neprijetno videti. Vse skupaj je tako rekoč na cesti in na izviru, ki je bil domačinom nekoč v ponos in je v kraju igral pomembno funkcijo. Novi lastnik ni domačin in ni v kraju še nikoli živel. Povzročil pa je že precej zadrege krajanom, ki so tako po krivem obdolženi za nemarščine drugih.

DOKLEJ ŠE TAKO? — Tako se z grozo sprašujejo v Podturnu ob koncih tedna. »Partizanka«, ki pelje skozi vas, je zlasti ob petkih, ko se ljubljanci zapodijo po njej do svojih parcel v Beli krajini, in ob nedeljah popoldne, ko se vračajo, zelo prometna, na omejitve hitrosti pa ne pazi nihče. Treba bi bilo ukrepati, saj je samo še vprašanje česa, kdaj se bo zgodila hujša nesreča. Vaščani so občini že pred leti predlagali omejitve hitrosti skozi vas na 40 km/h, a jih tudi tam očitno ignorirajo.

ZANEMARJENA »PARTIZANKA« — »Partizanka« od Podturna do Črmošnjic bi po mnenju domačinov z malo majo, pol kamiona asfalta in pol kamiona peska zakrpali, če bi bila volja za to, saj luknji ni veliko, so pa te zaradi ravne ceste, ki dovoljuje večje hitrosti, toliko bolj nevarne. Hkrati, menijo, bi lahko poravnali tudi varnostne ograje ob cesti, ki že pravemarmno visijo.

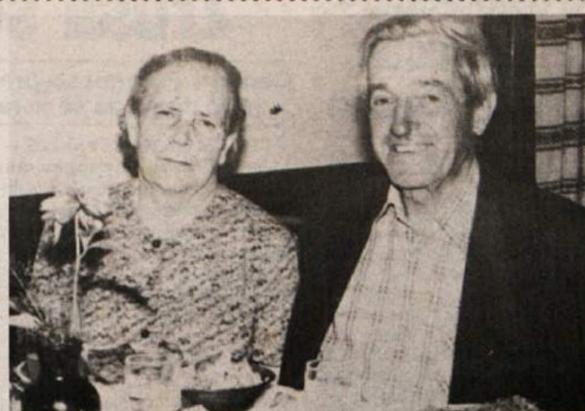
jo. Komaj je namreč prenehal veljati odlok o prepovedi sečnje, gozdarji že sekajo tudi v gozdovih, ki jih zahtevajo nekdanji lastniki nazaj. Udeleženci zbora so zahtevali, da se njihova nekdanja lastnina zavaruje do sprejema zakona o denacionalizaciji.

Na zboru je bilo tudi pojasnjeno, da kočevski Nemci, ki so se prostovoljno izselili, ne bodo imeli pravice do vrnitev lastnine. Več vprašan je bilo tudi, kaj bo z lastnino tistih Kočevjarjev, ki so jih po vojni nasilno izselili, in z lastnino iz mešanih zakonov.

Nadalje je bilo pojasnjeno, da je bila nacionalizacija opravljena tako rekoč čez noč, vračanje pa se bo zavleklo in bo lahko trajalo več let. Potrebni bo veliko opravil, zato tudi cenilci, odvetniki, dokumenti, vloge itd. Sklenili so, da bodo v pomoč članom združenja organizirali posebno službo, ki bo dajala nasvete, opravljala administrativna dela, iskala cenilce in po pooblastilu zastopala člane pred državnimi organi.

Na ustanovni skupščini Podružnice združenja lastnikov razlaščenega premoženja Kočevje so izvolili tudi petčlanski odbor, ki so skrbel za varstvo pravic oškodovancev, za predsednika odbora pa Matijo Cetinskega.

M. C.

Kristina in Alojz Klemenčič z Uršnih sel.

Zlata vez kresne noči

Klemenčičeva sta se poročila o kresu pred 50 leti

URŠNA SELA — Alojz Klemenčič in njegova žena Kristina, rojena Celič, oba domačina z Uršnih sel, sta prejšnjo soboto praznovala zlato poroko. Poročila sta se namreč ravno na kresni večer, 23. junija leta 1941.

Kristina je še edini preživeli član številne Celičeve družine, v kateri je bilo petnajst otrok. Dva mlajša brata sta padla v partizanih. Alojzov oče je bil kretničar pri železnici; kar trikrat je bil v Ameriki. Tudi Alojz je delal na železnici. Med vojno je bil po kapitulaciji Italije v železniški brigadi, potem pa je zbolel in ostal doma. Tudi po vojni je nekaj časa delal pri železnici, pozneje pa vse do upokojitve pri gozdnem gospodarstvu kot cestar.

Kristina in Alojz imata tri hčerke in šest vnukov. Alojz pravi, da mu je v največje veselje vinograd v bližini domače vasi. Tam se ob delu zares sprosti. S Kristino pa rada obujata spomine na čase pred tisto kresno nočjo in po njej, ko se je njuna življenjska pot združila. Še zlasti se rada spomni Johna Blatinca, ameriškega letalca, ki se je med vojno nekaj časa skrival pod njihovo streho, predno je odšel naprej k partizanom. Z ničemer pa American ni izdal svoje identitete in Alojz je šele pozneje zvedel, da je to pravzaprav njegov ameriški bratranec. Po vojni pa se je John večkrat ogledal pri Alojzu in z veseljem sta si stisnila roke.

T. J.

PRIZNANJA IN RAZSTAVA OB DNEVU CZ — V soboto, 22. junija, dopoldan so imeli na dvorišču poklicne gasilske enote v Novem mestu krajšo slovesnost, ki so jo skupaj pripravili občinski štab za civilno zaščito in poklicni gasilci. Prvi so podelili priznanja svojim najzaslužnejšim članom, drugi pa so obiskovalcem predstavili novo opremo za reševanje v nesrečah z nevarnimi snovmi in v cestnoprometnih nesrečah. Gasilci so ponosni tudi na dve novi garnituri škarij za reševanje iz ukleščenih vozil, kar je bilo še pred meseci predmet spora med novomeško reševalno službo in gasilci. Nova oprema je vredna skoraj 6 milijonov din. Polovico denarja je prispevala republika, ostalo pa je prispevek dolenjskih podjetij in občine. (Foto: J. Pavlin)

Zdravnik za človeka na razpotju

Sedanji razrvani čas kot izziv za dr. Cveta Gradišarja, ki bo s posvetovalnico Vito prvi zasebni psihiater v Novem mestu in na Dolenjskem

Prihajamo v čase, ko nas bo življenje vodilo po negotovih, še neizhopenih poteh. Kar naenkrat se človek lahko znajde na razpotju in ne ve več kam in kaj s seboj. Misli so vse mračnejše in notranje stiske tako silovite, da preidejo v telesne bolečine. Edino odrešenje je pot k psihiatru. Da je bilo — za prenekatero to velja še danes — zdravljenje človekove duše sramotno, nekakšen poslednji izhod, potrdi tudi dr. Cveta Gradišar, ki že šest let vodi Dispanzer za mentalno higieno Krkinge zdravstvenega doma v Ločni.

Kakšni so ljudje, ki prihajajo k njemu in kaj iščejo? Dr. Gradišar pravi: »Karkršna je družba in življenje samo, tako je tudi odvijanje usod, ki so vsakodnevno pred menoj. Zadnje čase zaznavam, da se tudi mlajši vse pogosteje zatekajo po pomoč v stiski. To je dobro, korak naprej. Nekdanji občutek, da je že sama misel na obisk pri psihiatru bolezen, ki te bo kot sramota spremljala skozi vse življenje, je omajana. Dokopali smo se do spoznanja, da v še tako zdravem telesu lahko preži uničujoča notranja bolečina. Najpogosteje se človek ne zaveda, da v nobeni svoji stiski ni zavarovan. Velikokrat ne ve, da se mu je začelo življenje zapletati. Samozadosten vztraja pri zafikaciji vase in sploh ne išče tako nujne spremembe v okolici. Tuje mu je, da je samoustvarjanje človeku nujno potrebno.«

In kje, kako naj bi se zanetil čut za nekakšno samooblikovanje? Kje naj začne človek iskati tisto, kar bo obogatilo njegovo življenje? »Za to mora preživljena filozofija vsebolj podpreti na škodo medsebojnega razumevanja. Človekova individualnost mora biti bolj spoštovana.«

»Za vernike je vera nekakšna zvezda stalnica pri iskanju samega sebe in družbe. Vodilo je in nekakšen smisel življenja. Nesmisel je torej bežati pred vero, če ti je že dana, kot je tudi brezupno iskanje vere v brezverju.«

brezbržnost do bližnjega nas vodi v vse globlje prepade. Vodilo iz tega naj bi bilo: Nič, kar je človeškega, naj ni tuje. Pri nas se, ne preveč zavidljivo, mešata Vzhod in Zahod. To mešanje nujno pripelje do nesporazumov s samim seboj, kot tudi poglablja razdaljo med ljudmi. Prav v zadnjem času nista uspeh in neuspeh edino življenjsko gibalno, ampak postajata resničen smisel bivanja. Pri tem je storilna usmerjenost močna zavora.«

Za marsikoga je prav presenetljivo, kako hitro smo vrnilni veri, kar ji pripada, ali celo več. Kaj meni o prisotnosti vere v človeku dr. Gradišar?

»Za vernike je vera nekakšna zvezda stalnica pri iskanju samega sebe in družbe. Vodilo je in nekakšen smisel življenja. Nesmisel je torej bežati pred vero, če ti je že dana, kot je tudi brezupno iskanje vere v brezverju.«

V kaj pa naj bi lahko ali celo moral verjeti vsak človek? »V edino resnico, da sta telo in duša celota sobivanja. Samo če človek resnično pozna sebe, daje lahko nekaj tudi drugemu, okolju in družbi. Tisti, ki se sam počuti bogat in srečen, je v resnici strašansko reven in nesrečen.«

In kaj misli dr. Gradišar o »novopečenem« Slovencu? »Stari Slovenec se še ni zrušil, novi pa še ni zgrajen. Prihaja oz. je že prisoten čas, ko bomo, kot neplavalci, pahnjeni v valove oceana. Trn se s trnom veže v vse bolj boleče krone.«

Na mladih je svet, pravimo. Kako vidi ta svet dr. Gradišar? »Prav žalostno je in še bolj bo, kakšen svet prepuščamo mladim. To je svet negotovosti, nešteti praznin, neotipljivosti. Delo naj bi bilo smisel življenja, ki vodi k ciljem. Kjer dela ni, je prostor za kaos.«

In prav ta kaos je izziv za dr. Cveta Gradišarja. S svojo posvetovalnico Vito bo prvi zasebni psihiater v Novem mestu in na Dolenjskem. Šestindvajset let prakse in prirojen posluh za človeka naj bi bila zagotovilo za uspeh.

»Predvsem želim človeku s svojo posvetovalnico skrajšati pot do pomoči. Prednost bo tudi čimbolj človeški odnos do pacienta, ki mi ga zdaj omejuje odmerjenost časa. Prav človeški odnos in neomejen čas sta dragocenost uspešnega zdravljenja, ki ga bom vsekakor skušal zagotoviti.«

Temu pravimo zabiti žebelj na glavo v pravem času.

prof. dr. CVETA GRADIŠAR
JANJA KASTELIC

Potrošniki, združimo se!

Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) praznuje v juniju 1. obletnico svojega delovanja kot nadstankarska in neodvisna organizacija za varstvo interesov potrošnikov. Uvajanje tržnega gospodarstva, ki temeljito spreminja položaj potrošnika pri nas, še ne spremlja zakonodaja, ki bi zagotovila ustrezno varstvo pravic potrošnikov. Potrošnik dolga leta ni potreboval znanj, ki so naenkrat preživetvenega pomena: kaj je bistvo pogodbe, komu zaupati svoje prihranke in še mnogo drugih dilem. Da so prepuščeni sami sebi, so na svoji koži že občutili »kupci« Trendovih avtomobilov, varčevalci Les banke, pa tudi kreditjemalci pri Stanovanjsko komunalni banki.

Na svetovni dan potrošnikov, 15. marca, smo začeli izdajati prvo potrošniško revijo pri nas: Revijo za vzgojo in informiranje potrošnikov VIP. Sedaj je v prodaji že druga številka, v kateri lahko berete o nevar-

nih snoveh, s katerimi se srečujemo vsak dan, pregledate izposojeni test o videorekorderjih in video kasetah, ki jih lahko kupite tudi pri nas, glavna tema pa je »turistična« pogodba.

Potrošniško gibanje, katerega gibalno je Zveza, je lahko vplivno le, če je dovolj množično. Zato vas vabimo, da se nam pridružite (članarina je 50 din mesečno), oz. da naročite revijo VIP (cena 40 din mesečno). Dijaki, študentje in upokoenci imajo 10% popusta.

Zveza potrošnikov Slovenije si je zadala nalogo, da razširi svoje delovanje in zajame tudi lokalne probleme ljudi izven večjih mest. Če ste kot potrošnik kakorkoli prizadeti in menite, da gre za problem, ki bi zanimal širši krog ljudi, nam pišite oze, se oglasite. Informacije dobite v pisarni Zveze potrošnikov Slovenije, Linhartova 13, tel.: (061) 329-041 int. 316. Zveza potrošnikov Slovenije

7 GASILSKIH ORKESTROV — Toliko se jih je zbralo preteklo nedeljo na 32. reviji gasilskih pihalnih orkestrrov Slovenije. Kot gostje so spet sodelovali zeničani iz hrvaške Kostajnice, prišli pa so še Kapelčani, Novomeščani, Vu-preseneti s Sevnici in pobratena godba iz Spodnje Poljskave, Ločani so prrijeto preseneti sliše z mažoretkami (na sliki), zaigrali pa so seveda tudi domačini. (Foto: P. Perc)

HRVAŠKO DARILO NAŠIM SMUČARKAM — Prizadveni Viničan Jože Stegne, ki je slovenskim smučarkam že pripravil nekaj izletov v Belo krajino, je znova presenetil. V navezi z hrvaško vlado, predvsem pa z notranjim ministrom Jozipom Boljkovcem, ki je doma z Vukove Gorice, nedaleč od Vinice, je priskrbel smučarkam avtomobil Suzuki vitara, vreden blizu 500.000 din. Vozilo je prevzela Nataša Bokal, ob tej priložnosti pa so ji čestitali nekateri ministri hrvaške vlade. Predvidevalo tudi krst vozila, ki ga naj bi na Vinici opravila prizadveni ministri Milan Kučan in Franjo Tuđman. (Foto: M. Vesel)

»Artiški večer« za zaključek kulturne sezone

V soboto skupni nastop

ARTIČE — Prosvetno društvo »Oton Župančič« iz Artiča bo letošnjo sezono zaključilo s celovečernim koncertom, ki bo to soboto ob 19. uri v domačem prosvetnem domu. V programu se bodo predstavili: pevski zbor, tamburaški orkester, folklorna skupina, gledališčniki in dekleški nonet. Kot se spodobi za vsako ljubiteljsko društvo, bodo tudi Artičani po kulturnem programu poskrbeli še za zabavo z ansamblom Dobri prijatelji, ker brez denarja nobena dejavnost ne more živeti.

Artiško društvo praznuje v tem letu 60-letnico obstoja, ki jo bodo počastili jeseni. Čeprav so se razmere za delovanje v tolikih desetletjih močno spreminjale, kulturnega mrtvila v tem kraju nikoli ni bilo, saj je kulturna dejavnost vedno znala privabiti lepo število domačinov, ki so in še vedno vztrajno nadaljujejo tradicijo. Trenutno v društvu delujeta moški in mešani pevski zbor, ki se, sodeč po uspehih na pevskih revijah, uvrščata med kakovostnejše zbornice v občini. Odraslim pevčem občasno prisloži na pomoč tudi dekleški nonet, ki sicer deluje na osnovni šoli.

Artiški tamburaši se že nekaj let držijo v slovenskem vrhu, zato so že večkrat zapored predstavljali republiko na jugoslovanskem festivalu v Osijeku. Pogosto nastopajo v domači občini in širše, predstavljajo se s samostojnimi koncerti ob pomoči dueta Križanič, ki je tudi duša orkestra. Večkrat spremljajo tudi nastope domače folklorne skupine, ki je v zadnjem desetletju zrasla v kulturno stalnico v občini, se številčno okrepila in obenem napredovala tudi po kakovosti. Jeseni so se ponovno zbrali tudi mladi igralci in postavili na oder veseligr »Zadrega nad zadreg«, s katero so v zadnjih mesecih razveseljevali občinstvo v domači in sosednji krški občini.

B. D.-G.

(Še) ni za objavo

KOČEVJE, RIBNICA: PROFITANI — Medobčinski računalniški center (MORC) je profita organizacija, ki pa posluje brez profita. Poberejo mu ga ustanovitelji.

KOČEVJE: KREDITI NA PARE — Občinski delegati so sklenili, da je potreben za vsak dinar in celo vsako paro, ki gre iz občinskega proračuna, sklep občinske skupščine. Med razpravo o revitalizaciji občine so zato ugotovili, da bo ob takih zahtevih potrebno včasih neprekinjeno zasedanje občinske skupščine (kot nedavno hrvaškega sabora); ali pa bo zahteva po skupščinski odobritvi za vsako izdano paro, spravila »na pare« program revitalizacije občine.

RIBNICA: KOT JAPONCI — Ribniška knjižnica vedno tarnja, da nima denarja, da je najbolj revna, se pravi, podobno kot Japonci, da so najbolj revna država, itd. Kljub temu pa le Ribničanje in tudi Japonci izvirajo denar za nakup kakšne knjige in še česa.

KOČEVJE: POPRAVNI LE ZA RDEČE — V kočevski šoli Zbora odposlancev so to šolsko leto izdelali vsi učenci 8. razreda, ki so obiskovali pouk v »modrem« turnusu, popravne izpite pa imajo le učenci »rdečega« turnusa. Tudi v šoli ukrepi proti »rdečim«?

RIBNICA: DVOJNO MERILO — Učenci osnovne šole v Ribnici imajo preprosto šole, da ne smejo na prireditve v kasarno in voščiti novim vojakom. Hkrati učenci iste šole v okviru rednega pouka telesne vzgoje uporabljajo kasarniško igrišče.

RIBNICA: VOJAKI EKOLOGI — Na kritiko, da vojska premalo skrbi za ekologijo, je bil odgovor, da to ni res. Prav ekologiji posvečajo posebno pozornost, saj vojaki v okviru vzgoje in izobraževanja vsak dan vestno čistijo »krug«, se pravi vse območje kasarne.

KOČEVJE: OBRAT NA DESNO — Na zadnji seji občinskega izvršnega sveta so vsi prisotni posedli po stoli na desni strani mize, gledano od predsedujočega. Torej se tudi kočevski izvršni svet obrača v desno, čeprav je predsednik levičar. P-c in M. G-č

Zrušil se je cerkveni zvonik

Cerkvi v Polomu so pred 40 leti zaminirali zvonik, potem so imeli v njej seno, pred dnevi pa se je razmajani zvonik podrl — Ohraniti vsaj freske na steni

POLOM NA KOČEVSKEM — »Zgodilo se je v ponedeljek, 17. junija, ob 11. uri in 10 minut, ko je najprej nekaj zaropotalo, potem pa je začel prav počasi padati cerkveni stolp. Bilo je, kot da bi gledala upočasnjeni film. Z nožem v roki (zunaj sem ta hip trebil solato) sem stekla proti cerkvi in jokala. Dogodek me je zelo pretresel in prevzel,« je povedala Anica Papež iz Poloma. Njihova hiša je prav blizu cerkve.

Marija in Lojze Hočevar pa imata hiše še bliže cerkvi. Sama nista videla, kako se je zvonik podrl. Marija je povedala, da je stekla ven, ko je zaropotalo in našla na sosedo Anico, s katero sta potem skupaj jokali, ker jima je bilo hudo. Njen mož Lojze je povedal, da je

tisto noč prej močno pihalo, pa se je morda kaj razmajalo. V razgovor je posegel še Jože Papež in potem so skupaj ugotovili, da je bila njihova cerkev ena najstarejših in najlepših na Kočevskem. Kdaj je bila zgrajena, ni vedel nihče. Trdili pa so, da je bila obnovljena in do-

zidana pred kakim 350 leti in da je bila od takrat v Polomu Fara s stalnim župnikom, medtem ko je prej sodila pod farno Dolenja vas. Vojna je cerkvi prizanesla, saj je bilo ob letalskih napadih razbitih le nekaj opek na strehi. Zatrjevali so celo, da je bila še leta 1945 tako lepa, da na Kočevskem ni bilo take.

Po vojni pa se je začelo. Neznanci so zaminirali zvonik in odpeljali zvonove. Skrili so jih za bližnji hrib, domačini pa so jih našli in obvestili miličnike. Kako se je potem vse skupaj zasukalo, ni nobeden natančno vedel, ker so starejši pomrli, v zameno za zvonova pa so polomski gasilci menda dobili gasilske cevi. Iz cerkve so izginile slike in kipi pa tudi lestene. Cerkevne tlake so porabili za ureditev hleva. Nasploh domačini priznavajo, da je bil takratni upravnik hlevov KGP v Polomu zelo dober gospodar, prepričani pa so, da je vero in cerkev mrzil. Takrat sta se podrla ali pa so podrla dve cerkvi v okolici (Vrbovec, Kukovo), cerkve je bilo prepovedano vzdrževati in maševati v njih. Samo med Polomom in Sečem so »padle« tri kapelice, dva križa in celo dve cipresi sta morali pasti. Tudi direktor KGP Kočevje je nasprotoval popravilu cerkve, češ da hlev in cerkev ne gresta skupaj, hkrati pa je bil prav upravnik hlevov imenovan od kočevskega okraja tudi za oskrbnika cerkve v Polomu in še treh cerkvah v okolici (o čemer smo že pisali).

Kaj ukreniti zdaj? Domačini imajo predlog, ki je vreden premisleka. Prvijo, naj bi na neki način zavarovali in ohranili, kar je vredno ohraniti. To so gotovo nekatere še dobro ohranjene freske na eni izmed sten, ki še stoji. Prvijo, da je med ruševinami nekje tudi plošča, na kateri je napisano, kdaj je bila cerkev prenovljena. Pri zdaj zarušenem glavnem vhodu je še vedno vzdana plošča, na kateri se da prebrati »Georg Petsche 1785 do 1864«, pa tudi ostalo besedilo bi se po obnovi gotovo dalo prebrati. Kdo je bil ta Peče, nobeden v Polomu ne ve. Vse to bi lahko pokrili ali zgradili nekaj podobnega kot kapelico, da bi bilo na ogled izletnikom, ki prihajajo v to samotno in nekdanje zelo veliko vas. H kapelici bi se morda dalo vklopiti tudi padli zvonik ali vsaj del njega, saj ni nepopravljivo poškodovan, ker je iz pločevine, pribite na les.

Včasih so cerkve na Kočevskem rušili, zdaj se rušijo same. Ta cerkev namreč ni edini cerkveni objekt, ki se je kljub miniranju še kar dolgo držal in prosil popravila. Splošno nerazumevanje in pomanjkanje denarja pa je končno naredilo svoje in prave rešitve za cerkev v Polomu ni več. Poleg nje pa propada še župnišče, ki je sploh največja stavba v tem delu občine poleg cerkve v Seču, ki se je ohranila.

J. PRIMC

CERKVENI ZVONIK JE OMAGAL — Taka je videti porušena cerkev v Polomu. Podrl se je zvonik, del strehe, strop in na eni strani še stena. Ohraniti bi kazalo vsaj freske in kamne z napisi in letnicami, ki so bili vzdani v cerkev, seveda pa tudi del pločevinastega zvonika. (Foto: Primc)

PRIJAZNA USODA — Ne zgodi se kar tako, da človek podpiše premoženjsko zavarovanje, ki je zastoj. Naročnica »Dolenja« Ivana Plavec ga je. Za podpis jo je pripravil zavarovalniški agent Tili Marjan Parkelj (levo), podpis pa je budno spremljal predstavnik zavarovalnice Franc Plantan (desno), ki je naročnico izžrebal. (Foto: T. Jakše)

»Simbol prijazne usode«

Obiskala je dom Ivane Plavec v Mirni Peči — Mati treh otrok in partizanska vdova od leta 1943

MIRNA PEČ — Bolje kot ob prvem žrebanju naročnika Dolenjske lista, ki naj bi postal lastnik premoženjskega zavarovanja zavarovalnice Tilia, vrednega 2.500 din, se sreča res skoraj ne bi mogla obrniti. Gestu zavarovalnice »Simbol prijazne usode« se je udeležil, ko je predstavnik zavarovalnice Franc Plantan izlekel listek z imenom naročnice Ivane Plavec.

Dan pozneje, ko je »Dolenjec« že prišel na dom naše naročnice, smo se k njej odpravili tudi Franc Plantan, predstavnik Tilia, Marjan Parkelj, zavarovalniški zastopnik za širše območje Mirne Peči, in novinar Dolenjskega lista. 86-letna Ivana Plavec, ki si je dala opravka v zelenjavnem vrtu pred hišo, sprva kar ni mogla razumeti, kaj hočemo od nje, saj v časopisu še ni prebrala, da je bila izžrebana. Poznala pa je domačega zavarovalniškega agenta, zato je postala bolj zaupljiva tudi do njegovih spremljevalcev. Povabila nas je v hišo, ki stoji na obronku gozda nad postajo Mirna Peč, od koder je lep razgled po vsej mirnopeški dolini.

Formalnosti so bile hitro opravljene. Lastnica zavarovanja je postala Ivanina hčerka Štefka, s katero živi Ivana v skupnem gospodinj-

stvu. Kot nalašč je zavarovanje ravnokar poteklo, tako da ga je agent Marjan Parkelj lahko le obnovil. Potem pa je dala beseda besedo in še sorazmerno čila 86-letnica nam je povedala, da je dolgoletna naročnica našega časopisa, v katerem kljub starosti rada prebere vse od kraja. Prinega je v roke, kadar ima čas in ga počasi prebira ves teden.

Ivani usoda ni bila najbolj naklonjena. Doma je iz Suhe krajine, iz Zagradca. Tam je tudi spoznala moža, Plavčevega Janeza z Globinje, ki je ogledil po Brezovi rebi in suhokranjskih gozdovih. Poročila sta se in si iz ogledarskih prihrank postavila hišico. Štirje otroci so že privekali na svet, ko je Ivana odvoleda. Bilo je to 5. oktobra 1943. Tega datuma ne bo nikoli pozabila. Janez je bil pri partizanih, ko je pljusnila čez Brezovo reber nemška ofenziva. Padel je pod okupatorjevimi kroglami. Tako je morala Ivana otroke sama spraviti h kruhu. Res je, da je takrat delila usodo z mnogimi slovenskimi ženskami, toda to je bila kaj slaba tolažba. Sedaj preživlja starost ob delu in skromni pokojnini. Čas ji krajša Dolenjski list, premoženje pa ji varuje Tilia. Človek bi lahko rekel, da ji je usoda za malenkost prijaznejša.

T. J.

30 let glasbe

Učenci kočevske glasbene šole uspešni doma in po svetu

KOČEVJE — Glasbena šola v Kočevju praznuje letos 30-letnico dela. Ustanovljena je bila februarja 1961. Že naslednje leto se je predstavila publiki s prvim koncertom v Šeškovem domu, kjer je bil pred kratkim tudi jubilejni koncert ob

Adi Škorjanc med dirigiranjem na jubilejnim koncertu glasbene šole Kočevje, katere ravnatelj je. (Foto: Primc)

30-letnici šole. Ravnatelj šole Adi Škorjanc je šolo, njeno delo, težave in uspehe opisal tako:

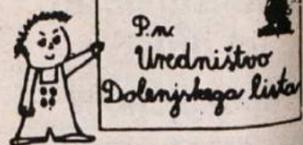
»Z prvo leto je bilo na šolo vpisanih 82 učencev, poučevalo pa je 7 pedagogov, od tega trije stalni. Število učencev je iz leta v leto naraščalo. Brez šole in njenih učencev pa si kulturnega življenja v Kočevju ni dalo več zamisljati. Nekateri učenci kočevske šole so dosegli v republiškem, zveznem in svetovnem merilu prave vrhunske uspehe. Z njihovimi dosežki pa se je širil sloves šole tudi izven domovine. Uspešnejši učenci so zaključevali šolanje s samostojnimi koncerti. Šola pa je vedno sodelovala tudi z umetniki iz Ljubljane in drugih krajev ter bila organizator številnih koncertov. V letu 1985 je bil pri šoli ustanovljen še oddelek male glasbene šole, ki omogoča predšolskim otrokom, da pokukajo v čudoviti svet glasbe.

Majhna zmogljivost šole in pomanjkanje učiteljev je prisililo šolo, da je odklonila marsikaterega učenca. Občinska skupščina je zato omogočila, da je šola odprla dodatni oddelek za 60 učencev. Dobil je nove prostore, kupili so ji pianino in ji denarno pomagali.

»Z nedavnim koncertom sedanjih in nekdanjih učencev, ki je tako napolnil dvorano Šeškovega doma, da je bila pretesna, smo pokazali, da glasba živi in bo živela v našem mestu, dokler se bomo zavedali, da je tudi glasba del zgodovine in del vsakega posameznika,« je ob zaključku poudaril Adi Škorjanc.

J. P.

MLADI DOPISENIK

DNEVI KULTURE

Od 27. maja do 1. junija so v Straži potekali dnevi kulture. Tudi učenci OŠ Vavta vas smo pripravili prijeten kulturni večer, saj so se naši pridni učenci predstavili z zanimivo enournno igrico Modra vrtična. Pred igrjo in po njej so si obiskovalci lahko ogledali zanimivo šolsko razstavo, kjer so učenci pokazali svoje izdelke. Želimo, da bi se tak način kulturnega sodelovanja med šolo in krajem še poglabljal.

MATEJA BOŽIČ
kulturno-novinarski krožek
OŠ Jožice Venturini, Vavta vas

NARAVOSLOVNI DAN

Šestošolci smo imeli kar naporen naravoslovni dan. Šli smo na polje in travnik. Naša naloga je bila, da ugotovimo, koliko je deževnikov na travniku in polju. Potem smo šli v gozd. Tam smo ugotovljali, kje je kisli in kje pravi humus. V šoli smo si potem uredili naravoslovne mape. Po končanem dnevu smo bili utrujeni, vendar veseli, ker vemo veliko več o sestavi tal na poljih in v gozdovih.

DARJA CERJAK, 6. r.
novin, krožek
OŠ Artiča

KATJA KRNC NA LETOVANJU PIONIRJEV NOVINARJEV — Novinarsko delo brez naše Katje bi bilo kar osiromašeno. Vsak trenutek je žrtvovala in nikoli ji ni bilo težko. Ponosni in zelo srečni smo, da je bila naša Katja med najboljšimi novinarji izbrana enomno. Odpotovala je v Moravske Toplice, kjer bo užívala med sebi enakimi. Prepričani smo, da bo častno zastopala vse nas in našo šolo. Dejstvo, da je naš krožek nam bil takšno priznanje, pomeni nam in Katji Krnc veliko priznanje in novo pobudo za delo. Želimo ji vse lepo.

Katja, ponosni smo nate!
Tvoji sošolci novinarji
na OŠ Sava Kladrnika Sevnica
in mentorica JANA UVODIČ

ŠOLSKI ČASOPISI

Ob koncu šolskega leta je kljub veliki radovednosti učiteljev, ki nenehno sprašujejo in potem vpisujejo v redovalnice, in kljub zaključnim izletom ostalo še toliko časa, da so mladi pisci po šolah naredili še zadnje letošnje številke časopisov. V OŠ Žužemberk so zbrali dovolj sestavkov za Tik-tak, posebno številko glasila »Z bregov Krke«. V Tik-taku boste prebrali veliko spisov, naleteli na matematično gosnigo in se pozabavali tudi s križanko. Na OŠ dr. Ivana Prijatelja v Sodražici so napisali in narisali za zajeto številko »Odmegov iz naše doline«. V njej je poleg spisov prostora še za avtobus, grad, žrebička, seveda na risbah. Kaj doživljajo, vidijo, razmišljajo in svetujejo šentjernejski šolarji, piše v njihovem glasilu »Naša pot«. Posvečamo jo gozdom, Krki in potočkom, Gorjancem in vinorodnim gričkom, sporoča v uvodu uredništvo.

V BIRČNI VASI USPEŠNI

Zadnji mesec v šolskem letu je bil na podružnični šoli Birčna vas, ki je letos praznovala 80-letnico obstoja, še posebno deloven in uspešen. Se posebej se je izkazala recitatorska skupina, ki je pripravila program za starostnike, svet staršev je organiziral delovno akcijo okrog šole, kjer so postavili dve betonski mizi za tenis in zabotinirali stebre za odbojko. Vrtnar Tine Župančič je s pomočjo staršev uredil zelenice in daroval sadike za cvetlične gredice. Ob zaključku šolskega leta so učenci pripravili kulturno-zabavno prireditev, popestreno z bogatim srečelovom. Učenci in učiteljice se vsem članom sveta staršev, predsednici Faniki Mikolič in vsem ostalim zahvaljujejo za delo in pomoč.

Učenci in učiteljice

• Socializem nas je spremenil bolj, kot si upamo priznati. (Šmidovnik)

• 26. junij smo pričakali skregani, kot se za Slovence spodobi. (Stres)

• Vprašanje lastnine je v zadnjih sto letih povzročalo najhujše ideološke boje. (Stres)

• Končni smoter znanosti je resnica, končni smoter umetnosti: zabava. (Lessing)

JASA JE OŽIVELA — Tudi romski otroci iz naselja Žabjek pri Novem mestu se veselijo počitnic. V pozdrav brezskrbnemu polejju so tisti, ki pod vodstvom vzgojiteljice Magde Jazbec obiskujejo vrtce, ter tisti, za katere v osnovni šoli skrbi učiteljica Boža Antončič, za prebivalce svojega naselja in goste pripravili zabavno-kulturni program. Zapeli so tudi več pesmi v romščini in slovensščini ter tako dokazali, da projekt »Vpliv glasbe na socializacijo Romov«, ki venščin dve leti vodi prof. Janez Tome iz Ljubljane, lepo uspeva. Jasa v romskem naselju, ki sicer služi športni dejavnosti, je bila tokrat kulturni poligon ponosnih romskih otrok, ki so imeli svojim sovaščanom kaj pokazati. Ponosni pa sta lahko tudi vzgojiteljici, ki se z njimi ukvarjata, saj sta lahko ves program letos speljali v vrtcu in v šoli, kamor so otroci radi prihajali. Za tiste, ki poznajo romsko razmere, je to velik napredek. (Foto: T. Jakše)

SLOVO OD VRTCA — Metliška vzgojno-varstvena organizacija, ki se vse bolj trudi, da bi svojo ustanovo in delo v njej čim bolj približala staršem svojih varovancev, je pretekli teden prvič pripravila zaključek redne male šole skupaj s starši 35 otrok. Na Veselici nad Metliko so otroci naprej nastopili v kulturnem programu, sledil pa je piknik in družabne igre. Brez teka v vrečah (na fotografiji na startu) seveda ni šlo, največ spretnosti pa so pokazali prav otroci, medtem ko se je vzgojiteljicam in staršem precej zatikalo. (Foto: M. B. J.)

Ekološki kotichek

Na križiščih preveč monoksida

Kaj so pokazale meritve onesnaženosti zraka na 15 mestih v Novem mestu

Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora pri SO Novo mesto je letos spomladaj naročil raziskavo o vplivu prometa na onesnaženost zraka v Novem mestu pri Zavodu za socialno medicino in higieno dela Novo mesto. Namen raziskave je bil ugotoviti koncentracijo škodljivih snovi v zraku zaradi prometa in spremljati onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom in dimom v kurilni sezoni 1990—1991.

Meritve onesnaženosti zraka so opravljali na 15 mestih v mestu. Analize rezultatov kažejo, da kon-

centracija ogljikovega monoksida v poprečju presega priporočene meje na Glavnem trgu, na križišču Ceste herojev in Ljubljanske ceste in na križišču v Bršljini. Najvišje 24-urne poprečne koncentracije dima so bile februarja na križišču v Kandiji in na Glavnem trgu.

Industrija v Novem mestu najbolj onesnažuje zrak z žveplovim dioksidom, ostali onesnaževalci so še kotlovnice, drobna kurišča in promet. Največje 24-urne koncentracije žveplovega dioksida so bile februarja v centru mesta.

Iz rezultatov meritev dnevnih koncentracij svinca v zraku je razvidno, da so bile v večini pod dovoljenim 1 µg/m³. Nekaj povečane koncentracije so izmerili le na križišču v Kandiji.

Kar se tiče prašnih usedlin, so rezultati meritev pokazali, da je bil v bolnišničnem kompleksu zrak preobremenjen s prašnimi delci v marcu mesecu.

SEKRETARIAT ZA VARSTVO
OKOLJA IN UREJANJE
PROSTORA
OBČINE NOVO MESTO

Pozdravljena, samostojna Slovenija!

En dan ali tisoč let? Slovenska pot v samostojnost je kratka in obenem strahovito dolga. Je to dan, ko slovenski parlament sprejel deklaracijo o samostojnosti Slovenije? Je to dan slovesne razglasitve? Torek ali sredo? Morda bo ta dan šele napočil, ko bo slovenski narod dobil svojo prvo samostojno ustavo, valuto, vojsko, ko bo pobral na svojih mejah carino, ki jo bo sam določil, in ko bo spraval dobiček od prodanega blaga v svoj žep? Je to dan, ko bo Slovenija kot mednarodnopravni samostojni subjekt priznala prva tuja država, ali dan, ko jo bodo priznale vse?

Je mar pot k slovenski osamosvojitvi leto, v katerem je dobil slovenski narod prvi večstrankarski sistem po drugi svetovni vojni, prve svobodne in demokratične volitve in večstrankarski parlament, ki je izglasoval množico za osamosvojitve prepotrebnih aktov? Je morebiti to dan, ko je narod tako množično in jasno izrazil svojo plebiscitarno voljo, ali dan, ko je slovenska noga v Beogradu napravila prvi odločen korak iz brezizhodnosti in enoumja, ki ni peljalo nikamor drugam kot v skupen propad?

So bile za ta dan potrebne tiste maloštevilne, usodno izgubljene prilike proti koncu druge in prve svetovne vojne, ko je narod že skorajda slutil svežino in sladkost samostojnosti, vendar še ni bil dovolj pripravljen, da bi si to slast, ki pa je hkrati tudi težko in odgovorno breme, oprtal na lastna ramena? So bile za to potrebne številne grenke izkušnje v vrenju pomladi narodov, pa turških vpadov in kmečkih uporov, da je v narodovi zavesti pričelo kliti hotenje po lastnem narodovem domu, ki je skozi stoletja dobivalo vse jasnejšo in odločnejšo podobo, do današnjega dne, ko se je izrazila v lastni državnosti?

Še bi lahko zastavljali vprašanja, na katera bi lahko našli prav toliko ali

še več odgovorov. Osamosvojitve slovenskega naroda je globok in dolgotrajen proces in naivna so nekatera razmišljanja, da bi ga lahko preusmerili. Pritiski na slovenske politike, bodisi iz Jugoslavije, bodisi iz tujine, naj se odpovedo samostojni poti, so isto, kot bi mlinarju naložili, naj obrne tok reke, ki žene njegov mlin, navzgor. Poenostavljeno rečeno, osamosvojitve je rezultat slovenske pomladi, pod katero razumemo proces demokratizacije, ene prvih in najbolj temeljnih vzhodni Evropi. Gledano bolj celovito, pa je rezultat posameznih in kolektivnih prizadevanj za določitev lastne narodne biti vse tam od Trubarja dalje. To pa ni stvar nekega ali nekaj ključnih slovenskih politikov, saj so oni le uresničevalci ideje, ki se je že zdavnaj oblikovala v narodovem telesu in je sedaj dozorela.

S tega vidika je moč zavriniti tudi druge očitke, češ da je osamosvojitve-

no dejanje uperjeno proti interesom drugih, da je egoistično, da je kratkovidno, ker mu bo nujno sledil še večji padec gospodarske moči in sposobnosti obnavljanja, pa tudi tiste, ki trdijo, da trenutek še ni zrel. Seveda nihče ne more biti prerok in jasno napovedati toka dogodkov v naslednjih dneh in mesecih, niti predvidevati, kakšni bodo kratkotrajni učinki osamosvojitve, zlasti še, če bo res, kot se napoveduje, naletela na močno nasprotovanje predvsem z zvezne strani. Vendar je treba vedeti tudi nekaj drugega. Vse, kar smo si Slovenci ustvarili, smo si ustvarili z lastnimi rokami, nič nam ni bilo podarjenega in kar smo dobili naposled, bomo pošteno vrnili.

Kapital, s katerim odhajamo v samostojnost, je marljivost slovenskega človeka, pa naj se sliši to še tako samohvalno. kar ozrite se naokoli po naši domovini, tudi Dolenjski, in videli boste, kam vse se je odpravil in česa vse se je lotil, da je napravil to deželo primerno za bivanje in sebi pogodno. Slovenca ni treba obsoditi na Goli otok, sam se bo zakopal v skalnato steno in tam ril delavnike in praznike vse dotlej, dokler ne bo iz nje zrsla prijetna počitniška hišica. Res je, precej dela je bilo vrženega v nič, v mrtve kapitale, toda kdo doslej je to marljivost, ustvarjalno hotenje in sposobnost pozitivno usmerjal?

Lani januarja smo na straneh tega časopisa pisali o možnostih odcepitve Slovenije. Resda šele s preverjanjem posameznih teorij, razglabljanjem o praktičnih možnostih za samostojno gospodarsko preživetje, vse skupaj temelječe na okrogli mizi, ki je bila tiste dni organizirana o tej temi v Cankarjevem domu. To je bil prvi previdni sunek v to smer, toda že s tem, da je bila odcepitve omenjena v naslovu, čeprav samo kot alternativa, je pomenilo, da je padel tabu. Svoboda javni

besedi v to smer je bila odprta. Potem so si stvari sledile s filmsko naglico in tabuji so padli drug za drugim. Vse do današnjega dne, ko imamo Slovenci in seveda vsi državljani Slovenije svojo državo, ki smo jo pripravljali podpirati in braniti z vsemi sredstvi.

Seveda se najde kdo, tudi v parlamentu ali celo vladi, ki meni, da trenutek za slovensko osamosvojitve ni še popolnoma dozorel in da bi bilo treba še nekoliko počakati. Da še niso dani vsi pogoji za to. Res je. Toda kdaj bi potem napočil trenutek, ko bi bili dani vsi pogoji in bi bile razmere zares idealne? Verjetno nikoli. Kajti zavedati se je treba, da nam naše samostojnosti nikoline bo nosil na pladnju kdo drug, niti nam je ne bo vsiljeval. Prej je verjetno, da nas bodo poskušali pri tem vsi ovirati.

Da Jugoslavija ni idealna tvorba, ve sedaj skoraj že ves svet, vedeti pa je treba, da tudi Evropa, kamor nekateri tako nekritično hrepenijo in mislijo, da se v njej cedita med in mleko, ni nikakršna idealna tvorba, niti demokracija, ki jo na veliko oznanja, ni dobra in enaka za vse. Tudi v tej Evropi je še kopica narodov, katerih kulturne

in gmotne razmere bo treba še opredeliti. Tej Evropi pa je samostojna Slovenija prej neprijeten budilec slabe vesti, kot pa dobrodošel novi partner v skupnosti. S to realnostjo se moramo spriznati in iz nje tudi delovati. Spriznati se moramo tudi s tem, da nam lahko poskuša določati našo pravico do državnosti in nam pridiga o demokraciji prav tisti, ki je še pred manj kot pol stoletja požigal naše vase in pobijal ljudi samo zato, ker so bili Slovenci. Narod mora imeti v svojem spominu in zavesti stalno vse take in podobne grenke izkušnje, kajti le tako se bo znal na različne strani in na različne napade braniti, vendar pa novim razmeram tudi prilagajati.

Lahko smo veseli in ponosni, da pripadamo generaciji, ki ji je dano, da uresničuje davni sen naših prednikov. Oni so veliko pripomogli k temu, da smo dosegli to, kar smo. Nekaj smo dodali tudi sami. Če je bilo to dovolj, bo pokazal čas. V njihovem in svojem imenu zato lahko, čeprav nam je, hvala bogu, evforija tuja, vzkliknemo: »Pozdravljena, samostojna Slovenija!«

T. JAKŠE

rinskega sistema. Na ukrepe Markovičeve politike smo včasih reagirali nerodno ali malo z zamudo, vse pa smo delali tako, da Markovič ne bi mogel prizadeti slovenskega bančnega sistema, recimo s prepovedjo poslovanja v tujini. Tudi devizne pravice, ki so se zdaj zelo izpridile, so bile uvedene tako, da ni bilo mogoče uvajati sankcij proti bankam. V gospodarskem sistemu smo prav tako začeli s tistim, kjer nam drugi ne morejo nič narediti. To je bil sistem direktnih davkov, s katerim so sicer vsi nezadovoljni, a tak v Evropi velja, tudi davčne stopnje so podobne. Sistem indirektnih davkov pa smo imeli namen narediti v maju, in sicer smo hoteli uvesti le tri stopnje (5, 15, 25 odst.); do konca leta bi s tem poenostavljeno sistemom prišli na davek na dodano vrednost. Njegova prednost je, da ima zelo široko davčno osnovo, kar je temeljno pri vseh davkih, poleg tega pa še nizke davčne stopnje in nič ali čim manj izjem. Tak sistem naj bi vpeljali do konca leta. Pri denarju je stvar bolj zapletena, podobno pri zunanjetrgovinskih odnosih. Slovenija na žalost nima nobene druge možnosti, kot da je zelo odprto gospodarstvo, mnogi pa so zelo proti temu, ker ne bi mogli konkurirati, npr. kmetje.

V smeri odprtega gospodarstva je šla tudi gospodarska politika za leto 1991. Prvič naj bi zniževali vse stroške. Pri stroških dela naj bi se veljalo, da je treba plače kontrolirati, dokler je družbena lastnina. Stroški kapitala, obresti, bodo vsotki, dokler ne bo narejena sanacija bančnega sistema, ko bo država prenesla »slabe«, nevrtačljive kredite v javni dolg. Trošenje države je realno že za 15 odst. manjše, kot je bilo, ker pač ni prilivov, ne pa zaradi kakšne posebne varčnosti vlade. »Bili smo tudi za kejnzejansko davčno politiko: država naj bi načrtno imela proračunski primanjkljaj. To bi res povzročilo inflacijo, a ta je včasih boljša od popolne nelikvidnosti in gospodarske depresije. Inflacija pa naj bi držali v določenih okvirih. Kakšnih posebnih protinflacijskih programov ne bi delali. Odločiti se je bilo treba tudi glede tečaja. Načrtovali smo fiksiranje tečaja nove slovenske valute, a to zahteva devizne rezerve. Slovenija jih nima in jih očitno tudi ne bo imela, zato je edino smiselna fleksibilna tečaj, in kot rečeno, odprto gospodarstvo. Na vsak način je treba tudi dobiti denar za infrastrukturo, za ceste, s pomočjo koncesij, predvsem za dve cesti: Ljubljana—Zagreb in Maribor—Koper.«

DOLOČENA INFLACIJA ZDAJ KORISTNA

Kakšne bodo razmere v bodoče? »V prepiru, kako se iti gospodarsko politiko, osamosvajanje, kako izvesti privatizacijo, sta bili radikalna in postopna struja, v kateri sem jaz. Politiki zanjo nikoli niso bili, ker ne daje veliko vidnih rezultatov, to velja tudi pri osamosvajanju. Zmagala je radikalna struja, ki pravi, da je treba narediti stabilizacijski program, istočasno uvesti denar, pre-

strukturirati gospodarstvo, bančni sistem in izvesti veliko centralizirano privatizacijo. Prednost tega modela je, da je lahko zelo celovito narejen in je politično privlačen; uvede lahko tudi kakšne ukrepe, ki niso priljubljeni. Sistem pa mora biti narejen zelo precizno, brez napak, ker ni možnosti umika ali popravkov, slovenska država pa, kolikor jo jaz poznam, nima ravno veliko administrativnih moči. Drugi je postopen način, ko narediš nekaj v najbolj primernem trenutku. Veš samo končni cilj, vse drugo prilagajaš, vse gospodarske spremembe pa so politično neodvisne. Prepričan sem, da radikalni model ne bo šel skozi, in pričakujem, da se bo v prihodnjem letu fiskalni sistem spreminjal tako, kot smo predvideli, in da bomo imeli velik proračunski deficit. Tega lahko pokrivaš z zadolževanjem v tujini, z zmanjšanjem deviznih rezerv, z zadolževanjem doma ali s tiskanjem denarja. Rezerv ni, v tujini nam verjetno nihče ne bo posodil, dokler se ne razrešijo problemi, če se država preveč zadolžuje pri bankah, denar v bistvu odvzema nekemu drugemu, ljudem ali gospodarstvu. Ostalo bo le tiskanje denarja, inflacija. Ideja, da bomo imeli po 26. juniju stabilen denar in hitro gospodarsko rast, je zgrešena. Koristneje je spriznati z neko inflacijo in jo postopno omejevati. Mislim, da se bo na to šlo.«

BOLJE V POLDRUGEM LETU?

Stanje po mnenju dr. Mencingerja v Sloveniji zdaj niti ni tragično. Slovenija je bistveno na boljšem kot druge republike ali države Vzhodne Evrope, ker je industrija razpršena, ker je veliko polkmetov, kar je v socialno dobro; enako siva ekonomija, ki sicer nič ne prinaša državi, umirja pa socialne probleme. Vse to naj bi pripeljalo do tega, da se bo stanje do druge polovice leta 1992 še poslabševalo, potem pa naj bi se obrnilo, ob predpostavki, da se bo politični položaj umiril. Obrnil se bo predvsem, če bomo dobili infrastrukturne investicije in če bomo priregnili v Slovenijo nekaj znanih tujih firm, ki bi jim sledile še druge.

Se nekaj misli dr. Jožeta Mencingerja: slovenska povprečna plača trenutno ne bi mogla biti večja od 600 mark; tujega kapitala se Slovenija ne bi smela bati, problematično pa je povezovanje naših znanih firm, na primer Krke, Adrie ipd., s tujimi; ne ve se, zakaj so zastoji pri plačilih za naše firme v tujino, saj evidenčne devizne pravice ne nastanejo brez priliva; kam ta gre, ima prste vmes država? 26. junij nič ne pomeni pri mnogih stvareh, na primer pri ureditvi odnosov z Jugoslavijo, saj niso razdeljeni dolгови in premoženje, ni urejeno izvajanje nekaterih zelo praktičnih mednarodnih pogodb itd., to bo šlo tudi zelo počasi, ker marsikje ne bo volje, da se uredi. Kdaj torej bo zares 26. junij? »Jaz tu ne bi postavjal datumov, v ekonomiji za to ni razloga, brez gospodarske pa ni prave samostojnosti,« je rekel dr. Mencinger.

Napovedi zmerne pesimista dr. Mencingerja

Dolenjski in belokranjski zasebni podjetniki so na nedavni prvi občni zbor svojega združenja na Otočcu povabili v goste prof. dr. Jožeta Mencingerja, do nedavnega podpredsednika republiške vlade oz. gospodarskega ministra. Pri znani ekonomski strokovnjak je v slogu zmernega pesimista — pravi, da mu to mnogi kar naprej zamerjajo — ocenil dogajanje v zadnjem letu pri nas, v katerem je kot član republiške vlade tudi sam sodeloval, in prihodnje, kot se mu pač riše. Pogovor je za Dolenjski list pripravila Zdenka Lindič—Dragaš.

»Na samem začetku lani junija smo si zastavili tri cilje: oblikovanje gospodarske politike, s katero bomo lahko preživeli Markovičovo stabilizacijo in gospodarstvo spremenili v tržno; čimprejšnjo vzpostavitev gospodarskega sistema, kakršen je čez mejo zahodno od nas; gospodarska osamosvojitve Slovenije, medtem ko se o politični ukraju volitev? Postalo je jasno, da v Jugoslaviji kot celoti ne bo mogoče vzpostaviti normalnega gospodarskega sistema. Kar se tiče gospodarske politike, se zdaj verjamem(o), da stabilizacije gospodar-

stva v Jugoslaviji sploh ni mogoče nikoli izvesti, ker se neha tisti hip, ko bi bilo treba karkoli žrtvovati. Poleg tega je zelo težko imeti gospodarsko politiko, ki bi ustrezala vsem, če so razlike na primer med Slovenijo in Kosovom 1:8 v družbenem proizvodu na prebivalca. Tretji razlog je bilo politično dogajanje v Jugoslaviji. Ker ni kazalo, da bi se stvari lahko hitro umirile, je najpametneje, da nismo pretirano blizu oz. da gremo čim dlje stran, pri čemer pa je pametno poskušati obdržati gospodarske vezi. Gospodarski del vlade je imel načrt in je skušal delati tako, da bi ljudi preveč ne razburjali in da bi se v to čim manj mešalo politiko ter da se vsaka stvar naredi, ko je za to naugodnejša priložnost, ne da bi o tem zelo veliko govorili. Slovenska vlada pa je imela lani razmeroma malo orodij za gospodarsko politiko, le deloma je bila samostojna pri davkih in kontroli plač, običajno pa govorimo o štirih vejah gospodarske politike: denarni, fiskalni, odnosov s tujino in politike dohodka,« je rekel dr. Mencinger.

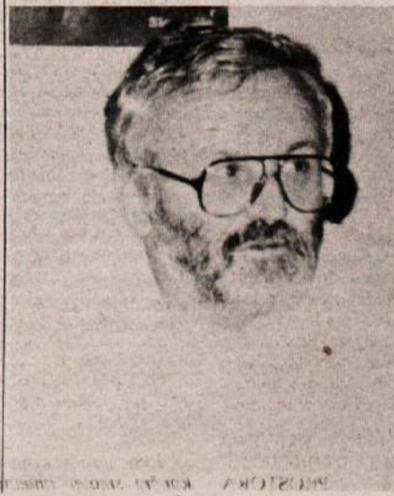
LASTEN DENAR BI MORALI UVESTI

V kratkem preseku lanskih dogodkov je dr. Mencinger potrdil, da je slovenska vlada do sredine leta podpirala Markovičev program, čeprav je bilo že ob sprejetju vidnih več napak: fiksiranje tečaja vsaj za 15 odst. prenizko, nikakršno zmanjšanje državnih izdatkov in desetdnevna zamuda pri uveljavitvi ukrepov. »Se danes sem prepričan, da bi se sredi leta lani dalo rešiti Markovičev program, če bi Markovič uvidel napake in stvari brez škode popravil. A ta je ob podpori mednarodnih ustanov, kot je mednarodni denarni sklad, kljub našim opozorilom vztrajal pri narejenem, zato smo mi septembra začeli delati nekoliko po svoje. Že junija pa smo se odločili, da bomo skušali preprečevati stečaje podjetij z odlogom plačila davkov, ker nam v skupščini ni uspelo izsiliti zmanjšanja stopenj davkov. Stečajji so v normalnem gospodarstvu sicer normalna stvar, a pri nas ni bilo normalnih razmer. Septembra je začela Jugoslavija ekonomsko razpadati; prva je nehala plačevati davke v zvezno blagajno Srbija, mi pa po dobrem mesecu in pol, ko zvezna vlada ni reagirala na srbsko dejanje. Nato so nehali

plačevati še drugi. V carinsko vojno Srbije se nisimo hoteli vplesti, da bi podjetja uredila stvari, kolikor bi se najbolje dalo, poleg tega pa smo, če smo odkriti, imeli slabše pozicije. Stvari so se potem tudi uredile, ko so v Srbiji izračunali svojo škodo. Po vdoru Srbije v denarni sistem smo v Sloveniji začeli razmišljati, da bi takoj uvedli vzporedno valuto. V vladi smo pripravili zakon, ki pa ni šel naprej. Osebnost sem se ga bal, v svetu tudi ni veliko primerov, da so uvajali svoj denar. Mi smo ga imeli namen izključno na osnovi tujega priliva. Denar bi imel popolno krije, a bilo bi ga malo, bi pa postopoma izrival dinarje, ki bi jih še obdržali. Ta valuta bi bila zelo trdna, hkrati pa bi se Slovenija odrekla svoji denarni politiki, ker ne bi mogla nič dodatno tiskati. Kljub temu mislim, da bi to februarja morali narediti, a so to tuji izvedenci odsvetovali.«

JUGOTRG BOLJŠI OD TUJEGA

Dr. Mencinger je poudaril, da je odcepitev Slovenije vedno razumel drugače kot večina Slovencev in tudi kot večina vlade. Za samostojnost se mu ne zdi pomembno, ali ima carinik lipo na kapi, ampak, da imamo svoj gospodarski sistem in da do tega pridemo s čim manj škode. »Zapuščati jugoslovanski trg v tem trenutku bi bilo zelo nesmotrno. Ta trg je še zmeraj boljši od tujega in nam bo še potreben. Upoštevati je tudi treba, da je praktično propadel ves trg v Vzhodni Evropi, prodor na zahodnoevropski trg nam omogoča šele 30—odstotno znižanje življenjske ravni, ker je treba nekam vsteti stroške. Na jugoslovanski trg je šlo lani 23 odst. vse slovenske prodaje in 32 odst. industrijskih izdelkov. Zato smo razmišljali o carinski uniji med jugoslovanskimi republikami. To je bil tudi razlog, da nismo spreminjali ca-

Spomeniki in znamenitosti brez varstva

Na eni zadnjih sej zborov novomeške občinske skupščine je delegat družbenopolitičnega zbora in novomeški župan Marjan Dvornik dal spodbudo za pripravo odloka o razglasitvi objektov Žaga Rog, Sance, Kapitelj ipd. za kulturnozgodovinske spomenike, kar bi poleg zaščite teh spomenikov pomenilo podlago za pridobivanje republiških sredstev pri obnovi le-teh v letu 1992. Po besedah Jova Grobovske, direktorja novomeške Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine in prav tako delegata družbenopolitičnega zbora novomeške občinske skupščine, kaže ta županova pobuda njegovo neznanje o stanju na tem področju. Tako rekoč sprejeti občinski odlok o varstvu naravne in kulturne dediščine se namreč že pet let valja po predalih novomeške občine.

Pred 10 leti je bil sprejet republiški zakon o naravni in kulturni dediščini in to je temeljni akt za službo, ki se ukvarja z varstvom naravne in kulturne dediščine, in za spomenike, vključuje pa tudi muzeje in arhive. Po sprejetju tega zakona so morali pripraviti občinske odloke o razglasitvi vseh tistih objektov in območij naravne in kulturne dediščine, ki imajo posebno vrednost. Posamezni objekti so bili kot taki razglašeni že takoj po vojni, največ pa v letih 1946 — 1949. Leta 1965 se pojavijo regionalni zavodi za spomeniško varstvo, od 1980 v Novem mestu deluje enota za varstvo naravne in kulturne dediščine, kot zavod pa od 1983, ki deluje na območju občin Novo mesto, Brežice, Črnomelj, Metlika in Trebnje.

Sprva se je pojavljala dilema, ali naj vsak objekt razglasijo s posebnim odlokom ali naj v okviru občin pripravijo celovit odlok. V Sloveniji je okoli 6000 spomeniških enot, na območju petih občin, ki jih pokriva novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, pa kakih 950, in to od posameznih dreves in kraških jam do gradov, največ pa je stavb. V slovenskih zavodih so se odločili, da bodo pripravili celovite odloke v okviru posameznih občin, v teh odlokih pa naj bi zajeli vse vrste in vse objekte, ki so vredni posebne zaščite.

Tak odlok so za občino Novo mesto pripravili leta 1985, ko je bil tudi v javni razpravi, aprila 1986 pa so ga sprejeli na seji zborov občinske

skupščine. Ta odlok našteva 528 objektov in območij v novomeški občini, za katere naj bi veljala posebna zaščita. Za vsak tak objekt oziroma območje posebej je bilo treba izdelati strokovno osnovo, ki vsebuje osnovne podatke, parcelno številko, podatke o imetniku oziroma lastniku, lego v prostoru, strokovno ovrednotenje z osnovno razvojno usmeritvijo in način varovanja. Skratka dela več ko preveč. Ko je bil odlok na seji zborov občinske skupščine sprejet, bi moralo biti celotno gradivo po ustaljeni proceduri objavljeno v Skupščinskem Dolenjskem listu in, kot je v navadi, bi odlok osmi dan po tej objavi začel veljati. A objava 528 strani obsežnega odloka bi bila hudo draga zadeva in do objave ni prišlo. Tako sprejeti odlok ni pravzaprav nikoli stopil v veljavo.

»Naš zavod je vse podatke zbiral sam, od katastrskih do zemljiškoknjižnih in vseh drugih, in tu se je že zapletlo, kajti ugotovili smo, da je veliko stvari na teh področjih neurejenih, in če ena stvar ne drži, se lahko podrejo vse druge,« pravi direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto dipl. inž. arh. Jovo Grobovšek. Ker odlok ni bil javno objavljen, v pravnem smislu sploh nikoli ni bil veljaven in uporaben. Kljub temu pa je treba dati priznanje zlasti novomeški davčni upravi, ki je, kljub temu da odlok formalno pravno ni veljaven, v nekaterih primerih upoštevala strokovno mnenje Zavoda, da je objekt kulturnozgodovinski spomenik, in oprostila lastnika vsaj plačila temeljnega davka na posest takega spomenika ter tako vsaj delno prispevala k lepšemu odnosu do teh spomenikov. Nasploh je pri nas za razliko od tujine odnos lastnikov objektov, ki naj bi bili deležni posebne družbene skrbni in varovanja, zelo odklonilen in že tu prihaja do raznih blokad in neprijetnosti, zato se ta strokovna ustanova zavzema, da bi družba postavila čimveč spodbudljivih ukrepov, da se lastniki ne bi bali spomeniškega varstva, ampak bi si, tako kot marsikdo v tujini, prizadevali, da bi bili njihovi objekti razglašeni za kulturnozgodovinske ali druge spomenike in znamenitosti. »Morda je ta odlok hotel biti tudi pretirano "močan" in je hotel urejati in razreševati vse, v prvi vrsti pa naj bi šlo pri takem odloku za obvestilo javnosti o tem, kaj vse je v občini take vrednosti, da je proglašeno za kulturni spomenik ali naravno znamenitost,« pravi Grobovšek. »Vsekakor pa moramo v naši

družbi pri varstvu naravne in kulturne dediščine doseči, da bo objekt, ki bo razglašen za kulturni spomenik ali naravno znamenitost, vreden več, ne pa manj, da bo za njegovo obnovo lažje dobiti kredite, da ga bo lažje obnovljati in vzdrževati kot druge. Že sedaj pa v vsakem posameznem primeru možne zaplete rešujemo sproti in učinkovito.

Kakorkoli že, od 1986 na pol sprejeti občinski odlok o varstvu naravne in kulturne dediščine mrtve leži na novomeški občini. Dokaz za to je očito tudi županovo delegatsko vprašanje. Zato, ker vlada na tem občutljivem in za kulturno podobo občine izredno pomembnem področju nekakšno brezvladje, propadanje in uničevanje naravne in kulturne dediščine pa se nezadržno nadaljuje in ker je tako stanje postalo nevarno, je novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine januarja postavil v občinski skupščini vprašanje, kdaj bo novomeška občina končno dobila odlok, ki bo pravno nesporno opredeljeval posebne vrednosti naravne in kulturne dediščine. Izvršni svet je na to »odgovoril« z oblikovanjem 7-članske projektno skupine, ki je imela konec maja prvo sejo. Na njej so se dogovorili, da bo Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v mesecu dni, se pravi do konca junija, prečistil strokovne osnove v na pol sprejetem odloku in izločil morebitne objekte in območja, ki nimajo več spomeniških lastnosti, ter dodal nove, če so se medtem pojavili. Nato naj bi tako prečiščeno in dopolnjeno gradivo predali geodetski upravi, ki bo poskrbela za katastrske in zemljiškoknjižne podatke. Potem naj bi občina obvestila vse lastnike oziroma imetnike teh objektov in območij, vsak pa naj bi tudi dobil izvod teh strokovnih osnov, kar bi jim bilo gotovo v pomoč pri nadaljnjem urejanju. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, kako čim bolj učinkovito spodbujati ohranitev in vzdrževanje teh spomenikov in znamenitosti. Prav zato, ker ljudje skorajda načeloma ne upoštevajo navodil strokovne službe, je bilo na tem področju do sedaj tako težko kaj narediti.

»Da se bodo stvari obrnile na boljše, je treba v prvi vrsti lastnike oziroma imetnike spodbuditi z davčnimi olajšavami in s primernimi posojili za vzdrževanje in obnovo spomeniških objektov,« je prepričan Grobovšek. »Ker do sedaj vsega tega tudi zaradi pravne neurejenosti na tem področju ni bilo, je ostala samo zapoved našega zavoda, ki pa je v prvi fazi nujno omejevalna. Ker pa sedaj nimamo nič minimalnega pravnega varstva, smo skorajda nemočni in ostane samo bolj ali manj nemočna ihta našega zavoda. Od odloka pričakujemo, da bo v prvi vrsti obvestilo in ne prisila.«

Še s takim odlokom pa ne bo moč v vsem ustreči novomeškemu županu, ki je dal pobudo, da bi tudi Žago Rog z odlokom proglašili za kulturno-zgodovinski spomenik. Žaga Rog namreč ne leži v novomeški občini, marveč v kočevski. No, vsaj kar se občinskih mej tiče, stvari niso sporne.

A. BARTELJ

Zagovorniki socialne države

Slovenska družba je na razpotju. Ali bo krenila v demokratični in v svet odprti postindustrializem, ki se zaveda ekonomske in razvojne nujnosti družbene pravičnosti, pravne in socialne države socialnega partnerstva in ustvarjanja zares enakih možnosti za svobodno razvoj individualnosti, ali pa bo zakrknila v socialni krivičnosti nedemokratičnega in nacionalističnega samozadostnega ter ekonomsko neuspešnega provincializma.

To je le ena izmed iztočnic alternativne socialne politike SDP Slovenije, kot so jo opredelili za problemsko konferenco o socialdemokratski socialni politiki SDP za Slovenijo devetdesetih let, ki je bila v Celju pretekli teden. Gradivo za konferenco, ki so ga številni razpravljalci zvečne pohvalili, a tudi vsebinsko dopolnili, so priložili tudi evropsko socialno listino, postregli pa so še z zgovorno govorico številko o gospodarskem kolapsu in krizi socialne države v Sloveniji 1990—1991. Tako je bila denimo industrijska proizvodnja v letošnjem aprilu na najnižji ravni v prvih štirih mesecih po letu 1978, izvoz in uvoz sta bila marca letos za dobro petino pod svojo lansko marčno ravni, slovenski primanjkljaj v blagovni zunanjetrgovinski menjavi je znašal 14 milijonov dolarjev, medtem ko smo še lani imeli 85, predlani pa celo 122 milijonov dolarjev preseška.

Dobro pripravljeno gradivo, ki so ga pripravili Franci Križanič, Sonja Lokar in Željko Cigler, je omogočilo tvorno, trezno razpravo, brez pretirane čustvenosti in poceni demagogije, če-

prav se redki posamezniki tudi temu niso mogli povsem izogniti. Sicer je pa težko ostati zmeraj hladnokrvni, ako se srečuješ pri svojem strokovnem delu, kot smo lahko slišali, z vse večjim številom brezposelnih ljudi. Centri za socialno delo so lani izplačali 220.000 različnih socialnovarstvenih pomoči, predvsem družbene denarne pomoči otrokom, računajo pa, da je maja število upravičencev zrastle že na 250.000. V hudi revščini živi okrog 56.000 upokojujencev, zakon pa je za nameček tako nedorečen, da si nihče ne zna izročunati niti povprečne starostne pokojnine niti povprečne plače!

Iz poročil o delu sodišč združenega dela in družbenih pravobranilcev samoupravljanja v letu 1990 je razvidno, da je pravno-sistemsko negotov položaj obeh ustanov, ki hitro izgublja svoje strokovnjake, zahtevnost sporov in število udeležencev v njih pa strmo naraščata. To podaljšuje in draži reševanje sporov, ki so življenjskega pomena za delavce. Beležijo inovacije pri odpuščanju in šikaniranju delavcev. Delavce pošiljajo na čakanje na delo na domu brez kakršnihkoli kriterijev z nižjo plačo, kot jim gre po kolektivni pogodbi, vse bolj se uveljavlja metoda usmerjenega stečaja, ko vsi delavci izgubijo delo in potem stečajni upravitelj sam odloča, koga bo vzel nazaj na delo itd. Mnogi obrtniki delavca sploh ne prijavijo v obvezno zavarovanje, delavci pa to pogosto izve tečaj, ko prvič potrebuje zdravnika. Iz poročila Zavoda za zdravstveno in socialno varstvo pa izhaja, da največji problem postaja sindrom kronične utrujenosti, ki ženske srednjih let, zaposlene na neergonomskih, repetitivnih delovnih mestih, v strahu za delovno mesto potiska v

dolge bolniške staleže, invalidnost zaradi poklicnih bolezni in depresije.

Slovenski prenovitelji menijo, da bi morali po sodobnih merilih ugotoviti prag revščine, z zakoni predvideti ukrepe in nosilce, v proračunih pa zagotoviti denar, s katerim bi varovali tiste, ki so brez lastne krivde padli pod ta prag. Z zakonom naj bi zagotovili iztočljivost eksteničnega minimuma za vsakega polnoletnega odraslega državljan, ki je brez lastne krivde ostal brez sredstev za preživljanje.

Pot iz revščine in nasilnosti, iz socialne nepravilnosti je silno dolga, mnogo daljša kot pot vanjo, zato je prav, da branimo socialno državo, če se nam zožuje socialna varnost, je menil Franci Pivec in dodal, naj delovno mesto postane merilo vrednotenja uspešnosti države. Prenovitelji so za konkurenčnost in raznolikost ustanov, za zavarovanje vsaj dosežene odprtosti vrtcev in šol in da bi ostal za otroško varstvo, šolstvo, kulturo, zdravstvo in znanost vsaj enak odstotek družbenega proizvoda, kot smo ga dosegli v Sloveniji leta 1984. V Celju smo slišali, kakšna naj bi bila stanovanjska reforma, da ji ne bi mogli prilepiti etikete, da gre za veliko tatvino. Predstavnica italijanske manjšine je menila, da bi država morala pomagati manjšini pri ustvarjanju potrebnega gospodarskega ustroja. Ne gre za graditev političnih tovarn, je poudarila, ampak za to, da se narodnostnim skupinam omogoči, da postanejo protagonisti, ne pa statisti. Opozorila je, da bi bila dobrodošla študija o pojavi asimilacije, h kateri so v veliki meri pripomogli mešani zakoni. Značilno pa je, da nihče v Jugoslaviji ne sklepa tako pogosto (kar 60 odst.) mešanih zakonov kot prav Italijani.

Dolenjska poslanka Sonja Lokar je, ko je strnila razpravo na problemski konferenci, med drugim povzela, da je SDP zoper neokonservativno, klerikalno politiko, za uvedbo cerkvenega davka in da bo državi treba gledati pod prste, zlasti glede trošenja sredstev integralnega proračuna.

P. PERC

DOBRO JE VEDETI

Poudarite lepo in prikritije nelepo!

Ko človek gleda ženske, ga lahko nimalokrat kar srce zaboli, kaj vse znajo storiti iz sebe, da bi z barvami, pudrom in šminko prekrile slabo voljo, utrujenost, z dolgočasnost in še kaj ali se enostavno polepšale, naredile opaznejše, zanimivejše. Kajti tudi ta reč je umetnost, nevedčnost lahko obrazu in celotnemu vtisu hudo škoduje. Smisel make—upa ali, po naše, šminke ni v barvanju oči in obraza nasploh, pravi zdaj že naša stara znanica Patricia Gerbec, v tujini izšolana visožistka in lastnica novomeškega Beauty free centra. Na vsakem obrazu je nekaj lepega in nekaj takega, kar je potrebno prikriti, in pri šminki gre za prikrivanje nelepega in poudarjanje lepega.

Za šminkanje obraza velja nekaj splošnih pravil. Prvič, na dobro očičen in s kremo namazan obraz enakomerno in v tankem sloju nanesemo tekoči puder, ki na koži prikrije tisto, kar ni lepo, da se vidi: madeže, bledico, morebitne podočnjake, mozoljčke itd. Zelo pomembno je, da barva pudra ustreza naravni barvi naše kože. Zatem na obraz z velikim čopičem nanesemo tanko plast pudra v prahu, ki ima za nalogo preprečiti, da bi se koža svetila. Zdjaj je podlaga za nadaljnji make—up nared.

Zatem s svinčnikom za obrvi začrtamo obrvi, vedno v nasprotni smeri rasti. Črta ne delamo in ne vsiljujemo oblike. Obrvi morajo delovati naravno in ne narisano, zato jih oblikujemo s posebno krtačko za obrvi. Pri šminkanju vek se velja držati osnovnega pravila, da se ne pripravljamo za indijanski bojni pohod. Zato nikar ne uporabljamo divjih barv, barve senčila izbiramo na podlagi barve oči, in ne obleke, senčilo nanašamo v zelo tanki plasti, saj že ime pove, da oči senčimo, in ne

barvamo. Kljub različnim oblikam in legam oči se velja držati tudi pravila senčenja od svetlega k temnemu, proti zunanjemu robu vek. Trepalnice večkrat na tanko premažite z maskaro, ki se ne packa in ni parfimirana. Takšna lahko povzroči razne alergije ali očesna vnetja. Na vrsti so ustnice. Obrobimo jih s črtalom, ki naj bo pol tona temnejše od rdečila za ustnice, vendar enake barve. Ličnice pa poudarimo z rdečilom v prahu. Nanesemo zelo tanko plast prahu, ki naj se barva no ujema z rdečilom za ustnice. Če so ustnice v rdečkastem tonu, naj bodo takšne tudi ličnice.

To so osnovna pravila make—upa, naj bo dnevnega ali večernega. Glede na priložnost pa potem izbiramo intenzivnost make—upa. Osnovno je, da je zvečer navadno močnejši, kot je bil čez dan. V vaši torbici pa naj bi bilo v kozmetičnem kotičku vedno nekaj drobnih pripomočkov za popravo make—upa, ogledalce, črtalo, šminke itd. Gerbecova posebej opozarja, naj nikdar ne delamo novega make—upa na starega oz. staremu temeljiteje popravljamo. Rezultat bi bil porazen. Po make—upu je treba dodati za boljše in samozavestnejše počutje samo še ščepec dišave. Kakšne dišave in kako jo izbrati, nam bo Gerbecova svetovala naslednjič.

Nasvet tedna

• Kako do lepše »morske« barve? Če jo boste imele priložnost nabirati, v mleko za sončenje kanite nekaj kapljic jodove tinkture. Preprosto, kaj?

• Kaj storiti z utrujenimi očmi, ki ponoči niso imele dovolj spanca? Oči našminkajte s svetlimi barvami in jih črno obrobite le po spodnji strani, neposredno nad trepalnicami. Tako bo rdečica v očeh manj vidna in očem bomo dodali lesk, ki ga sicer nimajo.

Z.L.—D.

Tudi slovenski vojaki v nemški vojski so naši

Zdokaj mešanimi občutki sem odšel s prvega volilnega zbora društva mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko 1941—1945, ki je bil sredi junija v Celju. Verjetno se marsikomu ni bilo jasno, zakaj neki morajo mnogi izmed teh, v tujo vojsko prisilno mobiliziranih Slovencev, še po toliko letih delati pokoro, ki jim jo je naložila naša in njihova oblast v domovini. So ti Slovenci — po nekaterih podatkih jih je okrog 35.000, po drugih, nemških virih pa je bilo slovenskih mobilizirancev kar okrog 80.000 — zaznamovani zgolj zaradi pravovernih oblastnikov ali pa je vmes nerazumevanje tedanjih razmer. Obdobja, ko so se te reči dogajale, namreč ne kaže presojati le iz časovne razdalje, temveč bi lažje dobili pravo podobo, ako bi se sami sebe vprašali kako bi se obnašali mi, če bi nam bilo dano, da bi se znašli v koži mobilizirancev nemške vojske. Vsa čast partizanom in njihovim herojem, toda življenje je polno povprečnežev in redkih izjemnežev, bodisi da gre za znanje, sposobnosti ali vse to ozaljšano s pogumom.

Če gledamo tako (in mobiliziranci so za približno tak pogled) potem lako razumemo, zakaj mobiliziranci ne dovolijo, da bi jih kot največjo skupino slovenskih vojakov med 2. svetovno vojno še kar naprej uvrščali v rubriko »ostali«. Alojz Žibert iz Kranja, ki je kot nemški vojak 11 mesecev prebil na fronti, je povedal, da so se po vojni Slovenci vračali domov ne zato, ker ne bi imeli kam, ampak ker so ljubili svojo domovino. Črno-belo zgodovinsko iz tega obdobja je precej pripomoglo k temu, da so jih zmagovalci v domovini obravnavali vse prej kot naklonjeno, pač po načelu, da mora biti nemški vojak kaznovan. Žibert je bil eden prvih mobilizirancev, ki so si v povojnih letih sploh upali zahtevati pravice in enakopraven položaj z drugimi državljani, zaradi česar je imel pogosto na grbi udbo, trikrat pa je bil tudi zaprt. Pri gorenjskem Glasu bo Žibert julija letos izdal o prisilno mobiliziranih Slovencih knjigo Pod Marijinim varstvom, ki je nastala na osnovi dnevnih zapisov. Žibert je mobilizirancem prenesel tudi pozdrave ljubljanskega metropolita Alojzija Šuštarja, ki se mu je opra-

vičil, ker doslej ob spravnih slovesnostih ni posebej imenoval mobilizirancev.

Mobiliziranci — v celjsko društvo je prišel okrog 4000 — se zavedajo, da čas ne dela zanje. Pravijo, da zgbuili ne morejo več ničesar, lahko le še pridobijo. Eden desetih ustanoviteljev in pobudnik društva, Dušan Franc Medved iz Slovenskih Konjic, je prizadeto spregovoril tudi o diskriminatornem 163. členu pokojninsko-invalidskega zakona, ki je mobilizirancem vrsto let odrekal pravico do uveljavitve delovne dobe za čas služenja vojske, invalidom pa celo do invalidnosti. Mobiliziranci so se tako lahko upravičeno počutili kot drugorazredni državljani. Mačehovska oblast tudi ni omogočala uveljavljanja zdravstvenih pravic, kaj šele, da bi kaj naredila, da bi mobilizirancem pri nemških oblasteh pomagala priskrbeti vsaj enkratno odškodnino ali celo penzijo, kar so si bili denimo Francozi, ki nimajo posebno radi Nemcev, in še svojčas dosti bolj pravoverni Čehoslovaki. Seveda se Nemci sprenevedajo, kadar bi morali razvezati mošnjček, in se izgovarjajo, da bi pomenilo vmešavanje v notranje zadeve druge države, ako bi oni sprožili postopek za izplačilo tistega, kar mobilizirancem nedvomno pripada. Ti zdaj tudi posamično nemajo v Fuldo na tamkajšnji Versorgungsamt, in nekakšen urad za preskrbo mobilizirancev, in tam praviloma bolj malo opravijo zaradi omejenega. Res, čudna je država, ki noče denarja, s katerim bi nekoliko obogatili proračun, ne njenih davkoplachevalcev! O morali, ko se radi takšne brezbrzičnosti številni mobiliziranci, posebej težki invalidi, pristajajo na robu preživetja, raje ne bi govorili.

Gotovo se je mobilizirancem v preteklosti dogajala še vrsta drugih krivic, tudi informaciona blokada. Za to pa ne bi bilo pametno kriviti novinarje, saj so se temu začeli izogibati že v letih 1940-ih. Kolegom z mariborskega Veščin častih. Kolegom z mariborskega Veščin častih. Kolegom z mariborskega Veščin častih, 7 D in gorenjskega Glasa so namreč najprej nekateri izrekli nekaj pohval za odsiranje tančice skrivnosti nad tem obdobjem naše preteklosti zgodovine, potem pa so, žal, drugi porušili komaj zgrajeno premirje in celo naklonjenost do zatiranih in ponižanih mobilizirancev. Res škoda!

P. PERC

Dušan Franc Medved

Alojz Žibert

knjižna obzorja

ŠINIGOJEV PRVENEK

Knjižni prvenec mladega pisatelja iz Novega mesta Damjana Šinigoja »Vojake ubijajo, mar ne«, ki je izšel prejšnji mesec pri založbi Amalietti, je napeto branje in bi ga po bralnosti zlahka uvrstili med tista dela, ki jih pišejo izkušeni pisatelji za širok krog bralstva. Vendar bralnost Šinigojeve knjige ne izvira iz avtorjeve pisateljske rutine, končno gre le za prvenec, marveč iz njegove osebne angažiranosti in iz močne želje po ubesedovanju lastne izkušenske podoobe sveta. Ta je v nekaterih svojih elementih ta čas še posebej aktualna, saj gre za izkušnjo s sistemom (JLA), ki zaradi svoje nedotakljivosti in rigidnosti omogoča, da se v njem razraščata tudi slabo.

Zgradba in zgodba romana sta domiselni, pisatelj pripoved o vojaku, ki pobegne iz vojske in ga med lovom ubijejo, počasi gradi in izpopolnjuje z razkrivanjem zapletenih silnic, ki poganjajo tok dogajanja, pri tem pa uporablja analitično tehniko pisanja, se pravi, da se vrača v preteklost svojih junakov in osvetljuje dogajanje iz zornih kotov drugih

oseb romana. Vse to spominja na napeto kriminalko in daje romanu ob skoraj filmsko opisanih akcijah močan žanrski poudarek. Po teh značilnostih se Šinigojev roman ne bi kaj dosti razlikoval od mnogih podobnih del, vendar ima še nekaj posebnega: v okviru žanra je pisatelj ujel tudi podobo življenja mladih v tem delu Slovenije.

Šinigoj se ne trudi s kakšnimi jezikovnimi novostmi, ne gre se visoke literature, bi lahko rekli, in morda prav zaradi tega njegova pripoved deluje tekoče, samoumevno. Realistično pisanje je v skladu z zasnovno knjige.

M. MARKELJ

»NAJVIŠJA URA« POEZIJE

Poezija Jaše L. Zlobca se je povzpela do »najvišje ure« in pod takšnim naslovom, Ob najvišji uri, nam jo pesnik predstavlja v svoji najnovejši zbirki, ki mu jo je pred kratkim izdala Državna založba Slovenije. Knjiga je sicer naslovljena po enem od devetih pomenljivo naslovljenih ciklov, od katerih vsak razkriva del Zlobčevega doživljajskega sveta. Jedro tega sveta so dokaj tragična občutja neprijaznega, celo zastrupljenega sveta, v katerem ni več ne prostora ne možnosti za sanje.

Iz pesmi veje nekaj elegičnega in otožnega, takšni toni pa zavzajajo predvsem ob spoznanju nemoči, bolečine, trpkosti, nesporazumov in dvomov, tako značilnih za današnji svet, in so se tudi pesnika dotaknili. Stalnice tega sveta so sicer večne pesniške teme: svet, dom, sanje, žena, ljubezen, otrok, strah, smrt. Pomensko in doživljajsko je svet Zlobčeve poezije nekako sklenjen v krog in zaključen v uglašeni celoti.

Elegičnost presega pesnik s spoznanjem, da je življenje najbolj varno za domačimi vrati, »s tihim ljubečim bobnanjem v peči / z dobrim ognjem prisluškovalcem / in z orehi«. Presega pa jo tudi z zavestjo, da človek na tem svetu vendarle ni sam; treba je le »oči odpreti / ovoj predreti / si upati smeti / v pomlad odleteti«. Navsezadnje »za vsakim drevesom stoji nova cesta / za vsako hišo preži nov pes / za vsako ograjo zeleni nova trata«. Za tisto, »in vdano dvignem roki / ju sklenem v smrtno molitev / zbogom«, je še vedno čas.

Kot rečeno, poezija Jaše L. Zlobca je s pričujočo zbirko dosegla svojo »najvišjo uro« — zrelost, dovršenost. Kar je dozorelo, pa se samo ponuja v branje, uživanje.

I. ZORAN

POT NA TUJE

Slovensko narodno telo nosi hudo rano, rano, ki še boli in ki bo, četudi zaceljena, za vedno pustila močno brazgotino. Ta rana je izseljenstvo. Slovenski narod je med vsemi evropskimi narodi izgubil sorazmerno največ svoje krvi, ko so naši ljudje na veliko odhajali z rodne grude v druge dežele, najprej na velikem izseljenjskem valu, ki se je konec prejšnjega stoletja in v začetku tega zil iz Evrope v Ameriko, in nato v naslednjih valovih, ki so odnašali naše ljudi na vse konce sveta. Domovino je zapustil skoraj vsak četrti Slovenec. O tej slovenski rani govori monografija Pot slovenskih izseljencev na tuje, ki jo

je teden dni pred Svetovnim slovenskim kongresom, ki spleta nove vezi med Slovenci po svetu, izdala založba Mladika.

Avtor, zgodovinar Marjan Drnovšek, v knjigi uvodoma pove nekaj o izseljenstvu na splošno in podaja kratek zgodovinski oris prejšnjih izseljevanj, poglobljeni poudarek pa daje izseljenstvu v Ameriko v obdobju 1880 — 1924, se pravi prvemu velikemu valu, ki je temeljito spraznil dolenjske, belokranjske in druge slovenske vasi. Delo je oprl na izsledke svojih dosedanjih raziskovanj na Inštitutu za slovensko izseljenstvo, zasnoval pa ga je poljudnoznanstveno, da bi tako problematiko približal kar najširšemu krogu ljudi. Vanj je poleg svojih in drugih dognanj ter premislekov vpletel pričevanja izseljencev, najrazličnejše dokumente tistega časa, zapise in pisma, skratka, poskrbel, da se skoz vso knjigo sliši tudi neposredni glas tistih, ki so se odpravili na dolgo pot, največkrat brez vrnitve. Besedilo spremlja bogato slikovno gradivo, marsikaj od vsega pa je v tej knjigi prvikat predstavljen javnosti.

M. MARKELJ

»KONDORJEVA« JATA VEČJA

Jata »kondorjev« Mladinske knjige se je s štirimi knjižnimi novostmi namnožila že na 260 knjig, ki nam sporočajo, kaj je vrednega v svetovnih in domačih književnih višavah. Dvoje novih knjig prinaša dela iz svetovne književnosti, dvoje pa odpirata vrata v domače literarne lege.

Jelka Ovaska Novak se je lotila zahtevnega dela, da Slovincem predstavi sloviti finski narodni ep *Kalevala*, eno temeljnih del svetovne književnosti. Izbrala je sedem najbolj značilnih in za predstavitev junakov epa najpomembnejših spevov ter jih prepesnila zvesto po meri izvornika, vsebino preostalih 43 spevov pa na kratko povzela. Pripravila je tudi spremno besedo in vse potrebne opombe, tako da je mojstrina finskega ljudskega genija dostopna tudi našim bralcem. Doslej smo Ka-

levalo poznali le po mladinski priredbi in posredno prek Zajeve poetične drame.

Naši severni sosedje Avstrijci imajo bogato sodobno kratko prozo, med avtorji, ki jo pišejo, pa svetovno znana imena, od Musila do Handkeja. Antologija *Prekoračite obzorje*, ki jo je pripravila Silvija Borovnik, prinaša reprezentativen izbor kratke avstrijske proze, natisnjene po letu 1945. Izbrala je 20 avtorjev kratkih proznih del, v izbor pa vključila še odlomka iz dveh romanov. Prevajalka je napisala tudi spremno besedo in pripravila potrebne opombe.

V Kondorjevi jati leti tudi nekaj »zamolčanov« in po krivici pozabljenih literatov iz domačih logov. Tem se je na novo pridružil Ludvik Mrzel s ponatisom predvojnega proznega zbirke *Luči ob cesti*. Veliki stilist, o katerem se je po vojni tako dolgo in vztrajno molčalo, se s to knjigo vrača v slovensko kulturno zavest. O Mrzlu, njegovem literarnem, miselnem in življenjskem profilu piše Taras Kermauner v obsežni spremni besedi.

Aleksander Zorn je v knjigi *Vidčevo sporočilo* pripravil antološki izbor iz slovenske kratke proze osmih pisateljev (M.Švabiča, B.Gradišnika, V. Kovačiča, U. Kalčiča, E. Filipiča, B. Jukiča, T. Perčiča in M. Kleča), ki so se pojavili v slovenski literaturi v začetku sedemdesetih let ter se izpričali z izredno formalno, slogovno in jezikovno izdelanostjo. Literarna kritika je to zadnje dejanje slovenskega modernizma pred nastopom postmodernizma nazvala »nova proza«. Zorn je za predstavitev izbral le prvo generacijo novopropaizstov ter temu ustrezno posamezne avtorje predstavil z obsežnejšim izborom tekstov, kot je sicer v Kondorjevih antologijah navada.

M. MARKELJ

ZAKLJUČEN VELIKI PROJEKT

Šestdeset let po izidu prvega je izšel še zadnji zvezek Slovenskega biografskega leksikona, pomembnega enci-

klopedičnega projekta, s katerim slovenski narod potrjuje svojo kulturno zrelost. Leksikon v 15 zvezkih, združenih v štiri knjige, v abecednem zaporedju predstavlja doma in na tujem delujoče Slovence, ki so pomembno sooblikovali slovenska in svetovna dejanja in misli, ter tujce, ki so s svojo ustvarjalnostjo pomembneje povezani s slovenskim narodom. Izbor je v prvih zvezkih zajemal bolj humanistično usmerjene osebnosti, po vojni pa se je razširil na ustvarjalce v znanosti, umetnosti, kulturi, prosveti, gospodarstvu, politiki itd., torej je zajel vse osebnosti, ki so kakor koli pomembne za narodni razvoj in njegovo samobitnost. Osebnosti so predstavljene s biografskimi in bibliografskimi podatki ter so tudi ovrednotene. Celotni leksikon vsebuje 4997 biografskih gesel, število predstavljene osebnosti pa je precej večje, saj obsega Osebnostno kazalo, ki je izšlo hkrati z zadnjim zvezkom leksikona, kar 20.000 imen.

KNJIŽNI TELEGRAMI

— ČZP Kmečki glas je natisnil novi izdaji dveh svojih knjižnih uspešnic: velike knjige šal SMEH NI GREH Slavka Krušnika in jezikovno dodelano zbirko novel ŠAVRINKE Marjana Tomšiča.

— Ponoven natis s novimi ilustracijami Franceta Miheliča je doživela tudi knjiga Mire Mihelič PRIDI, MILI MOJ ARI-EL. Knjigo je izdala Mladinska knjiga v zbirki Biseri.

— Pri založbi Mladika so izdali svetovno otroško uspešnico kostarskega pisatelja Joaquina Gutierrezza COCORI z ilustracijami Marjance Jemec—Božič.

— Mladinska knjiga je zvesto po izvorniku ponatisnila ZGODBO O GOSKICI, KI NI BILA DOVOLJ HITRA Hanne Johansen. Knjiga je prejela najvišjo nagrado za grafično oblikovanje na mednarodnem sejmu otroških knjig v Bologni.

— Tehniška založba Slovenije je izdala ekološko poučno knjigo 50 PREPROSTIH STVARI, KI JIH OTROCI LAHKO NAREDIJO ZA REŠITEV ZEM-LJE.

VINJEVRŠKA GROBIŠČA

Vrsto del o arheologiji Dolenjske, ki so izšla v zadnjem času, je dopolnila nova, 26. številka Katalogov in monografij Narodnega muzeja v Ljubljani, ki nosi naslov Prazgodovinska grobišča v okolici Vinjega Vrha nad Belo cerkvijo. Avtorica Anja Dular je v tem delu združila zgodovino raziskav tega velikega arheološkega območja, njegovo topografijo in obsežen katalog najdb, ki jih hranita Naravoslovni muzej in Inštitut za prain predzgodovino na Dunaju.

Gre za eno najobsežnejših arheoloških kompleksnih najdišč pri nas. Območje obsega več naselij, gomilnih in planih grobišč okoli njih pa tudi rimske in zgodnjerednjeveške grobove. Prvi topografski obisk tega terena segajo v leto 1878, ko je Kranjsko obiskala Prazgodovinska komisija dunajske Akademije znanosti. Sledile so obsežne raziskave takratnega preparatorja Deželnega muzeja v Ljubljani Ferdinanda Schulza, starinokopov Ignaca Kušljana, Jerneja Pečnika in vojvodinje Mecklenburg. Ob koncu prejšnjega stoletja, ko je vinograde napadla in uničila trtna uš, so bila pri rigolanju prekopana obsežna plana latenska in rimska grobišča na Strmcu nad Belo Cerkvijo. Poleg doslej objavljenih najdb, ki jih hranijo v Narodnem muzeju v Ljubljani in obeh institucijah na Dunaju, so bile tiste, ki jih je v 1905 in 1912 izkopala vojvodinja Mecklenburg, skupaj z ostalimi njenimi najdbami iz Slovenije, prodane na dražbi v Zürichu in so sedaj v Peabody museum in Cambridge (Massachusetts, ZDA), nekaj novejših najdb pa hrani tudi Dolenjski muzej v Novem mestu. Poleg tega čaka na objavo še antično gradivo, ki je v Narodnem muzeju v Ljubljani, in gradivo iz Mecklenburške zbirke.

Obsežno in skrbno izdelano poglavje o topografiji in virih

sta napisala Anja in Janez Dular. Zbrane podatke iz literature sta na terenu ponovno preverila in vrisala v aktualne geografske karte. Tako pred nami zaživi celotno prazgodovinsko naseljitveno območje, kiga je obvladovalo utrjeno naselje na Vinjem Vrhu ter okoliška gomilina in plana grobišča. Velike skupine gomil so, na Kopinovem posestvu v Ivancu pri Družinski vasi, v Gradenski hosti nad Gradnjem, pri Mladih Vinih, posamezne gomile pa so raztresene od Zalovič na zahodu do Radulje na vzhodu in od Klevevca na severu do Krke na jugu.

Omenjeno območje je bilo v zadnjih desetletjih, ko se je na Dolenjskem razmahnilo ljubiteljsko vinogradništvo in ko je iskanje cenejših gradbenih parcel usmerjeno na podeželje, žal močno ogroženo. Tako je kljub prepovedim poseganja na gomilno grobišče v Ivancu pri Družinski vasi in kljub prijavam na inšpekcijske službe prišlo do uničenja nekaj manjših, delno sicer že prekopanih gomil in gradnje hiš na njih. V neposredni soseščini je bila ena od gomil na Kopinovem posestvu ogrožena zaradi erozije in oranjanja in je bila leta 1990 sistematično raziskana, na tak poseg pa čaka tudi močno poškodovana gomila na križišču pri Zgornji Družinski vasi. Na eni od gomil pri Gradnjem stoji zidaničca, pol druge gomile so leta 1984 prekopali na severnem pobočju Vinjega Vrha v smeri proti Orešju. Z zavarovalnim izkopavanjem je bilo nekaj najdb rešenih. Do poškodb pogosto prihaja nezavedno, v nekaterih primerih pa gre za povsem zavestno uničevanje.

Obsežnejši del knjige obsega katalog z osnovnimi najdiščnimi podatki, opisi predmetov in njihovimi inventarnimi številkami ter 82 tabel z risbami in 4 s fotografijami.

DANILO BREŠČAK

ŽE V VODAH DOBREGA PEVSTVA?

Z nedavnima medobčinski-ma pevskima revijama otroških in mladinskih zborov ob koncu maja ter odraslih zborov sredi junija, ki ju je Pevska zveza Dolenjske in Bele krajine priredila v Novem mestu, kjer je od letošnje pomladi tudi njen sedež, se je iztekla še ena tradicionalno bogata in zanimiva pevka sezona na Dolenjskem. Obe reviji je iz prve vrste balkona v Domu kulture, kajpak z vednostjo zborov, ki so se vrstili na odru, s svojim kritičkim očesom in ušesom spremljal strokovnjak za zborovodsko umetnost mag. Mirko Slosar, profesor na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Mag. Slosar je v pevskih krogih znan kot eden najboljši zborovodij na Slovenskem in je z mešanim pevskim zborom Obala iz Kopa, ki ga je sam ustanovil in do nedavnega tudi ves čas vodil, na republiški tekmovalni najboljših v Mariboru, na tako imenovani Naši pesmi, redno dosegal ali prva mesta ali mesta tik pod

vrhom. Dolenjske in še posebej novomeške zbere dobro pozna, saj jim je rad in zadnja leta kar večkrat prisluhnil, pričemer ga je vedno najprej zanimalo, ali zborovodje delajo tako, kakor jih je učil na več zaporednih zimskih seminarjih, s katerimi so v Novem mestu začeli pred sedmimi, osmimi leti in ki jih je tudi sam vodil, ali pa gre še kar naprej po starem. Med potekom medobčinskih revij si je napisal obilo zabeležek ter s klicaji in vprašaji opremljenih opazk ter se na koncu pogovoril z zborovodji o tem, kaj je bilo pri posameznem zboru dobrega in kaj slabega. Po reviji odraslih zborov je svoja kritička opažanja strnil posebej za Dolenjski list. Z njim se je pogovarjal novinar Ivan Zoran.

»Odkar spremljam zborovsko petje na Dolenjskem oziroma v novomeški občini, lahko gledam na to, kar smo slišali na obeh medobčinskih revijah, ugotovim, da se je kvaliteta petja precej dvignila. Nekateri zbori so pokazali visoko kvaliteto in zrelost, drugi pa, čeprav delajo že več let, ostajajo na začetniški poti in niso niti približno dosegli tistega, kar bi po toliko letih delovanja lahko pričakovali od njih,« je na začetku dejal mag. Slosar in poudaril, da pri tem noče imenovati nobenega zboru, ne dobrega in ne slabega. Da nekateri zbori ne morejo naprej, je po njegovem krivo to, ker se premalo posvečajo oblikovanju pevskih glasov. »Ni neke stalnosti v skrbi za oblikovanje vokalov, čeprav je to nujno za čisto intonacijo, za zvok zboru, obenem pa za jasnost izgovorjave besedila,« je nadaljeval. »Ker zbori tega ne delajo vedno, zvenijo nečisto in interpretacija ni tako živa, kot bi lahko bila. Je pa res tudi to, da so nekateri dirigenti prehi-

tro zadovoljni, kar seveda ni prav, saj se kvaliteta dosega le z mnogo vložene delu in trudom ob vsem potrebnem samoodrekanju. Potrebno je mnogo ponavljanja, mnogo vsega, česar mi, kadar smo kot poslušalci v dvoranah, sploh ne opazimo.«

Na namigovanja, češ da so dolenjski zbori slabši, kot so zbori drugje, ker imajo pač slabe pevce, je mag. Slosar kategorično odvrnil, da to ni res. »Da pevci na Dolenjskem so, in to dobri, sem sam opazil že na seminarjih, ko sem z njimi delal. Kakršnikoli izgovori in namigovanja, da se v Dolenjski ne da, niso upravičeni. Je pa res nekaj drugega, namreč to, in to je rekel že Pavel Mihelič, da je kar 75 odstotkov uspeha vsakega zboru odvisno od dirigenta in le 25 odstotkov od pevcev. Naj ne bo pri tem nihče užaljen, če pravim, da pevci so in da jih je treba samo oblikovati. Seveda pa dirigent tega ne more narediti, če pevci ne hodijo redno na vaje, kakor je tudi res, da bodo pevci raje obiskovali vaje takrat, ko bo delo zanimivo, ko bodo od vsake vaje kaj dobili. Pomeni, da pevci morajo vedeti, zakaj hodijo na vaje, gotovo pa ne hodijo zaradi ponavljanja ene in iste pesmi po stokrat, ker potem to pesem stokrat tudi enako zapojejo. Tako, bi rekel, je s tem.«

Mag. Mirko Slosar ne skriva, da je še posebej zadovoljen ob napredku v novomeški občini in samem Novem mestu. »Tu sem opazil precej velik premik v zborovstvu in v kvaliteti petja. Torej je tisto, kar sem govoril na seminarjih in v individualnih pogovorih, le padlo na plodna tla, se pravi, da so zborovodje prenesli v svoje zbere in da ustrezno delajo. Sicer pa je uspeh že to, če pri določenem številu zborovodij napreduje vsaj majhen odstotek njih.« Še posebej, ugotavlja mag. Slosar, ker je naporno, izčrpaajoče delo zborovodij tako plačano, kot je, se pravi piškavo. Moralo pa bi biti znatno bolj financirano — pri tem

navaja mag. Slosar tudi lastne izkušnje — saj je to delo takšno, da mora zborovodja najprej sam izbrati program, ga sam proučiti, ugotoviti, ali bo ustrezal pevčim in občinstvu ali ne, skratka, ali ima dovolj visoko umetniško raven. Seveda mora zborovodja pevce še naučiti, da bodo lepo in kvalitetno peli pred poslušalci, kjer ga potem tudi vsi ocenjujejo. Ocenjujejo seveda tudi pevce, vendar zborovodje bolj in strožje. »Lahko je vse dobro pripravljeno, pa se v trenutku vse zruši, ves trud, ki si ga vložil gre lahko po zlu. Zborovodja mora biti pripravljen na vse, ne samo, da nekaj uspe in je potem izredno vesel.«

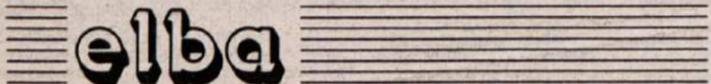
Mag. Mirko Slosar o vsem zelo kritično razmišlja, a je v sodbah pošten in pravičen. Zato mu radi prisluhnejo, pa ne samo to, njegovo mnenje cenijo in ga upoštevajo. O dolenjskem zborovstvu je povedal: »Mislim, da bo tudi Dolenjska zajadrala v tiste vode slovenskega lepega petja, kamor si tako želi. Za letošnji mednarodni mladinski pevski festival v Celju sta bila od tukaj izbrana kar dva zboru in je res velika škoda, da je festival odpadel. Bojim se, da ga v nadaljevanju ne bo več. Organizatorji bi po mojem lahko pripravili vsaj tekmovanje slovenskih zborov, če so že tuji zbori odpovedali sodelovanje. Dobili bi prireditev, ki bi bila nekaj podobnega, kot je Naša pesem v Mariboru za odrasle zbere. Upajmo, da peripetije okoli celjskega festivala ne bodo kvarno vplivale na zbere in da bo šlo to naše petje kljub takšnim in drugačnim težavam naprej.« Mag. Slosar zna odgovor na vprašanje, kako to doseči, in pravi takole: »Če bodo zborovodje znali poskušati še druge oblike dela, pripraviti drugačen program in drugačne postavitve, kar bo pevce pritegnilo, potem za zborovodstvo ne bo ugank. Lahko se bo še bolj razmahnilo, kvalitetno še bolj napredovalo in tudi publike bo vedno dovolj. To velja tudi za Dolenjsko.«

POVEJTE SVOJE MNENJE O DOLENJSKEM LISTU!

Ponovno želimo preveriti, ali Dolenjski list ubira tista pota, ki so po volji najširšega kroga njegovih bralcev in naročnikov. Zato smo se odločili, da opravimo anketiranje bralcev, da bi tako zvedeli, kakšno je vaše mnenje o Dolenjskem listu, kaj bi radi, da bi se morda v njem spremenilo, popravilo, izboljšalo. Želimo delati tak časopis, ki bo v vaše in naše zadovoljstvo. Pri tem nam lahko pomagata tako, da odkrito odgovorite na zastavljena vprašanja v anketnem vprašalniku.

Da bi bilo izpolnjevanje vprašalnika bolj vabljivo, smo se odločili, da bomo izmed vseh, ki bodo poslali izpolnjeni vprašalnik, izžrebali 11 nagrajencev. Podelili bomo tele nagrade:

1. nagrada: 310-litrna zamrzovalna skrinja Go-renje (podeljuje jo trgovina ELBA iz Novega mesta)

2. nagrada: 5.000 din
3. celoletne naročnine na Dolenjski list
5 knjižnih nagrad

Torej, pisalo v roke in zaokrožite številke pred odgovorom, ki se vam zdi primeren! Kdor želi ostati anonimen, pa bi bil vseeno rad vključen v žrebanje za nagrade, naj namesto svojega imena in naslova vpiše evidenčno naročniško številko (nalepljena je na naslovni strani Dolenjskega lista).

Žrebanje bo 23. julija 1991. V pošten bodo prišli vsi, ki bodo do takrat poslali anketni vprašalnik na naslov: DOLENJSKI LIST, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom ANKETA.

VPRAŠALNIK

Ime in priimek (ali evidenčna št.)
Naslov
Občina: 1) Brežice, 2) Črnomelj, 3) Kočevje, 4) Krško, 5) Metlika, 6) Novo mesto, 7) Ribnica, 8) Sevnica, 9) Trebnje, 10) druga občina 11) inozemstvo

- Starost: 0) do 25 let
1) 25 — 50 let
2) nad 50 let
- Izobrazba: 0) osnovna
1) poklicna, srednja
2) višja, visoka
- Glavni vir obveščanja mi je 0) Dolenjski list
1) Studio D
2) Delo
3) RTV Slovenija
4) Nedeljski dnevnik
5) drugo
- Dolenjski list ocenjujem kot 0) slab
1) dober
2) odlično
- Prilogo ocenjujem kot 0) slabo
1) dobro
2) odlično
- Priloga naj bi izhajala 0) vsak teden
1) vsak drugi teden (kot zdaj)
2) vsak mesec
- Obseg časopisa je 0) premajhen
1) pravih
2) prevelik
- Velikost črk naj bo 0) taka kot doslej
1) črke naj bodo večje
2) vseeno mi je
- Fotografije naj bodo v povpr. 0) velike kot doslej
1) večje
2) vseeno mi je

- Pritegujejo in zanimajo me prispevki s sledečih področij:
Gospodarstvo:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Kmetijstvo:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Kriminal:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Kultura:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Nagradna križanka, nagradne akcije, igre:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Podlistki, povesti, vaša zgodba, potopisi:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Politika:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Prispevki in novice iz ožjega okolja:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Šport:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo
Zanimivosti iz sveta:	0) nič	1) malo	2) srednje	3) zelo

Želite objavljane radijskih programov?
0) ne
1) da
2) vseeno mi je

Dolenjskemu listu bi se odpovedali zaradi:
0) premajhnega obsega
1) slabe vsebine
2) previsoke cene
3) neradne dostave
4) drugega časopisa
5) se sploh ne bi

Pripombe in predlogi:

Jože, zaloški zvonar

Mehko se vije večerna pesem zaloških zvonov. Iz zvonika cerkvice svetega Martina sredi pokopališča na vzpetini se zlije preko zaloških polj in mirne gladine sanjave Krke ter se splazi skozi polmračno skrivnost srebrniških gozdov. Na drugi strani, ko se spet vzpne proti nebu na meglicah škrjanških dobrov, jo je včasih slišati samo še kot daljnjo slutnjo, včasih pa, kadar je veter ugoden, se ulije kot mogočen, ušesom prijeten tok. Ob avemariji so ljudje ponavadi za trenutek postali, preizkušali jakost in zven tega toka in po njem ugotavljali, kakšno bo vreme.

Jože Derganc, zaloški zvonar, ima osemindeset let. Približno pol njegovega življenja se že pozna. Lahko bi rekel, da od prvega zavedanja tistega skrivnostnega srebrnega toka, ki je blagodneče pritekal preko temnega gozda. »Zaloškega je dobro slišati,« so rekli stari ljudje, »dež bo.« Takrat sem si zapomnil glasove tistih zvonov, letos sem spoznal roko, ki jih je izvajala. In ko sva se z Jožetom srečala, mi je pokazal tudi zvonove v lini zaloške cerkve. Takale je na kratko zgodba zaloškega zvonarja.

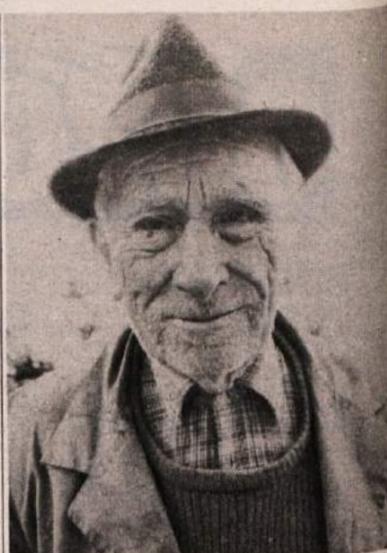
»Od malega sem že zvonil. Toda ne na teh zvonovih. Na starih, ki so bili še bronasti. Pa sem se ravno dobro navadil nanje, že je prišla vojna. Najprej je vzela očeta. Nekje na srbski

fronti ga je doletela smrt. Levstikov iz Podgore, ki je bil skupaj z njim, nam je povedal, da je bilo pri Zabržu ali nekaj podobnega. S starimi zvonovi smo še zvonili zadušnico za njim. Potem je tudi te vzela vojna. Tako kot mnoge druge so tudi naše pretopili za topovske cevi,« pripoveduje stari zvonar.

Cerkvene line v Zalogu so za nekaj časa onemele. Potem je ne vede gospod Schiebel, tređanji lastnik bližnjega gradu Breitenau, naredil domačinom medvedjo uslugo. Podaril jim je petdesetkilogramski zvon iz grajske kapele. Tako je cerkev že imela zvon in ni prišla v poštev za dodelitev tistih pravih zvonov, ki so od vojne še ostali. Ta zvon je muzej po drugi vojni hotel odvzeti, češ da je ostanek bivše graščine, pa so potem vaščani le izbrskali nekje podatke, ki so pričali o tem, da je bil zvon njihovi cerkvi podarjen. Danes visi v zvoniku kar imenitna postava zvonov. Jože Derganc pravi, da se glasi bolje, kot marsikje hkrati ulita bronasta skupina. Sestavljajo jo bronasti zvon, ki so ga cerkvi podarili novomeški frančiškani, ter dva železna zvonova iz porušene kočevrske Komarne vasi. Skupaj zvenijo prav lepo, zato ni čudno, da so se nanje kaj radi navadili klenkati vsi štirje Jožetovi sinovi.

To z Jožetovimi otroki je tudi zgodba zase. Dva sina ima s prvo ženo Frančiško, doma s Sel pri Dolenjskih Toplicah. Ko pa je ta nena doma umrla, se je poročil z njeno sestri Ano, s katero ima štiri otroke, dva sina in dve hčerki. Pred štirimi leti so imeli pri hiši veliko slavje, kajti Ana in Jože sta proslavljala zlato poroko, hkrati pa še Anino osemdesetletnico. Danes ima Jože poleg šestih otrok iz prvega zakona še trinajst vnukov in tri pravnuke. Na nekdanji Dergancovi kmetiji pa živi stara Derganca kar sama. Otroci so si zgradili lepe nove hiše, toda onadva ne marata zanje. Delata, kolikor moreta, na polju in v hlevu pri živini, kolikor pa ne moreta sama, jima pomagajo otroci in vnuki. Da bi pa odnehala? Nak, to pa ne!

Jožetov oče je bil včasih volovski mešetar. Jožetu pa so bili volji prepočasni. Že kmalu po prvi vojni je nabavil konje in do pred nekaj leti je bil vedno en par pri hiši. Z njimi je fural zase in za zasebnike, potem, ko je zrasla zaloška opekarna, pa se je tam udinjal za raznovrstne prevoze. Konje na stara leta Jože precej pogreša. Še bolj pa bo zvonove. Na Trški gori je na srečanju dolenskih klenkarjev še zlezal v zvonik in zaklenkal. Na jesenskem srečanju, ki bo v Dolenjskih Toplicah, pa pravi, ga v zvonik ne

bodo več spravili. »Saj mi bo kmalu tale pel,« pokaže na zvonik bližnje cerkvice sv. Martina. Potem pa me povabi na sprehod po pokopališču okoli cerkvice, kjer ležijo njegovi drugi. »Tale tukaj je Šmalčev oče,« pokaže na nagrobnik svojega soseda. »Veliko je vedel povedati o brajtenavskem gradu in zgodovine okoli njega. Včasih je bilo tu lepo, potem pa je bil grad med vojno požgan in po vojni zravnan z zemljo. Debeli in starodavni zidovi so bili, pa so ljudje vse raznesli. Nazadnje, pred vojno, je bil lastnik Langer, ki je imel še Pogance, Prežek in bršljinski grad. Ravno se je pripravljaj, da bo obnovil grajsko grobnico na pokopališču, kakor je bil kot lastnik gradu zavezan, pa je prišla vojna in vse je zastalo in propadlo.«

Jože me popelje še do grobnice bivših lastnikov Breitenava Jelovškov. Komaj vstopiva, toliko navlake in odpadlega ometa je notri. Zaradi prahu in nesnage so napisani na zidanih ploščah komaj še vidni. Jože pravi, da so krajanji hoteli vse skupaj urediti tako, da bi imeli v kapeli še oni mrliško vežico, pa spomeniško varstvo menda ne pusti. Ko odhajava, je Jožetov korak še bolj počasen in obotavljajoč. Kot da bi hotel ostati med svojimi.

T. JAKŠE

Cigani uničujejo simbol slovenstva

Te dni bo lipovo cvetje primerno za nabiranje in gozdarji ter vsi ostali, ki jim je lipa ljuba kot drevo in kot simbol slovenstva, z grozo čakajo, kako bodo nabiralci spet na veliko uničevali lipova drevesa. Po končani »akciji« so take lipe le še okleščena debla, niti od daleč podobna prelepemu slovenskemu drevesu s tako košato krošnjo in značilno podobo. Znano je, da je med nabiralci lipovega cvetja na Dolenjskem in v Beli krajini, ki cvetje nabirajo za prodajo, velika večina Romov. In prav ti neusmiljeno uničujejo lipo, ki je po ugotovitvah gozdarjev pri nas zaradi tega že ogrožena drevesna vrsta.

Da bi lipo zaščitili pred brezvestnimi nabiralnimi uničevalci, so pred leti v več občinah v Sloveniji sprejeli odlok o omejitvi nabiranja lipovega cvetja in pridobivanja lubja lipe. Novomeška občina je tak odlok sprejela spomladi 1987, podpisal pa ga je takratni novomeški župan in današnji predsednik izvršnega sveta Boštjan Kovačič. Po tem odloku je lipovo cvetje dovoljeno nabirati samo z dovolilnico pristojne gozdarske organizacije, na vsakem drevesu morajo nabiralci pustiti najmanj tretjino lipo-

vega cvetja, kar omogoča minimalno reprodukcijo lipe ter zagotavlja prehrano čebelarom oziroma daje druge koristi lipe. Prav tako je izrecno prepovedano lomljenje in obsekavanje vej in podiranje dreves. Dovolilnico z vsemi vpisanimi podatki, od imena in priimka nabiralca do dovoljene količine nabranega cvetja, bi moral nabiralec predložiti pri odkupu, sicer mu organizacija, ki se s tem ukvarja, cvetja ne bi smela odkupiti. Za kršitve tega odloka so seveda zagrožene tudi denarne kazni.

Vendar vsi, ki se vsako leto znova srečujejo z grozljivim uničevanjem lip, ugotavljajo, da se stanje prav nič ne popravlja, kvečjemu iz leta v leto slabša. Na novomeškem Gozdnem gospodarstvu v teh letih, kar velja ta odlok, niso izdali niti ene same dovolilnice za nabiranje lipovega cvetja. Cigani pa lipo še naprej na »na golo« obsekavajo in celo podirajo, odkupovalci, med katerimi so na našem območju največja Krkina Zelišča, pa cvetje tega obsekanega, podritega in obranega simbola slovenstva mirno odkupujejo.

»Cigani nam vsako leto s tem naredijo ogromno škodo,« pravijo v novomeškem Gozdnem gospodarstvu. Gozdarji lipo pospešujejo, saj ima lipov les na trgu dobro ceno, a pri tem prav zaradi teh uničevalnih nabiralcev nimajo pravega

uspeha, saj si obsekana lipa zlepa ne opomore več. Obsekajo tiste lipe, ki rastejo bolj na sagem in imajo veje nizko. Po taki splezajo, ji največkrat najprej odsekajo vrh in potem okleščijo veje do tal. Lipe, ki rastejo v gozdu in nimajo vej nizko, zlasti tanjše, pa posekajo. Gozdarji za ohranitev lipe ne vidijo druge rešitve kot popolno prepoved nabiranja in odkupa lipovega cvetja.

Za tako prepoved se zavzema tudi medobčinski gozdarski inšpektor Jože Kruljac. »Ta odlok je bil sprejet zaradi Romov, a prav oni se nanj, tako kot na številne druge zakone, poživljajo.«

Če bo šlo tako naprej, bodo lipo iztrebili. Kljub preganjanju in prijavam kršilcev — lani je Kruljac iz novomeške in črnomaljske občine sodniku za prekrške prijavil 32 kršilcev, med njimi so vsi Romi — se uničevanje lip nebrzdno nadaljuje. Znan je primer, ko je Cigan sredi belega dne obsekaval lipo v grajskem parku na Otočcu in se smejal policajcu, ki ga je skušal spraviti z drevesa.

V Krkinih Zeliščih bodo začeli te dni odkupovati lipovo cvetje. Odkupna cena bo od 80 do 100 dinarjev za kilogram. Miloš Munih, vodja nabave v Zeliščih, pravi, da njih ne zanima, kako in kje je bilo cvetje nabrano, ampak kakšno je in da naj nadzor nad nabiranjem opravlja gozdarji. Sicer pa se po njegovih besedah odkup doma v zadnjih letih zmanjšuje in veliko več lipovega cvetja odkupijo v drugih delih Jugoslavije. Včasih je Krka v Sloveniji odkupila tudi po 20 in več ton lipovega cvetja, toliko pa tudi portoroška Droga, lani pa naj bi Krkina Zelišča v Sloveniji odkupila le 2 tona. Večino lipovega cvetja Krka izvozi.

A. BARTELF

Kdo zna peči janjce in kdo ne

Vmetliški in črnomaljski občini so se potem, ko so dobili z republike navodila za praznovanje dneva D, spraševali, koliko je v scenariju resnosti, saj je med drugim omenjeno tudi, naj bi kurili kresove, da bi jih videli vesoljci. Prav tako pa so se najbrž o resnosti spraševali delegati zborov obeh belokranjskih skupščin občin, ko so dobili v roke gradivo o oblikovanju Bele krajine kot regije. Kako navdušeni so nad njim oz. kakšne pomisleke imajo, bo sicer slišati na današnjem zasedanju črnomaljske in jurišnjem metliške skupščine občine, že vnaprej pa je moč slutiti, da pripomb gotovo ne bo malo.

Nihče sicer ne oporeka ideji črnomaljskih socialistov, naj bi postala Bela krajina ena regija. Nasprotno, zamisel je zelo sprejemljiva, zlasti še, ker so socialisti z mislimi že v času, ko bo slovenski parlament gotovo oblikovan drugače, kot je sedaj. Belokranjci pa želijo imeti tudi v njem svojega predstavnika, za kar pa bo, če bo deželica ob Kolpi regija zase, veliko več možnosti kot sicer. Žal pa je način uemeljevanja za Belo krajino — regijo, kakršen je v gradivu za sejo zborov belokranjskih občinskih skupščin — za katerega pa upamo, da je še zelo v povojih — nesprejemljiv in

v številnih primerih ne vzdrži strokovne presoje. Avtorji gradiva — gre za posebno projektno skupino iz obeh občin — so očitno v želji, da pokažejo na vse razlike z dolenskim regijo, v katero so sedaj vključeni, tako pretiravali podobnost s Hrvaško, da ima bralec občutek, kot da se želi Bela krajina priključiti sosednji republikli. Avtorji so v poveličevanju svoje belokranjske regije očitno pozabili, kaj in kam pravzaprav hočejo. Naloge so se torej lotili z napačne strani, saj bi morali iskati argumente za regijo, ki naj bi bila v Republiki Sloveniji, ob tem pa ne bi smeli pozabiti dodati tudi poglavja o natančnih ciljih za ustanovitev regije ter kaj bi Belokranjci s tem pridobili in morda tudi izgubili. Predvsem pa bi morali dati poudarek ekonomski povezanosti obeh občin, manj pa naravnim danostim, za katere imajo ljudje kaj malo zasluga.

Res je, da so prav te naravne danosti Belo krajino nekoliko odrezale od Slovenije, razvoj, ki je bolj počasi pronikal čez Gorance, pa je v tej deželi ohranil številne dane dragocene značilnosti nekdanjega življenja, ki bi jih prav sedaj Belokranjci z dobršno mero domiselnosti lahko obrnili sebi v prid. Vendar tako, da bi pritegnili pozornost Slovenije, ne pa, da želijo prikazati svojo samobitnost kot podobnost s sosedji onkraj Kolpe. In tisti Belokranjci, ki se zavajajo svojega sloven-

skega porekla — teh pa ni malo — najbrž ne bodo opostili slavistom (nekateri se celo že zanimajo, kateri slavisti so to) trditve, da je osrednje belokranjsko narečje sicer slovensko, vendar z močnim hrvaškim naglasom, kot je moč prebrati v gradivu. Vprašanje je tudi, ali so zares tako pomembni argumenti, da Bela krajina postane regija to, da v Beli krajini rastejo bele breze, na Dolenjskem pa ne, da se belokranjsko podnebje razlikuje od dolenskega, da Dolenjci ne plešejo kol, v Beli krajini pa je kolo med ljudstvom zelo običajen ples. Tudi trditve, da »Belokranjci pečejo janjce in prašičke na ražnju, kar na Dolenjskem ni za misliti, razen seveda v kolikor so si to že prisvojili od Belokranjcev,« trezno razmišljajočega Belokranjca ne bi prepričala o Beli krajini kot samostojni regiji.

Pač pa bi se gotovo zamislil, če bi pripravljavci gradiva predstavili Belo krajino, ki sicer zavzema le 3 odst. slovenskega ozemlja, ter Belokranjce kot tiste, ki ne želijo ostati nerazviti jug v državi Sloveniji. Da pa se jim bo uspelo izkobacati iz tega nevhvaležnega položaja, se mora njihov glas v sicer suvereni državi bolj slišati. To pa bo moč le v skupnem nastopu Belokranjcev, ki so že povezani s številnimi vidnimi ali nevidnimi nitmi, ter seveda z zahtevami, ki izvirajo iz skupnega bivanja in za-vesti o skupni pripadnosti. Argumentov in potreb za tesno prihodnje sodelovanje Belokranjcev je toliko, da ob utemeljevanju Bele krajine — regije najbrž ne gre preveč izgubljati časa in energije ob nostalgicnem oziranju v preteklost. Toliko manj, ker bodo Belokranjci še kako potrebovali obilo moči v prihodnosti.

M. BEZEK — JAKŠE

Žreb je izmed reševalcev 22. nagradne križanke izbral MIRANA MACEDONIJA iz Šentjerneja. Za nagrado bo prejel knjigo »Stiska bogov« slovenskega pisatelja Iva Zormana. Nagrajencu čestitamo.

Rešite današnje križanko in pošljite rešitev najkasneje do 8. julija na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 24.

REŠITEV 22. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 22. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: FIBA, STROK, ZEV, PLEVA, ONEGA, VIR, ATENE, TANA, KOSARKE, ET, SRP, ROANOKE, TOTO, ŠINJEL, OKOP, ČUT, RIMA, MALORUS, LIVAR, OBELEK, MAFLJA, ETAPA, DRENAK.

MISLJ

Svoboda je velikanska stvar za življenje vsakega od nas, še bolj pomembna pa za obstoj narodov. J. VIDMAR

Kriza malega naroda je za velike narode vedno samo estetski užitek. B. PODRECCA

Svetu je treba v skromnosti in ponižnosti slediti, se mu prilagajati, ne pa mu delati silo. F. BUČAR

DL	ZVRSTIŠNJE	VRSTA RASTLINE	PODOBNA PRIMERA	NEZNANKA V MATEMATIKI	AVTOR J. UDR	OPRAVLJENO DELO	VEŠLAČ V KAJAKU	IN TAKO NAPREJ	PLESALKA MLAKARJEVA
MESTO V PEMONTO (VINO)					RUDNIŠKA NAPRAVA				
AM. KNJ. ZEVNIK TWIN					FR. KOMIK (JACQUES) SVILENA TKANINA				
KEM. SIMBOL ZA ZVEPLO									
NASILNA TATVINA PRASKA				IRSKA REPUBL. ARMADA PLANDITA V SRED. DALMACIJI				VETRINCA	DL
									NEKDANJI ZAPISNIKAR
RS MEDN. OKR. ZA JUG					ETIOPSKO JEZERO RANOCENIK				
RS GOZDN. POLZ. J. AM. DRŽAVA									
				FR. VOZNIK FORMULE 1 IRANSKI NOMADI					
					VRSTA RASTLINSKEGA PLODA OPICANA MADAGASKARU				
OBRAZEC									MITO TREFALT DEL TENSKJE IGRE
PRVA ZENSKA									STAR. FRANČ. KOVANEC
DOHODEK IZ OBREŠTI									GL. ŠTEVNIK
ZDRUŽENJE									HIMALAJSKA KOZA

Samo krvavi punt poznajo...

Stoletja trajajoča tragedija svobodoljubnega in uporniškega naroda — Kurdi so kmetje na šahovnici tujih interesov — Usoda Kurdov podobna naši?

Letos smo po končani zalivski vojni lahko spremljali na televizijskih ekranih in v časopisju novo dejanje stoletja trajajoče tragedije, katere glavni junaki so Kurdi. Na nek način so podobni Slovencem, le da se naše nesreče lahko skrivajo pred nesrečami, ki spremljajo ta starodavni narod. Tujci jim že dolgo krojijo usodo, kot jo hočejo tudi nam.

Ob prizorih množice beguncev, tavačih in umirajočih po gorskih prelazih, prerivajočih se za kruh, bivajočih v nesnažnih taboriščih, smo le težka dojemali, če sploh smo, kaj je to ljudi pognovalo z njihovih domov v takšno strašno bedo. Tujci nam je bilo videti, kako množice prosijo ameriško vojsko, naj ostane na njihovih tleh. Toda narod s tako mračnimi izkušnjami, kot jih že stoletja imajo Kurdi, ne more drugače, kot da se oklene zadnje slamice, kjer vidi nekaj upanja. In Kurdi ga vidijo tudi v tuji vojski, če naj bi jim ta zagotovila avtonomijo ter jih obvarovala pred novimi grozotami in maščevalnimi pohodi iraškega režima. Prejšnji teden je bil sicer podpis sporazum o delni avtonomiji Kurdistanu, a zgodovinska izkušnja Kurdom govori, da je papir papir, resničnost pa resničnost.

Kdo so Kurdi? Zgodovinarji pravijo, da so izredno staro ljudstvo, saj jih omenjajo že dokumenti iz sumerskega in asirskega obdobja. A kot je njihova zgodovina stara, je tudi tragična, to je zgodovina stalnih podjarmljenj in stalne borbe za obstoj pred nasilnimi sosedmi. V 7. stol. so jih pokorili Arabci, v 11. Mongoli, do razpada otomanskega imperija so jim gospodarili Turki. Po 2. svetovni vojni so mednarodne sile kljub obljubam o samostojni državi Kurdistan kurdsko etnično ozemlje razdelili med pet držav in Kurdi so postali v Siriji, Turčiji, Iranu, Iraku in Sovjetski zvezi narodna manjšina. Kljub temu so ohranili svojo identiteto in globok čut kulturne in jezikovne enotnosti.

Zaradi razpršenosti Kurdov v petih državah njihovo točno število ni znano. Ocenjujejo, da jih je kakih 6 milijonov, sami pa zatrjujejo, da jih je več kot 10 milijonov. Govorijo tri narečja, za književni jezik velja narečje kermadži. Gospodarska osnova kurdskega življenja je kmetovanje, v težko dostopnih

gorah pa žive tudi kot polnomadi in kot nomadi. Lastniki zemlje so age ali begi, njihova je tudi politična moč. Po veri so muslimani.

Za samostojnost in združitve v eni domovini se Kurdi borijo že od 12. stol. naprej. V tem stoletju se je rodilo avtonomistično gibanje in še posebej po razdelitvi so sledili številni upori, vendar so bili vsi v krvi zadušeni. S Kurdi so se igralo velike sile in jih izigravale. Leta 1975 so jih prek CIA naščuvali k uporabi zoper Huseina, da bi tako zaščitili takrat še ameriški Iran. Zviti Husein je mejni spor začasno poravnal, potem pa se je obrnil proti Kurdom in se neumisljeno maščeval za upor, ščuvalci pa so Kurde pustili na cedilu.

V osemdesetih letih je iraški režim sklenil dokončno »urediti« kurdsko vprašanje. Začel se je prvi genocid. Z obličja zemlje so zbrisali na tisoče kurdske vasi. Begunci so letos pripovedovali novinarjem, da so Iranci sistematično uničevali vasi, razstreljevali so hiše, z rineči odstranjevali ostanke, po poljih nastavljali mine, da jih kmetje ne bi več obdelovali, po sadovnjakih so pršili defolijanti, ki so uničili sadno drevje. 120.000 vojakov je pretaknilo vse odmaknjene predele, naseljene s Kurdi, in uničilo vsako vas, na katero so naleteli.

»V osrčju kurdskega ozemlja ni ostala cela niti ena sama vas,« zatrjuje Hoshyar Zebari, predstavnik Kurdske fronte v Londonu.

Uničenju niso bile zapisane samo vasi, polja in sadovnjaki. Pri napadih so bili žrtve tudi številni prebivalci. V 16 vaseh v Balisanski dolini, ki so bile pod prvim udarom, je kemično orožje pomorilo vse živo. V naselju Šejk Wasan je po bombardiranju s kemičnimi bombami umrlo več sto prebivalcev, tisti v bližini eksplozij hitro, drugi v velikih mukah čez nekaj ur ali čez nekaj dni. Smrtna žetev v Balisanski dolini šteje najmanj 2000 mrtvih. Najhuje pa je bilo v Halabji, kjer je med kemičnim napadom umrlo 5.000 Kurdov. Preživele in prebivalce drugih vasi so Iranci nasilno selili v posebna taborišča pod nadzorstvom vojske. Ob marčevskem

uporu so ljudje množično bežali iz njih in prišlo je do velikega eksodusu in tragedije, ki jo je spremljal ves svet.

Po Kurdistanu ne leže samo porušene vasi, številni so tudi množični grobovi, ki pa se jih ta čas nihče še ne upa odkopavati, da ne bi zavrlji pogobjanj o ureditvi avtonomnega položaja. Lahko si samo predstavljamo, kakšna strašna pričevanja skriva zemlja. Morda v katerem od grobišč leži denimo tudi tistih 8.000 moških, starih od 12 do 50 let, ki so jih lepega dne odvlekli iz Barzanske doline, vrnili pa se niso nikoli.

Stotisoči Kurdov, ki so pobegnili prek meje, se zdaj vračajo, vendar nočejo nazaj v državna taborišča, marveč na svoje stare domove. Porušene hiše in vasi znova postavljajo. »Vrnitev je edini način, da premagamo Sadama,« pravijo vrnjeni Kurdi. A premagati morajo še kaj drugega, ne samo osvovražena iraškega samodržca, tudi mednarodne spletkarje, ki so za svoje interese pripravljani žrtvovati cele narode. To ta čas čutimo na svoji koži tudi Slovenci. MiM

Nad TV

Neškodljivo streljanje v domači ekran

Sedenje ob televiziji bo poslej bolj zabavno. Gledalec ne bo več nemočno strmlel v ekran, marveč bo imel možnost, da svojo jezo in upravičen bes nad grdimi liki iz filmov ali nad nepriljubljenimi politikmi, nadležnimi komentatorji in neprijetnimi govorniki okroglih miz in podobnega sprosti, in to ne sebi v škodo, se pravi z razbijanjem televizorja.

Majhna črna škatla, ki se ji pravi Video Vigilante in so jo izumili v državi televizije, ZDA, omogoča gledalcem, da se polotijo streljanja osvovraženi likov ali metanja tort v njihov obraz. Vse to se seveda dogaja le na ekranu, videti pa je kar v redu in človek si na neškodljiv način sprosti napetost, ki je konec koncev ni kriv on, ampak presneta televizija. Škatla je elektronska naprava, povezana s televizorjem ter z igralno palico, s pomočjo katere gledalec izbira svoje žrtev med junaki filmov ali med sodelujočimi v rednih televizijskih oddajah. Kadar se odloči za streljanje, se na ekranu izriše ostrostrelni križ, vanj ujame svojo žrtev in pritisne na sprožilno, zasliši se pok, na ekranu se pokaže luknja in ekran se sesipa, vse seveda samo na sliki. Za bolj prijazen ljudi je na voljo metanje torte, ki se po pritisku na gumb razmaže po obrazu žrtev.

Mišljenje ne pozna meja in nedotakljivih tem. F. BUČAR

Celo najbolj surove vojne je mogoče ovenčati s kulturnimi gesli. C. ZLOBEC

Šola, ki samo uči, ne pa vzgaja, je kakor suho drevo, na katerem ne bo več listja ne sadu. P. MOHAR

Resnično mladosten človek živi obrnjen v prihodnost. A. TRSTENJAK

Jajce — zgodovinska ura

Ugotavljanje starosti iz nojevih jajc

Kadar znanstveniki ugotavljajo starost arheoloških ali drugih zelo starih predmetov, se za potrditev natančnih števil pogosto zatečejo k sodobnim metodam ugotavljanja starosti organskih snovi s pomočjo radioaktivnega ogljika. Metoda se je uveljavila in velja za natančno. Vendar ima neko pomanjkljivost; z njo je mogoče ugotavljati le starost predmetov, ki so mlajši od 40.000 let, za predmete iz starejših obdobji ogljikova metoda ni primerna. Za zelo stare stvari imajo znanstveniki sicer na voljo kalijevo—argonsko metodo, ki pa je uporabna za ugotavljanje nad 200.000 let starih stvari. Za vmesno starost znanstveniki nimajo nič zanesljivega in jim v natančnem datiranju zeva kar lepo časovno brezno. Zdjaj bo popolnoma. Na pomoč namreč prihaja najnovejša metoda, in sicer ugotavljanje starosti z lupinami nojevih jajc.

Alison Brooks in še nekaj raziskovalcev z univerze George Washington v ZDA je ugotovilo, da nekatere aminske kisline v lupinah nojevih jajc razpadajo po določljivem redu, ki je zelo počasen in časovno lepo razdeljen. Iz stanja propada teh aminskih kislin je mogoče ugotoviti natančno starost lupin tudi za obdobja starejša od 40.000 let. Odkritje je pomembno, saj so arheologi našli lupine nojevih jajc na številnih arheoloških najdiščih. Zdjaj bodo lahko ugotovili natančno starost najdenin.

Prijazneje do jedrske?

Strah pred jedrsko energijo se je zmanjšal — Vprašljiva študija o černobilski katastrofi

Jedrska energija in z njo jedrske elektrarne doživljajo spremenljivo usodo. Enkrat jih hvalijo in v njih vidijo sijajno prihodnost, drugič jim zbujujo strah in najraje bi se jih znebili kar čez noč. Tudi naša edina jedrska elektrarna ima v svoji zgodovini zapisano oboje: bila nam je v ponos, zdaj jo gledamo postrani in bi ji radi čimprej zaprli vrata. V obeh primerih smo se zgledovali po svetovnem mnenju, nekaj pa tudi po spoznanjih stroke, čeprav slednja ni imela prav odločilne besede pri oblikovanju odnosa javnosti do nuklearke. Zdjaj smo odločeni, da krški jedrski elektrarni zapremo vrata. Toda lahko se izkaže, da se v razvitem svetu drugi ne bodo tako obnašali.

Ta trenutek se namreč odnos do jedrskih elektrarn in jedrske energije sploh ponovno počasi spreminja; vrača se izgubljen zanimanje, hkrati ko strah pred njimi izginja.

Na najnižji točki je bil odnos svetovne in še posebej evropske javnosti do nuklearke in jedrske energije po černobilski katastrofi. Toda čas teče dalje, na odru zgodovine so se zvrstila nova dejanja, ki so začela spreminjati odnos javnosti do jedrske energije. V prvi vrsti je tu vojna v Zalivu, ki je, kakor koli že vojaško uspešna za Zahod, vendarle opozorila razviti svet, da je energetsko preveč vezan na nafto in zaradi tega prepuščen nepredvidljivim Arabcem. V iskanju lastnih energetskih virov se oči strokovnjakov vse pogosteje ozirajo nazaj k jedrski energiji.

Morda so ti strateški premiki v glavah poglavitnih krojačev svetovnega dogajanja pripomogli, da so se pojavile strokovne študije, katerih namen je jasen: pokazati, da jedrske elektrarne in radioaktivno sevanje niso takšen hud bavl — bav, kot jih kažejo zeleni in drugi borci proti jedrski energiji.

Lep primer je najnovejša študija, ki jo je pripravila OZN za vladno v Kremlju. V nji strokovna skupina zaključuje, da černobilska nesreča ni naredila toliko škode prebivalstvu, kot so strokovnjaki sprva ocenjevali. Preiskave in zdravstveni pregledi prebivalstva, ki je bilo med nesrečo obsevano, niso odkrili ne povečane obolevnosti za rakom in ne defektov pri novorojenčkih.

Naravovarstveniki so študijo takoj napadli in jo označili kot znanstveno nekompetentno, saj vanjo niso zajeli prebivalstva, ki je bilo v ožjem območju (do 30 km) jedrske elektrarne, niti pol milijona vojakov in drugih delavcev, ki so bili vključeni v reševalne in gradbene enote, ki so poškodovani blok černobilske elektrarne zalili v betonski sarkofag in čistili radioaktivno onesnaženo okolje. Menijo tudi, da je še prezgodaj za ugotavljanje vpliva černobilske katastrofe na obolevnost za rakom. Ta se bo pokazal šele čez nekaj let.

Toda v prid jedrskim elektrarnam govorijo druge stvari: zaradi fosilnih goriv se pregreva ozračje in učinek tople grede je vse bolj realna nevarnost globalnemu okolju, kislilni dež kot posledica istega vzroka pomeni prav tako nevarnost za okolje, in to stalno ter dolgoročno. Ob teh strahovih, ki so že tu, je strah pred radioaktivnostjo manjši. MiM

Zakaj noge?

Našli okostja zadnjih nog prakita

Večina sesalcev živi na kopnem in ima noge. Kiti in delfini pa žive v morju in nimajo nog. So tudi te morske živali nekaj bivalne na kopnem in se kasneje preselile v morje ter se povsem prilagodile vodnemu okolju? V šoli se tako učijo, učitelji pa ne povedo, da prav trdnih dokazov za take trditve znanost nima. Kit ima sicer zakrnele ostanke zadnjih nog, iz njih pa ni mogoče sklepati, da so mu zadnji udi kdaj resnično služili za hojo. Vprašanja ni rešila tudi najnovejša najdba okamenelih okostij prakitov, kvečjemu ga je še bolj zapletla.

Skupina raziskovalcev pod vodstvom Philipa Gingericha z michiganske univerze je v »paleontološkem rajju«, kot pravijo območju jugozahodno od Kaira, našla okamenela okostja 243 velikih prednikov današnjih kitov, med njimi tudi fosilna okostja zadnjih udov in stopal. Praktiti, katerih okostja so našli, so bivalni pred kakimi 40 milijoni let, plavalni pa so v morju, ki je valovilo na mestu sedanje Egiptovske puščave. Najdba je presenetila, saj se je izkazalo, da je imel praktik zelo šibko okostje zadnjih udov.

»Noge so bile preveč šibke in stopalo premajhno za hojo ali plavanje ali za kakšno drugo podpiranje kitovega telesa,« pravi Gingerich. Meni, da so zadnji udje verjetno imeli vlogo samo pri parjenju, ker so nekakšen podaljšek medenice.

Kaj je s kitom in njegovimi nogami, bodo torej morali znanstveniki še premisliti. Starejših prakitov, kot so jih odkrili, namreč ni.

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba

Jadranka Belavič: Poletni sprehod

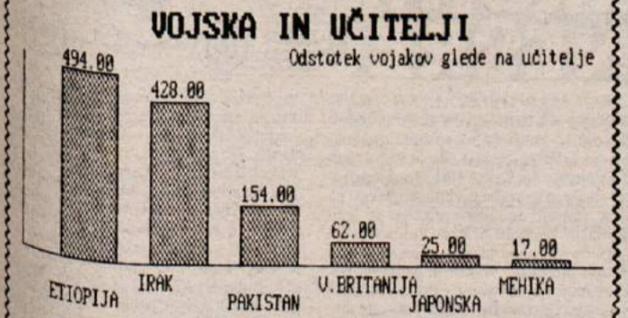
Nekaj mi ni dalo miru, vleklo me je ven, iz hišne samote, onkraj štirih pustih sten, ki jim je prekrasen poletni dan dajal neprijeten in puščoben videz. Počasi sem odšla po asfalti cesti, nato mimo žitnih in ajdovih polj, pokošenih travnikov, prečkala železniško progo in že sem bila v sadovnjaku. Slive so že dozorele. Odtrgala sem si eno in, počasi grizoč sladki sadež, dospela do velike domačije. Hiša je bila srednje velikosti, z visoko rdečo streho. Bela fasada ji je dajala videz novozgrajene, čeprav ni bila. Okna in vrata pa so bila nova, rolete čiste in na novo prebarvane.

Ko sem se vračala domov, sem razmišljala o fantu, o njegovem delu in kmečkem poklicu. Kar sram me je postalo, ko sem uvidela, da se ne morem primerjati z njim. Doma nismo nikoli imeli prave kmetije, le njivico, ki nam je služila za krompir in povrtino.

Mi, ki živimo v mestu, ne vemo več, kaj je pravo delo na prostem, kaj je prijetna utrujenost in zavest opravljenega dela. Daleč od nas je že vse to. Škoda.

svet v številkah

Kadar v posameznih državah preštejejo izdatke za vojsko, pogosto navajajo le zneske, kar pa ni najboljši kazalec. Precej bolj zgovorni so primerjalni podatki, denimo, v kakšnem razmerju so izdatki za socialno z vojaškimi izdatki. Današnji graf kaže, koliko je vojakov v odstotkih glede na število učiteljev v nekaj izbranih državah. Podatki so presenetljivi: revne države se v tem pogledu obnašajo, kot bi bile najbogatejše.

Že več reda v prometu?

Sprotno odpravljanje slabosti v novomeškem prometu po izgradnji mosta

NOVO MESTO — Novi novomeški most na Loku služi svojemu namenu še skoraj mesec in pol. Pred njegovo dograditvijo je bila narejena posebna študija, kako po tej dolgi časi pričakovani pridobiti speljati promet v mestu, da bi tekla kar najbolje. Takoj se je pokazalo nekaj pomanjkljivosti, ki so že ali še bodo odpravljene, težje pa je s potrebnim spremembo nekaterih navad ljudi glede prevozov z enega konca mesta na drugega.

Neustrezne semaforški program s prekratnim intervalom za promet iz bršlinske smeri v križišču mosta z Ljubljansko cesto so že popravili. Semaforju v tem križišču pa bodo dodali še puščico za desno zavijanje. S tem bi omogočili hitrejšje odvijanje prometa iz preobremenjenega križišča pri Ljubljanski banki proti Bršlinju. Občasne daljše kolone na Cesti komandanta Staneta, ki je v sedanji prometni ureditvi edini izhod iz mestnega jedra, pa naj bi bistveno zmanjšala še načrtovana rekonstrukcija križišča s postavitvijo semaforjev vred pri Ljubljanski banki, ki bi jo morali čimprej izpeljati. Križišče mosta z Roško cesto je »prešibko«, manjka poseben pas za zavijanje v desno na most.

V sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora resno jemljejo tudi

predloge o ponovno dvosmernem prometu na kandijskem mostu, vendar jih je treba presojati v povezavi z načrti glede mestnega jedra in učinki v odvijanju prometa. Neurejeno parkiranje v mestnem središču pa se ne da rešiti s prometnim režimom, ki se nanaša na gibajoči promet.

Prepovedi zavijanja v levo k zdravstvenemu domu večina ne upošteva (predvidena je ureditev novega dostopa), nekaj je tudi nespoštovanja prometne signalizacije v kandijskem križišču glede zavijanja v levo, pa tudi po kandijskem mostu se še da srečati vozilo, ki pelje v prepovedano smer. Opazno je tudi, da ljudje težko spreminjajo navade, saj mnogi iz smeri Zabje vasi še naprej vozijo v Bršljin skozi mesto, namesto da bi preko novega mosta. Na splošno pa se po oceni sekretariata promet v Novem mestu zdaj odvíja za dovoljivo. Da pa bi bilo stanje v prometu še boljše, mora tudi na zahtevo občinske vlade sekretariat pripraviti celovit predlog ukrepov. Z. L.-D.

UTRUJENI VLOMILEC

KOČEVIJE — V noči od 18. na 19. junij je bilo vlomljeno v samopostrežni oddelk kočevske Name, in sicer tako, da je vlomilec razbil šipo pri oddelku zelenjave. Založil se je z zabojem piva in čipsom ter odšel v zgornje nadstropje Name, kjer je razmetal razno blago, končno pa pristal v videoteki, kjer je pil in gledal filme. Ni znano, če ga je utrudila pijača ali pa so bili filmi dolgočasni. Dejstvo pa je, da je med gledanjem filmov zaspal in da so spečega zjutraj prijeli. Gre za mladoletnika iz Kočevja.

VLOM V NEDOGRAJENO HIŠO

DOLENJI KOT — Še neznan storilec je v noči na 21. junij vlomil v nedograjeno stanovanjsko hišo Ljubljancana Zlatka Kočaka v Dolenjem Kotu. Vlomilec je odnesel vibracijski vrtilni stroj, tračni brusilnik, krožno žago in kotno brusilko, tako da je Koščak odkodovan kar za 80.000 din.

PREVRNIL SE JE S TRAKTORJEM

TREBNJE — 37-letni Pavel Mlakar z Gornjega Podšumberka pri Trebnjem je 23. junija ob 14.30 peljal traktor, h kateremu je imel pripet mešalec za seno, po travnati poti blizu stanovanjske hiše. Zaradi precejšnjega naklona poti in voznikove nepredvidnosti se je traktor med vožnjo prevrnil, pri čemer se je Mlakar ranil in se sedaj zdravi v novomeški bolnišnici.

Erika Špehar

Franci Lakner

Črnomaljški na olimpiadi

Špeharjeva in Lakner prejela srebrni medalji na belgijski olimpiadi duševno prizadetih

ČRNOMELJ — Na nacionalni olimpiadi, organizirani po mednarodnih pravilih specialnega olimpijskega gibanja, ki je bila maja v Bruslju, so med 2.300 duševno prizadetimi iz 60 belgijskih zavodov in desetih gostujočih držav tekmovali tudi Jugoslavlani. V ekipi, ki je predstavljala razpadajočo Jugoslavijo, so bili tekmovalci iz Črnomlja, Novega mesta, Domžal, Ljubljane in Reke.

Varovanci črnomaljskih delavnic pod posebnimi pogoji so se letos prvič udeležili tovrstne prireditve, saj so doslej sodelovali predvsem delavnice iz večjih mest, ki imajo boljše razvito športno dejavnost. »Lani smo tudi v naših delavnicah začeli posvečati športu večjo pozornost ter sodelovali na športno-družabnih srečanjih Dolenjske in Bele krajine. Vemo, da pri nas nimamo takšnih možnosti za razvoj športa kot v delavnicah, kjer je celodnevna oskrba, hkrati pa se vzgojitelji zavedamo, da tega področja ne smemo zanemariti. Delo naših gojenčev je namreč predvsem sedeče, zato

potrebujejo še toliko več razgibanja. « meni Stane Križ, ki ima sicer na skrbi proizvodnjo v črnomaljskih delavnicah pod posebnimi pogoji, ki je kot mentor spremljal gojence na belgijski olimpiadi.

Iz črnomaljskih delavnic sta se tekmovalca udeležila Erika Špehar s Tanče gore in Franci Lakner s Suhorja pri Vinici. Erika, ki se ji je najbolj vrisnilo v spomin prav njeno prvo zaresno tekmovalno, je v svoji skupini v teku na 200 metrov osvojila 2. mesto, na 100 metrov pa peto. Prav tako je bil Franci drugi v teku na 400 metrov, medtem ko je bil v skoku v daljino četrty. »To je uspeh tako za naše delavnice kot za varovanje ter hkrati potrjuje večjo pozornost ter sodelovali na športno-družabnih srečanjih Dolenjske in Bele krajine. Vemo, da pri nas nimamo takšnih možnosti za razvoj športa kot v delavnicah, kjer je celodnevna oskrba, hkrati pa se vzgojitelji zavedamo, da tega področja ne smemo zanemariti. Delo naših gojenčev je namreč predvsem sedeče, zato

M. B.-J.

Nov velik Štangljev uspeh

Zmaga na mednarodni generalki za odhod na svetovno kolesarsko prvenstvo

NOVO MESTO — Gorazd Štangljev postaja s svojo vrhunsko formo eden največjih kandidatov za osvojitev odličja na

ZNOVA ZMAGI NA MIRNO

NOVO MESTO — Občinska balinarska zveza je pred dnevi pripravila dolejško prvenstvo v bližini in izbijanju, udeležilo pa se ga je 16 tekmovalcev. Zmagal je Mirenčan Božo Kolenc, sledijo: Jaklič (Krmelj), Jerovšek (Mirma), Bevc (Krmelj), itd. Nekaj dni kasneje je bilo na igrišču Doma starejših občanov v Šmihelu prvenstvo Dolenjske v pozicijskem izbijanju. Zmaga je po zaslugi Milana Skufce z znova odšla na Mirno, sledijo: Drenovec (IMV Novo mesto), Kolenc (Mirma), Markovič (Krmelj), itd.

RK DOBOVA IMA NOVEGA PREDSEDNIKA

DOBOVA — Dobovski rokometiški klub so letošnje prvenstvo v SRL sklenili na dromber 9. mestu, so pred dnevi dobili novo vodstvo. Stane Ostrelčič, ki je bil v klubu celo desetletje, najprej kot igralce, nato pa kot trener in končno v vlogi predsednika in je zagotovo med najzlažnejšimi za razcvet dobovskega rokometaja, je svoje mesto prepustil Darku Semuliču. Z. KEZMAN

ŽOGOBRCARSKI TURNIR

ČRNOMELJ — NK Bela krajina pripravljata v soboto, 6. julija, turnir v malem nogometu. Pričel se bo ob 8. uri. Organizatorji sprejemajo prijave pred pričetkom turnirja, ko bo tudi žrebanje. Prijavnina znaša 1.000 din. Najboljše čakajo lepe nagrade. Vse ostale informacije dobite v popoldanskih urah na telefon 52-500.

LIK išče novega trenerja

Tone Krkovič o letošnji sezoni kočevskih odbojkaric — Pravi čas najti trenerja prve ekipe

KOČEVIJE — Le imenitnemu finišu v zadnjih kolih prvenstva se imajo odbojkarice kočevskega Lika zahvaliti, da so si zagotovile obstanek v društvu drugoligašev tudi za naslednjo tekmovalno sezono. Tri zaporedne zmage nad slovenskimi ekipami so smele na tekmar. Za nameček so nam jo zagodile še poškodbe. V takšnem položaju kaj več od nas ni bilo pričakovati. Sreča v nesreči pa je bila, da so s tem dobile priložnost nekatere mlajše igralke, in reči je treba, da so jo vceloti izkoristile. Za prihod

nost odbojke v Kočevju res ni bojzani. «

Po besedah Krkoviča so jim najbolj zagodile ekipe iz Bosne in Hercegovine, še lani objektivno precej slabše od Kočevk, tokrat pa je bil izkupiček na njihovi strani. S temi točkami bi bile igralke Lika tik pod vrhom prvenstvene lestvice, navsezadnje bi si to mesto z igrjo, ki so jo pokazale prav proti najmočnejšim ekipam, Kočevke tudi zaslužile. In to brez Maje Uran, katere odhod v vrste reškega prvligaša so nekateri povezovali s propadom kočevske ženske odbojke. Ne glede na srečen konec letošnjega prvenstva pa klubsko upravo v letnem premoru čaka veliko dela. V prvi vrsti bo potrebno najti trenerja prve ekipe, kajti želja Tonea Krkoviča je, da se vrne na delo z mladimi. Sicer se lahko ponovi lanski primer, ko je ekipa prvenstvo pričakala brez trenerja in iz vsega nekaj dnevi skupnih priprav. M. G.-č.

TRADICIONALNO BRCANJE V PODLOGU

VELIKI PODLOG — NK Gorica in okrepčevalnica Rimljanček Drnovo pripravljata v nedeljo, 7. julija, tradicionalni turnir v malem nogometu. Pričel se bo ob 8. uri, prijave pa sprejemajo pred pričetkom turnirja na igrišču v Velikem Podlogu. Tri najboljše ekipe čakajo bogate denarne in praktične nagrade.

KOGOJ V IMENITNI FORMI

HESSEN — V tem nemškem mestu je bilo v soboto odprto prvenstvo triatloncev, ki se ga je udeležilo kar 250 tekmovalcev iz 22 nemških klubov. Med nastopajočimi je bil tudi član novomeškega Triatlon kluba, Igor Kogoj, ki je na koncu zasedel imenitno tretje mesto. Po dveh kilometrih plavanja je bil 15., po 84 kilometrih kolesarjenja se je povzpela na 9. mesto, nato pa je v teku na 20 km dosegel najboljši čas in se prebil na zmagovalne stopnice. Kogoj je bila to ena zadnjih preizkušenj pred kvalifikacijami za nastop na svetovnem prvenstvu, ki bodo 14. julija v nemškem Rothu.

TURNIR OB JUBILEJU

OTOČEC — Športno društvo Stari grad iz Otočca organizira v nedeljo, 30. junija, v počastitev svoje 15-letnice turnir v malem nogometu. Pričel se bo ob 7. uri, prijavi pa se bo moč tega jutra na igrišču, kjer bo tudi žrebanje. Organizatorji obljubljajo lepe nagrade, vse ostale informacije pa je moč dobiti dopoldne na telefon 24-796.

Inles brez dveh najboljših igralcev

Klubsko upravo čaka veliko dela

RIBNICA — Povsem na dlani je že, da bodo rokometiški ribniški Inlesa Rika novo tekmovalno sezono pričakali v precej spremenjeni postavi. Dva najboljša igralca, ki sta že dalj časa tarča številnih prvligaških ekip, bosta zamenjala klubski dres Inlesa z novim.

Beno Lapajne je že podpisal za novega prvligaša Pivovarno Laško iz Celja, medtem ko bo Tomaž Tomšič v prihodnji sezoni najverjetneje zaigral za zagrebški Medveščak, s katerim je pred dnevi že bil na turneji po Nemčiji. Prav tako je jasno, da dosednji trener Andrej Mate ne bo več vadal prve ekipe, pač pa se bo posvetil delu v klubski upravi, njegovega namestnika pa ta čas še iščejo. Jasno je, da ga bodo poiskali v vrstah kluba. V takšnem položaju in z visokimi željami v novi tekmovalni sezoni bodo morali Ribničani seveda poseči po okrepih od drugod, predvsem iz Kočevja. Sicer pa bo vse veliko jasneje po prestopnem roku, ki se veljajo konec meseca. M. G.-č.

Novotehna šesta v državi

Uspešen nastop pionirske vrste na državnem namiznoteniskem prvenstvu v Novem Sadu

NOVO MESTO — Prejšnji teden je bilo v Novem Sadu letošnje državno prvenstvo najboljših pionirskih namiznoteniskih vrst Jugoslavije. Slovenijo sta na tem tekmovalnem zastopali ekipi koprške Semedele in novomeške Novotenne, ki sta med dvanajstimi moštvi zasedli mesti v sredini končne razpredelnice.

Novomeščanom se je očitno poznalo, da so na igrišču stopili tako rekoč iz avtobusa, saj so prvo srečanje izgubili proti nasprotniku, ki je kasneje v končnem seštevku pristal za njimi. Tako je Novotehna v prvem kolu klonila proti Bregalnici s 3:5, v drugem kolu jih je s 5:1 premagala vrsta Tamerina, v tretjem pa kar s 5:0 ekipa Rudhema Kreke iz Tuzle. Šele v finalu je mlada novomeška vrsta, za katero so igrali Miklič, Kralj, Retelj in Vertuš, pokazala pravo igrjo in najprej v četrtem kolu s 5:1 premagala Smeding, nato pa v zadnjem kolu predtekmovalca še Radničkega s 5:3. S tema zmagama so mladi Novomeščani v

V soboto jubilejni 10. mirnopeški tek

Start prireditve bo ob 17. uri

MIRNA PEČ — V soboto, 29. junija, bodo Športna zveza Slovenije, Atletska zveza Slovenije in poseben organizacijski odbor Mirnopeškega teka pripravili že 10. jubilejni prireditev, katere generalni pokrovitelj je tudi letos Tovarna zdravil Krka. Start letošnjega teka bo ob 17. uri, ko bodo odšli na progo tako udeleženci 21 kilometrov dolgega malega maratona, ki šteje za odprto prvenstvo Slovenije in dolejško prvenstvo ter za priznanje RTV Slovenije »Kavelj-korenina«, kot udeleženci desetkilometrskoga

ga trimskega teka. Šest minut zatem bo start teka pionirjev na 1.500 metrov, ob 17.20 pa tek pionirjev na 600 metrov.

Udeleženci v malem maratonu bodo organizatorji razdelili v devet kategorij od mladincev do veterank; v trimskega teka bosta le kategoriji moških in žensk, v po dve starostni kategoriji pa bodo razdeljeni tudi pionirji in pionirke. Zadnji rok za redne prijave se je iztekel že včeraj, vendar bo organizator za zamudnike sprejel prijave še do sobote, le da bo prijavnina zanje 70, in ne več 50 din. Vse udeležence letošnje jubilejne desete tekaške prireditve čakajo prvoosebne spominske medalje, 40 prvovrščenih moških in 10 prvovrščenih žensk v malem maratonu čakajo atletske majice, najboljši pa seveda še medalje in darila. Ni ovede ob tem dodati, da je posebna nagrada organizatorjev namenjena tudi tekaču, ki mu bo uspelo izboljšati rekord malega maratona, ki ga je z 1:07,32 v letu 1989 postavil Ptujčan Mirko Vindič.

Po končani prireditvi bo družabni večer. Vabljeni v Mirno Peč!

Štiriletni otrok popil strup ekalux

Za življenje Robija se zdravniki še borijo

STRAŽA — V času, ko nastajajo te vrstice, lahko le upamo, da se tragedija, do katere je prišlo v petek, 21. junija, okoli 18.30 na njeni blizu Straže, ne bo končala z najhujšim. Zdravniki v novomeški bolnišnici se namreč še zmeraj borijo za življenje štiriletnega Robija K.

Fantič se je tisto popoldne skupaj s starši na traktorju pripeljal na njivo krompirja. In medtem ko sta oče in mati škropila krompir, se je mali Robi igral ob traktorju in tam našel litro steklenico strupa ekalux. Otroška radovednost mu ni dala miru; koliko strupa je zaužil, ni natančno znano. Le upati je, da mu popita količina ne bo vzela šele začetega življenja.

Gozdni zločin v Češnjevku

Pravkar kupljeni gozd pri Nemški vasi je Rajko Bevc brez odkazila povsem izsekal

NOVO MESTO — Nedovoljene sečnje so se na območju Gozdnega gospodarstva Novo mesto v zadnjem času močno povečale, kar poznavalci pripisujejo v prvi vrsti neurejeni gozdarski zakonodaji oziroma nespoštovanju sedanjega zakona o gozdovih, ki velja, dokler ne bo sprejet nov. Potuho takemu nedovoljenemu početu dajejo ali pa ga celo neposredno spodbujajo taka historična blebetanja, kot je tisto, da je sedanji zakon o gozdovih boljše visticen in da neupoštevanje takega zakona ni prekršek. Seveda je tako besedičenje sprto z vsakim pravnim redom in v nasprotju s kakršnimkoli prizadevanjem za pravno in urejeno državo. In taki »pravni inovatorji« si lahko naložijo na svoja pleča večino od 3.300 kubičnih metrov lesa ugotovljenih nedovoljenih sečenj na območju GG Novo mesto v prvih štirih mesecih tega leta. Od teh 3.300 kubičnih metrov nedovoljenih sečenj je bilo 441 kubičnih »pridobljenih« s sečnjo na golo, skupaj pa je bilo golosekov za 2,85 ha. To je bilo, kot reče, v prvih štirih letošnjih mesecih. Samo maja pa je bilo več nedovoljenih sečenj kot prej v štirih mesecih skupaj! Nedovoljene sečnje morajo ugotovljati gozdarji, republiški gozdni inšpektor pa je posebej zadolžil medobčinske oziroma občinske inšpektorje, da pri vsaki nedovoljeni sečnji in neurejenem gozdnem redu dosledno ukrepajo in kršilce prijavljajo sodniku za prekrške ali tožilstvu, če gre za kaznivo dejanje.

Posebej drastičen primer nedovoljene sečnje so pred kratkim odkrili v trebanjski občini. Rajko Bevc iz Zagorja, pošta Lesično, je pred kratkim kupil 2,3 ha gozda v k.o. Češnjevk pri Nemški vasi in potem tam v nekaj dneh v dobro organizirani akciji posekal tako rekoč vse, kar je bilo kaj vrednega. Točnega podatka o posekanem lesu še ni, ker revirni gozdar zaradi kupov sečnih odpadkov še ni uspel izmeriti vseh panjev. Je pa že do sedaj ugotovljeno, da je posekano 337 kubičnih metrov iglavcev (skoraj izključno smreka) in 50 kubičnih listavcev (v glavnem hrast). Računajo, da bo končna izmera pokazala, da je bilo posekanega skupaj najmanj 500 kubičnih metrov. Na skoraj polovici površine gre za golosek. Bevc sicer zatrjuje, da je bil ta posek potreben in upravičen in da bo to, če bo potrebno, dokazal tudi strokovnjak z gozdarske fakultete, povsem drugačnega mnenja pa je medobčinski gozdarski inšpektor, ki meni, da gre za kaznivo dejanje uničevanja gozda in bo zato poslal ovadbo javnemu tožilstvu. Po kazenskem zakonu je za tako dejanje zagrožena kazen do enega leta zapor. Poleg tega bo inšpektor izdal tudi odločbo o vzpostavitvi gozdnega reda na tej parceli in odločbo o obnovi gozda na stroške lastnika.

V oddelku, v katerem je Bevc gozd in ki meri 25 hektarjev, je zaradi te nedovoljene sečnje predpisani 10-letni etat že presežen za 320 kubičnih metrov in naslednjih 5 let noben drug lastnik gozda v tem oddelku ne bi smel sekati iglavcev. Po besedah inšpektorja Kruljaca bi bilo v Bevcem gozdu res potrebno in koristno postopno posekati 100 do 150 kubičnih iglavcev, nikakor pa ne toliko in naenkrat. Sestoj, ki ga je Bevc posekal, je bil star okoli 70 let in je bil v fazi najboljšega priraščanja.

Rajko Bevc je že pred kakšnimi 10 leti, ko je bil še poslovodja trgovine v Mirni Peči, naredil nekaj podobnega. Takrat je prav tako kupil okoli 2 ha gozda blizu Dolenjskih Toplic in ga na golo posekal. Glede na krivično kampanjo proti »boljševističnemu« zakonu o gozdovih in trmasto zavzemanje za sekanje brez odkazila lahko pričakujemo, da bo iz teh vrst Bevc kot prvobojnik na tem področju dobil podporo in priznanje.

A. BARTEJL

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 28. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.35 in 14.50 — 1.05 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
SORODNIKI IZ LAZIN, otroška
nanizanka, 4/5
CHRISTABELE, ponovitev 2. de-
la angl. nadalj.
10.25 VIDEO STRANI
15.05 VIDEO STRANI
15.15 MOZAIK: TEDNIK, ponovitev
16.20 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MARLBORO MUSIC SHOW,
ponovitev
18.30 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE:
NEVARNI ZALIV, kanadska na-
niz., 2/20
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 SLAVNOSTNI KONCERT OB
SVETOVNEM SLOVENSKEM
KONGRESU
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
DRAGI JOHN, amer. naniz.,
19/23
FINANČNI SVETOVALEC, angl.
film
SKRIVNI KABARET, angl. show
program, 4/6
0.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.00 Satelitski programi — 18.00 Vide-
omeh — 18.30 Studio Maribor — 19.30
Dnevnik — 20.00 Zrcalo tedna — 20.15
Kronika svetovnega slovenskega kongre-
sa — 20.45 Razglednice Clivea Jamesa
(angl. dok. serija, 4/5) — 21.35 V Cityju
(angl. naniz., 7/13) — 22.25 Oči kritike
— 23.05 Satelitski programi — 0.00
Yutel

HTV 1

9.30 Poročila — 9.35 TV koledar — 9.45
Družinski album (ameriška angleščina,
18/26) — 10.15 Mati zemlja (otroška se-
rija) — 10.45 Poletni program — 14.45
Poročila — 14.40 TV koledar — 15.00
Prezrli ste, pogledite — 17.40 Mati zemlja
(otroška serija, 2/4) — 18.15 Hrvaška
danes — 18.45 Prvi vtisi (amer. naniz.,
6/8) — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik
1 — 20.00 Born beautiful (amer. film) —

21.50 Dnevnik 2 — 22.10 Paracelsus
(angl. nadalj., 3/8) — 23.00 Ekran brez
okvira — 0.30 Yutel — 1.30 Poročila

SOBOTA, 29. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.20 in 14.30 — 1.25 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 RADOVEDNI TAČEK
9.20 ALF
9.45 KLOBUK KLOBUK
10.45 SORODNIKI IZ LAZIN
11.10 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.40 VEČERNI GOST
12.30 OČI KRITIKE
13.10 VIDEO STRANI
14.45 VIDEO STRANI
14.55 20. TEKMOVANJE UČENCEV
IN ŠTUDENTOV GLASBE SLO-
VENIJE, 2. del
15.40 PUSTOLOVŠČINE ROBINA
HOODA, amer. film
17.20 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
18.30 PROSTOZIDARJI OD BLIZU,
ponovitev angl. dok. serije, 1/6
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 ONA + ON
22.05 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.30 SOVA:
NA ZDRAVJE!, amer. naniz., 18
30
TWIN PEAKS, amer. nadalj., 24.
del
ST. IVES, amer. film
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 18.25 Rim: EP v košarki (pre-
nos tekme za 3. mesto, če igra Jug.)
13.45 Frankfurt: evropski pokal v atletiki
— 17.00 Satelitski programi — 19.00
Muppet show — 19.30 Dnevnik — 20.15
Kronika svetovnega slovenskega kongre-
sa — 20.45 Rim: EP v košarki, finale —
22.30 Filmske uspešnice: Rojen za base-
ball (amer. film) — 0.50 Yutel

HTV 1

9.30 Poročila — 9.35 TV koledar — 9.45

Sporod za otroke — 10.45 Alf (amer. na-
niz.) — 11.15 Vrtočlatica (oddaja o fil-
mu) — 12.15 Igrani film — 14.00 Ho-
botnica (italij. nadalj., 4/13) — 15.10
Flash Gordon (amer. animirani film) —
16.40 Ciklus filmov Nikole Babića —
17.05 Sedmi čut — 17.20 Poročila —
17.25 Narodna glasba — 17.55 TV teden
— 18.10 TV razstava — 18.25 Lorna
Doone (TV nadalj., 1/4) — 18.55 Den-
ver, poslednji dinosaver (amer. risana seri-
ja) — 19.30 Dnevnik 1 — 20.05 Igrani
film — 21.45 Razseljena Hrvaška —
22.30 Dnevnik 2 — 22.50 Športna sobota
— 23.10 Fluid (zabavnoglasbena oddaja)
— 23.55 Yutel — 0.45 Poročila

NEDELJA, 30. VI.

SLOVENIJA 1

8.40 — 0.05 TELETEKST
8.55 VIDEO STRANI
9.05 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
NEVARNI ZALIV, kanadska na-
dalj., 3/20
10.30 BOLJŠE ŽIVLJENJE, humor.
nadalj. TV BG, 5/14
11.10 ALPSKI VEČER BLEJ '91
11.40 OBZORJA DUHA
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 PRISLUHNI MO TIŠINI
13.10 TITANIC, ponovitev
14.40 SAGA O FORSYTHIH, nadalj.,
24/26
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 SAMORASTNIKI, slov. film
18.35 DEKLICA Z ZLATIMI PRSTI
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 NEUNIČLJIVI, nadalj. HTV, 1/8
20.40 EPP
20.45 ZDRAVO
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
POLNA HIŠA, amer. naniz., 2/22
CAMPION, angl. naniz. 6/8
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.15 Evr. pokal v atletiki
14.15 Športno popoldne — 19.30 Dnev-
nik — 20.00 Poznavalec piva (angl. dok.
serija, 4/6) — 20.30 Ciklus filmov Carlo-
sa Saura: Antonieta (franc.-mehiški film)
— 22.15 Rod Stewart (zabavnoglasbena

oddaja) — 22.45 Športni pregled —
23.30 Yutel

HTV 1

10.45 Poročila — 10.50 TV koledar —
11.00 Nedeljsko popoldne — 12.00 Kme-
tijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05
Serijski film — 13.55 Izobraževalna od-
daja — 14.25 Nedeljsko popoldne —
18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča —
19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski
program — 21.35 Boj za demokracijo
(dok. serija) — 22.35 Dnevnik 2 — 22.55
Športni pregled — 23.40 Glasbena oddaja
— 0.35 Yutel; Poročila

PONEDELJEK, 1. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.40 in 14.40 — 0.40 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
10.30 VIDEO STRANI
14.55 VIDEO STRANI
15.05 ZDRAVO, ponovitev
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK, ponovitev
UTRIP, ZRCALO TEDNA
18.35 SPORED ZA OTROKE
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 NORE GOBE, drama HTV
21.15 OSMI DAN
22.00 DNEVNIK 3
22.25 400 LET SLOVENSKE GLAS-
BE, 21. oddaja
23.10 SOVA:
SIMPSONOVI, amer. animirana
naniz., 5/13
CAMPION, angl. naniz., 7/8
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.00 Wimbledon: tenis
18.30 Satelitski programi — 19.30 Dnev-
nik — 20.00 Žarišče — 20.30 Studio
Ljubljana — 21.30 Po sledih napredka —
22.00 Sedma steza (športna oddaja) —
22.20 Rezervirano za šanson — 23.40
Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar —
10.00 Izobraževalna oddaja — 10.30
Otroški program — 11.00 Poletno do-
poldne — 14.45 Poročila — 14.50 TV ko-
ledar — 15.00 Prezrli ste, pogledite —
18.00 Poročila — 18.15 Otroški program
— 18.45 Izobraževalna oddaja — 19.15
Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00
Igrana serija — 20.50 Zunanja politika —
21.20 Dnevnik 2 — 21.45 Kinoteka —
23.15 Yutel ...Poročila

TOREK, 2. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.05 in 16.00 — 0.05 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.00 SEDMA STEZA
10.20 OSMI DAN
16.15 VIDEO STRANI
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 INGVERJEVO DREVO, angl.
nadalj., 4/4
21.10 NOVOSTI ZALOŽB
21.20 MEDNARODNA OBZORJA -
ŠVICA
21.50 GLASBENI PORTRETI: GORAN
BREGOVIČ
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
PUJSOVI DOSJEJI, angl. naniz.,
5/14
CAMPION, angl. naniz. 8/8
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 15.00 Wimbledon: tenis
18.00 Satelitski programi — 19.00 Naši
pevski zbori pojejo pesmi sodobnih skla-
dateljev — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ža-
rišče — 20.30 Studio 2 Koper — 21.30
Žrebanje lota — 21.35 Glasbena oddaja
— 23.35 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar —
10.00 Izobraževalna oddaja — 10.30
Otroški program — 11.00 Poletni pro-
gram — 14.45 Poročila — 14.50 TV ko-
ledar — 15.00 Prezrli ste, pogledite —
18.00 Poročila — 18.15 Otroški program
— 18.45 Poljudnoznanstvena oddaja —
19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 —
20.00 Serijski film — 21.00 Žrebanje lota
— 21.10 Kontaktna oddaja — 22.10
Dnevnik 2 — 22.35 Kino-klub — 0.05
Yutel; Poročila

SREDA, 3. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 12.10 in 15.55 — 0.05 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ŽIVŽAV
9.55 NORE GOBE, drama HTV
11.00 INGVERJEVO DREVO,
angl. nadalj., 4/4

16.10 VIDEO STRANI
16.25 SOVA, ponovitev
17.50 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 KLUB KLOBUK, kontaktna od-
daja
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
TAKŠNA IN DRUGAČNA SRE-
ČA, avstrijski film
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.40 SOVA:
ALF, amer. naniz.
DRŽAVNI UDAR PO BRITAN-
SKO, angl. nadalj., 1/3
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.00 Wimbledon: tenis
18.00 Satelitski programi — 19.00 Studio
Maribor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ža-
rišče — 20.30 J. Massnet: Therese (opera)
— 22.05 Svet poroča — 22.50 Yutel

ČETRTEK, 4. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.25 in 16.30 — 0.25 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
10.15 VIDEO STRANI
16.45 VIDEO STRANI
17.00 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK
PO SLEDEH NAPREDKA
IN
18.35 SPORED ZA OTROKE
MLADE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 CHRISTABEL, angl. nadalj., 3/4
21.10 TEDNIK
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.35 SOVA:
DRŽAVNI UDAR PO BRITAN-
SKO, angl. nadalj.
0.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 15.00 Wimbledon: tenis
18.30 Satelitski programi — 19.30 Dnev-
nik — 20.00 Žarišče — 20.30 Studio
Ljubljana — 21.30 Prostožidarji od blizu
(angl. dok. serija, 2/6) — 22.00 Mali
koncert — 22.05 Yutel

»ODGOVOR NA POTREBE VAŠEGA AVTOMOBILA«

V NOVOTEHNI odgovarjamo
na potrebe in pričakovanja last-
nikov vozil VW-AUDI, (GOLF,
JETTA, PASSAT, AUDI), ŠKO-
DA, in FIAT-ZASTAVA.

OD 27. JUNIJA DO 17.
JULIJA

smo pripravili posebno prilago-
jen program uslug vsak delovni
dan

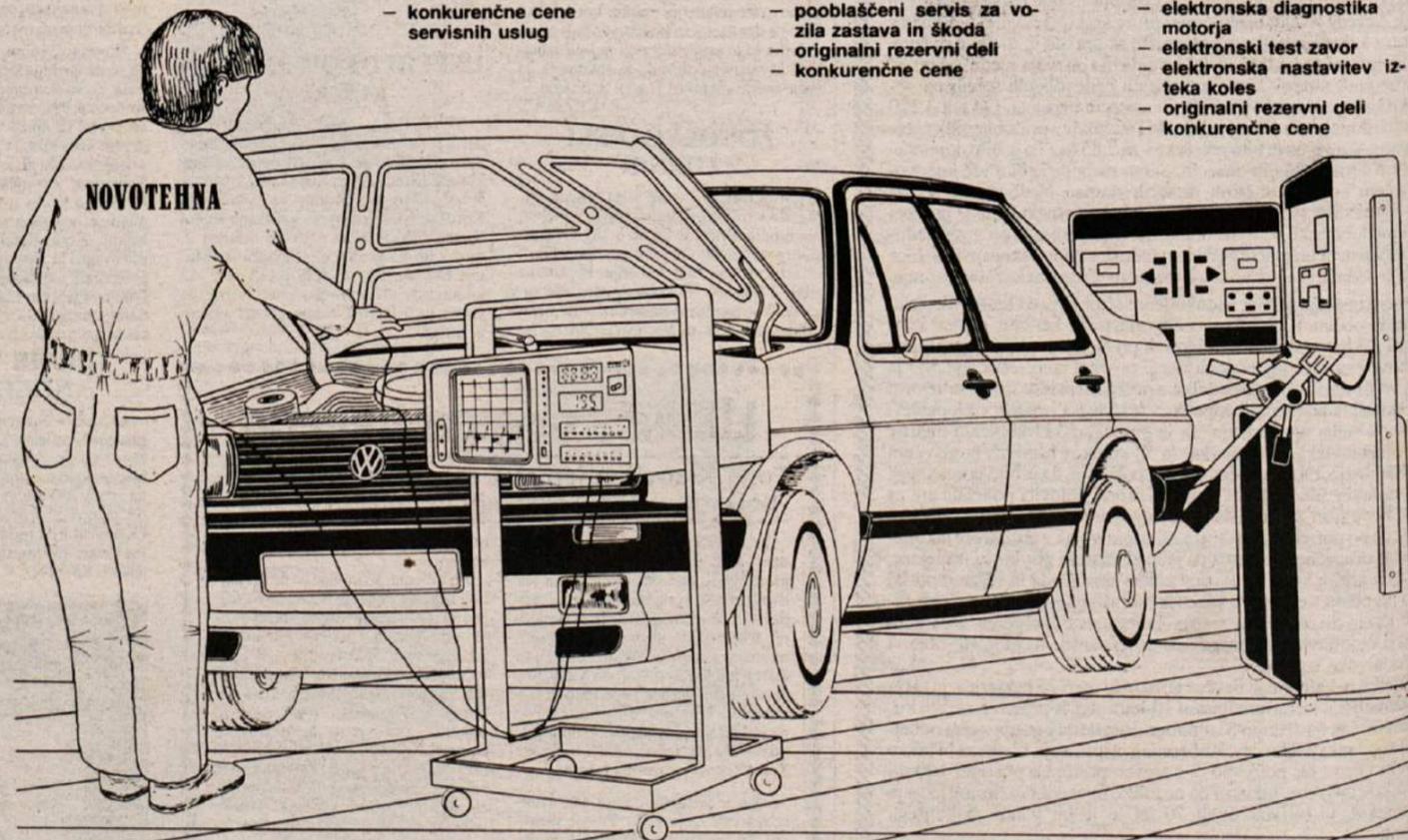
OD 7.00 DO 17.00.

Ob redni pomoči za vzdrževanje
vašega vozila vam nudimo tudi
10 % POPUST
za delo in brezplačen nasvet za
kasnejše vzdrževanje vašega
vozila.

Dodatna
UGODNOST za **VSAKEGA**
20. KORISTNIKA USLUG
v tem času.

Brezplačno delo pri
naslednjem preventivnem
pregledu.

NOVOTEHNA
AVTOMOBIL

ZASTAVA FIAT

SERVIS NOVO MESTO

— konkurenčne cene
servisnih uslug

ZASTAVA ŠKODA

SERVIS TREBNJE

— pooblaščen servis za vo-
zila zastava in škoda
— originalni rezervni deli
— konkurenčne cene

Volkswagen ZASTAVA

SERVIS METLIKA

— elektronska diagnostika
motorja
— elektronski test zavor
— elektronska nastavitve iz-
teka koles
— originalni rezervni deli
— konkurenčne cene

— **SERVIS NOVO MESTO, ŠMIHELSKA 12, tel.: 21-538**
— **SERVIS TREBNJE, POD GRADOM 9, tel.: 44-025**
— **SERVIS METLIKA, CESTA 15. BRIGADE 1, tel.: 58-197**

Brežiški šport pod vprašajem

Da Suha krajina ne bo žejna

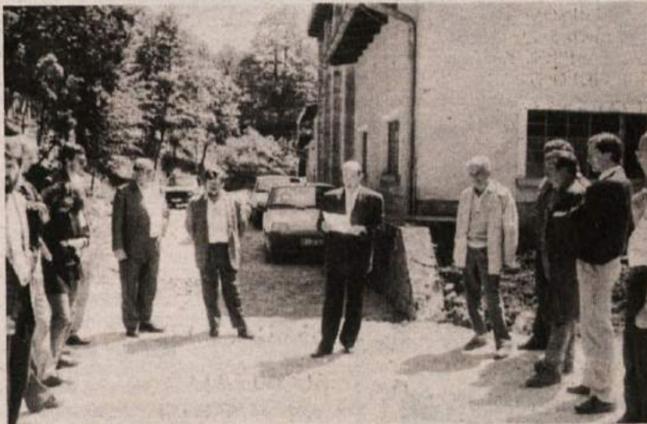
Slovesnost v Globočcu pri Zagradcu — Iz zanimive zgodovine — Ban dr. Natlačen zasadil prvo lopato — Za takratne razmere sodobna čistilna naprava

GLOBOČEC — Prejšnji četrtek so na manjši slovesnosti v Globočcu pri Zagradcu v Suhi krajini predali namenu obnovljeno čistilno napravo za tamkajšnji vodovod. Gre za izredno pomembno zadevo za suhokranjske kraje, saj iz zajetja v Globočcu dobivajo vode kraji v grosupeljskem, novomeškem in celo v kočevskem delu Suhe krajine. Ta vodovod danes oskrbuje s pitno vodo vasi okoli izvira Krke in skoraj celotno Suho krajino na desni strani Krke od Zagradca do Dvora. Sanacija čistilne naprave je stala blizu 2,2 milijona dinarjev, 70 odst. potrebnega denarja je prispevala občina Novo mesto, ostalo pa občina Grosuplje. Investitor teh del je bilo Komunalno podjetje Grosuplje, nadzor je opravljala novomeška Komunala, dela pa je opravilo grosupeljsko podjetje Komunalne gradnje.

Zanimiva je zgodovina tega suhokranjskega vodovoda. Zgrajen je bil že pred vojno, glavni razlog za gradnjo pa je bila velika suša v letih pred vojno, ko so ljudje iz teh krajev vodo z volmi vozili iz Krke, pri hišah, ki niso imele volov, pa so jo ženske po dvakrat na dan v škafih na glavah nosile tudi po 5 in več kilometrov daleč. Pobudo za gradnjo vodovoda z zajetjem izvira v Globočcu pri Zagradcu je dal takratni župan Ambrusa Ivan Šinkovec, ki se je še z nekaj odborniki napotil do bana dr. Natlačana v Ljubljano s prošnjo za gradnjo suhokranjskega vodovoda. Ban je prošnjo Suhokranjcev podprl in leta 1938 je gradnja stekla. Začetek te pomembne gradnje je bil zelo slovesen, zbrala se je cela Suha krajina, slovesni govor je imel najprej takratni žužemberški dekan, ki je tudi maševal, nato pa ban dr. Natlačen, ki je tudi zasadil prvo lopato.

Gradnja je hitro napredovala, financirala pa jo je banovina, in to gradnjo zajet-

ja, črpalnice in in rezervoarja, delno pa tudi cevovoda, za katerega so zemeljska dela opravili vaščani, dolžino izkopa za posamezno gospodinjstvo pa so določili na podlagi katastrskega dohodka. Zajetje je bilo kmalu nared in takoj so novo veliko pridobitev s pomočjo tamkajšnjih gasilcev začeli uporabljati. Gasilci so z več zaporednimi črpalkami črpali vodo iz zajetja v velike sode in kadji in tako ljudem krajšali pot do vode, ki je sicer v strmi globeli pod vasjo Grintovec. V oddaljeni Ambrus pa je voda prišla 8. oktobra 1940, kar so seveda tudi na primeren način proslavili, tamkajšnji gasilci pa so prikazali, kako se gasi požar z vodo, ki jo imajo v vasi. Vodovod proti Primčji vasi in Višnjam so gradili v naslednjih letih, zaradi vojne pa se je gradnja leta 1943 ustavila in so jo nadaljevali šele po vojni, ko so iz tega zajetja začele dobivati vodo tudi vasi v sedanjih novomeških občini, ki so sedaj daleč največji porabniki vode iz zajetja v Globočcu.

V GLOBOČCU — Otvoritve obnovljene čistilne naprave za suhokranjski vodovod v Globočcu pri Zagradcu so se udeležili predstavniki občin in komunalnih podjetij Novo mesto in Grosuplje. (Foto: A. B.)

Hkrati z gradnjo zajetja in ostalega vodovodnega sistema so gradili za takratne razmere izredno moderno čistilno napravo. Očitno so takratni načrtovalci vedeli, da je za izkoriščanje kraškega izvira, kakršen je v Globočcu, potrebna čistilna naprava, saj se voda ob vsakem večjem deževju kali. Čistilno napravo so gradili po italijanski tehnologiji, ki je bila takrat gotovo najboljša, po njihovih načrtih in jo opremlili z italijanskimi napravami in aparaturo. Naprava je imela že takrat priprave za ozonsko sterilizacijo vode. Ko je bil pred vojno ta tudi na videz lepi objekt zgrajen, je bila to najmodernejša čistilna naprava v takratni kraljevini Jugoslaviji. Pa tudi sicer je bil celoten kompleks zajetja v Globočcu narejen zelo sodobno, solidno in lepo in je tak še danes, še posebej sedaj, po ureditvi in sanaciji. Žal pa je čistilna naprava delovala le poskusno tik pred vojno, kar velja tudi za napravo za ozoniranje vode, po vojni pa so veliko tega uničili.

Prav zaradi tega, ker naprava po poskusnem obratovanju tako rekoč sploh ni več delovala, so imeli ves čas precej težav s kvaliteto vode. Gre pač za kraški izvir, kjer se voda pogosto kali, in po neprestanih opozorilih je lani republiški inšpektor zagrozil, da bodo morali ta suhokranjski vodovod zapreti, če stvari ne bodo takoj uredili. In tako sta se grosupeljska in novomeška Komunala oziroma ti dve občini dogovorili, da bosta usposobili že pred vojno zgrajeno čistilno napravo. Načrte sanacije je izdelal znani slovenski strokovnjak za te zadeve inž. Valentin Drčar, ki je že pred vojno narejene naprave pravzaprav samo prilagodil današnjim zahtevam in potrebam in jih učinkovito vključil v vodovodni sistem. Čistilna naprava v Globočcu je sedaj samo mehanska, brez ozoniranja, ki je zaradi porabljene energije precej drago, vendar je del italijanske naprave za ozoniranje vode ostal kot nekakšen muzejski tehnični eksponat. Zanimivo je tudi, da še danes pri črpanju vode brezhibno delujeta dva več kot 50 let stara italijanska elektromotorja. Šele danes se poraba vode iz tega vodovodnega sistema približuje že pred vojno načrtovani največji porabi, je pa še vedno precej pod izdatnostjo kraškega izvira v Globočcu, ki znaša okoli 60 litrov na sekundo, kajti v teh krajih ni večjega industrijskega porabnika vode. Obnovljena čistilna naprava ima tri prekate in prav toliko filtrov, njena zmogljivost čiščenja pa je skupaj 18 litrov na sekundo.

Še pred nedavnim je bilo zajetje v Globočcu prav zaradi svojega kraškega značaja in težav, ki so s tem povezane, označeno kot neperspektivno. Tudi zato so se pred časom lotili raziskav za dodatne vire pitne vode v Suhi krajini, ki so do sedaj dali dokaj obetavne rezultate. Tako je ljubljanski Geološki zavod v vrtni pri Žužemberku v globini 65 metrov dobil 6,5 l neoporečne vode na sekundo. Strokovnjaki ocenjujejo, da so vodonosna območja tudi pri Poljanah, Vrhovem in Dvoru. Za oskrbo prebivalstva Suhe krajine s pitno vodo je, gledano naprej, potrebnih 30 do 40 litrov vode na sekundo. Ob usposobljenih čistilni napravi v Globočcu in obetih novih vrtin Suha krajina ni več videti tako suha.

A. BARTEJ

NAŠ PROBLEM SE IMENUJE LUŽA

Spoštovani urednik!
Obrtniki smo se na Vas v upanju, da nam lahko pomagate. Naš problem je enostaven, toda velik in se imenuje luža. V mladem naselju v Ulici Slavka Gruma se nahaja luža, velika 400 m². Polna je življenja; čez dan v njej prebivajo otroci, ko pa se je naveličajo in odidejo, že pridejo na plano žabe, paglavci, podgane in še marsikakšna živalca. No, ta luža ni nastala naravno, temveč je posledica neodgovornih ljudi v GIP PIONIR, ki so pustili vse razkopano in razmetano in odšli, kot da to ni njihovo in ne nameravajo o tem ničesar vedeti (mnogi njihovi sodelavci tudi živijo v tem naselju).

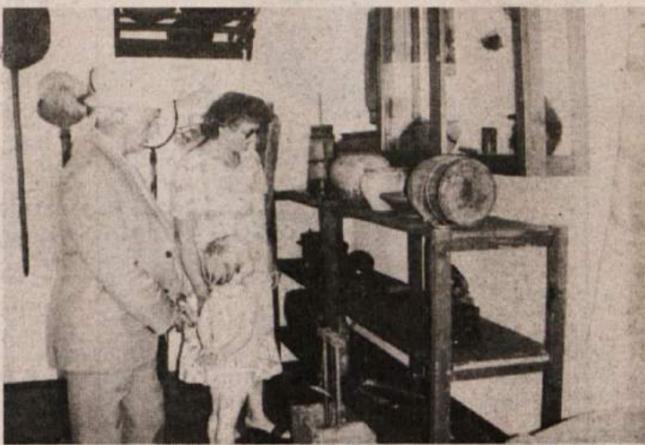
Dokler smo vsi zdravi in živi, se da zamžati na eno oko, ko pa se kaj zgodi kateremu od naših otrok, šele potem odpravimo napake in obžalujemo nemilo »nesrečo«. Ali ni bolje preprečiti nesrečo, dokler je še možno? Zakaj izzivati nesrečo, saj že sama tako rada pride! Ali niso naši otroci tudi vaši otroci?

V upanju, da boste to pismo objavili v našem in vašem časopisu in s tem prispevali, da se odgovorni v GIP PIONIR končno zavejo svoje malomarnosti in odgovornosti pa tudi posledic, vas lepo pozdravljamo.

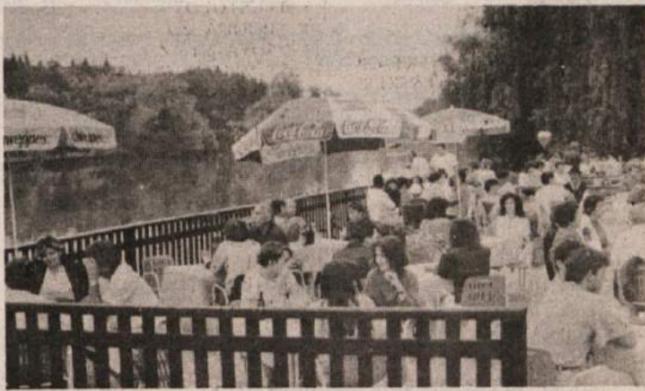
Stanovalci naselja Slavka Gruma

• Slovenska družba se vrača v 19. stoletje, ne le po državni ureditvi in družbeni zavesti, ampak tudi po gospodarski strukturiranosti in s tem po socialnem (ne)redu. (Kovačič—Peršin)

Dogodki v sliki in besedi

OHRANJAJO ŽUMBERŠKO TRADICIJO — Člani kulturno-umetniškega društva »Žumberak« iz Novega mesta so ob ustanovitvi pred štirimi leti obljubili, da bodo pomagali ohranjati svoj jezik in kulturo. Ustanovili so folklorno skupino, dvakrat na leto izdajo glasilo Žumberčan, preteklo nedeljo pa so v osnovni šoli v Radatovcih odprli etnološko muzejsko zbirko, s katero bodo ohranili kulturne in etnološke znamenitosti zahodnega dela Žumberka. Kot je ob otvoritvi dejal predsednik društva Danijel Žučak, želijo na ta način obvarovati pred propadanjem tudi šolsko poslopje, v katerem sedaj ni pouka, za čase, ko bo morda v vasi zopet dovolj otrok. (Foto: M. B.-J.)

PRENOVITELJI OB KRKI — Več sto članov in simpatizerjev stranke SDP se je v petek popoldne zbralo v gostišču na Loki na srečanju, ki so mu dali naslov »Iz slovenske pomladi v slovensko poletje«. Med gosti naj omenimo podpredsednico predsedstva SDP Sonjo Lokar in vse, ki so prenoviteljem popestrili shod ob zeleni Krki. (Foto: M. Vesel)

NOVI NATAKARJI — Samo povabljeni in izbrani so imeli minuli teden priložnost poskusiti dobre jedi, ki so jih za praktični del zaključnega izpita pripravljali kuharji in skupaj s pižajo servirali natakarji (na sliki) Srednje šole za gostinstvo in turizem iz Novega mesta. Letos je to šolo končalo 36 kuharjev in prav toliko natakarjev, izšolani pa so tudi 21 tehnikov kuharstva. Tudi v naslednjem letu bodo na tej šoli v 7 oddelkov sprejeli 210 učencev. Vse tako kaže, da se v sedanjem času med vsemi srednjimi šolami še najbolj splača šolati prav na tej šoli, saj povpraševanje po mladih močeh v gostinstvu in turizmu kljub krizi ne pojenja. (Foto: J. Pavlin)

KRVODAJALCI IZ BRŠLJINA — Minuti teden so se na tradicionalnem srečanju dobili večkratni krvodajalci iz KO RKS Bršljin. Prizadevna predsednica Pavla Avbar je pripravila vse potrebno, da je bilo tudi letošnje srečanje nadvse prisrčno. K temu so prispevali svoj del tudi bršljinški šolarji, ki so se potrudili v kulturnem delu programa, kuharice te šole pa so pripravile skromno pogostitev. (Foto: J. Pavlin)

SREČANJE UPOKOJENCEV — Letošnje srečanje upokojencev dolenske regije so pripravili Kočevci. V šahu, kegljanju, balinanju in strelstvu so se pomerili upokojenci iz Novega mesta, Grosuplja, Ribnice in Kočevja ter Crnomlja. Skupni zmagovalci so postali domačini iz Kočevja pred Novomeščani in Grosupeljčani. (Foto: M. Glavonjič)

Kdo bo v prihodnosti vzdrževal stadion?

Brežiški šport ima skoraj v vseh pogledih bogato tradicijo. Predvsem v zadnjih letih je opazen napredek zlasti v atletiki, rokometu, nogometu. Osrednji športni objekt je seveda stadion. Na njem v glavnem »kraljujejo« nogometiški in atletski, poleg njih pa tam iščejo svoj prostor tudi osnovnošolci, gimnazijci pa celo pripadniki civilne zaščite, teritorialci, rekreativci in še kdo. Predvsem z naporom nogometašev in atletov je bil stadion v zadnjih letih obogaten z novimi uporabnimi površinami, tribuno, prenovljeno elektrifikacijo itn. Tako atletski kot tudi nogometaški stadion uredili in vzdrževali z denarjem, ki je bil namenjen za športno dejavnost. Zaradi krčenja občinskih programov za namen športa in razmer v gospodarstvu je stanje v brežiškem športu povsem negotovo. Da bi poskušali obdržati vsaj osnovno dejavnost, so atleti in nogometaši prenehali vzdrževati stadion in objekte na njem. Bolje povedano, vzdržujejo samo toliko, kolikor je za njihovo dejavnost nujno potrebno. Posledice so deloma že vidne, še bolj pa bodo proti jeseni, ko lahko pričakujemo, da bo na stadionu in okrog njega zopet puščava, kot je bila nekoč. Toliko torej v vednost in premislek tistim, ki so lastniki stadiona in ki so ga dolžni vzdrževati.

Sicer pa so klubske blagajne tako prazne, da v klubih razmišljajo, kako za tekmovalno sezono 1991/92 pokriti vsaj stroške tekmovalnine. Že sedaj pa je znano, da klubske blagajne ne bodo zmogle plačevati prevoznih stroškov, sodnikov, opreme ipd. Najbolje seveda poznamo razmere v NK Svoboda. Tu nimamo denarja niti toliko, da bi v ekipo reprezentance poslali nogometaše — pionirje in kadete. Čast kluba je rešil podjetnik Verstovšek, ki je še pravočasno v klubsko blagajno nakazal 5.000 din in tako obetavnim nogometašem omogočil reprezentančne nastope.

Kakšna bo torej usoda brežiškega športa, bomo zvedeli že čez nekaj mesecev. Pretiranega optimizma ne kaže pojiti.

IVAN KAPUŠIN
(predsednik NK Svoboda)

• Devet desetih naše sreče temelji na zdravju. (Schopenhauer)

PIONIR

PIONIR — PIMEX

NOVA trgovina z gradbenim materialom!

Obiščite nas na Cegelnici v Bršljinu!

Nudimo vam:

— ves gradbeni material od temeljev do strehe,
— izdelke lastnega proizvodnega programa po ugodnih cenah in z možnostjo obročnega odplačevanja za:

- program lesnih izdelkov (harmonika in preklopna vrata, garderobne omare...),
- program Keramike: visokokakovostne keramične peči z bogato barvno paletto pečnic.

Na ogled so razstavljeni eksponati proizvodnega programa Krka — Izolacije, Izolirke, Opekarne Novo mesto, Samoborke, JUB Ljubljana, Gorenja, IGM Zagorje, Preventa, Kolpe, Lip Bled...

Nudimo vam tudi prodajo nekurantnega blaga ter lastnih storitev: tesarske enote, železokrivnice, betonarne, prevozne storitve itd. Za elektro in vodovodni material pa bo z 12. 7. 1991 začela obratovati trgovina MKI Pionir na Cikavi.

Informacije na tel. (068) 27-147, 27-119.

Odrpito vsak dan od 7. do 18. ure in ob sobotah od 8. do 13. ure.

Gradimo skupaj!
PIMEX — PIONIR

Dogodki v sliki in besedi

RIMLJANI PRED OBČINO — Pri urejanju okolice novomeške občinske stavbe so odkrili 6 rimskodobnih grobov iz začetka 1. stoletja našega štetja. To odkritje sodi v sklop velike keltsko-rimske nekropole, ki jo arheologi vodijo kot Novo mesto — Beletov vrt. To nekropolo so načeli in precej poškodovani leta 1903 ob gradnji stavbe okrajnega glavarstva, sedanje občinske hiše. V letih 1973 — 1977 pred gradnjo stavbe Ljubljanske banke je tu potekalo veliko zavarovalno izkopavanje, ko so odkrili 222 grobov, nekaj so jih na tem kompleksu odkrili tudi lani ob gradnji ceste in parkirišča za občino, s sedaj odkritimi jih je tako v tej nekropoli že več kot 230. V prvem od sedaj odkritih grobov so našli lep in povsem nepoškodovan dvoročajni vrč. (Foto: A. B.)

PLAVALNI TEČAJ ZA PREDŠOLSKE OTROKE — Šmihelska enota novomeškega vrtca je pripravila v bazenu osnovne šole Grm prvi plavalni tečaj za predšolske otroke. Tečaja, ki sta ga vodili vzgojiteljica Silva Zupančič in varuhinja Maja Jarc, se je v dveh skupinah udeležilo 26 otrok v starosti od 5 do 7 let, ki sicer hodijo v vrtec v Šmihelu. V prvi vrsti so na tem tečaju, ki je starše veljal 150 dinarjev, otroke preko iger navajali na vodo, na plovnost, drsenje na vodi in ni šlo za učenje tehnike plavanja. Ker je ta prvi tečaj lepo uspel in so bili zadovoljni tako otroci kot starši, ga bodo verjetno po tej metodi pripravile tudi druge novomeške enote. (Foto: A. B.)

KLIC DOMAČEGA KRAJA — Pravijo, da pripadajo generaciji, ki ji ni bilo ravno z rožicami poslano. Rodili so se tik pred začetkom druge svetovne vojne ali že po njej, odraščali in šolali so se v času pomanjkanja in socialističnih eksperimentov, svoje domove in družine so gradili v času odpovedovanja v korist lepše prihodnosti. Ali je ta že napočila ali še bo, to je pač stvar osebne presoje. Vsi pa se strinjajo, da jim je bilo lepo, ko so se spet zbrali, petdesetletniki krajevne skupnosti Uršna sela, se med seboj ponovno spoznali, obnovili stara prijateljstva, prisluhnili programu, ki so jim ga pripravili učenci domače šole in krajevna skupnost, in se povesečili ob dobrotah, ki jih je ponudila domača gostilna. Več kot dvajset se jih je zbralo na klic skupne mladosti in domačega kraja. (Foto: T. Jakše)

trgovina na debelo in drobno p.o.

NOVOTEHNA
Novo mesto, Glavni trg 10,

objavlja javni razpis

za prodajo poslovnih prostorov v središču Metlike, ulica Trg svobode 6, in sicer:

poslovni prostor v skupni izmeri 179,06 m² od tega:

klet	39,69 m ²
prtiličje	112,17 m ²
nadstropje	27,06 m ²

Poslovni prostori so opremljeni z opremo kolektivne in individualne rabe. Izhodiščna cena znaša 270.200 DM po srednjem tečaju v dinarski protivrednosti.

Merila za izbiro najugodnejšega ponudnika so:

- cena,
- rok plačila.

Pisne ponudbe je treba oddati najkasneje v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Novotehna, Trgovina na debelo in drobno, p.o. Novo mesto, Glavni trg 10, z oznako »Ponudba za poslovni prostor«.

Ponudnike bomo o rezultatih razpisa obvestili v 15 dneh po odpiranju ponudb.

Informacije: Novotehna, Trgovina na debelo in drobno, tel.: (068) 21-737, interna 32.

OSAMOSVOJITEV

**PRETEKLOST
ZA PRIHODNOST**

**MERKUR
KRANJ**

OBRTNIKI IN PODJETNIKI!

V MERKURJEVI ponudbi rabljene opreme boste našli stroje za brizganje plastike, za žaganje, rezanje, krivljenje univerzalne revolver stružnice, stružne avtomate, rezalnike vrtalnike, brusilke, stiskalnice, livarsko opremo, biro in računalniško opremo, elektroopremo, lesnoobdelovalne stroje...

Na konsignacijo ali na odkup sprejmemo stare stroje v svoje skladišče.

Pokličite nas na telefon (064) 212-773 (Merkur Kranj, Gregorčičeva 8) in brezplačno Vam bomo poslali naš KATALOG.

OBRтна ZBORNICA NOVO MESTO

Novo mesto, Glavni trg 14, 68000 Novo mesto
telefon: 068/25-744
fax: 068/25-744
žiro račun: 52100-637-45473

OBVEŠČA

člane, obratovalnice, zadruga, organizacije in poslovne partnerje, da je ustanovljena in registrirana ter da od 1. 6. 1991 posluje kot samostojna poslovna organizacija z imenom

**OBRтна ZBORNICA NOVO MESTO
NOVO MESTO, Glavni trg 14**

lesnina veletrgovina

Naša dejavnost je trgovina na debelo na področju pohištva, blaga in re-promaterialov za industrijo in široko potrošnjo

ŽELITE POSTATI NAŠ POSLOVNI PARTNER?
Z željo, da bi se z vami še bolj uveljavili v vašem kraju, vas

VABIMO K SODELOVANJU

- Pri tem vam nudimo:
- pravico do uporabe blagovne znamke in poslovno znanje,
 - pomoč pri organiziranju in opremlitvi trgovine,
 - oskrbo z blagom,
 - sodelovanje v reklamnih akcijah.

- Od vas pričakujemo:
- da ste samostojni obrtnik oz. lastnik podjetja s trgovinsko dejavnostjo,
 - da imate v lasti ali najemu ustrezen prodajni prostor.

Ponudbe naslovite na naslov **LESNINA VELETRGOVINA** Ljubljana, Parmova 53, informacije po tel. 061/312-327

Elektronabava

specializirano trgovsko
izvozno-uvozno podjetje z elektrotehničnim
materialom, p.o.
Titova 40, LJUBLJANA

objavlja zaradi selitve predstavništva na novo lokacijo

JAVNO LICITACIJO

za prodajo poslovnih prostorov predstavništva v Novem mestu, Cesta herojev 10
Prostori predstavništva so v prtiličju stanovanjskega objekta na Cesti herojev 10 v Novem mestu in obsegajo 139,40 m² koristne površine in 807 m² pripadajočega funkcionalnega zemljišča. Primerni so za poslovno dejavnost ali stanovanje, komunalno urejeni, z lastnim sistemom ogrevanja in telefonom. Izklicna cena je 1.659.000 din.
Pravne in fizične osebe, ki bodo sodelovale na licitaciji, morajo do začetka licitacije vplačati varščino v višini 10% izklicne cene na žiro račun Elektronabave, Ljubljana, št. 50101-601-15094 pri SDK Ljubljana s pripisom »za licitacijo Novo mesto«.
Ponudniku, ki bo na licitaciji ponudil najvišjo ceno in najugodnejši rok plačila, bomo varščino vračunali v kupnino, ostalim udeležencem pa jo vrnili najkasneje v 3 dneh po končani licitaciji. Za licitacijo velja načelo videno — kupljeno.
Ogled prostorov je mogoč vsak dan od 7. do 15. ure po predhodnem dogovoru po telefonu (068) 24-400.
Javna licitacija bo v sredo, 10. 7. 1991, ob 11. uri v prostoru predstavništva, Novo mesto, Cesta herojev 10.

ALPINA[®] ITALIA

Motorne žage, kose, kosilnice

Zastopnik za Jugoslavijo

MERKUR

ALPINA konsignacija

Celovška 34, 61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 313-062

ZA ČIŠČENJE
GRMIČEVJA

ZA ŽAGANJE
PODRASTI

**BELOKRANJCI,
DOLENJCI
— VINOGRADNIKI!**
ZA KOŠNJO
TRAVE

NAHRBTNA MOTORN KOSA ALPINA

PRIDITE, PIŠITE, TELEFONIRAJTE
POŠLJEMO CENIK IN PROSPEKT

DEVIZNA PRODAJA

tedenski koledar

Četrtek, 27. junija — Lado Petek, 28. junija — Zoran Sobota, 29. junija — Peter Nedelja, 30. junija — Emilija Ponedeljek, 1. julija — Bogoslav Torek, 2. julija — Oton Sreda, 3. julija — Tomaž

LUNINE MENE
27. junija ob 3.58 — ščip

kino

BREŽICE: 29. (ob 20. uri) in 30. 6. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Problematični mulec.
ČRNOMELJ: 27., 28. (ob 21. uri), 28., 30. (ob 19. uri) ter 28. in 29. 6. (ob 11. uri)

kmetijski stroji

GRABLJE SIP 2050 TKM, nove, prodam. 87-000. 4060
TRAKTOR DEUTZ 45, rabljen, in tomos avtomatik A3 M, 1988, prodam. Potočar, Trška Gora 75, nad gostilno Pučelj. 4068
PAJEK 230, skoraj nov, prodam. Informacije po (0608)89-266, v večernih urah. 4082
KULTIVATOR Goldoni, 8 KM, s koso in kopačico, malo rabljeno, prodam. 50-190. 4088
SNOPOVEZALKO za BCS 127, novo ali rabljeno, elektromotor 10 KM, mešalec za beton, prodam. (061)784-135. 4093
SAMONAKLADALNO prikolico za seno (14 m³) in siloreznicjo z nizkim koritom in elektromotorjem prodam. (061)375-168. 4094
TRAKTOR TORPEDO 4506 s kabino, 600 delovnih ur, prodam. 57-159, Marija Suštarčič, Prilozje 2. 4102
ŽITNI KOMBajn MAJ 780 prodam za 3200 DEM. (0608)34-954. 4106
ZETOR 25-11, ohranjen, s koso, prvi lastnik, prodam. 40-836. 4127
TRAKTOR PORSCHE, 22 KM, starejši letnik, dobro ohranjen, prodam za 1600 DEM. Ogled vsak dan. Martin Suklje, Semic 42/d. 4129

kupim

STAR KOZOLEC ali skedenj, lahko razpadajočega, kupim. (068)55-125. 4070

motorna vozila

GOLF DIESEL, starejši tip, vozen, prodam. 73-098. 4071
OPEL KADETT, 1977, odlično ohranjen, garaziran, za 6000 DEM prodam. Franc Zahrastnik, Resljeva 3, Kostanjevica, (0608)60-043. 4076
R 12 CARAVAN, skupaj ali po delih, in R 4 GTL, letnik 1988, prodam. 28-790. 4077
R 4 GTL, letnik 1981, neregistriran, prodam za 1500 DEM. Emil Moravec, 20-518. 4078
PEUGEOT 205 GL, letnik 1986, prodam. Viljem Volf, Podturn 90, Dolenjske Toplice. 4079
126 P, letnik 1989, prva registracija 1990, registriran do decembra, prvi lastnik, in 126 P, letnik 1979, celega ali po delih, oba po ugodni ceni prodam. (0608)32-446. 4080
LADO SAMARO, bele barve, 3 vrata, 5 prestav, letnik 2/89, 30000 km, prodam. Informacije na (0608)32-144. 4081
LADO 1300, september 1988, prodam. Pirkovič, Cegelnica 72, Novo mesto. 4082

MALI OGLASI

v ponedeljek tudi od 20. do 22. ure

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in direktor), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc in Ivan Zoran.

IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 25 din, naročnina za 2. trimesečje 250 din; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 500 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 320 din, na prvi ali zadnji strani 640 din; za razpise, licitacije ipd. 350 din. Mali oglasi do deset besed 280 din, vsaka nadaljnja beseda 28 din.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo 22-365, telefax: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ameriški akcijski film Žrelo III. 30. 6. (ob 21. uri) ameriški akcijski film Ptica na žici. 3. 7. (ob 11. uri) ameriška akcijska komedija Denarja na pretek.
KRŠKO: 27. 6. (ob 21. uri) ameriški erotični film Pohotne začetnice. 30. 6. (ob 18. uri) ameriška komedija Grdi, pokvarjeni goljuf.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 27. (ob 10. uri) ter 29. in 30. 6. (ob 19. in 21. uri) ameriški akcijski film Napadalec. 27. in 28. (ob 19. in 21. uri) ameriška akcijska drama Lepi Johnny. 2. (ob 10. uri) ter 1. in 2. 7. (ob 19. in 21. uri) ameriški pustolovski akcijski film Miami Blues 3. (ob 19. in 21. uri) ter 4. 7. (ob 10. uri) ameriški risani film Davno pozabljena dežela. 4. 7. (ob 19. in 21. uri) ameriška melodrama Zelena karta.
SEVNICA: 28. in 30. 6. hongkonški karate film Bruce Lee — super zvezda.

MERCEDES 123-220 D, generalno obnovljen, prodam. 43-842. 4085
126 P, letnik 1985, registriran do novembra 1990, prodam. 28-262. 4086

Z 101 GTL 65, letnik 1985, 63000 km, prodam. Cena po dogovoru. Alojz Senica, Pod Cvingerjem 29, Dolenjske Toplice. 4090
JUGO 55, letnik 1988, in 126 PGL, letnik 1989, prodam. Glavan, Resa 32, Straža. 4091
FIAT 126 P, letnik 1988, ugodno prodam. (0608)70-435. 4092
GOLF JL, letnik 1980, registriran do 2/92, poceni prodam. (068)44-269. 4095
Z 750 LE, letnik 1982, registriran do 6/92, obnovljeno, prodam. Vinko Pirč, Dolenje Lakovnice 3, Novo mesto, 43-643. 4098

OPEL KADETT 1,6 D, letnik 1988, 25.000 km, prodam. Alojz Rajer, Rimska 32, Trebnje. 4099
GOLF JXD DIESEL, dobro ohranjen, prodam. Dol. Kamence 84, Novo mesto. 4104
ORANŽEN 126 P, 12/81, nove gume, registriran do 2/92, prodam za 1800 DEM. (0608)31-605. 4105
Z 750, letnik 1983, registrirano do maja 1992, prodam. (068)41-059. 4108
FORD SIERA 1,8 diesel, nov, 3 vrata, prodam. 26-371. 4110
GOLF, letnik 1979, prodam. 42-942. 4111
R 4, letnik 1988, prodam. 84-347. 4112

JUGO 45, letnik 1988, prodam. Jabilan 23, Mirna Peč. 4113
BMW 316, letnik 1986, prodam. (0608)32-673. 4114
JUGO 55 AX, letnik 1987, ugodno prodam. 21-549. 4117
ŠKODO 120 L, letnik 1978, prodam. Anton Gošek, Rožno 26, Brestanica. 4118
Z 101 SKALA 55, letnik 1987, ugodno prodam. Marjan Fink, Roška c. 22, Dolenjske Toplice. 4120
R 5 CAMPUS, kovinsko zelene barve, star 18 mesecev, 12000 km, prodam. (068)28-776, popoldne. 4121

RENAULT TRAFIC, letnik 1987, prodam. V račun vzamem tudi osebno vozilo. 85-131. 4124
126 P, letnik 1982, prodam. 41-135. 4125
126 P, letnik 1984, prodam. 49-176. 4126
OPEL KADETT KARAVAN, starejši letnik, prodam. 81-556. 4135
ZASTAVO 101, 4/86, karambolirano, in ami 8, letnik 1967, neregistriran, vozen, prodam. Marko Matković, Nad mlini 25, Novo mesto. 4136
LADORIVO 1300, letnik 1989, prodam. Vene, Žvabovo 3, Šentjernej. 4137
JUGO 55, letnik 3/89, prodam. 44-350. 4138
JUGO 45 KORAL, letnik 1989, prodam. 85-045. 4139
ZASTAVO 128, letnik 1989, prodam. 42-768. 4140
RENAULT 9, letnik 88/89, lepo ohranjen, prodam za 16000 DEM. (0608)69-533. 4141
GOLF JGL, letnik 1982, prodam. 76-554, 76-352. 4142
OPEL KADETT, 1,6 diesel, letnik 1985, rdeč, tri vrata, prodam za 11900 DEM. (068)73-552. 4143
R 18, metalik, prodam. (0608)67-136. 4144
126 P, letnik 1983, registriran do decembra ugodno prodam. (068)76-140. 4145
KADETT 1,6 D, letnik 1988, za 19000 DEM, in toyoto Corono, karambolirano, za 900 DEM prodam. (068)20-387. 4146

R 4 GTL, prikolico Adria, barvni TV, 100 m2 ladijskega poda prodam. Jože Šteingel, Sadinja vas 16, Dvor. 4150
MERCEDES 220 D, letnik 1973, prodam. Anton Zorc, Zloganje 16, Škocjan. 4151
Z 126 PGL, letnik 1990/2, prodam. Informacije na (068)21-784. 4153
JUGO 45, letnik 1989, prodam. 65-736. 4154
CITROEN GS 1,3, letnik 1979, v odličnem stanju, prodam za 2950 DEM. (0608)77-462, po 16. uri. 4155
JUGO 55 KORAL, letnik 1990, zelo ugodno prodam. Alenka Slak, Šranga 18, Mirna Peč. 4156
LADO SAMARO, 3 vrata, letnik 1987, prevoženih 25000 km, prodam. Staniša, Jerebova 3, Novo mesto, 21-163, popoldne. 4157
R 4 GTL, letnik 1984, karambolirana zadnja stran, prodam za 2500 DEM. Jože Sašek, Gabrje 68, Brusnice, 26-729. 4158

LADO SAMARO 1300, 5 vrat, staro dve leti, ugodno prodam. (068)25-260, Rudi Škof, Slavka Gruma 23, Novo mesto. 4160
PEUGEOT 205 COLORLINE, nov, star 3 mesece, prodam ali zamenjam za cenejši avto. (0608)60-045, zvečer. 4161
FIAT 126 P, letnik 1988, registriran do 4/92, prodam. (068)21-950. 4164
JUGO 45, za 2000 DEM, tomos avtomatik za 500 DEM prodam. Oton Petričič, Gor. Prekopa 26, Kostanjevica na Krki. 4166
R 4 GTL, letnik 1989, prodam ali zamenjam za R 5 ali golfa z doplačilom. Primož Legan, Dvor 50, 87-383. 4171
R 4 TL, dobro ohranjen, 11/81, prodam. 21-826, interna 286. 4172

Z 750 — letnik 1984, dobro ohranjen, prodaja na licitaciji dne 1. 7. 1991 ob 9. uri SŠTŽU, Milke Šobar 30, Novo mesto, v šolskih delavnica. Izklicna cena je 24.000 din. Davek plača kupec.

OPEL KADETT 1,3 GLS, letnik november 1986, in kosilnico, staro tri leta, prodam. (0608)7-343. 4174
R MASTER, letnik 1982, kason 3,70 m, prodam ali zamenjam za cenejše vozilo. (068)73-609. 4178
FIAT REGATO Sie, letnik 1987, in jugo Korral 55, letnik 1991, prodam. 21-450. 4179
R 4 GTL, letnik 1983, prodam. 27-905. 4181
OHRANJEN KOMBI Z 850, letnik 1983, ugodno prodam. 65-070. 4183
Z 101, letnik 1983, izredno ohranjeno, prodam. Zarko Povše, Smolenja vas 78, Novo mesto, (068)24-565. 4184
LADO SAMARO, staro dve leti, dobro ohranjeno, prodam. 48-428 ali 48-327. 4185

obvestila

NESNICE, mlade jarkice pasme hisex, rjave, stare 3 in 4 mesece, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejema in daje vse informacije Gostilna Cetin, Jože Cetin, Mostec 46, Dobova, (0608)67-578. 3611

Obveščamo vse svoje stranke, da bo žrebanje napovedano za 29. 6. 1991, v soboto ob 11.00 v prostorih Studia D. Žrebanje bo potekalo v živo! Lepe nagrade. Vsekakor prisluhnite.

VAKO Servis, VAKO d.o.o. EXPORT — IMPORT Anton Vrščaj Kolodvorska 56, Črnomelj Tel. 068/52-073, 52-555 Fax. 068/52-073

AVTOKLEPARSTVO IN AVTOVLEKA (068) 24-569 Vodopivec Igor Smolenja vas 72 Novo mesto

BIRO 5 TRGOVINA Vrhovčeva 9, Novo mesto, tel.: 068 - 25 496

IZREDNA PONUDBA TA TEDEN

TELEFONI Panasonic in General Electric - telefonske tajnice - cordless telefoni - telefaksi

RAČUNALNIKI in ostale računalniške potrebščine

PRİČAKUJEMO VAS!

ALP SPORT

Planinci, taborniki, ribiči: ALP SPORT javna skladišča Novo mesto je pravi naslov za vaše zadeve! tel.: 21-956 int. 27

TILIA

TEHNIČNA TRGOVINA Bršljin 21, tel.: 27-197

AKCIJSKI POPUST s tem oglasom

GORILCI z loputo	11.875,00
s popustom 5%	
BPD	11.281,20
DALJINSKI TELEFONI	4.784,60
s popustom 5%	4.545,40
CISTERNE 2000 L	
BPD	5.985,80
ŠKROPILNICE	8.659,70
MOTORNE ŽAGE	9.998,60
KOSILNICE	
NA LAKS	14.702,20

UGODNO — mešalni ventili, radiatorji, peči — tuš kadi, umivalniki, pipe — kabli, jupol, beltop, samokolnice

Možnost montaže in brezplačnih prevozov!

GOPACK

PAKIRNI STROJI TEL. 065 31 766

Prodam lokal na novi avtobusni postaji v Novem mestu HIŠO (14 x 10), zidan hlev (15 x 7), skedenj (12 x 8), skupna izmera parcele pa je 1755 m², na Vranovičih pri Črnomlju, ugodno prodam. Celotno poslopje se nahaja med glavno asfaltno cesto in reko Lahinja. Hiša je opremljena z vodovodom, kanalizacijo, trofaznim električnim tokom in telefonom. Zelo primerno za gostinstvo ali kakršnokoli drugo obrt. Informacije dobite na (068)51-888. 4073

POZORI! Vabimo vse, ki bi radi dobro zastavili s prodajo na terenu. Petdeset različnih artiklov. Možna redna zaposlitev. Tel. (068) 24-780 ali 24-781, dopoldan.

ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE Ljubljana, Pod kostanji 6 telefon: (061) 329-041

VIP

V novi številki VIP lahko preberete: »TURISTIČNA« POGODBA: potrošnik kot turist naš nasvet: za dopust se odločite zadnji hip ADITIVI V PREHRANI: tudi jajca »farbajo« TEST: Videorekorderji za naš žep NEVARNI VSAKDANJIK: strupene snovi doma

V prodaji od 1. julija.

NISSAN

SERVIS PRODAJA VOZIL

HYUNDAI

SERVIS ZIERER ALBIN Boštanj 62 c, 68290 SEVNICA Telefon: (0608) 81-389

KMETOVALCI, POZOR! Trgovsko podjetje TEIK Kapele, Jereslavce 9, tel. (0608) 68-346, ugodno prodaja traktorje UNIVERZAL 45 in IMT. Cena: protivrednost 9.000 DEM. Dobava 5 do 10 dni.

SATELITSKE ANTENE, 50 kanalov, stereo zvok, radijski programi, z montažo že za 20.000 din. Tel. (068) 51-396.

posest

UGODNO PRODAM manjšo domačijo (1,6 ha), primerno za vikend ali turizem. Zidnica, kuhinja, kopalnica, 400 tr, raznovrstno sadno drevje, gozd, poseben mir, 300 metrov od asfalta. Jože Dragovan, Grabrovec 1 pri Metliki (Lepošad Berčicami). (068)59-322. 4069

HIŠO (14 x 10), zidan hlev (15 x 7), skedenj (12 x 8), skupna izmera parcele pa je 1755 m², na Vranovičih pri Črnomlju, ugodno prodam. Celotno poslopje se nahaja med glavno asfaltno cesto in reko Lahinja. Hiša je opremljena z vodovodom, kanalizacijo, trofaznim električnim tokom in telefonom. Zelo primerno za gostinstvo ali kakršnokoli drugo obrt. Informacije dobite na (068)51-888. 4073

STARO KMEČKO HIŠO, 1300 m² zemlje, voda, elektrika, v Mokronogu prodam. (061)341-963. 4162

ZAHVALA

19. junija nas je v 64. letu nepričakovano zapustil naš dragi mož, oči, dedo, tast in svak

Ciril Seničar z Malega Slatnika 6

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sosedom s Trške gore, ki so mu prvi priskočili na pomoč, vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znanecem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter se v tako velikem številu poslovlili od njega. Zahvaljujemo se delavcem avtoparka in skladišča Pionir, delavcem Marketinga in ampulnega oddelka Tovarne zdravil KRKA. Posebna zahvala GD Smolenja vas za organiziranje pogreba, pevcem za zapete žalostinke, govornikom za besede slovesa in g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, še enkrat iskrena hvala.

Žaljuoči: žena Ivanka, sinova Marjan in Srečko z družinama, hčerka Zdenka z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ni bilo časa reči zbogom, smrt te vzela je prerano, tudi roke nisi nam podal, v srcih naših vedno boš ostal.

14. junija je v 66. letu starosti tiho in za vedno odšel od nas dragi očka, dedek, brat in stric

MATO PEKEZ iz Novega mesta

V globoki žalosti, prežeti z neutolajljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti našega dragega očka sočustvovali z nami, nam pomagali v teh najtežjih trenutkih žalosti, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo Garniziji Milan Majcen Novo mesto, g. Nikoli Padevskemu za poslovljene besede, Tovarni zdravil KRKA — oddelek kozmetika, DO Dolenjka in prodajalni Market Ravogsva. Hvala vsem, ki ste našega očka v življenju cenili in spoštovali ter ga v tako velikem številu pospremlili od njegovega mnogo preranega groba. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljuoči: vsi, ki so te imeli radi

ZAHVALA

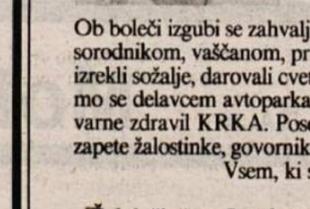
Ni bilo časa reči zbogom, smrt te vzela je prerano, tudi roke nisi nam podal, v srcih naših vedno boš ostal.

14. junija je v 66. letu starosti tiho in za vedno odšel od nas dragi očka, dedek, brat in stric

MATO PEKEZ iz Novega mesta

V globoki žalosti, prežeti z neutolajljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti našega dragega očka sočustvovali z nami, nam pomagali v teh najtežjih trenutkih žalosti, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo Garniziji Milan Majcen Novo mesto, g. Nikoli Padevskemu za poslovljene besede, Tovarni zdravil KRKA — oddelek kozmetika, DO Dolenjka in prodajalni Market Ravogsva. Hvala vsem, ki ste našega očka v življenju cenili in spoštovali ter ga v tako velikem številu pospremlili od njegovega mnogo preranega groba. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljuoči: vsi, ki so te imeli radi

ZAHVALA

Ni bilo časa reči zbogom, smrt te vzela je prerano, tudi roke nisi nam podal, v srcih naših vedno boš ostal.

14. junija je v 66. letu starosti tiho in za vedno odšel od nas dragi očka, dedek, brat in stric

MATO PEKEZ iz Novega mesta

V globoki žalosti, prežeti z neutolajljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti našega dragega očka sočustvovali z nami, nam pomagali v teh najtežjih trenutkih žalosti, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo Garniziji Milan Majcen Novo mesto, g. Nikoli Padevskemu za poslovljene besede, Tovarni zdravil KRKA — oddelek kozmetika, DO Dolenjka in prodajalni Market Ravogsva. Hvala vsem, ki ste našega očka v življenju cenili in spoštovali ter ga v tako velikem številu pospremlili od njegovega mnogo preranega groba. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljuoči: vsi, ki so te imeli radi

ZAHVALA

Ni bilo časa reči zbogom, smrt te vzela je prerano, tudi roke nisi nam podal, v srcih naših vedno boš ostal.

14. junija je v 66. letu starosti tiho in za vedno odšel od nas dragi očka, dedek, brat in stric

MATO PEKEZ iz Novega mesta

V globoki žalosti, prežeti z neutolajljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti našega dragega očka sočustvovali z nami, nam pomagali v teh najtežjih trenutkih žalosti, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo Garniziji Milan Majcen Novo mesto, g. Nikoli Padevskemu za poslovljene besede, Tovarni zdravil KRKA — oddelek kozmetika, DO Dolenjka in prodajalni Market Ravogsva. Hvala vsem, ki ste našega očka v življenju cenili in spoštovali ter ga v tako velikem številu pospremlili od njegovega mnogo preranega groba. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljuoči: vsi, ki so te imeli radi

prodam

OTROŠKO POSTELJICO in športni voziček prodam. 26-760. 4063

OSEM MESECEV BREJO TELACO, težko 500 kg, prodam. Mišjak, Borčevce, Novo mesto. 4064

PERZIJSKE MUCKE z rodovnikom (ZFDS — F.I.F.A.) prodamo. 52-248. 4067

PEČ za etažno centralno ogrevanje Emo—central, 12 KV, ugodno prodam. 22-208 ali 23-947. 4072

UGODNO PRODAM travnik (40 arov), možno razmere, in gozd (2 ha) v okolici Novega mesta. (068)21-309. 4074

KOŠNJO DETELJE in krmo na rasti prodam. Tereziya Škofljanc, Brege 10, Leskovec pri Krškem. 4075

POD UGODNIMI POGOJI prodam dobro ohranjeno furnirano orehovo spalnico z jogijem, omaro za dnevno sobo, štedilnik kiperbuš, pralni in pomivalni stroj, plinski peč in še kaj za opremo vašega stanovanja. (068)28-374. 4084

NAHRBNO KOSILNICO Kawasaki prodam. (0608)34-765. 4087

1900 KOMADOV strešne opeke, gradfitno sive, Strešnik, ugodno prodam po 12 din za komad. (0608)60-314. 4097

PRODAM dve omari za dnevno sobo, tip Manta. Ena je še zapakirana. (068)20-395. 4100

TOMOS AVTOMATIK, malo rabljen, termoakumulacijsko peč, kuhinjski boiler (5 l) prodam. 45-371. 4109

NOV, še zapakiran Iskrin barvni TV sprejemnik 9060 prodam za 10.000 din. Omerzu, Šmarješke Toplice 126. 73-746. 4116

GARAŽO STREŠNIK zelo ugodno prodam. (061)772-540 ali konec tedna na (068)48-634. 4119

ZARADI SELITVE prodam kuhinjo, spalnico, hladilnik, štedilnik in dva 100 l sode. 73-459 ali 27-739. 4122

KRAVO, staro 7 let, prodam. Mirvar, Gotna vas 12, Novo mesto. 4123

PRODAM traktor Store 502, 15-colski voz, model za izdelavo betonskih kozolčnih stebrov z vibratorjem ter mlin Klavdvar. Pokličite na 76-294. 4128

5 MIZ z 20 gostinskimi lesenimi stoli prodam. (0608)32-116. 4130

OTROŠKI VOZIČEK in hpojico ugodno prodam. 42-218. 4131

PRALNI STROJ Gorenje, brezhiben, ugodno prodam. 23-476. 4132

SALONITKE, rabljene, prodam. 84-623, zvečer. 4133

COMMODORE 64 prodam. 65-672. 4159

DIRKALNO KOLO Rog Maraton — luxus prodam. (068)25-652. 4163

KOZO, staro eno leto, sansko, z mladic, staro dva meseca (za 4.500 din) in dva meseca stari, smasti, za plemo. Pavla Suštarčič, Blatna Brezovica 25, Vrhnika. 4167

PRODAM novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m² lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in poopy kolo prodam. dopoldne 44-127, popoldne 24-064. 4177

NISSAN

SERVIS PRODAJA VOZIL

HYUNDAI

SERVIS ZIERER ALBIN Boštanj 62 c, 68290 SEVNICA Telefon: (060

JADRALNO DESKO, jadro 6,3 m2, 6m2, 5,4 m2, lok in jambor, prodam. ☎ (0608)70-230. 4180
LADILSKI STROP poceni prodam. ☎ 21-835, 27-905. 4182

razno

LOKAL za trgovino ali kaj podobnega, nanovo zgrajen, oddam v najem. ☎ 50-101. 4058
POSLOVNI PROSTOR v Novem mestu, Trebnjem, Mirni in Mokronogu, v centru ali v bližini šole, vzajem v najem. Možnost honorarne zaposlitve. Informacije na ☎ (061)804-158, vsak dan od 18. do 20. ure. 4059
DVA APARTMAJA (70 m2), opremljena, lahko za 4 osebe, v Poreču, oddam od 1. julija do 1. oktobra 1991. Cena 15 DEM po ležišču. Cenjene ponudbe sprejemamo na ☎ (0531)34-212, od 10. do 21. ure. 4065
DVOSOBNO STANOVANJE, s teraso, za počitnice, na otoku Mljetu oddam. Možnost kuhanja in uporaba čolna. Lahko pa se abonirate v domači restavraciji. Informacije od 19. do 22. ure na ☎ (050)745-019. 4066
TURISTIČNE SOBE IN APARTMAJE visoke kategorije v Makarski oddajamo. Cena ugodna. ☎ (058)620-002 ali ☎ (058)620-081. 4107
V VARSTVO vzajem otroke. ☎ 24-320. 4173

službo dobi

PRODAJA zanimivega artikla (tekstil). Če želite honorarno zaposlitev, pošličite na ☎ (0608)75-663. 3689
POTNIKOM ZA DOSTAVO in prodajo blaga na terenu nudimo tudi redno zaposlitev. Mirkovič, Gozdna pot 10, Leskovec pri Krškem. 4101
NATAKARJA ali natakario v bifeju takoj zaposlim. ☎ 49-475, zvečer.

HMEZAD CELEIA išče honorarnega ambulatnega prodajalca z osebnim avtomobilom, z izpostavo v Novem mestu. Informacije dobite na ☎ (063)27-611. 4148
IŠČEMO potnike za prodajo tekstila na terenu. Lasten prevoz, dober zaslužek. ☎ 23-640. 4152
EKSKLUZIVNO zastopniško delo za vodje skupin in agente zastopnike nudimo za že vpeljane skupine. Zaslužki minimalno 25.000 din, uspeh zagaraniran. ☎ (061)371-534. 4176

službo išče

ŠIVILJA z overlokom sprejme delo na domu. Šifra: »DOLENJSKA«. 4134

stanovanja

PAR BREZ OTROK najame sobo ali garsonjero. Možno predplačilo. ☎ 47-592. 4089
SAMSKI MOŠKI nujno išče stanovanje v Novem mestu. ☎ 21-201, Alenka. 4103
TRISOBNO STANOVANJE v Novem mestu kupim. ☎ (068)22-329. 4115
DVOSOBNO STANOVANJE v Novem mestu prodam. ☎ (068)23-022. 4165

ženitne ponudbe

DOLENJSKA DEKLETA so najboljše dekleta, pravijo fantje in jih vabijo v AFRODITO, ženitveno posredovalnico v Kranju, od 8. do 14. ure, v četrtek in petek pa od 14. do 19. ure, ☎ (064)324-258, da se spoznajo. 4062
UPOKOJENKA išče upokojenca, da pride k njej na dom, starega od 63 let dalje, za skupno življenje. Naslov v oglašnem oddelku. 4149

zavarovalnica tilia d.d.
ново mesto

Prejšnji teden smo prvič objavili razpis nagradne akcije, v kateri ZAVAROVALNICA TILIA iz Novega mesta, Cesta herojev 1, s svojimi predstavništvi v Metliki, Črnomlju, Kočevju in Trebnjem ter z zavarovalnimi agencijami v Ribnici, Grosupljem in Krškem nagraduje naročnike Dolenjskega lista. In tako bo tudi naprej. Srečnež, ki ga bomo izžrebali vsak torek v našem uredništvu, bo dobil nagrado Zavarovalnice TILIA, in sicer premoženjsko zavarovanje v višini 2.500 dinarjev. Če bo premoženje izžrebanca že zavarovano, bo lahko nagrado podaril prijatelju ali sorodniku, važno je le, da bo tudi on naročnik Dolenjskega lista. Ta torek je imel največ sreče pri žrebanju Vinko Lukšič iz Vavte vasi 71, pošta Straža, naročnik od leta 1974, ki naj se čimprej zglaš na predstavništvu Zavarovalnice TILIA, Cesta herojev 1, Novo mesto.

KRKA tovarna zdravil, p.o.
Novo mesto

Komisija za cenitev in odprodajo

razpisuje javno licitacijo na kateri želi odprodati rabljeno opremo zdravstva in gostinstva in gostinstva Zdravilišča Dolenjske Toplice. Licitacija bo v torek, 2. julija, ob 14.30 v Zdravilišču Dolenjske Toplice.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi ljubega moža in očija

FRANCA ŠPILEKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, posebno pa družinam Avguštinčič, Cesar, Žitnik, Starc, Povhe, Strajnar in sodelavcem Uprave občine Trebnje, ki ste ga v tako polnem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu podarili številno cvetje in nam izrekli sožalje ter gospodu župniku za lepo opravljen obred. Posebna zahvala DO Petrolu za nesebično pomoč in izrečene poslovilne besede.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 34. letu nas je nenadoma zapustila naša draga in dobra žena, mamica, hčerka, sestra, teta, snaha, svakinja in nečakinja

BRANKA LENIČ

roj. Gramc iz Leskovca pri Krškem

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, sočustvovanje, poklonjeno cvetje, denarno pomoč in tako številno spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna zahvala kolektivom VVE in OŠ Leskovec, Transport Krško, učencem ter razredničarki I. b.e. Srednje šole Krško ter I. a OŠ Leskovec. Zahvala velja tudi g. Žičkarju in pogrebnikom, g. župniku iz Cerkelj ter pevcem za zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Kakor hitro spolzi solza mila, tako hitro te je smrt od nas zvalila, da ni bilo časa niti za slovo in zahvalo, s katero bi se oddolžili za vso tvojo skrb in dobroto.

Nepričakovano se je v 77. letu starosti iztekla življenjska pot našemu dragemu možu, očetu in dedku

ANTONU MUCU

borcu Cankarjeve in Tomšičeve brigade iz Gor. Lokvice 5 b

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, pokojniku darovali cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala sorodnikom, sosedom in znancem, KS Lokvica, ZB Lokvica, SDP Metlika, DU Metlika, DO IMV Suhor, Obrtni zadrugi Metlika, godbi na pihala, Zdravstvenemu domu Metlika, Splošni bolnišnici Novo mesto — pljučnemu oddelku za dolgoletno zdravljenje. Še posebej se zahvaljujemo Gasilskemu društvu Lokvica za slovo od svojega ustanovnega člana in govornika za ganljive poslovilne besede.

Žalujoci: žena Vida, sin Tone in hčerka Majda z družinama

ZAHVALA

Spet tria bo rodila, prijatelj, grozdje nam sladko, ter z nami žalovala, ker tvoja roka je negovala več ne bo.

V 67. letu nas je prežgodaj zapustil naš skrbni mož, oče, stari oče, brat in tast

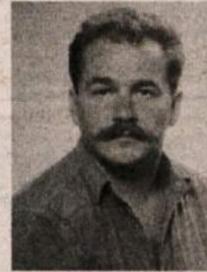
FRANC LOKAR

iz Gorenje vasi — Bačja pri Mokronogu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za nesebično pomoč, darovano cvetje in tolažilne besede v težkih trenutkih. Najlepše se zahvaljujemo govornikom za poslovilne besede, pevcem, godbi na pihala in vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Naj bom še dolgo bakla nema, ki potnikom samotnim v noč gor! (F. Balantič)

Mnogo prežgodaj nas je v 37. letu starosti zapustil naš

ZDRAVKO KOVAČIČ

iz Mačjega Dola pri Šentlovrencu

Vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih izkazali sočutje, pomoč in besede tolažbe, se iskreno zahvaljujemo. Hvala zdravstvenemu osebju, ki se je borilo za njegovo življenje, vsem darovalcem cvetja in vam, ki ste se od njega poslavljali na domu. Hvala Trebanjskemu otketu in cerkvenim pevcem, vsem lovcem, govornikom pri odprtem grobu in župniku za opravljen pogrebni obred.

Vsi, ki z veliko bolečino v srcu sprejemamo njegov odhod!

ZAHVALA

V 82. letu starosti je umrla draga mama, stara mama in teta

TEREZIJA GRUBAR

z Gor. Vrhpolja pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam ob težkih trenutkih stali ob strani, pokojnici darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni zdravstvenemu osebju infektjskega oddelka novomeške bolnišnice in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, moža, dedja, tasta, brata in strica

PAVLETA KMETIČA

iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter DO Petrolu in učiteljem OŠ Mirana Jarca, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, izrekli ustna ali pisna sožalja ter podarili cvetje. Hvala gospodu dr. Krešimirju Macanu, ki je skrbel za njegovo zdravstveno stanje. Posebna zahvala Obrtni zbornici Črnomelj za pomoč in organizacijo pogreba. Vsem, ki ste našega dragega očeta spremili na njegovi zadnji poti, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ljubil si svoj dom, travnike in polja pa živino in gozdove, ljubil vse ljudi si in vedno izžareval dobroto in veselje.

V 80. letu nas je 12. junija zapustil dragi mož, oče in stric

PETER NOVAK

s Kamnega Potoka 4

Vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, podarili vence, pokojnega spremili na zadnji poti iz domače hiše žalosti na pokopališče v Trebnje, pristrčna hvala. Zahvaljujemo se dobrim sosedom, vaščanom, Rezki Majer za poslovilne besede, trebanjskemu cerkvenemu zboru in gospodu kaplanu za opravljen obred.

Žalujoci: sinova Peter in Jože z družinama

DAN GLASBE MINIL BREZ OBELEŽITVE

21. junij je že nekaj let razglašen kot mednarodni dan glasbe. Pobudo za to je dal že leta 1985 francoski minister Lang, in sicer v okviru Evropskega odbora za leto glasbe. Letos je minister Lang povabil tudi Jugoslavijo, da se pridruži praznovanju, ki že poteka v 65 državah. Kaže, da je to obvestilo prispelo v Slovenijo in tudi na Dolenjsko prepozno in niso 21. junija — vsaj kolikor je znano kronistu Dolenjskega lista — nikjer na Dolenjskem obeležili kot mednarodni dan glasbe.

Lojze Peterle

volitvami v Novem mestu ustanovljali odbor Slovenskih krščanskih demokratov, je po svobodni katedri, ki se je Peterle udeležil kot predsednik Slovenskih krščanskih demokratov, na sproščeni klepetu za gostilniško mizo pozdravil človeka, ki je bil prepričan, da je tega resnega moža takrat videl prvič v življenju. »Dolgo Vas že nisem videl, poznam pa Vas kot brata moje sošolke.« Na otvoritvi prenovljene knjižnice v novomeškem franciškanskem samostanu pa je v množici mimogrede po imenu in priimku poklical in pozdravil sedanega fotoreporterja našega časopisa, svojega mladostnega vrstnika z učiteljskega. In vse to skoraj četrstoletja po maturi, ko s krajem svojega šolanja in njegovimi ljudmi ni imel skoraj nobenih, kaj šele tesnih stikov. Očitno pa so pri njem ostale vezi in zvestoba.

Peterle je tudi kot politik znan po svoji umirjenosti in notranji trdnosti. »Ta mir je pri mojem delu temeljna kategorija. Če bi začel begati ali se izgubljati v podrobnostih, bi slabo končal.« Je pred časom izjavil v pogovoru za naš časopis. »Bistveno je, da sem v tej funkciji integralen, da ohranjam moralno in osebnostno intereso. Tukaj je nekaj milosti, da ta mir pač imam. Ne da se ga pridobiti niti naročiti. Je v človeku ali pa ga ni. Moč pa mi daje tudi veliko pričakovanje ljudi.«

Na proslavo ob 245-letnici novomeške gimnazije je Peterle prinesel tako rekoč naravnost z državniskega obiska v Rusiji in povedal je, da se je, zahvaljujoč dobremu profesorju ruščine v gimnaziji, s svojimi visokimi sogovorniki lahko pogovarjal v njihovem jeziku. Učil se je še nemško in ta jezik tudi tekoče govori. Zgoditi pa se, da popravi uradnega prevajalca za angleščino. Je dober in navdušen pevec, ljubitelj in poznavalec dobrih vin, športni letalec, del dopusta rad preživi na kolesarjenju. Ta možak, ki velja za nepopustljivo delavnega, se je, prej tako rekoč brez kakršnihkoli vladno oblastnih izkušenj, dejansko naučil »vladati« v tednu dni po prevzemu funkcije predsednika slovenske vlade.

Prihodni teden, 5. julija, bo Lojze Peterle star 43 let. Ta rojstni dan bo že praznoval v neodvisni in samostojni Sloveniji. Vse najboljše in na zdravje! Sloveniji in Peterletu.

A. BARTELI

Med dijaki, ki so novomeško gimnazijo obiskovali v letih 1963 do 1967 v paralelki b, je ves čas za očeta razreda veljal pokroviteljski Stane Granda. Njegovo nemirno in neugnano nasprotje je bil Boris Vovk. Med njima pa je bil ves čas Lojze Peterle, preudaren in miren fant, ki se je v šoli z vlakom vozil iz trebanjskega konca. Danes, skoraj do dneva natančno 24 let po maturi, je Stane Granda doktor zgodovinskih ved in upoštevan znanstvenik, Boris Vovk je pesni učitelj in organizator rekreacije, Lojze Peterle pa predsednik slovenske vlade.

Ne samo, da je Peterle prvi Dolenjec na tako visokem položaju, od večeraj je tudi prvi predsednik neodvisne in samostojne države Slovenije. Da smo Slovenci to dočakali, ima brez dvoma nemalo zaslug tudi Peterle. Nekateri ga zaradi tega kujejo v zvezde, drugi mu očitajo, da pelje Slovenijo v osamitev in pogubo. On pa se ne da zapeljati prvimi niti zmešti drugimi. »Fant, ki je vedno vedel, kaj hoče in je zastavljene cilje dosegel postopno, mirno, korektno, a odločno in neomajno,« ga je opisala ena od njegovih gimnazijskih sošolk. Tudi nam, ki ga osebno le bežno poznamo, se po vsem, kar smo o njem slišali in prebrali, zdi, da se v teh letih od gimnazijskega vozača do predsednika slovenske vlade osebnostno v bistvu ni spremenil. Zorel da, nikakor pa ne spreobrnil.

Določena, marsikdaj dokaj jasna slika o človeku lahko zasije iz kakšnega drobca. Ko so še pred

V soboto osamosvojitve kresne dežele

15. dolenjska kresna noč na mokronoškem gradu

MOKRONOG — Tukajšnje turistično društvo naznanja, da se bo začela v soboto, 29. junija, ob 20. uri dogajati na mokronoškem gradu že 15. dolenjska kresna noč. Zgodilo se bo vse tisto, kar se sicer lahko zgodi samo v kresni noči, in to ob kresu. Neverjetno ni nemožeče bo postalo verjetno in mogoče, še več, uresničilo se bo. To bodo najprepričljiveje pokazali mojstri magije Vlado Mikek — Vladimir, Jani Jošovec in Franc Zupan. Kaj vse bodo pričarali, začarali in očarali, bo komentiral Ivo Pavšič — Ičko. Ne ve se, ali so ti magi kaj prispevali k osamosvojitvi Slovenije, so pa gotovo vsaj nekaj k osamosvojitvi kresne dežele, ki bo postala neodvisna in suverena Kresna država prav to noč. Nemalo zaslug za to ima mokro-

noški bajeslovni Kresniček. Na mokronoškem gradu ga sicer ne bo moč videti, ker je neviden, bo pa v njegovi vlogi nastopil Slavko Podboj in skupaj z junaki Modre kronike predstavil osamosvajanje kresne dežele. Vrhunec bo seveda svečana zaprisega vseh kresovalcev Kresni državi, v kateri se bosta posej cedila samo med in mleko. Ob tem bo seveda veliko rajanje kresovalcev. Folklorna skupina Kres iz Novega mesta bo prikazala, kakšne so bile šege in navade pred poroko in na sami očetni gostiji v vaseh pod Gorjanci. Plese okoli kresa bodo prikazali slovenski baletni solisti pod vodstvom Janeza Mejača. Rdečo nit prireditve, ki bo obsegala povabilo na kresovanje, kres, metanje venčkov na streho in obhod kresnic, bo spleta Pika Fugina. Bo tudi ogmetem. Za kulinarčne dobrote in pijače bo skrbel gostilna Žljajpah, za zabavo, pa ansambel Oliver Twist s pevko Simonno Weiss.

I. Z.

ROCK V PODHOSTI

POHOSTA PRI DOLENJSKIH TOPLICAH — V tem kraju bo v soboto, 29. junija, rock koncert za razširitev slišnosti Radia Student. Nastopili bodo Frakcija Fm, Free 48, No Escape, Gad'n' bend, Geza Farkash, K2 in Mama Do lores. Vabljeni!

Koze presenetile tudi ministra

Na 6. medrepubliški razstavi in sejmu koz v Sevnici 152 živali — Minister dr. Jože Osterc pohvalil prizadevanja organizatorjev — Ocenjevanje izdelkov

SEVNICA — Minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc je bil med sobotnim obiskom tridnevne 6. medrepubliške razstave in sejma koz v Sevnici prijetno presenečen, ko se je prepračil, da je sevnška prireditev slovenske podružnice za kozjerejo, ki deluje pod okriljem zveze društev gojiteljev pasemskih malih živali, v resnici jugoslovskega pomena.

Od preteklega petka do nedelje je 50 kozjerejev iz Slovenije, Hrvaške in Srbije razstavljalo 152 živali. Strokovni selekcijski odbor jih je razvrstil v 6 razredov, od kozličev, živali do 6 mesecev starosti, ki jih niso ocenjevali, temveč so jim samo svetovali, posebno pri bodočih plemenjakih, pa do kozlov, starih nad 6 let in koz od 7. laktacije dalje. V srnastem tipu je že drugo leto zapored postala prvakinja jugoslavije koza Meri Anice Zupančič z Lukovca pri Boštanjju, v samskem tipu pa je prvak YU kozel Trifuna Nastasića iz Sombora. Pokale so podelili tudi prvacom Slovenije in Sevnice.

Letos so posebno pozornost posvetili mlečni kontroli. Koza Bela rejca Oskarja Časa iz Velenja je že tretjič zapored rekorderka v mlečnosti in se je tako prehodni pokal Zelene doline, mlekarne iz Arje vasi, za stalno preselil v Velenje. Beli so namolzi ob štirih molzah 9,75 l mleka (povprečno 4,86 l dneвно), kar pa je manj, kot bi lahko, če bi bil Čas bolj pazil na kozliča, ki se je splazil do vmena rekorderke Bele. Jože

Gjurekovič iz Dolnje Prekope je bil s svojo kozo za namolženih 9,47 l mleka drugi, Ludvik Smrekar iz Krčevine pri Pujuju (7,69 l) pa tretji.

Komisija pod vodstvom dr. Nikole Taboršaka iz Zagreba je pri ocenjevanju mlečnih izdelkov v ekstra razre-

REKORDERKA — Predstavnica Zelene doline inž. Milan Mirnik izročila Oskarju Času pokal za rekorderko mlečnosti Belo v trajno last. (Foto: P. P.)

uvrstila 4 izdelke, in sicer kozji skutni namaz Albine Dobrin iz Kopra (18,9 E), albuminsko ovčjo skuto (18,6 E) in ovčji tolminski sir (18,1 E) Rafka Novaka z Vrnskega ter pasteurizirano kozje mleko (18,2 E) Zelene doline. P. PERC

SODIŠČE O PADCU V GLOBINO

KOČEVJE, LJUBLJANA — Poročali smo, da je 11. aprila padel iz šestega nadstropja v stolpnici na Kidričevi 4 v Kočevju 51-letni Dominik Rugelj in obležal mrtev. Odgovornost za njegovo smrt očita obtožnica 51-letnemu Francu Majcnu iz te stolpnice. Oba naj bi bila pred dogodkom precej popila in se sprla, nato pa naj bi bil med prerinjanjem na stopnišču Rugelj omahnil preko ograje v globino. Sojenje poteka v Ljubljani. Zdjaj je prekinjeno do 3. julija, ker bodo zaslišali še sodnomedicinskega izvedenca.

PRODAJNA RAZSTAVA V ŽUPANČIČEVEM HRAMU

DRAGATUŠ — Rajko Štefanič, lastnik Župančičevega hrama v Dragatušu, se je odločil, da bo prenovljene prostore gostilne namenil tudi za kulturno dejavnost. V njih naj bi občasno razstavljali likovni umetniki, prvi med njimi pa je akademski slikar Dirk Hejz. Nizozemec, ki že nekaj let živi v Dragatušu. Njegova likovna dela, ki jih bo moč tudi kupiti, bodo v Župančičevem hramu na ogled od 26. junija do 10. julija.

TEČAJ IKEBANE NA OTOČCU

OTOČEC — Za ikebano je vedno veliko zanimanja, zato so se na Otočcu odločili, da pred poletjem ponovno organizirajo tečaj, in sicer: začetni tečaj (trajal bo dva dni) — pričetek 27. junija ob 16.30 in nadaljevalni tečaj — pričetek 28. junija ob 18.00. Tečaj bo v hotelu Garni na Otočcu, vodila pa ga bo kot vedno Beba Murn. Prijave sprejemajo na tel. št. 21-830 (Lili Šeruga)

Vsa ponudba v enem »košu«

Danes začetek prireditve iz trebanjskega koša

TREBNJE — Tudi letos se je Turistično društvo Trebnje kot glavni organizator na moč potrudilo, da bi bilo »trebanjskem košu« obilo vsega in prijetnega. Slovenska otvoritev bo danes, v četrtek, 27. junija, ob 18. uri, z nastopom pa jo bosta popestrila Občinski pihalni orkester iz Trebnjega in mažoretna skupina iz Grosupljega. Močan pačat prireditvi iz trebanjskega koša, ki bo trajala do vključno nedelje, 30. junija, bodo dajala kulturna dogajanja, pripravljena v sodelovanju z občinsko Zvezo kulturnih organizacij, kar dva dneva pa bosta posvečena spominu na velikega rojaka, škofa in misijonarja Friderika Barago. Za pomemben dogodek bo vsekakor štela tudi otvoritev tradicionalnega Tabora likovnih samorastnikov, (Več o kulturnem delu »trebanjskega koša« pišemo na kulturni strani).

Jedro prireditve bo sejem domačih obrti (na trgu pred občino), na katerem bodo s svojimi izdelki sodelovali obrtniki od vsepovsod v občini, obiskovalci pa si bodo njihovo ponudbo lahko ogledovali in od nje kaj tudi kupili vsak dan po 10. uri. Posebej naj omenimo, da bodo čebelarji vse dni razstavljali in

prodajali izdelke iz medu, gostinci nudili losvke in druge specialitete ter točili pristno domače vino, medtem ko bodo aktivni kmečki žena poskrbeli, da bodo na voljo tudi najrazličnejše domače dobrote, od kruhov, potic in drugih izdelkov kmečke peke do najrazličnejših sladkih specialitet. Vsak dan bodo na voljo zapravljičevki s konjsko vprego, ki bodo vozili na panoramske ogled Trebnjega in drugih znamenitosti, kakor tudi na izlete k rojstni hiši Friderika Barage v Malo vas pri Dobručju.

Organizatorji so seveda mislili tudi na razvedrilo in zabavo obiskovalcev ter so v program vključili dva znana narodnozabavna ansambla, in sicer bo jutri igral ansambel Lojzeta Slaka, v soboto, pred razglasitvijo rezultatov mednarodnega srečanja motoristov, pa ansambel Henček. Moč se bo tudi zavrteti ob plesnih melodijah.

Obiskovalce naj še opozorimo, da bo ob koncu zadnjega dne prireditve iz trebanjskega koša v trebanjski župnijski cerkvi ob 18. uri maša. Maševal bo slovenski metropolit nadškof dr. Alojzij Šuštar, rojak iz okolice Trebnjega.

Prireditvev so omogočili številni sponzorji iz trebanjske občine, generalna pokroviteljica pa je Zavarovalnica Tilia, d.d., iz Novega mesta.

I. Z.

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«!

Telefon zvonil poldrugo uro — Od komunalnih problemov, cest, plač do izginulih kokoši — Ena gospa je povabljen na botrijo — Kaj je s sredstvi zoper voluharja

Dežurni telefon prejšnji četrtek zvečer res ni imel trenutka počitka. Še potem, ko je čas, uradno določen za klice, že zdavnaj minil, so se oglašali tisti bralci, ki prej niso prišli na vrsto za klic. Bili so tudi taki, ki bi radi oddali male oglase. Tem še enkrat ponavljamo pravo številko za to: 24-006, in sicer v uradnih urah. Dežurni novinar jih res ne more sprejemati.

V imenu skupine zaposlenih iz Dolenjske delikatese na Glavnem trgu je namreč klicala neka gospa v zvezi z »eno gospo« Dolenjskega lista in vprašala, če ji je zmanjkalo novih idej, da pogreva več kot leto stare stvari. Sprašujejo tudi, ali bi »ena gospa« hotela biti botrica novemu imenu »Pri podgani«, ki ga je izumila. »Eni gospe« smo vabilo posredovali.

Bralka J. K. iz Novega mesta je vznemirjena, saj je ravnokar dobila račun za komunalne storitve, ki znaša kar

1.200 din, to je precej več kot običajno. Tudi sosedje so dobili visoke račune. Sprašuje, če ima to kaj zveze z visokimi plačili v Komunalni, o katerih se slišja okoli. Meni tudi, da ni prav, da morajo potrošniki sami z visokimi cenami graditi komunalno infrastrukturo.

Za kratek komentar smo poklicali direktorja Komunalne Adolfa Zupana. Glede višine računa je omenil možnost, da je vanj vključen tudi poračun za nazaj, kar naj poskusi ugotoviti bralka sama, sicer pa so pri Komunalni pripravljene vedno za vsak račun preveriti pravilnost in ga tudi strankam razložiti. Glede plač komunalcev pa pravi, naj bi bile po republiških normativih zaradi specifičnosti dela 20 odstotkov nad povprečjem za gospodarstvo, česar pa že dolgo ne dosega in so trenutno celo za 10 odst. pod tem povprečjem, torej prejema 30 odst. manj, kot bi jim pripadalo. Poprečna plača v novomeški Komunalni je približno 7 tisoč dinarjev. Cene se po njegovih trditvah torej niso povišale na račun plač, pač pa na račun nujnih dodatnih programov.

Bralec iz Podturna pri Dolenjskih Toplicah nam je nasul kar več problemov iz svojega konca. Ker tukaj ni prostora zanje, jih boste našli v posebni rubriki »Drobne iz Podturna«.

Lojze Šinkovec iz Krškega pravi, da sredstvo proti voluharjem, ki ga izdeluje privatnik v Beli krajini — smo o tem pisali tudi v našem časopisu — ne pomaga. V zemljo je zakopal precej več kapsul, kot piše v navodilu, voluharji pa še bolj veselo rijejo po parceli in delajo škodo naprej. Poklicali smo Anico Jurman iz Gradca, ki omenjeno sredstvo prodaja, in ta je zagotovila, da je bila ta reklamacija prva, ljudje pa da so sicer s sredstvom zadovoljni.

Bralka, ki je klicala zaradi regresov in plač v Varnosti, pa si iz bojazni za delovno mesto ni upal povedati imena, opozarjamo, da bo odgovor našel v posebnem članku v tej številki.

Dva žulja si je po telefonu oljal tudi bralec iz Gradca. Menil je, naj bi bili uradniki v občinskih uradih navzoči vsaj tiste ure in dneve, ki so na vratih uradov jasno označeni kot ure za stranke. Ker ni tako, imajo mnogi pota zastoj in trošijo dragocen čas. Kot konkreten primer je izmed mnogih navedel inšpekcijske službe v Črnomlju. Hkrati se pritožuje, da na avtobusnih postajah, tudi tistih v turističnih krajih, ni avtobusnih vozniš redov.

Bralec V. R. iz Ornuške vasi se pritožuje, da je za vse, kar izgine ali se zgodi v vasi, kriv on. Tako tudi za kokoši, ki so izginile Mariji Kocjan, o čemer smo pisali v zadnji številki Dolenjskega lista. Miličnik se je oglasil pri njem in ga zaslial. Ker ni prvič, da je bil osumljen za zadeve, s katerimi ni imel ničesar opraviti, predlaga, naj policija stvar razreši, najde pravega krivca, njega pa opere krivde.

T. J.

SALON ZA ZDRAVJE IN LEPOTO — Na Hribu pri Fari v kočevski občini je začel delati Salon za zdravje in lepoto, zasebno podjetje dr. Stanka Nikolčiča, ki opravlja vrsto uslug od preventivnega pregleda in posvetovanja pa do akupunkturo in raznih načinov hujšanja. Cene uslug so različne in znašajo od 50 do 500 din. Na fotografiji je aparat Cosmomed 4, s katerim opravljajo v salonu posege v zvezi s hujšanjem, odpravo celulitisa, krepitvijo mišic, odpravo bolečin itd. (Foto: Primc)

Studio D
Dobro naznanilo

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado ANDREJU ULAGI iz Kamnika pod Krimom. Nagrajencu čestitam!

Lestvica je ta teden takšna:

- 1 (1) Venček narodnih — TONČEK PLUT
- 2 (3) Sramežljivi zapeljivec — VESNA
- 3 (4) Kaj je sreča — MARELA
- 4 (8) Šinoči — ANS. I. PUGLJA
- 5 (6) Šopek cvetja — ANS. S. PLUTA
- 6 (2) Lepa so jutra — ANS. T. VERDERBERJA
- 7 (5) Pod gorjanci pa nismo pijanci — FIS
- 8 (7) Ochet — ANS. J. ŠUMAHA
- 9 (10) Veseli muzikantje — ANS. B. RAZPOTNIKA
- 10 (—) Na pomoč — ANS. HENČEK

Predlog za prihodnji teden: Za mam'co mojo — ANS. M. KLINC.

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

kozerija

ELEKTRIKARJI PA SO GOSPODJE

— Ate, mama pravi, da je elektrika zelo draga.
— Res je.
— Kajne, ate, elektrikiarji podražijo elektriko, kadar se jim zljubi?
— Ne vem, če je ravno tako, ampak velikokrat jo res podražijo.
— Baje imajo strici in tete pri elektrogospodarstvu zelo visoke plače.
— Morda. Še nikogar, ki ima karkoli opraviti z elektriko, nisem videl beračiti.
— Ate, stric, ki hodi gledat naš

števec, je zmeraj pijan. Soseda Bara pravi, da ima denarja kot pečka.
— Soseda Bara naj raje pogleda sebe in naj že enkrat neha kaditi.
— Ja.
— Pa so te vprašali, če boš to plačeval.
— Duhovit postajaš.
— Pa še ekološki davek nam zaračunajo, kajne?
— Tudi.
— Kaj pa bi se zgodilo, če do petnajstega ne bi plačali električnega toka?
— Dobili bi opomin.

— Opomin?
— Ja, opomin.
— Pa?
— Potem bi prišli ljudje iz elektrogospodarstva in bi nam odklopili električni tok.
— In bi bili v temi?
— Ja, ostali bi brez elektrike.
— Saj smo tudi zadnjič, ate!
— Zadnjič je bilo nekaj drugega.
— Ne razumem te.
— Zadnjič smo ostali brez elektrike zaradi preobremenitve.
— Baje je nastala velika gospo-

darska škoda.
— Zaradi tega boš lahko mirno spal.
— In kdo bo odgovarjal za to, ate?
— Nihče.
— Kako nihče? Škodo bi morali plačati strici elektrikiarji.
— Pa je ne bodo.
— Zakaj ne?
— Veš, Mali, strici elektrikiarji so bili gospodje že v časih, ko so bili drugi še tovariši.

TONI GAŠPERIČ